Bijlage 3 bij WOB-besluit statiegeld blz. 901-1200

2.2 Op zoek naar succesfactoren

We hebben de 45 gemeenten uit de tussenevaluatie ingedeeld naar hun prestaties op het gebied van PMD- en FB-inzameling tot nu toe, in drie groepen van vijftien. In onderstaande grafiek in kleur weergegeven grijs is groep 1, geel is groep 2 en blauw is groep 3.

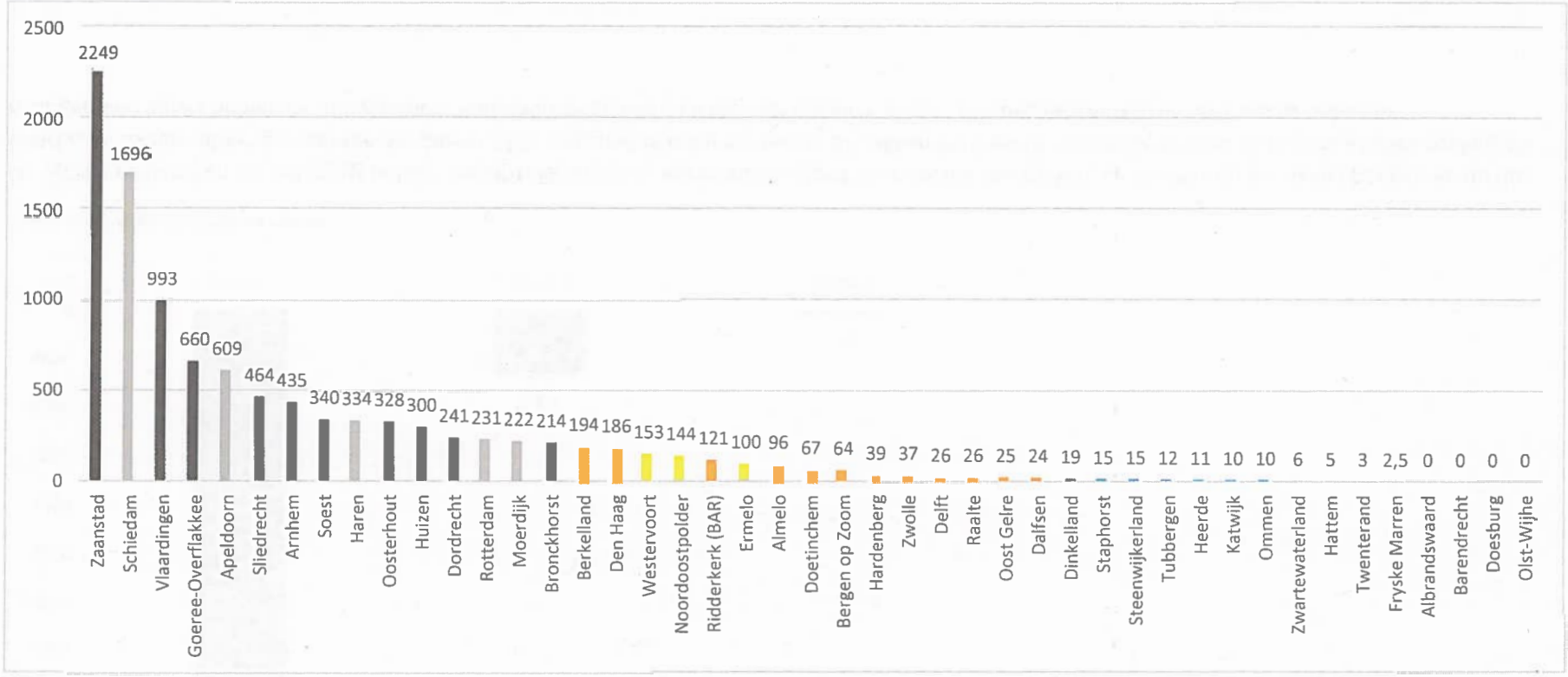

Figuur 3 Aantal opgehaalde zakken per gemeente. (PMD is donker, FB is licht)

Groep 1 bestaat dus uit de vijftien best presterende gemeenten, die per gemeente de meeste zakken ophaalden, Groep 2 haalde iets minder op en Groep 3 het minst. De vijftien best presterende gemeenten hebben samen 9.316 zakken opgehaald, gemiddeld 621 zakken per gemeente en 87% van het totaal.

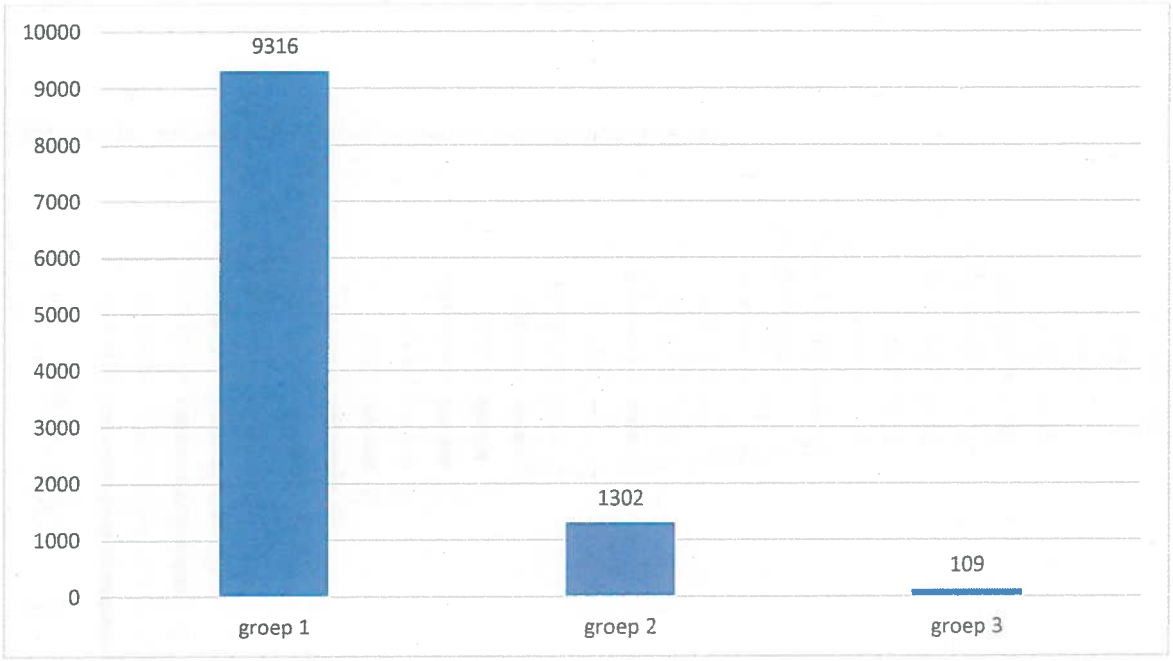

Figuur 4:Ingezamelde zakken per groep

De vijftien gemeenten die het minst hebben opgehaald, Groep 3, waren samen goed voor slechts 109 zakken, gemiddeld zeven zakken per gemeente dus. Daartussen zitten vijftien gemeenten die samen 1302 en gemiddeld per gemeente 87 zakken PMD en FB ophaalden (Groep 2). In deze analyse zoeken we naar gemene delers binnen de drie groepen. Wat doen de gemeenten die veel ophalen, anders dan de gemeenten die heel weinig ophalen?

De 15 gemeenten die het meest ophaalden;

De vijftien gemeenten die het meest hebben opgehaald in de eerste fase van de Pilot Schoon Belonen, zijn Zaanstad, Schiedam, Vlaardingen, Goeree-Overflakkee, Apeldoorn, Sliedrecht, Arnhem, Soest, Haren, Oosterhout, Huizen, Dordrecht, Rotterdam, Moerdijk en Bronckhorst.

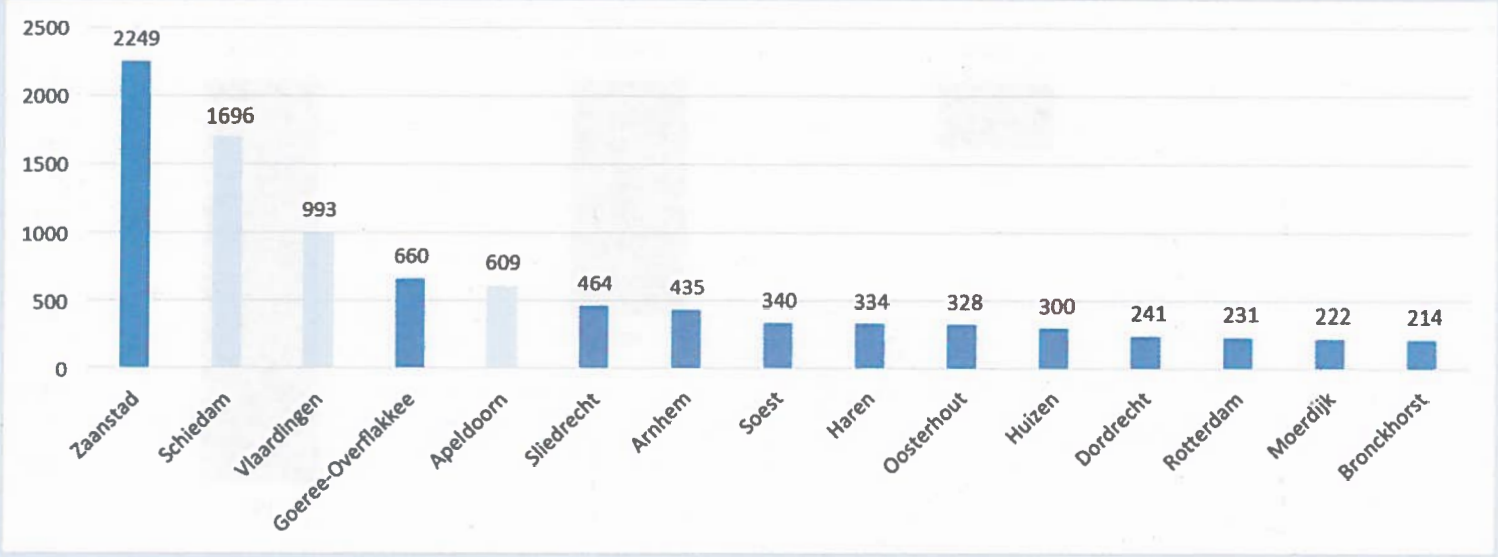

Figuur 5: Groep1; Opgehaalde zakken en type inzameling (licht blauw is FB en donkerblauw PMD

De stedelijkheid en inwonertallen van deze gemeenten zijn, tegen de verwachting in, niet direct in verband te brengen met de opbrengst van de inzamelacties. Omdat de gemeenten veel vrijheid krijgen bij de inrichting van de pilot, verschilt het per gemeente hoeveel organisaties en inwoners erin participeren. Mede omdat niet altijd de gehele gemeente meedoet aan de pilot, zijn er op dit moment nog geen verbanden te leggen tussen de opbrengsten in de pilot en de omvang of stedelijkheid van de gemeente. Deze zijn nu dus niet direct zichtbaar op de resultaten van invloed. Maar wat dan wel?

Factor 1: Betrokkenheid maatschappelijke organisaties

Een eerste succesfactor lijkt het aantal betrokken maatschappelijke organisaties te zijn; door meer organisaties in te zetten, zamelt de gemeente beduidend meer PMD en FB in. In totaal nemen in de 45 gemeenten op papier 613 maatschappelijke organisaties deel aan de pilot. In Groep 1 zijn 352 maatschappelijke organisaties betrokken, gemiddeld 23 organisaties per gemeente. In Groep 2 zijn 208 organisaties betrokken en in Groep 3 in totaal maar 53, met respectievelijk gemiddeld 14 en 4 organisaties per gemeente.

Kijkend naar de hoeveelheid organisaties die actief meedoen aan de inzameling, is dit verschil nog even aanwezig, maar zegt het eigenlijk meer. Dit zijn namelijk de organisaties waarvan niet alleen de gemeente toezegde dat ze mee zouden doen en die dus op papier betrokken zijn, maar die ook echt al zakken FB of PMD hebben ingezameld en geregistreerd. Van de 613 maatschappelijke organisaties die volgens de gemeenten meedoen, waren er 456 actief op de peildatum. Van Groep 1 zetten 261 maatschappelijke organisaties zich actief in, gemiddeld zeventien organisaties per gemeente. Dit tegenover respectievelijk 151 en 44 in de groepen 2 en 3, met gemiddeld tien en drie organisaties per gemeente. Van de maatschappelijke organisaties die actief betrokken zijn, bevindt 57% zich in Groep 1.

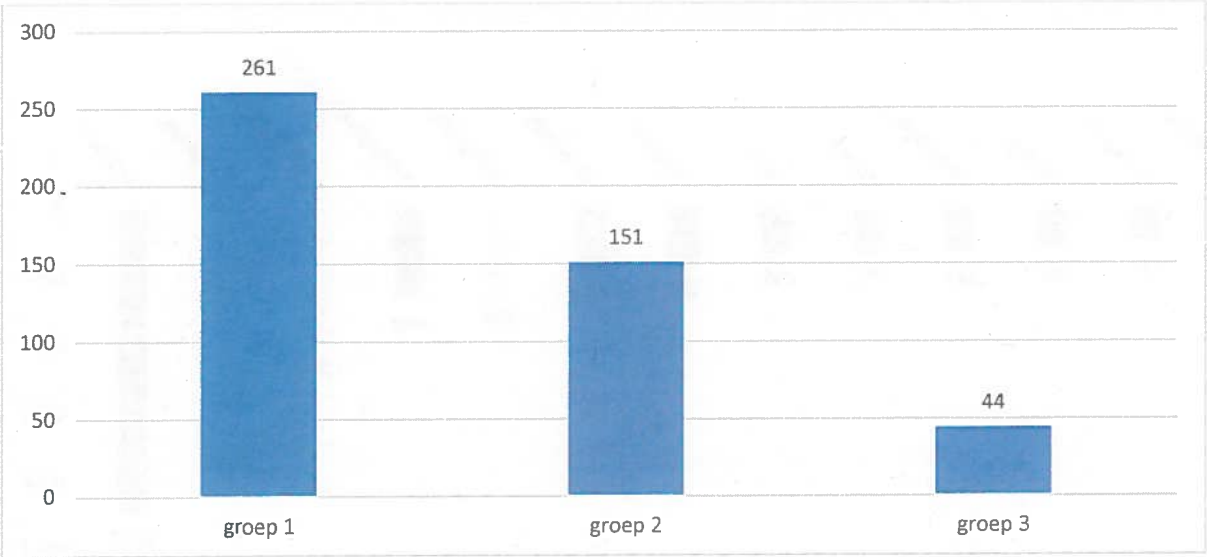

Figuur 6: Aantal actieve Maatschappelijke organisaties per groep

Factor 2: Hoogte van de beloning

Een andere succesfactor hangt samen met het uitloven van beloningen voor het inzamelen van flesjes en blikjes of plastic, metaal en drankkarton. Van de vijftien best scorende gemeenten (Groep 1), belonen vijf gemeenten de maatschappelijke organisaties met een geldbedrag per zak. In Groep 2 doen acht van de vijftien gemeenten dit en in Groep 3 maar vier van de vijftien. Groep 1 beloont gemiddeld met €5,00 per zak, Groep 2 met €3,50 en Groep 3 met €2,10 per zak. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat in groep 1 en 2 het beeld iets vertekend wordt doordat in elk van deze twee groepen een gemeente zit die gemiddeld €15,00 voor een ingezamelde zak betaalt.

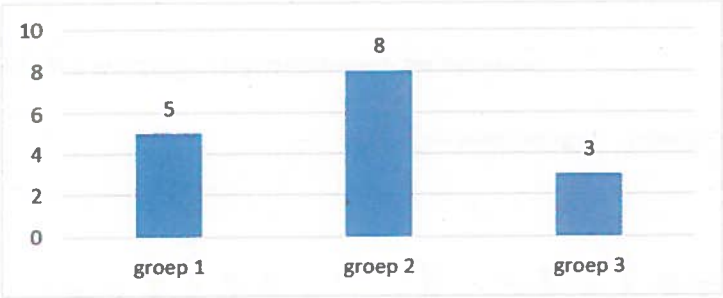

Figuur 7: Aantal gemeenten dat per zak financieel beloont

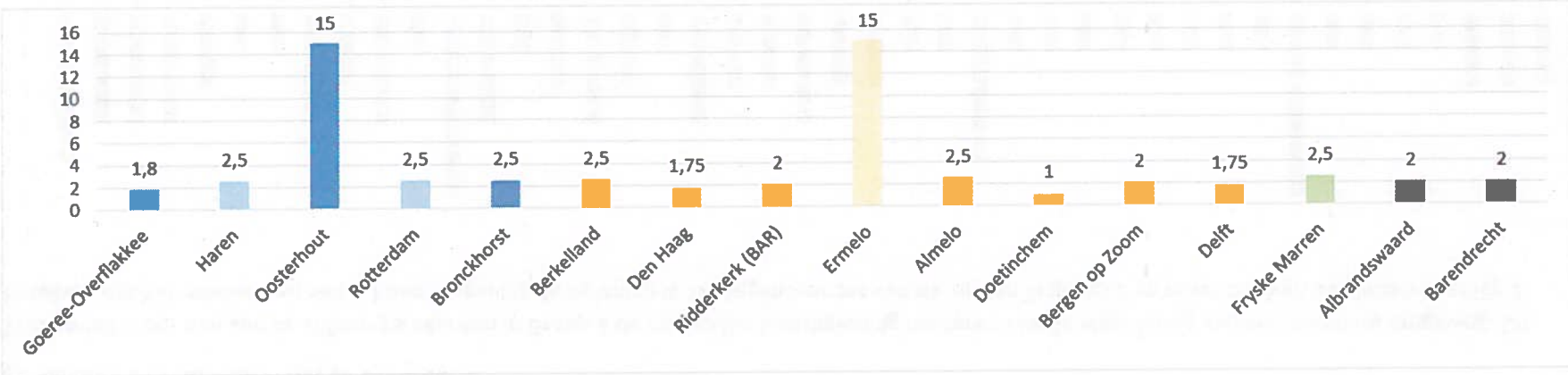

Figuur 8: Hoogte beloning per zak. Ook aangegeven is in kleuren in welke groepen de gemeenten zitten: blauw is groep 1, geel is groep 2 en groep is groep 3. Daarbij geven de lichte balken FB inzameling aan en de donkere balken de PMD inzameling.

Factor 3: Vorm van de beloning

Naast een beloning per ingeleverde zak PMD of FB wordt er ook op andere gronden beloond. Zo zijn er gemeenten die belonen voor de schoongraad of voor inzet op het gebied van zwerfafvalvermindering. Hiervan zijn echter geen eenduidige en onderling vergelijkbare gegevens beschikbaar, omdat iedere gemeente dit verschillend doet en beoordeelt.

Wat opvalt is dat tien van de vijftien gemeenten in Groep 3 de intrinsieke basisbeloning hanteren van de waardering van een schonere omgeving. Dit betekent dat het hebben van een schone omgeving de beloning is. Dit tegenover zes van de vijftien in groep 2 en maar drie van de vijftien in groep 1.

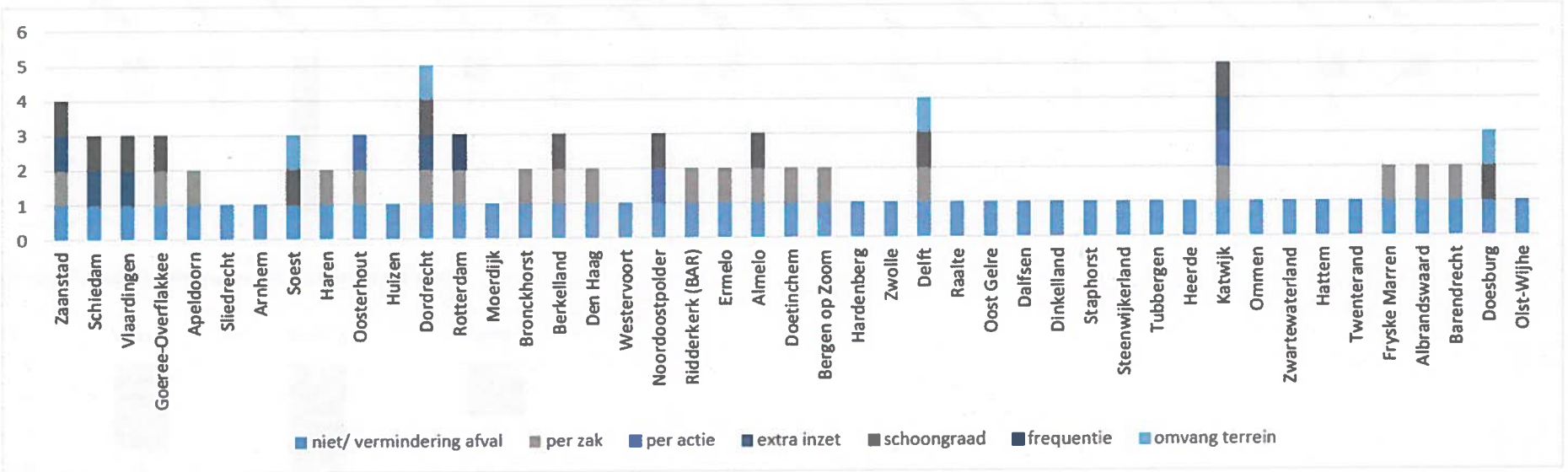

Figuur 9: Verschillende beloningssystemen per gemeente

Factor 4: Wervingsmethode door gemeente

De meeste gemeenten zetten dezelfde middelen in om maatschappelijke organisaties voor de pilot te werven. Zo schrijven er van de 45 gemeenten, 39 brieven aan alle organisaties; bellen 32 gemeenten de organisaties op; en plaatsen 37 gemeenten op één of meer plekken borden of posters met een wervende tekst. Ook brengt het merendeel (33 gemeenten) een bezoek aan de maatschappelijke organisaties als zij eenmaal interesse hebben getoond. Sommige gemeenten besloten meer aandacht aan de pilot te besteden en gaan een stapje verder.

In Groep 1 doen twaalf van de vijftien gemeenten extra moeite. Negen gemeenten plaatsen berichten op social media als facebook en twitter, vier brengen een bezoek aan alle maatschappelijke organisaties in de gemeente, en vier organiseren speciale bijeenkomsten voor geïnteresseerden. Sommige gemeenten benutten verschillende wervingstactieken tegelijk, vandaar dat de som van de verschillende wervingsmethoden hoger is dan het totaal van gemeenten dat extra moeite doet.

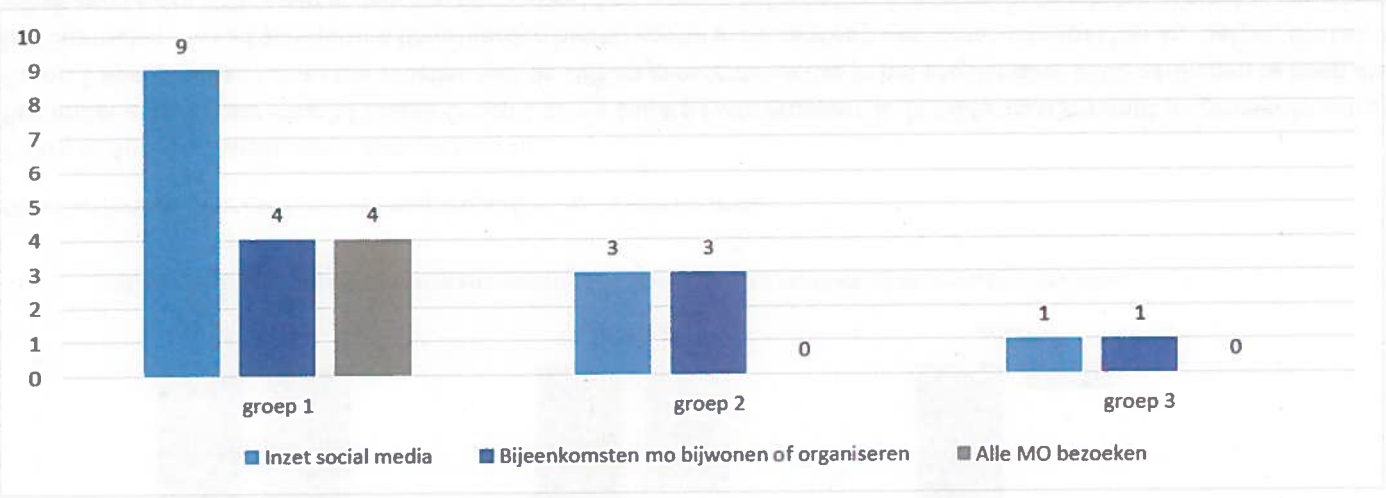

Figuur 10: Extra inspanning van gemeente bij werving van maatschappelijke organisaties

De cijfers die Groep 1 laat zien, staan in opvallend contrast met die van Groep 2, waarin vijf gemeenten extra moeite doen voor de werving voor de pilot, en Groep 3, waarin slechts één gemeente extra stappen zet. In Groep 2 plaatsen drie gemeenten oproepen op social media, brengt niemand een bezoek aan alle maatschappelijke organisaties en worden er door slechts drie gemeenten speciale bijeenkomsten georganiseerd voor geïnteresseerden. In Groep 3 plaatst één gemeente oproepen op social media, zorgt geen enkele gemeente ervoor dat alle maatschappelijke organisaties een bezoekje krijgen om ze te werven en is er één gemeente die speciale bijeenkomsten organiseert. De inzet op het gebied van werving van de maatschappelijke organisaties, van de gemeenten die bij de vijftien best scorende gemeenten horen, is dus aanzienlijk groter dan van alle andere gemeenten.

Factor 5: Persoonlijke feedback

In Groep 1 geven tien van de vijftien gemeenten feedback aan de maatschappelijke organisaties. Zes gemeenten geven één tot twee keer per kwartaal feedback en zeven zelfs één tot twee keer per maand. Maar: in Groep 2 gaven dertien van de vijftien gemeenten feedback aan de maatschappelijke organisaties en in Groep 3 twaalf.

Waarom staat het geven van feedback dan toch bij de gevonden succesfactoren? Omdat in Groep 1 veertien gemeenten persoonlijke, specifieke feedback geven aan de maatschappelijke organisaties over de opbrengst en aanpak, terwijl in Groep 2 maar vijf gemeenten persoonlijke feedback geven. In Groep 3 doet zelfs maar één gemeente dit. Groep 2 en 3 richten zich meer op algemene feedback aan alle maatschappelijke organisaties samen, met informatie die op het geheel van toepassing is, maar weinig ingaat op de stand van zaken bij iedere maatschappelijke organisatie op zich. Dit doen ze bijvoorbeeld in algemene nieuwsbrieven.

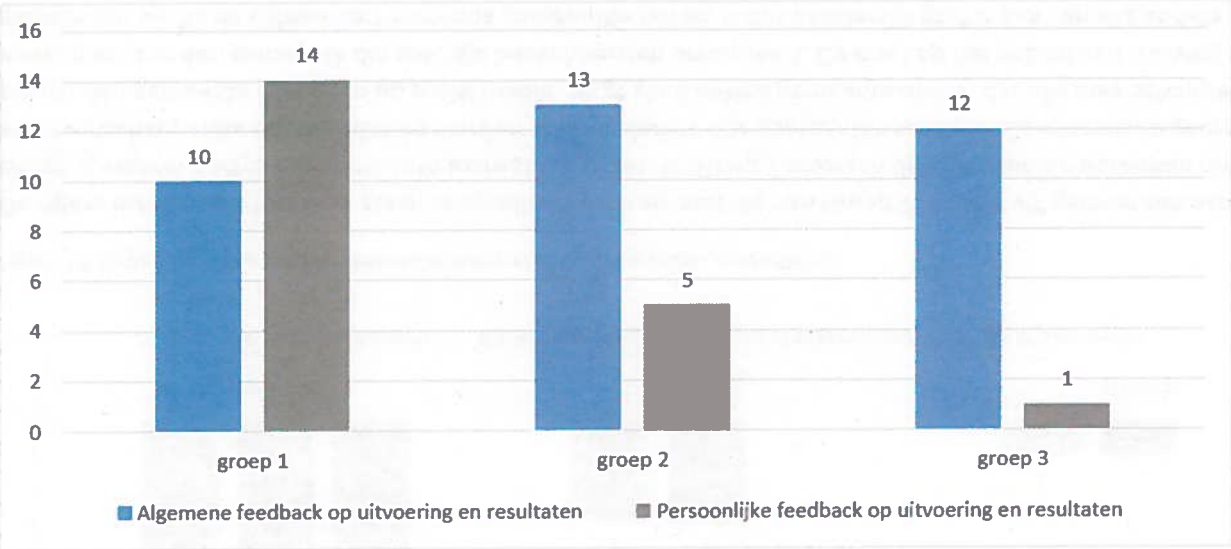

Figuur 11: Feedback door gemeente aan maatschappelijke organisaties per groep

Factor 6: Andere investeringen door gemeente

Een ander aanwijsbaar verschil tussen Groep 1 en de andere twee groepen, is de mate waarin vanuit de gemeente extra geïnvesteerd wordt in de pilot. Van Groep 1 investeerden tot nu toe veertien van de vijftien gemeenten extra in het project door extra aankopen te doen die ondersteuning kunnen bieden aan het inzamelen. Twaalf gemeenten investeerden hierbij vooral in de aankoop van extra vuilnisbakken en -bakjes, die het inzamelen vergemakkelijken. Zo schaft men extra kliko's aan en worden bijvoorbeeld op scholen extra bakjes neergezet in de lokalen, die het inzamelen van flesjes, ander plastic en blikjes vergemakkelijken. Verder investeerden vijf gemeenten van Groep 1 tot nu toe in zwerfvuilsetjes.

Van Groep 2 kochten zes gemeenten extra vuilnisbakken en drie gemeenten extra zwerfvuilsetjes, bij Groep 3 waren dit er vier en nul.

Figuur 12: Extra aankopen voor maatschappelijke organisaties per groep

2.3 Hoe groot is de maatschappelijke betrokkenheid bij de pilot?

Om enigszins een beeld te krijgen van de maatschappelijke betrokkenheid, hebben we bekeken hoeveel gemeenten er deelnemen aan de pilot, hoeveel maatschappelijke organisaties er per gemeente en per 10.000 inwoners deelnemen en wat de opbrengst in volle zakken is per deelnemende maatschappelijke organisatie, tot de peildatum.

Deelname gemeenten

Zoals aangegeven in de brief aan de staatssecretaris van 16 juni 2015 worden bij de experimenten tenminste 1 miljoen inwoners uit zoveel mogelijk, maar tenminste veertig gemeenten (= 10% van de Nederlandse gemeenten) actief betrokken bij de pilot, door middel van innovatieve en collectieve retourpremie- of beloningssystemen. Aan de pilot nemen in 2016 83 gemeenten deel. Deze gemeenten hebben zich aangemeld in twee rondes. 37 in de eerste ronde startend vanaf het eerste kwartaal van 2016, 46 in de tweede ronde startend vanaf het tweede kwartaal van 2016. Uit de plannen van de gemeenten lijkt dit aantal van 1 miljoen actief betrokken inwoners ruimschoots te worden overtroffen. Op basis van de nu beschikbare informatie over de feitelijke uitvoering van de pilot is het aantal betrokken inwoners nog niet met zekerheid vast te stellen. Dit is een van de prioriteiten van de monitoring in 2017. De stand van de uitvoering verschilt per gemeente. Zoals eerder aangegeven, zijn in deze tussenevaluatie de cijfers van 45 gemeenten meegenomen.

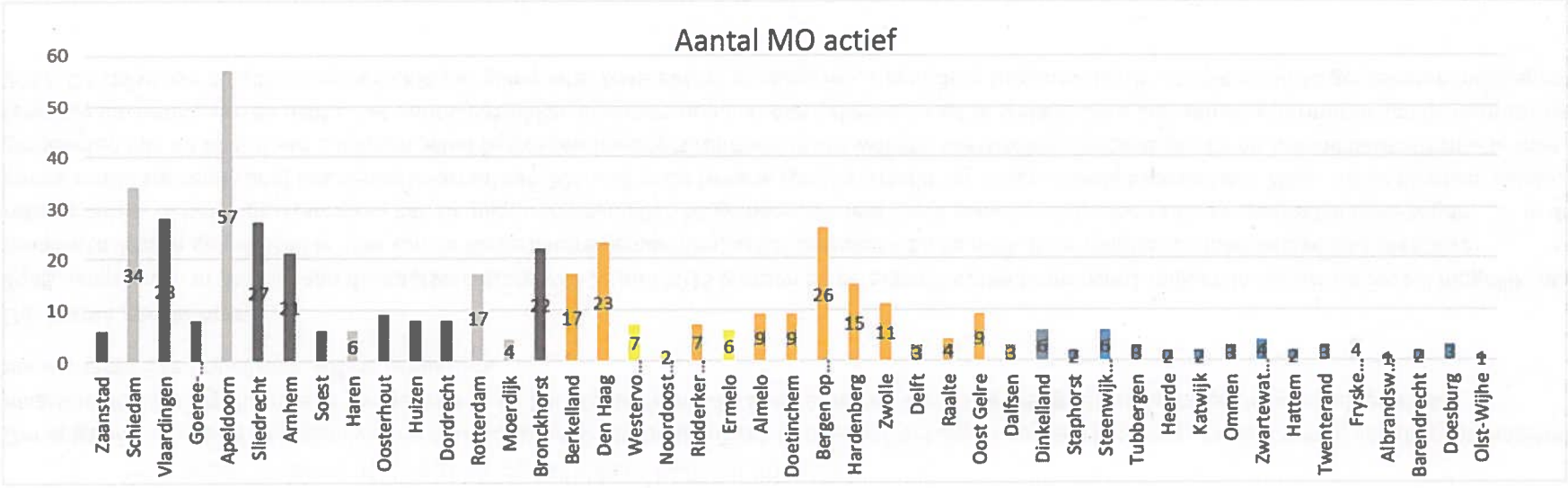

Deelname maatschappelijke organisaties

In totaal tellen deze 45 gemeenten 613 geregistreerde maatschappelijke organisaties, gemiddeld 14 per gemeente. Van die 613 zijn er tot nu toe 456 actief betrokken, gemiddeld tien per gemeente. De 45 gemeenten samen tellen 3.344.121 inwoners. Dit betekent dat er op iedere 10.000 inwoners 1,8 maatschappelijke organisaties op papier betrokken zijn, waarvan 1,4 maatschappelijke organisaties actief. Hierbij moeten we in acht nemen dat, zoals eerder gezegd, niet altijd de gehele gemeente meedoet.

Over het algemeen kan gesteld worden dat de betrokkenheid van de verschillende maatschappelijke organisaties groot is. In 22 van de 45 gemeenten hebben alle geregistreerde maatschappelijke organisaties van de gemeente, al actief een bijdrage geleverd aan de pilot vóór deze tussenevaluatie. Van 27 gemeenten betreft dit in ieder geval meer dan 75% van de organisaties en van 39 van de 45 betreft het meer dan 50% van de organisaties. Slechts in zes gemeenten is minder dan 50% van de organisaties actief betrokken. Daarnaast geldt dat veel gemeenten na de zomer van 2016 pas daadwerkelijk met de inzameling van PMD of FB zijn begonnen en het dus goed mogelijk is dat er bij diverse geregistreerde maatschappelijke organisaties op de peildatum misschien al wel is begonnen met de inzameling, maar dat deze zakken nog niet zijn opgehaald door de gemeente en zijn geregistreerd.

Opbrengst per deelnemende maatschappelijke organisatie

Zoals geschetst aan het begin van hoofdstuk 1 zijn er in totaal tot nu toe 10.727 zakken opgehaald. Per maatschappelijke organisatie zijn dat gemiddeld 17 zakken. Kijk je alleen naar de organisaties die zich tot nu toe actief tonen in de inzameling, dan stijgt dit gemiddelde naar 24 zakken per organisatie. Hoewel

we hier dus cijfers bij hebben, zeggen deze eigenlijk nog niet veel. Dit komt doordat de meeste gemeenten wel hebben doorgegeven hoeveel zakken zij als gemeente hebben opgehaald, maar niet hoeveel iedere organisatie daarbinnen heeft opgehaald. Dit detailniveau is alleen beschikbaar bij de gemeenten die de zakkenteller volledig hebben ingevuld. Naar verwachting op basis van de ingroeifase die in hoofdstuk 1 genoemd werd, zullen in 2017 steeds meer gemeenten steeds meer gegevens verzamelen en aandragen, ook specifieke gegevens over de maatschappelijke organisaties. Zodra meer gegevens beschikbaar zijn, behoort ook een analyse van de opbrengst in aantal zakken per cluster van maatschappelijke organisaties tot de mogelijkheden. Dan wordt bijvoorbeeld duidelijk of sportclubs meer inzamelen dan scholen of kerken of andersom.

3. Analyse: wat zeggen deze resultaten?

Uit bovenstaande resultaten komt naar voren dat een aantal factoren van invloed lijkt te zijn op het succes van de pilot. 'Succes' kan in deze pilot betekenen: 1) de gemeente heeft veel zakken PMD en/of FB opgehaald of 2) er zijn in de gemeente veel maatschappelijke organisaties betrokken bij de pilot. Feitelijk hebben we enkel resultaten kunnen benoemen van de eerste factor. Er waren enkele verbanden te trekken tussen de onderzochte elementen en hoeveel zakken er zijn opgehaald. Het tweede deel is lastiger. We kunnen op basis van de gevonden data niet ontdekken waarom er in de ene gemeente meer maatschappelijke organisaties actief zijn dan in de andere of welke organisaties meer succes hebben dan andere.

Uitgaande van het feit dat overeenkomsten in handelswijze tussen de vijftien best presterende gemeenten (samen verantwoordelijk voor 87% van het ingezamelde afval) wijzen op de mogelijke aanwezigheid van causale verbanden, lijken de volgende factoren van invloed op de hoeveelheid ingezameld PMD en FB:

- Betrokkenheid maatschappelijke organisaties: door meer organisaties in te zetten, zamelt de gemeente beduidend meer PMD en FB in. Groep 1 heeft aanzienlijk meer betrokken organisaties per gemeente en ook veel meer organisaties die actief participeren aan de pilot dan de andere twee groepen.
- Beloning: het belonen van de inzameling door een geldbedrag uit te keren per aangeleverde zak, lijkt een positieve uitwerking te hebben op de hoeveelheden. In Groep 1 belonen meer gemeenten de maatschappelijke organisaties met een geldbedrag per zak dan in Groep 2 en 3. In Groep 3 zijn opvallend veel gemeenten van mening dat een geldelijke beloning overbodig zou moeten zijn, omdat een schone omgeving beloning genoeg is.
- Extra investeringen door gemeente in bonusmateriaal voor de pilot, lijkt ook samen te hangen met het succes op het gebied van inzameling. Bijna alle gemeenten van Groep 1 kochten extra spullen om de inzameling te laten slagen, tegenover slechts enkele gemeenten in Groep 2 en 3. Het meest werd hierbij geïnvesteerd in extra vuilnisbakjes die het ophalen van afval in scholen bijvoorbeeld vergemakkelijken.
- Communicatie door de gemeente: op verschillende vlakken lijken de gemeenten in Groep 1 anders met de maatschappelijke organisaties te communiceren dan de gemeenten uit de andere twee groepen. Zo doen zij meer moeite om, naast de geijkte middelen van het sturen van een brief en het rondbellen langs organisaties, contact te krijgen en te werven. Ze besteedden aandacht aan de pilot en de werving via social media, brachten bezoekjes aan álle maatschappelijke organisaties binnen hun gemeente en organiseerden speciale bijeenkomsten voor geïnteresseerden. Ook gaven zij op persoonlijkere wijze feedback aan de organisaties, over de aanpak en de opbrengst, waar de andere gemeenten, uit Groep 2 en 3, wel feedback gaven, maar dit niet persoonlijk deden. Zij deden meer algemene uitingen over de stand van zaken.

Een kanttekening die bij alle gevonden data gemaakt moet worden, is dat in veel gemeenten in groep 2 en 3 ROVA de inzamelende organisatie is. De werkwijze van ROVA is daardoor van invloed op de gemiddelden van de gemeenten in die groepen. Het verdient aanbeveling om bovenstaande factoren goed te blijven monitoren in het vervolg van de pilot en te onderzoeken of hier daadwerkelijk causale verbanden aan te wijzen zijn. De indicatie is er in ieder geval.

4. Opschaalbaarheid: is de pilot financieel toekomstbestendig?

Om enigszins een beeld te krijgen van de ervaring van de verschillende gemeenten met betrekking tot de financiële haalbaarheid van opschaling van de pilot, hebben we iedere gemeente gevraagd naar hun ideeën hierbij en naar het verbruik van de vergoeding tot nu toe.

Financiële haalbaarheid

Iedere gemeente heeft in interviews aangegeven hoe zij de kostenkant ervaren en of zij inschatten dat de werkwijze van de pilot financieel toekomstbestendig is. Van de 45 gemeenten gaven er vijftien, een derde van het totaal, aan dat het project zou kunnen blijven voortbestaan, maar enkel met de zwerfafvalvergoeding. Zonder deze vergoeding zou het inzamelen hen teveel geld kosten. Acht van de 45 schatten in dat de werkwijze zoals ze die nu hanteren voor de pilot, prima werkbaar en financieel haalbaar is op lange termijn, zeven andere gemeenten vinden het idee prima, maar zouden graag een andere opzet zien. Acht gemeenten vinden het te duur, of willen het blijven doen als ze er meer vergoeding voor krijgen dan nu het geval is en zes gemeenten durven hier nog geen uitspraken over te doen. Een meerderheid schat dus in dat de werkbaarheid en financiële haalbaarheid afhangen van het voortbestaan of zelfs ophogen van de zwerfafvalvergoeding.

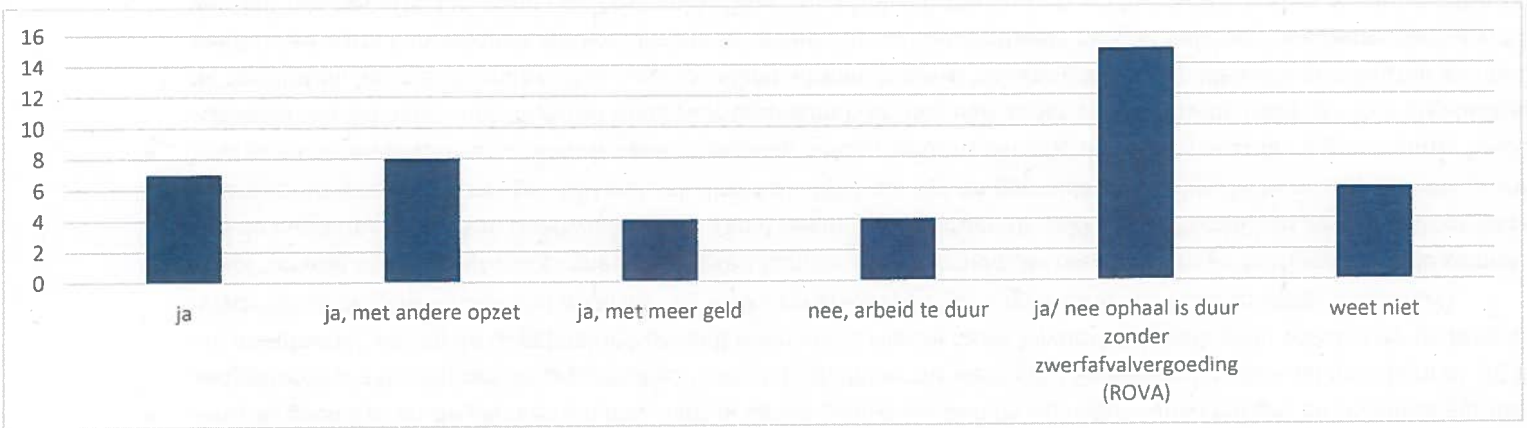

Figuur 13: Financiële haalbaarheid uitvoering pilot

Stand zwerfafvalvergoeding

Op de vraag of de beloningenpot al uitgeput was, konden de meeste gemeenten geen antwoord geven. Sommige zijn pas net begonnen met inzamelen, andere doen dit al veel langer, maar hebben nog geen beloningen uitgekeerd of hebben hier nog geen gegevens van.

5. Verbeterkansen: wat kan er beter in de pilot?

Er zijn enkele kanttekeningen te maken bij de resultaten van de monitoring tot nu toe, en daarmee gepaard gaande: ook mogelijkheden tot verbetering.

- Randvoorwaarden monitoring

  Om de pilot in 2017 nog beter te kunnen monitoren, zou het goed zijn de gemeenten iets meer sturing te geven op het gebied van meting en registratie. Stimulans hierbij ervaren zij al genoeg, maar de sturing zou, met het oog op de monitoring, strenger kunnen. De vrijheid die de gemeenten krijgen bij de invulling en inrichting van de pilot, compliceert het goed monitoren van het verloop en de resultaten.

  - Het zou goed zijn als de gemeenten met nadruk aangespoord werden de tellingen nauwkeuriger en regelmatiger uit te voeren, zowel van de aangesloten maatschappelijke organisaties (hoeveel zijn dat er nu werkelijk? En willen die allemaal meedoen of wil de gemeente vooral dat die meedoen?) als van de opgehaalde hoeveelheden afval. Hierbij moet bijvoorbeeld ook gelet worden op de bron van de afvalinzameling. (Waar halen de gemeenten hun afval op? Bij welke maatschappelijke organisatie? En hoeveel ieder kwartaal?)
  - In het vervolg van de pilot zou eveneens gekeken kunnen worden middels steekproeven en metingen wat de samenstelling en het gewicht van de ingezamelde zakken daadwerkelijk is. Vanaf begin 2017 worden de zakken ingezameld en gewogen door de recyclende partij, waardoor in ieder geval het gewicht per zak direct duidelijk zal zijn en gemiddeldes makkelijk berekend kunnen worden.
  - Veel gemeenten geven verschillende typen beloning, de één beloont per zak, de ander per stuk, nog een ander beloont voor een schoongraad die haast niet objectief meetbaar te maken is en nog een ander voor beloofde inzet van een organisatie, zonder te kijken naar de resultaten. Voor de monitoring en voor de eigen administratieve belasting is het een idee alle gemeenten aan te raden met een eenduidige vorm van belonen werken. Hoe meer gemeenten er bijvoorbeeld per zak belonen, hoe beter daarvan in beeld gebracht kan worden wat het effect is, maar ook hoe makkelijker het administratief gezien vol te houden is voor de gemeenten zelf.
  - Op dit moment is er nauwelijks een beeld van de uren die per gemeente gestoken worden in de pilot. Men weet niet hoeveel tijd gemeenten vrijmaken in fte om de pilot tot een succes te maken. Het is wellicht raadzaam om ook hierover input te vragen aan de gemeenten vanaf 2017.

- Kosten in beeld

  De coalitie wil graag weten of men met deze pilot op weg is naar een circulaire economie. Hiertoe zijn de vragen gesteld: hoeveel zakken PMD en FB worden er opgehaald? Hiernaast is eigenlijk ook een overzicht nodig van de kosten van het inzamelen op deze wijze. Om ook een eerste beeld te geven van de kosten van de inzameling en de financiële haalbaarheid voor gemeenten voor inzameling op langere termijn, hebben we de kostenkant basaal onderzocht. In 2017, als gemeenten verder zijn in het traject en meer ervaring hebben met de praktische kant, zou het goed zijn verdieping aan te brengen in het onderzoek van de financiële haalbaarheid en gemeenten aan te sturen op een nauwkeurige registratie en administratie van de beloningsuitkering.

Conclusie

Factoren die een positief effect lijken te hebben op de inzameling, zijn:

- ✓ het betrekken van zoveel mogelijk maatschappelijke organisaties.
- ✓ het per zak belonen van inzameling door een geldbedrag uit te keren per aangeleverde zak.
- ✓ extra investeren in materiaal als vuilnisbakjes en zwerfvuilsetjes.
- ✓ persoonlijke en uitgebreide communicatie, zowel in de werving als in de feedback.

De pilot Schoon Belonen loopt sinds het begin van 2016 en begon na de zomer van 2016 pas écht goed van de grond te komen. Het gros van de ingezamelde zakken is geregistreerd in het derde kwartaal van 2016. Dit kwartaal was bovendien in de realiteit relatief 'kort' in verband met de zomervakantie. De cijfers geven mede om die reden slechts een eerste indicatie van het daadwerkelijke succes van de pilot. Toch zijn een aantal verbanden te leggen tussen de wijze waarop de gemeenten en organisaties de pilot ingericht hebben en het succes dat zij ermee hadden, wanneer succes gedefinieerd wordt als het ophalen van veel PMD- en FB-afval. Factoren die een positief effect lijken te hebben op de inzameling zijn: 1) het betrekken van zoveel mogelijk maatschappelijke organisaties, 2) het per zak belonen van inzameling door een geldbedrag uit te keren per aangeleverde zak, 3) extra investeren in materiaal als vuilnisbakjes en zwerfvuilsetjes, 4) persoonlijke en uitgebreide communicatie, zowel in de werving als in de feedback. Het verdient dus zeker aanbeveling deze elementen in het vervolg van de pilot een centrale rol te geven en nauwkeurig te onderzoeken of hier inderdaad causale verbanden aan te wijzen zijn.

Colofon

Opdrachtgever: Nederland Schoon; Richtsje Anema, Kees Kerstens,

Projectteam: Lichte Bries; Sjoerd Kaarsemaker, Ike Span, Marja van der Veen

Tekst: Nederlands Tekstinstituut; Maud van Loenen

Illustraties: Lichte Bries, Sjoerd Kaarsemaker, Marja van der Veen

Gemeente ronde 1	Monitoring gemeente ronde 1
Arnhem	Volledig operationeel
Albrandswaard (RWS)	Volledig operationeel
Apeldoorn	Volledig operationeel
Barendrecht	Volledig operationeel
Bergen op Zoom	Volledig operationeel
Bronckhorst	Volledig operationeel
Den Haag	Volledig operationeel
Dordrecht	Volledig operationeel
Goeree-Overflakkee	Volledig operationeel
Haren	Volledig operationeel
Huizen	Volledig operationeel
Noordoostpolder	Volledig operationeel
Ridderkerk	Volledig operationeel
Rotterdam	Volledig operationeel
Schiedam	Volledig operationeel
Sliedrecht	Volledig operationeel
Soest	Volledig operationeel
Vlaardingen	Volledig operationeel
Westervoort	Volledig operationeel
Zaanstad	Volledig operationeel
Almelo	Volledig operationeel
Oosterhout	Volledig operationeel
Delft	Volledig operationeel
Doesburg	kleine schaal
Ermelo	kleine schaal
Hengelo	kleine schaal
Moerdijk	kleine schaal
Opsterland	kleine schaal
Roermond	kleine schaal
Leeuwarden	kleine schaal
Deventer	Kleine schaal
Lochem	Kleine schaal
Zoetermeer	Kleine schaal
Gilze Rijen	Wervingsfase
Haarlem	Wervingsfase
Heumen	nog niet gestart
Nijmegen	nog niet gestart

Gemeente ronde 2	Monitoring gemeente ronde 2
Berkelland	Volledig operationeel
Borger Odoorn	Volledig operationeel
Delfzijl	Volledig operationeel
Hardenberg	Volledig operationeel
Dalfsen	Volledig operationeel
Dinkelland	Volledig operationeel
Hattem	Volledig operationeel
Heerde	Volledig operationeel
Olst Wijhe	Volledig operationeel
Oostgelre	Volledig operationeel
Raalte	Volledig operationeel
Staphorst	Volledig operationeel
Steenwijkerland	Volledig operationeel
Tubbergen	Volledig operationeel
Twenterand	Volledig operationeel
Zwartewaterland	Volledig operationeel
Zwolle	Volledig operationeel
Den Helder	kleine schaal
Doetinchem	kleine schaal
Edam-Volendam	kleine schaal
Hoogeveen	kleine schaal
Oss	kleine schaal
Fryske Marren	kleine schaal
Alphen aan den Rijn	Kleine schaal
Rheden	Kleine schaal
Rijswijk	Kleine schaal
Katwijk	Kleine schaal
Lansingerland	Kleine schaal
Ommen	Kleine schaal
Tilburg	Kleine schaal
Zutphen	Kleine schaal
Alphen Chaam	Wervingsfase
Baarle Nassau	Wervingsfase
Enschede	Wervingsfase
Nissewaard	Wervingsfase
Utrecht	Wervingsfase
Voorschoten	Wervingsfase
Wassenaar	Wervingsfase
Bergen	Begin 2017 van start
Westland	Begin 2017 van start
Aalten	Begin 2017 van start
Bunschoten	Begin 2017 van start
Den Bosch	nog niet gestart
Maastricht	nog niet gestart
Zeewolde	nog niet gestart
Westerveld	nog niet gestart: twijfelgeval

Gemeente ronde 1	Aantal mo's ingevoerd	Zakkenteller ingevuld
Albrandswaard (RWS)	1	Nee
Almelo	0	Ja, aangeleverd in kg
Apeldoorn	47	Ja, gegevens aangeleverd, registreren per stuk
Arnhem	33	Ja
Barendrecht	4	Nee
Bergen op Zoom	26	Beschikken nog niet over de gegevens
Bronckhorst	26	Ja
Delft	6	Ja
Den Haag	32	Ja
Deventer	0	Geen aparte registratie, belonen voor inzet
Doesburg	0	Nee
Dordrecht	7	Ja
Ermelo	15	Ja
Gilze Rijen	4	Nee: in november van start gegaan
Goeree-Overflakkee	8	Ja
Haarlem	9	Ja
Haren	10	Ja
Hengelo	2	Geen aparte registratie, belonen voor inzet
Heumen	0	
Huizen	7	Leveren gewicht in kg aan
Leeuwarden	5	Nee
Lochem	0	Geen aparte registratie, belonen voor inzet
Moerdijk	1	Nee
Nijmegen	0	Nee
Noordoostpolder	3	Ja
Oosterhout	32	Ja
Opsterland	1	Nee: in november van start gegaan
Ridderkerk	7	Ja
Roermond	2	Nee
Rotterdam	27	Ja
Schiedam	54	Ja: aangeleverd in kg
Sliedrecht	28	Ja
Soest	7	Ja
Vlaardingen	52	Ja: aangeleverd in kg
Westervoort	9	Ja
Zaanstad	13	Ja
Zoetermeer	8	Ja

Gemeente ronde 2	Aantal mo's ingevoerd	Zakkenteller ingevuld
Aalten	0	Nee
Alphen aan den Rijn	0	Nee
Alphen Chaam	1	Nee: in november van start gegaan
Baarle Nassau	0	Nee
Bergen	0	Nee
Berkelland	16	Nee
Borger Odoorn	0	Nee
Bunschoten	0	Nee
Dalfsen	3	Ja
Delfzijl	0	Nee
Den Bosch	0	Nee
Den Helder	3	Nee
Dinkelland	5	Ja
Doetinchem	6	Ja
Edam-Volendam	0	Nee
Enschede	0	Nee
Fryske Marren	4	Nee
Hardenberg	14	Ja
Hattem	3	Ja
Heerde	2	Ja
Hoogeveen	0	Nee
Katwijk	3	Ja
Lansingerland	0	Nee
Maastricht	0	Nee
Nissewaard	0	Nee
Olst Wijhe	1	Ja
Ommen	3	Ja
Oostgelre	15	Ja
Oss	10	Nee
Raalte	4	Ja
Rheden	0	Nee
Rijswijk	0	Nee
Staphorst	2	Ja
Steenwijkerland	7	Ja
Tilburg	0	Nee
Tubbergen	3	Ja
Twenterand	5	Ja
Utrecht	17	Nee
Voorschoten	0	Nee
Wassenaar	0	Nee
Westerveld	0	Nee
Westland	0	Nee
Zeewolde	0	Nee
Zutphen	0	Nee
Zwartewaterland	7	Ja
Zwolle	13	Ja

042-001d

Planning Schoon Belonen 2017

	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017
Monitoring door RWS	• Zwerfafvalmeting 2		• Zwerfafvalmeting 3	• Tussenrapportage obv 3 metingen? • Zwerfafvalmeting 4	• Eindrapportage
Monitoring door project	• Dataverzameling pilotgemeenten door project (ronde 1)	• Tussenevaluatie 1	• Dataverzameling pilotgemeenten door project (ronde 2) • Tussenevaluatie 2	• Data-analyse door project	
Besluit-vorming		• Tussentijdse evaluatie aan Stuurgroep • Oplossen juridische knelpunten		• Resultaten evaluatie Raamovereenkomst • Onderhandelingen over landelijke uitrol	• Besluitvorming over landelijke uitrol 2018
Onder-steuning gemeenten	• Uitrol PET-route • Planvorming gemeenten ronde 3	• Start ronde 3 • Hands-on ondersteuning pilotgemeenten	• Ontwikkelen modules voor landelijke uitrol 2018		• Voorbereiden landelijke uitrol 2018

VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Afvalfonds Verpakkingen

NATUUR & MILIEU

WTC Arnhem
Nieuwe Stationsstraat 10
Postbus 1218, 6801 BE Arnhem
Nederland

T +31 (0) 88 377 00 00
F +31 (0) 88 377 00 01
E post@nvrd.nl
I www.nvrd.nl

KONINKLIJKE VERENIGING VOOR
AFVAL- EN REINIGINGSMANAGEMENT

Notitie

Bestemd voor	:	Ministerie IenM en stuurgroep Schoon Belonen
Van	:	Projectteam Schoon Belonen
Datum	:	24 november 2016
Onderwerp	:	Juridische belemmeringen, Vervolg

Inleiding

Op 14 oktober 2015 heeft de staatsecretaris het plan van aanpak retourpremie- en beloningssystematiek kleine PET-flesjes en blikjes aangeboden aan de Tweede Kamer. Het plan omschrijft het doel om via pilots in 2018 te komen tot een landelijk dekkend systeem voor de inzameling van flesjes en blikjes en het bestrijden van zwerfafval mét maatschappelijke organisaties en onder regie van gemeenten. Inmiddels worden met succes pilots uitgevoerd in een groot aantal gemeenten.
In het plan van aanpak is al gewezen op mogelijke wettelijke belemmeringen en beperkingen. Deze moeten in de pilots worden gesignaleerd en tevens moet worden bezien of wet- en regelgeving met het oog op de landelijke uitrol aanpassing behoeft.
De stuurgroep heeft deze problematiek aan de hand van een notitie in haar vergadering van 21 maart en 3 oktober 2016 besproken en besloten IenM in te schakelen bij problemen voor pilotgemeenten.

Probleem VpB blijft bestaan

De onrust over de juridische belemmeringen en beperkingen bij gemeenten en overheidsbedrijven blijft bestaan en de behoefte aan duidelijkheid neemt toe. Dit blijkt uit de resultaten van de medio 2016 uitgevoerde enquete onder de pilotdeelnemers maar ook uit de steeds terugkerende signalen tijdens bijeenkomsten en overleg met pilotgemeenten.
Het overleg van de NVRD met de belastingdienst over de brancheafspraken omtrent de vennootschapsbelasting heeft nog niet tot resultaat geleid. Ook het overleg dat het Ministerie van I&M heeft gehad met het Ministerie van Financiën is weinig hoopgevend. In het belastingplan 2017 is voor dit issue geen oplossing gekomen. De Wet Modernisering Vpb wordt als belangrijkste belemmering ervaren bij het uitrollen van de pilots. Gemeenten zijn volgens de wet VPB-plichtig zijn als ze zich in het private domein begeven, dit ook geldt voor de inzameling van kleine flesjes en blikjes bij scholen en verenigingen. De terugkoppeling van IenM geeft aan "dat aangezien de inzet van de wet tegengesteld is moeten we niet verwachten dat er voor de pilot, of voor de bredere uitrol na afloop, een uitzondering wordt gemaakt. Ik vind het ook niet reëel om hier als IenM op in te zetten".
Bovenstaande betekent dat de Juridische belemmeringen rondom de VpB de landelijke uitrol van de pilots in de weg blijven staan. Indien deze belemmeringen eind 2017 niet zijn opgelost (of er is geen zicht is op een oplossing) kan er geen sprake zijn van een landelijke implementatie van het systeem.

Biedt Rijksbrede programma een oplossing?

In het najaar van 2016 is het Rijksbrede programma Circulaire economie gepubliceerd. In dit programma is onder de prioriteit consumptiegoederen ook aandacht voor de belemmeringen van het onderscheid tussen huishoudelijk en bedrijfsafval. Op de eerste plaats wordt er gewezen op het lopend onderzoek naar kansen en belemmeringen van afvalscheiding in de KWD-sector (Afvalscheiding buitenshuis).
Verder wordt ook een verkenning aangekondigd van een inzamelsysteem voor huishoudelijk én bedrijfsafval:
"Het kabinet gaat daarom samen met producenten, gemeenten en de afval- en recyclingsector een methodiek bedenken om te komen tot de invoering van een eenduidig en efficiënt inzamelsysteem van huishoudelijk èn bedrijfsafval

(soortgelijk afval, consumptiegoederen), zodat consumenten altijd en overal (thuis, op het werk/school of onderweg) hun afval gescheiden kunnen aanbieden en meer en beter kan worden gerecycled."
Daarnaast heeft staatssecretaris Dijksma bij de aankondiging van het nationaal grondstoffenakkoord op 14 september 2016 aangekondigd dat "onder meer alle 7000 basisscholen in Nederland straks de mogelijkheid krijgen om hun afval beter te gaan scheiden." De groep scholen is een belangrijke doelgroep van de pilot Schoon Belonen en bij de uitrol van dit plan zal de staatssecretaris tegen dezelfde juridische knelpunten aanlopen.
Kortom, het is vooralsnog onduidelijk of bovenstaande verkenningen en plannen concreet leiden tot een oplossing van de juridische belemmeringen binnen de pilots Schoon Belonen en of die tijdig komt voor de opschaling eind 2017 / begin 2018.

Vervolg
Geconcludeerd moet worden dat er nog geen zicht is op een oplossing voor de juridische en wettelijke belemmeringen en dat met name de problemen op het gebied van VpB op dit moment niet oplosbaar lijken. Hiermee blijft het risico groot dat de huidige pilotgemeenten, en/of hun publieke afvalinzamelaars, na afloop van de pilot stoppen en er niet voldoende animo is voor de landelijke uitrol van dit systeem. Deze informatie zal tijdig gedeeld moeten worden met de pilotgemeenten. Hiernaast is het in onze ogen zaak de aangekondigde verkenning uit het Rijksbreed programma voortvarend op te pakken, inclusief de gevolgen daarvan voor de pilot Schoon Belonen.

AGENDA

Overleg stuurgroep pilot Schoon Belonen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Datum	:	Donderdag 12 januari 2017
Tijd	:	14.00 – 15.30 uur
Locatie	:	Natuur & Milieu, Hamburgerstraat 28a, Utrecht
Deelnemers	:	10.2.e - Afvalfonds Verpakkingen 10.2.e - Natuur & Milieu 10.2.e – Natuur & Milieu 10.2.e - VNG 10.2.e - Projectleider 10.2.e – VNG
Agendalid		10.2.e - Ministerie van I&M 10.2.e - Ministerie van I&M

---

1. **Opening**
2. **Mededelingen**
3. **Vaststellen conceptverslag overleg stuurgroep 3 oktober 2016** ***(zie bijlage A)***
4. **Status monitoring en dataverzameling**
   - *Presentatie Rijkswaterstaat (* 10.2.e *)*
5. **Tussentijdse evaluatie** ***(zie bijlage B)***
6. **Aanvraag Schoon Belonen bij het Oude Afvalfonds**
7. **Voortgang uitrol en omvang activiteiten binnen pilotgemeenten** ***(zie bijlage C)***
8. **Goedkeuring pilotgemeenten ronde 3**
9. **Planning mijlpalen 2017** ***(zie bijlage D)***
10. **Juridische knelpunten** ***(zie bijlage E)***
11. **Rondvraag en sluiting**

Bijlagen:

A: Conceptverslag overleg stuurgroep 3 oktober 2016
B: Tussenevaluatie
C: Status deelname gemeenten in de praktijk per 1 januari 2017
D: Planning 2017
E: Notitie NVRD rondom stand van zaken juridische knelpunten

Tussenevaluatie Pilot Schoon Belonen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Afvalfonds Verpakkingen

NATUUR & MILIEU

Inhoud

Inhoud 2

Inleiding: waarom deze pilot? 3

1. De pilot: hoe is men te werk gegaan? 4

2. Monitoring en resultaten: wat hebben we gevonden? 6

2.1 Circulaire economie: hoeveel hebben we opgehaald? 6

2.2 Op zoek naar succesfactoren 8

2.3 Hoe groot is de maatschappelijke betrokkenheid bij de pilot? 16

3. Analyse: wat zeggen deze resultaten? 19

4. Opschaalbaarheid: is de pilot financieel toekomstbestendig? 20

5. Verbeterkansen: wat kan er beter in de pilot? 21

Conclusie 22

Colofon 23

Inleiding: waarom deze pilot?

In 2015 heeft een coalitie van VNG, Stichting Afvalfonds en Stichting Natuur & Milieu, met input van betrokken organisaties een Plan van Aanpak uitgewerkt voor een onderzoek naar retourpremie- en beloningssystemen voor de inzameling van kleine PET-flesjes, drankenblikjes en eventueel andere verpakkingsmaterialen. In verschillende uitgebreide pilots in buurten, wijken en dorpen wil de coalitie zoveel mogelijk gemeenten, instellingen en inwoners betrekken bij het verminderen van zwerfafval en het vergroten van retourstromen. Deze pilot Schoon Belonen loopt nu ruim een jaar. Het document dat voor u ligt, geeft de stand van zaken van de pilot eind 2016 weer, trekt een aantal voorzichtige conclusies en doet enkele aanbevelingen.

Binnen de pilot Schoon Belonen staan vijf doelen centraal:

- Het bestrijden van zwerfafval;
- Het vergroten van de sociaal-maatschappelijke betrokkenheid en bewustwording bij (zwerf)afval en het belonen van deze betrokkenheid en bewustwording;
- Het organiseren van grotere ('dikkere') stromen goed te recyclen verpakkingsmaterialen;
- Het inzamelen van meer blik en kunststof(verpakkingen) en eventueel andere materialen;
- Het verlagen van de maatschappelijke kosten van inzamelen.

De coalitie en de projectorganisatie vinden een aantal uitgangspunten van belang bij de uitvoering van de pilot. Zo wil men deelname aan de pilot enerzijds aantrekkelijk houden voor maatschappelijke organisaties, maar moet het anderzijds ook kostenefficiënt zijn voor de gemeente. Daarnaast moeten de gemeenten ruimte hebben voor variabiliteit en maatwerk; ze moeten een eigen invulling kunnen geven aan de pilot. Anderzijds is het belangrijk dat het geheel wel meetbaar en vergelijkbaar is. Verder moet de inzameling zoveel mogelijk plaatsvinden via bestaande of makkelijk aan te passen systemen en moet de pilot er in ieder geval toe leiden dat deze geoptimaliseerd kan worden op basis van de nieuw opgedane inzichten. Deze tussenevaluatie geeft een weergave van de stand van zaken op al deze gebieden. In hoofdstuk 1 is de werkwijze beschreven, hoofdstuk 2 gaat in op de resultaten van de monitoring tot nu toe, in hoofdstuk 3 vindt de reflectie op de pilot een plek, hoofdstuk 4 gaat in op de financiële kant en het geheel wordt afgesloten met een concluderende samenvatting.

1. De pilot: hoe is men te werk gegaan?

In heel Nederland zijn gemeenten geworven om deel te nemen aan de pilot Schoon Belonen. Deze gemeenten zetten maatschappelijke organisaties in voor het scheiden van afval en opruimen van zwerfafval. Zulke maatschappelijke organisaties zijn bijvoorbeeld sportverenigingen, scholen, kerken, buurthuizen etc. Iedere gemeente mag voor zichzelf bepalen of en hoe zij maatschappelijke organisaties hiervoor wil belonen. Ook in de verdere inrichting van de pilot krijgen de gemeenten veel vrijheden, om optimaal aan te kunnen sluiten op lokaal beleid en pilotgemeenten niet onnodig te demotiveren met regels en papierwerk. Bij de vormgeving krijgen de pilotgemeenten ondersteuning van de projectorganisatie.

Aan de pilot doen in 2016 83 gemeenten mee. Zij hebben zich aangemeld in twee rondes; 37 in de eerste ronde startend vanaf het eerste kwartaal van 2016, 46 in de tweede ronde, startend vanaf het tweede kwartaal van 2016. Voor deze tussenevaluatie hanteren we een peildatum voor alle data van 16 november 2016. De stand van de uitvoering van de pilot op deze peildatum verschilt per gemeente. Op de peildatum waren er van de 83 gemeenten zes nog helemaal niet begonnen, vier hebben aangegeven in 2017 te beginnen, negen zijn maatschappelijke organisaties aan het werven en 24 zijn op kleine schaal bezig. Veertig gemeenten zijn volledig operationeel volgens de verslaglegging van de projectorganisatie.

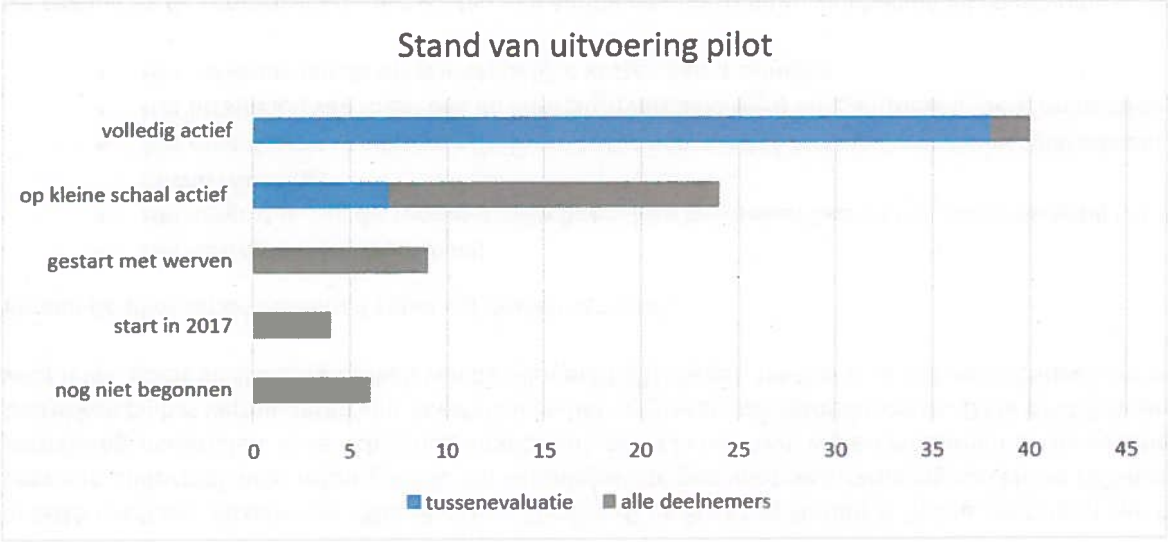

Figuur 1: Stand van uitvoering

Om de voorlopige resultaten van de pilot beschikbaar te maken aan de stuurgroep, hebben we de afgelopen maanden een overzicht gemaakt van alle beschikbare gegevens en bronbestanden en deze data verrijkt met interviews bij ruim 45 pilotgemeenten. De bronnen die voor deze tussenevaluatie zijn gebruikt zijn:

1. projectformulieren in de database voor de Plannen van Aanpak van verschillende gemeenten;
2. de database Voortgang Gemeenten.
3. de gemeentepagina's en nieuwsbriefartikelen van de website Supporter van Schoon (www.supportervanschoon.nl).
4. Interviews en telefonische enquêtes, afgenomen bij betrokken gemeentemedewerkers, voor informatie over hun ervaringen, over eventuele uitputting of overschotten, over de aantallen maatschappelijke organisaties die betrokken zijn en over extra op- en aanmerkingen.
5. Wastetool en de zakkenteller voor informatie over de aantallen en hoeveelheden van de verschillende afvalstromen. De zakkenteller is leidend en is een aan de website Supporter van Schoon gekoppelde tool waarin gemeenten kunnen bijhouden welke maatschappelijke organisaties deelnemen en hoeveel zakken zij per kwartaal ophalen.

2. Monitoring en resultaten: wat hebben we gevonden?

Om het effect van de pilot goed in kaart te brengen, hebben we tot de peildatum van 16 november 2016 de pilot op enkele cruciale indicatoren laten monitoren. Deze monitoring had, zoals eerder te lezen was in het Plan van Aanpak, tot doel antwoord te vinden op een aantal verschillende vragen:

1) Helpt deze pilot de maatschappij op weg naar een circulaire economie?
2) Hoe groot is de maatschappelijke betrokkenheid?
3) Hoe groot is de bewustwording bij burgers?
4) Wat zijn de effecten van het verminderen van zwerfafval?

De projectorganisatie poogt met de monitoring de eerste twee vragen te beantwoorden; Rijkswaterstaat draagt in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu zorg voor het antwoord op de laatste twee en is bij de eindevaluatie in 2017 verantwoordelijk voor de integratie van de eerste twee en laatste twee vragen.

Om een antwoord te vinden op vraag 1 (Helpt deze pilot de maatschappij op weg naar een circulaire economie?) hebben we in kaart gebracht hoeveel zakken PMD (Plastic, metaal en drankkarton) en hoeveel zakken FB (flesjes en blikjes) er tot de peildatum opgehaald en geregistreerd werden per gemeente. Bij deze onderzoeksmethode valt een kanttekening te plaatsen, waarover we verder zullen uitweiden in hoofdstuk 3.

Om een antwoord te vinden op vraag 2 hebben we bekeken 1) hoeveel gemeenten er deelnemen, 2) hoeveel maatschappelijke organisaties er per gemeente en per 10.000 inwoners deelnemen en 3) wat de opbrengst in volle zakken tot de peildatum is per deelnemende maatschappelijke organisatie.

2.1 Circulaire economie: hoeveel hebben we opgehaald?

Aan deze pilot nemen op de peildatum 46 gemeenten actief deel. Een van de gemeenten hebben we weggelaten uit de resultaten van deze tussenevaluatie omdat er gegevens ontbraken. Dit brengt het aantal pilotgemeenten in deze tussenevaluatie op 45. Van deze 45 zamelen er tien Flesjes en Blikjes (FB) in en 35 Plastic, Metaal en Drankkartons (PMD).

Wij hebben de gemeenten die in het kader van de pilot PMD of FB inzamelen, gesorteerd naar de totale hoeveelheid opgehaalde zakken gedurende het eerste jaar. Omdat de zakkenteller vaak onvolledig is ingevuld, ontbreken in veel gevallen de cijfers voor de kwartalen. De cijfers voor de totalen hebben we in die gevallen telefonisch opgehaald bij de gemeenten. Van de gemeenten die het aantal zakken heeft geregistreerd, laten de kwartaalcijfers zien dat er duidelijk sprake is van een ingroeifase. Mede door de wens gemeenten niet teveel te pushen en ze zoveel mogelijkheid vrijheid te geven bij de inrichting van

de pilot, verschilt de stand van uitvoering van de pilot op de peildatum onderling enorm. Hoewel de pilot Schoon Belonen sinds begin 2016 officieel van start is gegaan is de feitelijke inzameling van zakken PMD en FB pas na de zomer van 2016 écht goed van de grond gekomen. Van veel gemeenten hadden we op de peildatum voor deze tussenevaluatie bovendien nog geen cijfers over het vierde kwartaal. Dit drukt de weergave van de totale hoeveelheden over het jaar 2016.

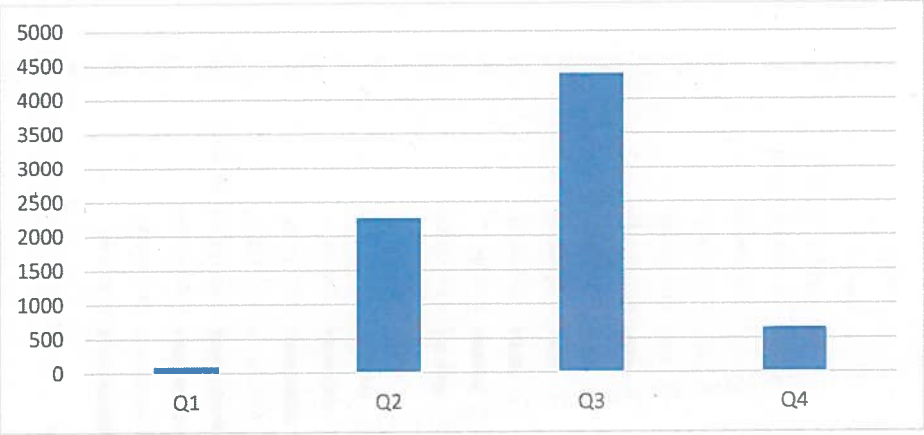

Figuur 2: Ingezamelde zakken per kwartaal voor 29 gemeenten (totaal 6244 zakken)

In totaal zijn er op de peildatum van 16 november 2016 10.727 zakken PMD en FB opgehaald en geregistreerd. Dit is gemiddeld 238 zakken per pilotgemeente in de tussenevaluatie. Daarvan werd het gros, gemiddeld 59%, opgehaald in het derde kwartaal van 2016. Hierbij moeten we bovendien nog aangeven dat wat in het derde kwartaal is opgehaald, minder is dan het zou zijn in een andere tijd van het jaar, omdat het derde kwartaal voor twee derde in de zomervakantie valt; een periode waarin zeker scholen en sportverenigingen minder afval produceren en ophalen dan anders. Een kleine kanttekening: de zakkenteller was niet door alle gemeenten voor de kwartalen ingevuld. De berekening per kwartaal is gebaseerd op de 29 gemeenten die in totaal 6244 zakken hebben ingezameld tot halverwege het vierde kwartaal.

2.2 Op zoek naar succesfactoren

We hebben de 45 gemeenten uit de tussenevaluatie ingedeeld naar hun prestaties op het gebied van PMD- en FB-inzameling tot nu toe, in drie groepen van vijftien. In onderstaande grafiek in kleur weergegeven grijs is groep 1, geel is groep 2 en blauw is groep 3.

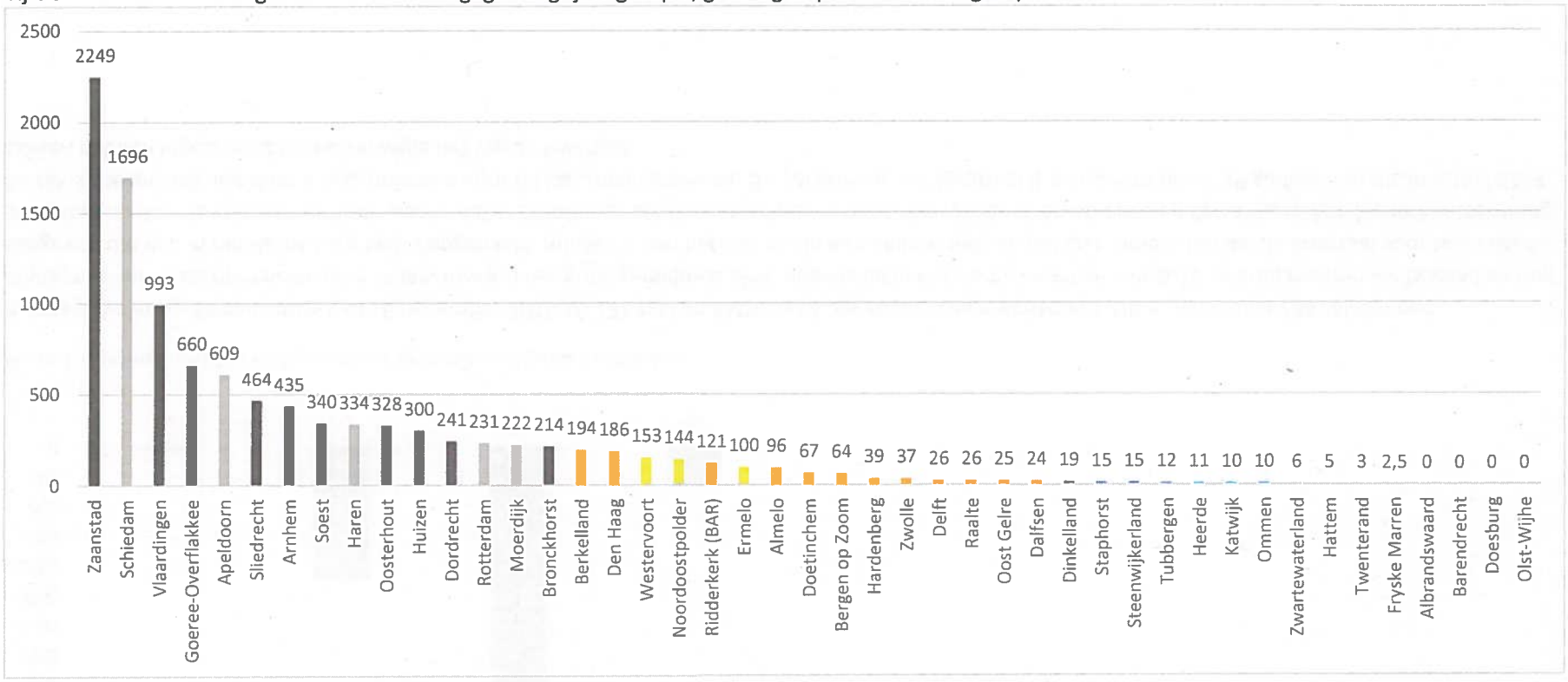

Figuur 3 Aantal opgehaalde zakken per gemeente. (PMD is donker, FB is licht)

Groep 1 bestaat dus uit de vijftien best presterende gemeenten, die per gemeente de meeste zakken ophaalden, Groep 2 haalde iets minder op en Groep 3 het minst. De vijftien best presterende gemeenten hebben samen 9.316 zakken opgehaald, gemiddeld 621 zakken per gemeente en 87% van het totaal.

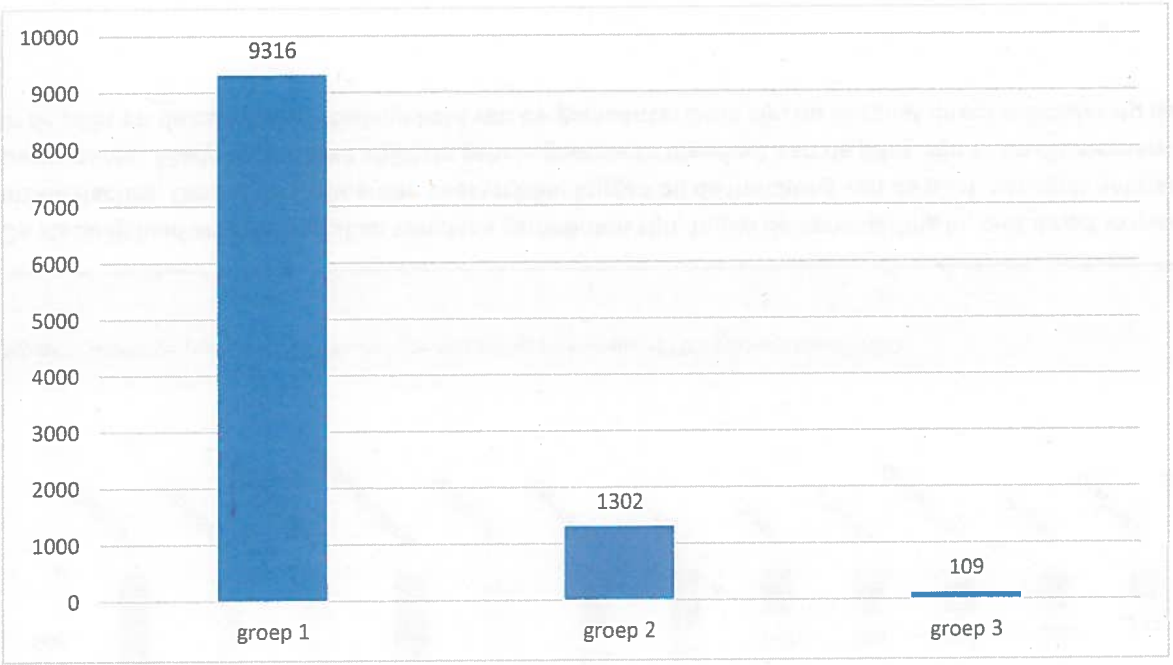

Figuur 4:Ingezamelde zakken per groep

De vijftien gemeenten die het minst hebben opgehaald, Groep 3, waren samen goed voor slechts 109 zakken, gemiddeld zeven zakken per gemeente dus. Daartussen zitten vijftien gemeenten die samen 1302 en gemiddeld per gemeente 87 zakken PMD en FB ophaalden (Groep 2). In deze analyse zoeken we naar gemene delers binnen de drie groepen. Wat doen de gemeenten die veel ophalen, anders dan de gemeenten die heel weinig ophalen?

De 15 gemeenten die het meest ophaalden;

De vijftien gemeenten die het meest hebben opgehaald in de eerste fase van de Pilot Schoon Belonen, zijn Zaanstad, Schiedam, Vlaardingen, Goeree-Overflakkee, Apeldoorn, Sliedrecht, Arnhem, Soest, Haren, Oosterhout, Huizen, Dordrecht, Rotterdam, Moerdijk en Bronckhorst.

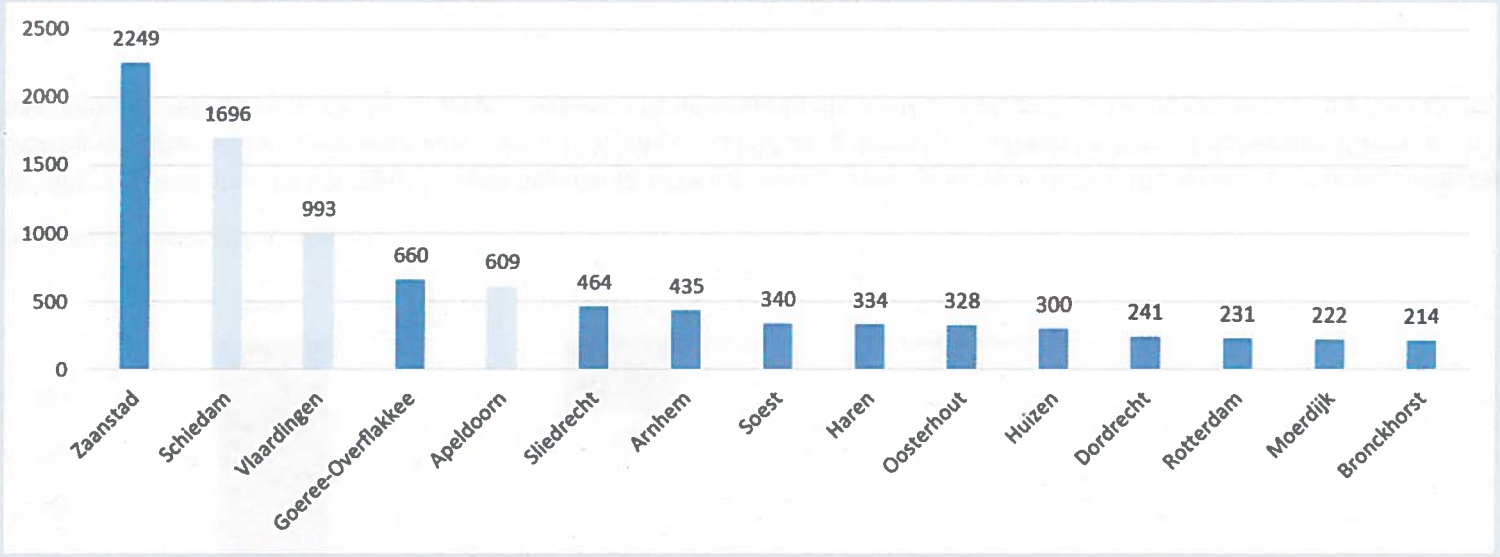

Figuur 5: Groep1; Opgehaalde zakken en type inzameling (lichtblauw is FB en donkerblauw PMD

De stedelijkheid en inwonertallen van deze gemeenten zijn, tegen de verwachting in, niet direct in verband te brengen met de opbrengst van de inzamelacties. Omdat de gemeenten veel vrijheid krijgen bij de inrichting van de pilot, verschilt het per gemeente hoeveel organisaties en inwoners erin participeren. Mede omdat niet altijd de gehele gemeente meedoet aan de pilot, zijn er op dit moment nog geen verbanden te leggen tussen de opbrengsten in de pilot en de omvang of stedelijkheid van de gemeente. Deze zijn nu dus niet direct zichtbaar op de resultaten van invloed. Maar wat dan wel?

Factor 1: Betrokkenheid maatschappelijke organisaties

Een eerste succesfactor lijkt het aantal betrokken maatschappelijke organisaties te zijn; door meer organisaties in te zetten, zamelt de gemeente beduidend meer PMD en FB in. In totaal nemen in de 45 gemeenten op papier 613 maatschappelijke organisaties deel aan de pilot. In Groep 1 zijn 352 maatschappelijke organisaties betrokken, gemiddeld 23 organisaties per gemeente. In Groep 2 zijn 208 organisaties betrokken en in Groep 3 in totaal maar 53, met respectievelijk gemiddeld 14 en 4 organisaties per gemeente.

Kijkend naar de hoeveelheid organisaties die actief meedoen aan de inzameling, is dit verschil nog even aanwezig, maar zegt het eigenlijk meer. Dit zijn namelijk de organisaties waarvan niet alleen de gemeente toezegde dat ze mee zouden doen en die dus op papier betrokken zijn, maar die ook echt al zakken FB of PMD hebben ingezameld en geregistreerd. Van de 613 maatschappelijke organisaties die volgens de gemeenten meedoen, waren er 456 actief op de peildatum. Van Groep 1 zetten 261 maatschappelijke organisaties zich actief in, gemiddeld zeventien organisaties per gemeente. Dit tegenover respectievelijk 151 en 44 in de groepen 2 en 3, met gemiddeld tien en drie organisaties per gemeente. Van de maatschappelijke organisaties die actief betrokken zijn, bevindt 57% zich in Groep 1.

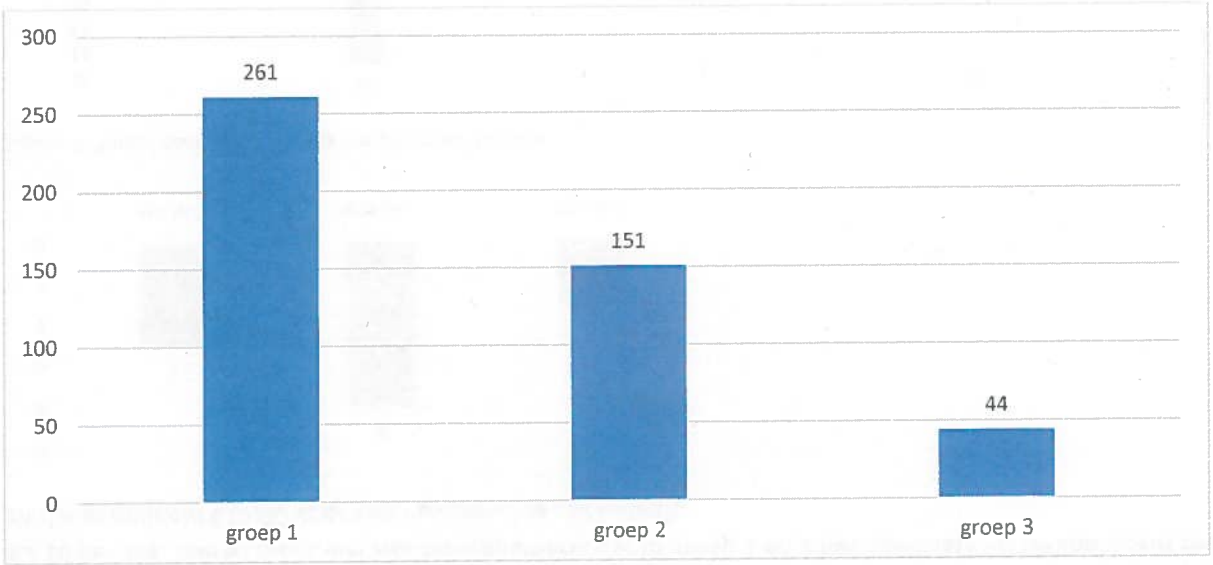

Figuur 6: Aantal actieve Maatschappelijke organisaties per groep

Factor 2: Hoogte van de beloning

Een andere succesfactor hangt samen met het uitloven van beloningen voor het inzamelen van flesjes en blikjes of plastic, metaal en drankkarton. Van de vijftien best scorende gemeenten (Groep 1), belonen vijf gemeenten de maatschappelijke organisaties met een geldbedrag per zak. In Groep 2 doen acht van de vijftien gemeenten dit en in Groep 3 maar vier van de vijftien. Groep 1 beloont gemiddeld met €5,00 per zak, Groep 2 met €3,50 en Groep 3 met €2,10 per zak. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat in groep 1 en 2 het beeld iets vertekend wordt doordat in elk van deze twee groepen een gemeente zit die gemiddeld €15,00 voor een ingezamelde zak betaalt.

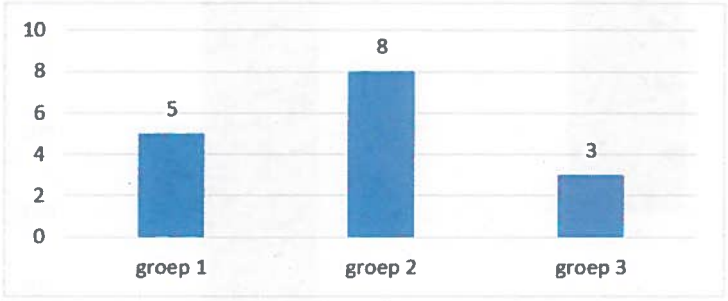

Figuur 7: Aantal gemeenten dat per zak financieel beloont

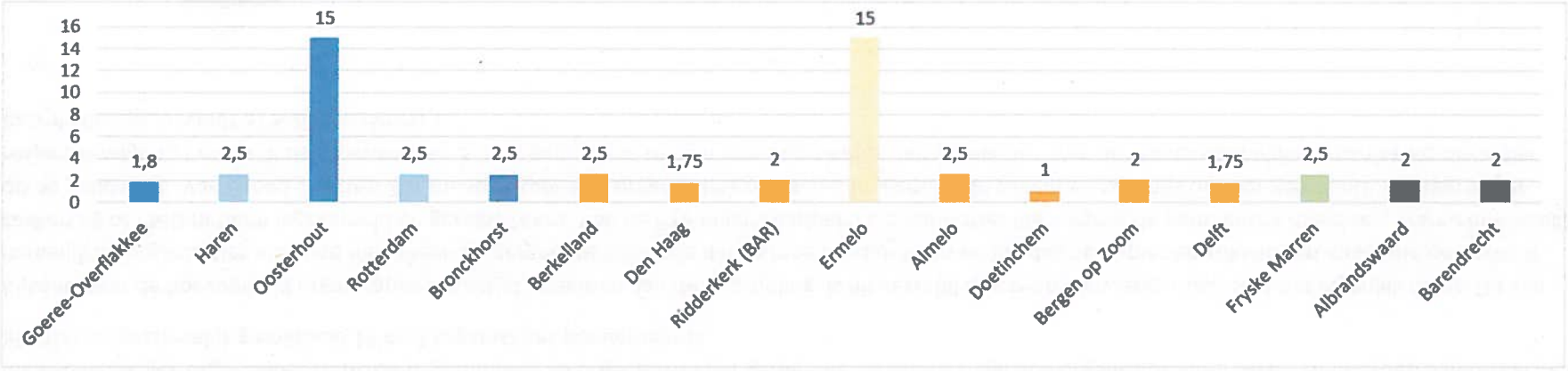

Figuur 8: Hoogte beloning per zak. Ook aangegeven is in kleuren in welke groepen de gemeenten zitten: blauw is groep 1, geel is groep 2 en groep is groep 3. Daarbij geven de lichte balken FB inzameling aan en de donkere balken de PMD inzameling.

Factor 3: Vorm van de beloning

Naast een beloning per ingeleverde zak PMD of FB wordt er ook op andere gronden beloond. Zo zijn er gemeenten die belonen voor de schoongraad of voor inzet op het gebied van zwerfafvalvermindering. Hiervan zijn echter geen eenduidige en onderling vergelijkbare gegevens beschikbaar, omdat iedere gemeente dit verschillend doet en beoordeelt.

Wat opvalt is dat tien van de vijftien gemeenten in Groep 3 de intrinsieke basisbeloning hanteren van de waardering van een schonere omgeving. Dit betekent dat het hebben van een schone omgeving de beloning is. Dit tegenover zes van de vijftien in groep 2 en maar drie van de vijftien in groep 1.

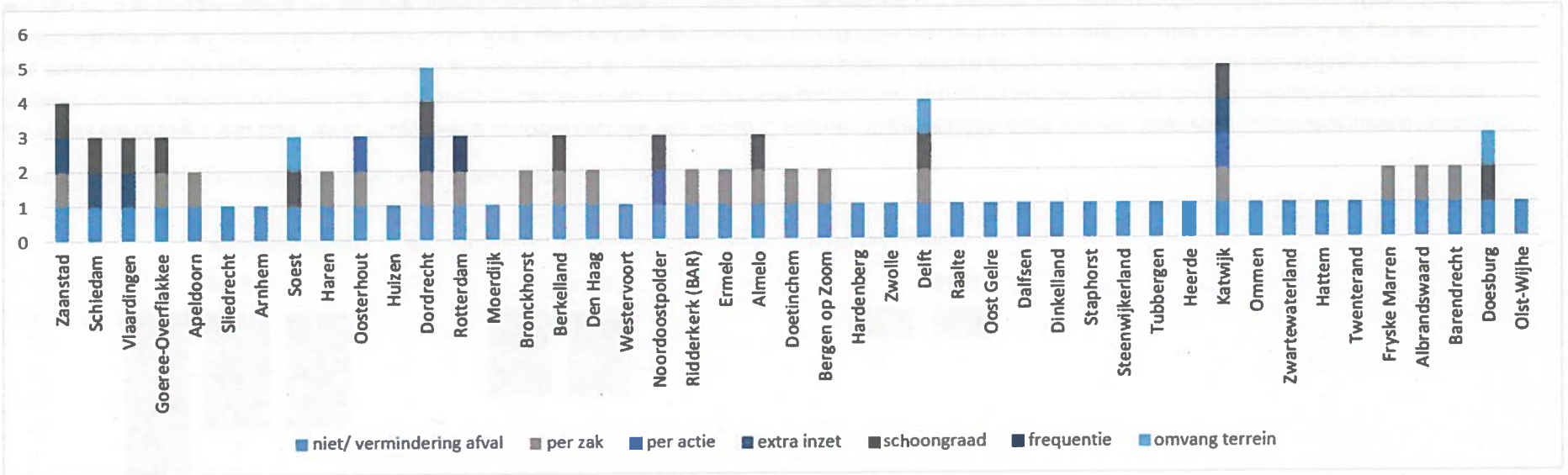

Figuur 9: Verschillende beloningssystemen per gemeente

Factor 4: Wervingsmethode door gemeente

De meeste gemeenten zetten dezelfde middelen in om maatschappelijke organisaties voor de pilot te werven. Zo schrijven er van de 45 gemeenten, 39 brieven aan alle organisaties; bellen 32 gemeenten de organisaties op; en plaatsen 37 gemeenten op één of meer plekken borden of posters met een wervende tekst. Ook brengt het merendeel (33 gemeenten) een bezoek aan de maatschappelijke organisaties als zij eenmaal interesse hebben getoond. Sommige gemeenten besloten meer aandacht aan de pilot te besteden en gaan een stapje verder.

In Groep 1 doen twaalf van de vijftien gemeenten extra moeite. Negen gemeenten plaatsen berichten op social media als facebook en twitter, vier brengen een bezoek aan alle maatschappelijke organisaties in de gemeente, en vier organiseren speciale bijeenkomsten voor geïnteresseerden. Sommige gemeenten benutten verschillende wervingstactieken tegelijk, vandaar dat de som van de verschillende wervingsmethoden hoger is dan het totaal van gemeenten dat extra moeite doet.

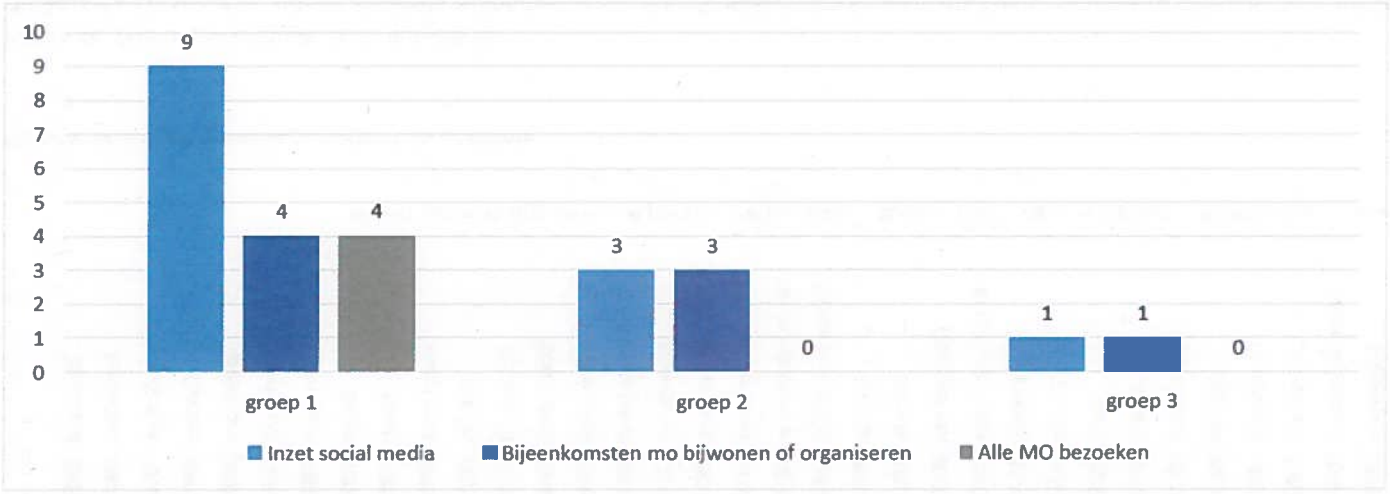

Figuur 10: Extra inspanning van gemeente bij werving van maatschappelijke organisaties

De cijfers die Groep 1 laat zien, staan in opvallend contrast met die van Groep 2, waarin vijf gemeenten extra moeite doen voor de werving voor de pilot, en Groep 3, waarin slechts één gemeente extra stappen zet. In Groep 2 plaatsen drie gemeenten oproepen op social media, brengt niemand een bezoek aan alle maatschappelijke organisaties en worden er door slechts drie gemeenten speciale bijeenkomsten georganiseerd voor geïnteresseerden. In Groep 3 plaatst één gemeente oproepen op social media, zorgt geen enkele gemeente ervoor dat alle maatschappelijke organisaties een bezoekje krijgen om ze te werven en is er één gemeente die speciale bijeenkomsten organiseert. De inzet op het gebied van werving van de maatschappelijke organisaties, van de gemeenten die bij de vijftien best scorende gemeenten horen, is dus aanzienlijk groter dan van alle andere gemeenten.

Factor 5: Persoonlijke feedback

In Groep 1 geven tien van de vijftien gemeenten feedback aan de maatschappelijke organisaties. Zes gemeenten geven één tot twee keer per kwartaal feedback en zeven zelfs één tot twee keer per maand. Maar: in Groep 2 gaven dertien van de vijftien gemeenten feedback aan de maatschappelijke organisaties en in Groep 3 twaalf.

Waarom staat het geven van feedback dan toch bij de gevonden succesfactoren? Omdat in Groep 1 veertien gemeenten persoonlijke, specifieke feedback geven aan de maatschappelijke organisaties over de opbrengst en aanpak, terwijl in Groep 2 maar vijf gemeenten persoonlijke feedback geven. In Groep 3 doet zelfs maar één gemeente dit. Groep 2 en 3 richten zich meer op algemene feedback aan alle maatschappelijke organisaties samen, met informatie die op het geheel van toepassing is, maar weinig ingaat op de stand van zaken bij iedere maatschappelijke organisatie op zich. Dit doen ze bijvoorbeeld in algemene nieuwsbrieven.

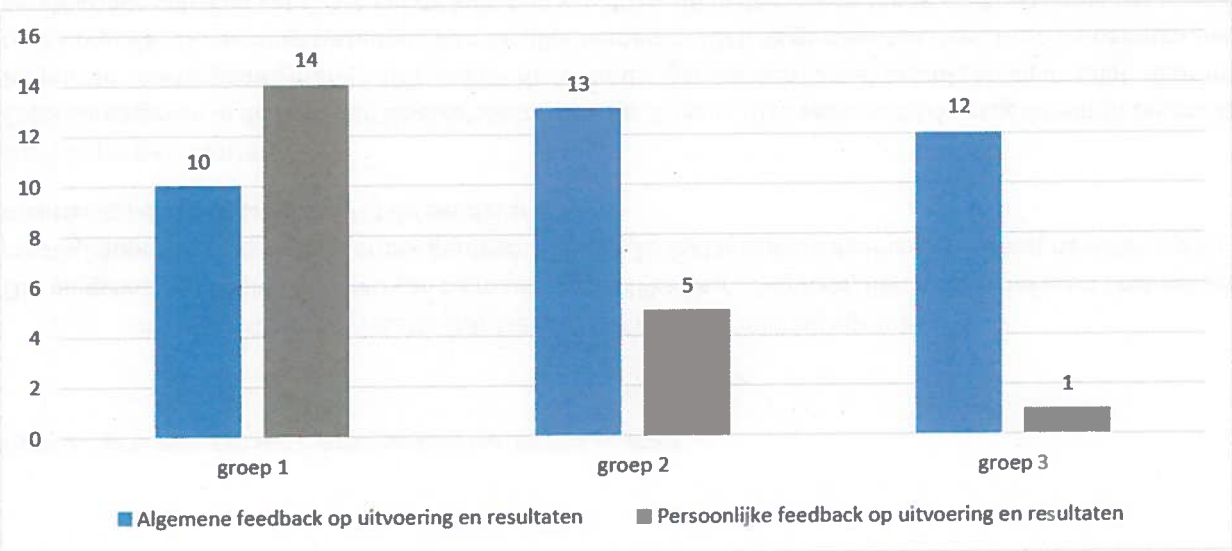

Figuur 11: Feedback door gemeente aan maatschappelijke organisaties per groep

Factor 6: Andere investeringen door gemeente

Een ander aanwijsbaar verschil tussen Groep 1 en de andere twee groepen, is de mate waarin vanuit de gemeente extra geïnvesteerd wordt in de pilot. Van Groep 1 investeerden tot nu toe veertien van de vijftien gemeenten extra in het project door extra aankopen te doen die ondersteuning kunnen bieden aan het inzamelen. Twaalf gemeenten investeerden hierbij vooral in de aankoop van extra vuilnisbakken en -bakjes, die het inzamelen vergemakkelijken. Zo schaft men extra kliko's aan en worden bijvoorbeeld op scholen extra bakjes neergezet in de lokalen, die het inzamelen van flesjes, ander plastic en blikjes vergemakkelijken. Verder investeerden vijf gemeenten van Groep 1 tot nu toe in zwerfvuilsetjes.

Van Groep 2 kochten zes gemeenten extra vuilnisbakken en drie gemeenten extra zwerfvuilsetjes, bij Groep 3 waren dit er vier en nul.

Figuur 12: Extra aankopen voor maatschappelijke organisaties per groep

2.3 Hoe groot is de maatschappelijke betrokkenheid bij de pilot?

Om enigszins een beeld te krijgen van de maatschappelijke betrokkenheid, hebben we bekeken hoeveel gemeenten er deelnemen aan de pilot, hoeveel maatschappelijke organisaties er per gemeente en per 10.000 inwoners deelnemen en wat de opbrengst in volle zakken is per deelnemende maatschappelijke organisatie, tot de peildatum.

Deelname gemeenten

Zoals aangegeven in de brief aan de staatssecretaris van 16 juni 2015 worden bij de experimenten tenminste 1 miljoen inwoners uit zoveel mogelijk, maar tenminste veertig gemeenten (= 10% van de Nederlandse gemeenten) actief betrokken bij de pilot, door middel van innovatieve en collectieve retourpremie- of beloningssystemen. Aan de pilot nemen in 2016 83 gemeenten deel. Deze gemeenten hebben zich aangemeld in twee rondes. 37 in de eerste ronde startend vanaf het eerste kwartaal van 2016, 46 in de tweede ronde startend vanaf het tweede kwartaal van 2016. Uit de plannen van de gemeenten lijkt dit aantal van 1 miljoen actief betrokken inwoners ruimschoots te worden overtroffen. Op basis van de nu beschikbare informatie over de feitelijke uitvoering van de pilot is het aantal betrokken inwoners nog niet met zekerheid vast te stellen. Dit is een van de prioriteiten van de monitoring in 2017. De stand van de uitvoering verschilt per gemeente. Zoals eerder aangegeven, zijn in deze tussenevaluatie de cijfers van 45 gemeenten meegenomen.

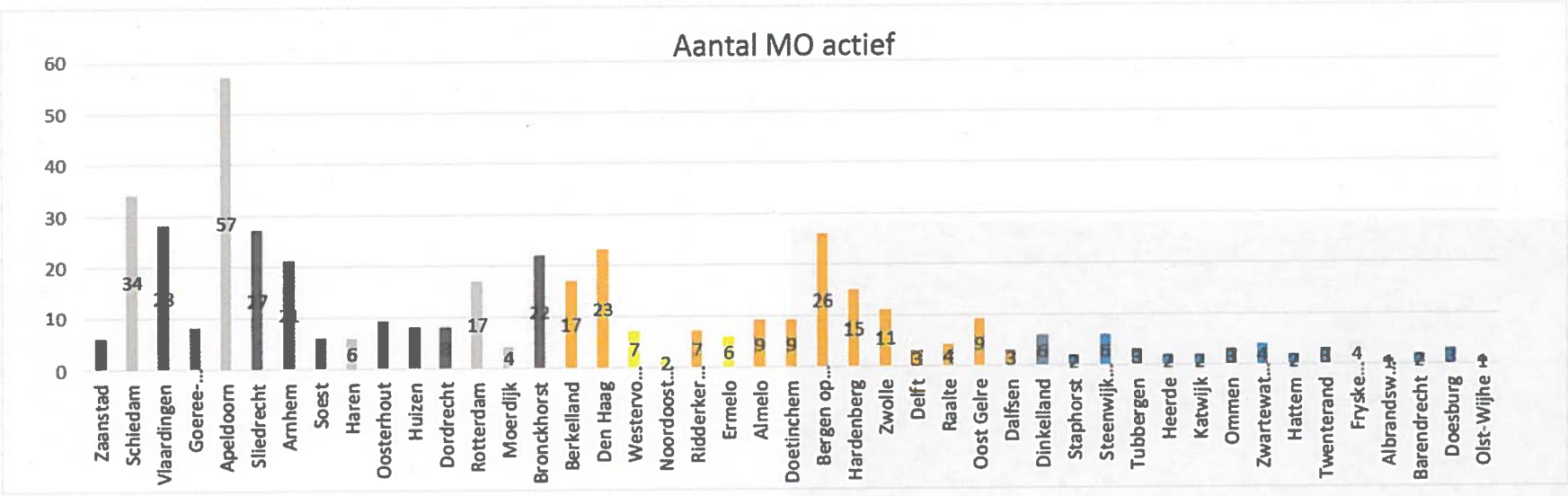

Deelname maatschappelijke organisaties

In totaal tellen deze 45 gemeenten 613 geregistreerde maatschappelijke organisaties, gemiddeld 14 per gemeente. Van die 613 zijn er tot nu toe 456 actief betrokken, gemiddeld tien per gemeente. De 45 gemeenten samen tellen 3.344.121 inwoners. Dit betekent dat er op iedere 10.000 inwoners 1,8 maatschappelijke organisaties op papier betrokken zijn, waarvan 1,4 maatschappelijke organisaties actief. Hierbij moeten we in acht nemen dat, zoals eerder gezegd, niet altijd de gehele gemeente meedoet.

Over het algemeen kan gesteld worden dat de betrokkenheid van de verschillende maatschappelijke organisaties groot is. In 22 van de 45 gemeenten hebben alle geregistreerde maatschappelijke organisaties van de gemeente, al actief een bijdrage geleverd aan de pilot vóór deze tussenevaluatie. Van 27 gemeenten betreft dit in ieder geval meer dan 75% van de organisaties en van 39 van de 45 betreft het meer dan 50% van de organisaties. Slechts in zes gemeenten is minder dan 50% van de organisaties actief betrokken. Daarnaast geldt dat veel gemeenten na de zomer van 2016 pas daadwerkelijk met de inzameling van PMD of FB zijn begonnen en het dus goed mogelijk is dat er bij diverse geregistreerde maatschappelijke organisaties op de peildatum misschien al wel is begonnen met de inzameling, maar dat deze zakken nog niet zijn opgehaald door de gemeente en zijn geregistreerd.

Opbrengst per deelnemende maatschappelijke organisatie

Zoals geschetst aan het begin van hoofdstuk 1 zijn er in totaal tot nu toe 10.727 zakken opgehaald. Per maatschappelijke organisatie zijn dat gemiddeld 17 zakken. Kijk je alleen naar de organisaties die zich tot nu toe actief tonen in de inzameling, dan stijgt dit gemiddelde naar 24 zakken per organisatie. Hoewel

we hier dus cijfers bij hebben, zeggen deze eigenlijk nog niet veel. Dit komt doordat de meeste gemeenten wel hebben doorgegeven hoeveel zakken zij als gemeente hebben opgehaald, maar niet hoeveel iedere organisatie daarbinnen heeft opgehaald. Dit detailniveau is alleen beschikbaar bij de gemeenten die de zakkenteller volledig hebben ingevuld. Naar verwachting op basis van de ingroeifase die in hoofdstuk 1 genoemd werd, zullen in 2017 steeds meer gemeenten steeds meer gegevens verzamelen en aandragen, ook specifieke gegevens over de maatschappelijke organisaties. Zodra meer gegevens beschikbaar zijn, behoort ook een analyse van de opbrengst in aantal zakken per cluster van maatschappelijke organisaties tot de mogelijkheden. Dan wordt bijvoorbeeld duidelijk of sportclubs meer inzamelen dan scholen of kerken of andersom.

3. Analyse: wat zeggen deze resultaten?

Uit bovenstaande resultaten komt naar voren dat een aantal factoren van invloed lijkt te zijn op het succes van de pilot. 'Succes' kan in deze pilot betekenen: 1) de gemeente heeft veel zakken PMD en/of FB opgehaald of 2) er zijn in de gemeente veel maatschappelijke organisaties betrokken bij de pilot. Feitelijk hebben we enkel resultaten kunnen benoemen van de eerste factor. Er waren enkele verbanden te trekken tussen de onderzochte elementen en hoeveel zakken er zijn opgehaald. Het tweede deel is lastiger. We kunnen op basis van de gevonden data niet ontdekken waarom er in de ene gemeente meer maatschappelijke organisaties actief zijn dan in de andere of welke organisaties meer succes hebben dan andere.

Uitgaande van het feit dat overeenkomsten in handelswijze tussen de vijftien best presterende gemeenten (samen verantwoordelijk voor 87% van het ingezamelde afval) wijzen op de mogelijke aanwezigheid van causale verbanden, lijken de volgende factoren van invloed op de hoeveelheid ingezameld PMD en FB:

- Betrokkenheid maatschappelijke organisaties: door meer organisaties in te zetten, zamelt de gemeente beduidend meer PMD en FB in. Groep 1 heeft aanzienlijk meer betrokken organisaties per gemeente en ook veel meer organisaties die actief participeren aan de pilot dan de andere twee groepen.
- Beloning: het belonen van de inzameling door een geldbedrag uit te keren per aangeleverde zak, lijkt een positieve uitwerking te hebben op de hoeveelheden. In Groep 1 belonen meer gemeenten de maatschappelijke organisaties met een geldbedrag per zak dan in Groep 2 en 3. In Groep 3 zijn opvallend veel gemeenten van mening dat een geldelijke beloning overbodig zou moeten zijn, omdat een schone omgeving beloning genoeg is.
- Extra investeringen door gemeente in bonusmateriaal voor de pilot, lijkt ook samen te hangen met het succes op het gebied van inzameling. Bijna alle gemeenten van Groep 1 kochten extra spullen om de inzameling te laten slagen, tegenover slechts enkele gemeenten in Groep 2 en 3. Het meest werd hierbij geïnvesteerd in extra vuilnisbakjes die het ophalen van afval in scholen bijvoorbeeld vergemakkelijken.
- Communicatie door de gemeente: op verschillende vlakken lijken de gemeenten in Groep 1 anders met de maatschappelijke organisaties te communiceren dan de gemeenten uit de andere twee groepen. Zo doen zij meer moeite om, naast de geijkte middelen van het sturen van een brief en het rondbellen langs organisaties, contact te krijgen en te werven. Ze besteedden aandacht aan de pilot en de werving via social media, brachten bezoekjes aan álle maatschappelijke organisaties binnen hun gemeente en organiseerden speciale bijeenkomsten voor geïnteresseerden. Ook gaven zij op persoonlijkere wijze feedback aan de organisaties, over de aanpak en de opbrengst, waar de andere gemeenten, uit Groep 2 en 3, wel feedback gaven, maar dit niet persoonlijk deden. Zij deden meer algemene uitingen over de stand van zaken.

Een kanttekening die bij alle gevonden data gemaakt moet worden, is dat in veel gemeenten in groep 2 en 3 ROVA de inzamelende organisatie is. De werkwijze van ROVA is daardoor van invloed op de gemiddelden van de gemeenten in die groepen. Het verdient aanbeveling om bovenstaande factoren goed te blijven monitoren in het vervolg van de pilot en te onderzoeken of hier daadwerkelijk causale verbanden aan te wijzen zijn. De indicatie is er in ieder geval.

4. Opschaalbaarheid: is de pilot financieel toekomstbestendig?

Om enigszins een beeld te krijgen van de ervaring van de verschillende gemeenten met betrekking tot de financiële haalbaarheid van opschaling van de pilot, hebben we iedere gemeente gevraagd naar hun ideeën hierbij en naar het verbruik van de vergoeding tot nu toe.

Financiële haalbaarheid

Iedere gemeente heeft in interviews aangegeven hoe zij de kostenkant ervaren en of zij inschatten dat de werkwijze van de pilot financieel toekomstbestendig is. Van de 45 gemeenten gaven er vijftien, een derde van het totaal, aan dat het project zou kunnen blijven voortbestaan, maar enkel met de zwerfafvalvergoeding. Zonder deze vergoeding zou het inzamelen hen teveel geld kosten. Acht van de 45 schatten in dat de werkwijze zoals ze die nu hanteren voor de pilot, prima werkbaar en financieel haalbaar is op lange termijn, zeven andere gemeenten vinden het idee prima, maar zouden graag een andere opzet zien. Acht gemeenten vinden het te duur, of willen het blijven doen als ze er meer vergoeding voor krijgen dan nu het geval is en zes gemeenten durven hier nog geen uitspraken over te doen. Een meerderheid schat dus in dat de werkbaarheid en financiële haalbaarheid afhangen van het voortbestaan of zelfs ophogen van de zwerfafvalvergoeding.

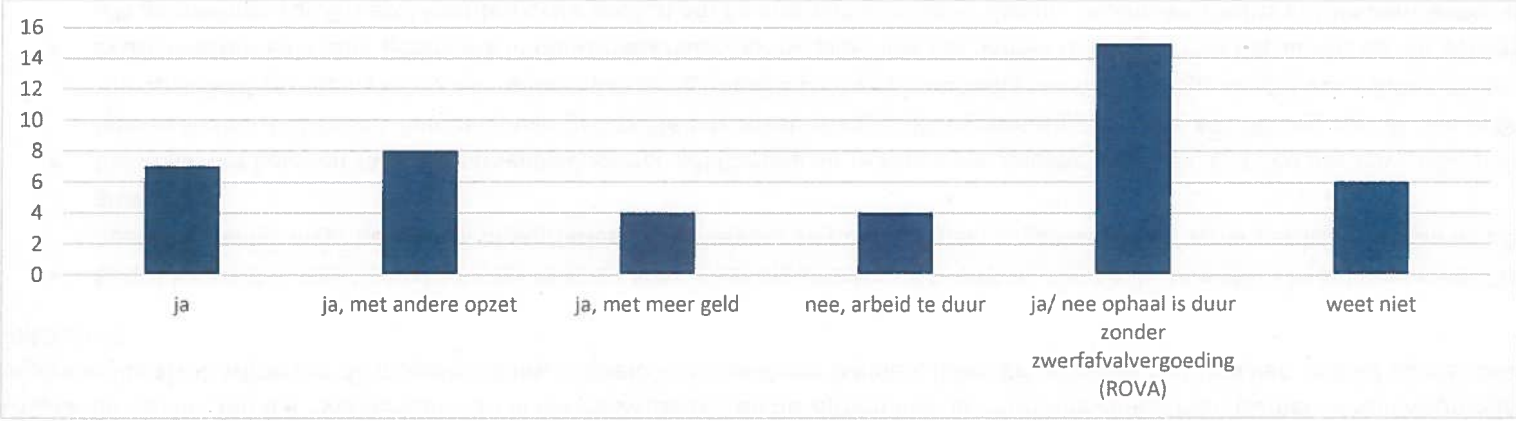

Figuur 13: Financiële haalbaarheid uitvoering pilot

Stand zwerfafvalvergoeding

Op de vraag of de beloningenpot al uitgeput was, konden de meeste gemeenten geen antwoord geven. Sommige zijn pas net begonnen met inzamelen, andere doen dit al veel langer, maar hebben nog geen beloningen uitgekeerd of hebben hier nog geen gegevens van.

5. Verbeterkansen: wat kan er beter in de pilot?

Er zijn enkele kanttekeningen te maken bij de resultaten van de monitoring tot nu toe, en daarmee gepaard gaande: ook mogelijkheden tot verbetering.

- <u>Randvoorwaarden monitoring</u>
  Om de pilot in 2017 nog beter te kunnen monitoren, zou het goed zijn de gemeenten iets meer sturing te geven op het gebied van meting en registratie. Stimulans hierbij ervaren zij al genoeg, maar de sturing zou, met het oog op de monitoring, strenger kunnen. De vrijheid die de gemeenten krijgen bij de invulling en inrichting van de pilot, compliceert het goed monitoren van het verloop en de resultaten.
  - Het zou goed zijn als de gemeenten met nadruk aangespoord werden de tellingen nauwkeuriger en regelmatiger uit te voeren, zowel van de aangesloten maatschappelijke organisaties (hoeveel zijn dat er nu werkelijk? En willen die allemaal meedoen of wil de gemeente vooral dat die meedoen?) als van de opgehaalde hoeveelheden afval. Hierbij moet bijvoorbeeld ook gelet worden op de bron van de afvalinzameling. (Waar halen de gemeenten hun afval op? Bij welke maatschappelijke organisatie? En hoeveel ieder kwartaal?)
  - In het vervolg van de pilot zou eveneens gekeken kunnen worden middels steekproeven en metingen wat de samenstelling en het gewicht van de ingezamelde zakken daadwerkelijk is. Vanaf begin 2017 worden de zakken ingezameld en gewogen door de recyclende partij, waardoor in ieder geval het gewicht per zak direct duidelijk zal zijn en gemiddeldes makkelijk berekend kunnen worden.
  - Veel gemeenten geven verschillende typen beloning, de één beloont per zak, de ander per stuk, nog een ander beloont voor een schoongraad die haast niet objectief meetbaar te maken is en nog een ander voor beloofde inzet van een organisatie, zonder te kijken naar de resultaten. Voor de monitoring en voor de eigen administratieve belasting is het een idee alle gemeenten aan te raden met een eenduidige vorm van belonen werken. Hoe meer gemeenten er bijvoorbeeld per zak belonen, hoe beter daarvan in beeld gebracht kan worden wat het effect is, maar ook hoe makkelijker het administratief gezien vol te houden is voor de gemeenten zelf.
  - Op dit moment is er nauwelijks een beeld van de uren die per gemeente gestoken worden in de pilot. Men weet niet hoeveel tijd gemeenten vrijmaken in fte om de pilot tot een succes te maken. Het is wellicht raadzaam om ook hierover input te vragen aan de gemeenten vanaf 2017.

- <u>Kosten in beeld</u>
  De coalitie wil graag weten of men met deze pilot op weg is naar een circulaire economie. Hiertoe zijn de vragen gesteld: hoeveel zakken PMD en FB worden er opgehaald? Hiernaast is eigenlijk ook een overzicht nodig van de kosten van het inzamelen op deze wijze. Om ook een eerste beeld te geven van de kosten van de inzameling en de financiële haalbaarheid voor gemeenten voor inzameling op langere termijn, hebben we de kostenkant basaal onderzocht. In 2017, als gemeenten verder zijn in het traject en meer ervaring hebben met de praktische kant, zou het goed zijn verdieping aan te brengen in het onderzoek van de financiële haalbaarheid en gemeenten aan te sturen op een nauwkeurige registratie en administratie van de beloningsuitkering.

Conclusie

Factoren die een positief effect lijken te hebben op de inzameling, zijn:

- ✓ het betrekken van zoveel mogelijk maatschappelijke organisaties.
- ✓ het per zak belonen van inzameling door een geldbedrag uit te keren per aangeleverde zak.
- ✓ extra investeren in materiaal als vuilnisbakjes en zwerfvuilsetjes.
- ✓ persoonlijke en uitgebreide communicatie, zowel in de werving als in de feedback.

De pilot Schoon Belonen loopt sinds het begin van 2016 en begon na de zomer van 2016 pas écht goed van de grond te komen. Het gros van de ingezamelde zakken is geregistreerd in het derde kwartaal van 2016. Dit kwartaal was bovendien in de realiteit relatief 'kort' in verband met de zomervakantie. De cijfers geven mede om die reden slechts een eerste indicatie van het daadwerkelijke succes van de pilot. Toch zijn een aantal verbanden te leggen tussen de wijze waarop de gemeenten en organisaties de pilot ingericht hebben en het succes dat zij ermee hadden, wanneer succes gedefinieerd wordt als het ophalen van veel PMD- en FB-afval. Factoren die een positief effect lijken te hebben op de inzameling zijn: 1) het betrekken van zoveel mogelijk maatschappelijke organisaties, 2) het per zak belonen van inzameling door een geldbedrag uit te keren per aangeleverde zak, 3) extra investeren in materiaal als vuilnisbakjes en zwerfvuilsetjes, 4) persoonlijke en uitgebreide communicatie, zowel in de werving als in de feedback. Het verdient dus zeker aanbeveling deze elementen in het vervolg van de pilot een centrale rol te geven en nauwkeurig te onderzoeken of hier inderdaad causale verbanden aan te wijzen zijn.

Colofon

Opdrachtgever: Nederland Schoon; Richtsje Anema, Kees Kerstens,

Projectteam: Lichte Bries; Sjoerd Kaarsemaker, Ike Span, Marja van der Veen

Tekst: Nederlands Tekstinstituut; Maud van Loenen

Illustraties: Lichte Bries, Sjoerd Kaarsemaker, Marja van der Veen

NederlandSchoon

LICHTE BRIES
ONDERZOEK, PROJECTIN, DUURZAME SAMENWERKING

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

beschikking

Datum	29 september 2016
Nummer	5000003173
Onderwerp	Subsidieverlening inzake het project Nieuwe Beloningsystemen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,

Gelet op artikel 4:23, derde lid, onder d, van de Algemene wet bestuursrecht,

Overwegende dat:
Een aanvraag voor het verlenen van een subsidie is ingediend op 18 juli 2016 met kenmerk TWA/acl/160718.014.

Besluit:

Artikel 1 - Subsidieverlening

1.1 De subsidie wordt verleend aan Stichting Natuur en Milieu, Postbus 1578, 3500 BN Utrecht (hierna: subsidieontvanger) ten behoeve van het project Nieuwe Beloningsystemen conform uw aanvraag van 18 juli 2016 met kenmerk TWA/acl/160718.014 (hierna: de activiteiten).

1.2 De subsidie wordt verleend voor de periode van 1 juli 2016 tot en met 31 december 2016.

Artikel 2 - Subsidiebedrag
De subsidie bedraagt € 28.749,60 inclusief BTW.

Artikel 3 - Verplichtingen

3.1 De activiteiten waarvoor de subsidie is verleend moeten uiterlijk zijn verricht op 31 december 2016.

3.2 De subsidieontvanger is verplicht onverwijld een schriftelijke melding aan de Staatssecretaris te doen zodra aannemelijk is dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend niet, niet tijdig of niet geheel vóór de in het eerste lid genoemde datum zullen worden verricht of dat niet, niet tijdig of niet geheel aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen vóór de in het eerste lid genoemde datum zal worden voldaan.

3.3 Indien door een ander bestuursorgaan voor dezelfde activiteiten subsidie wordt verstrekt, doet de subsidieontvanger daarvan onverwijld mededeling aan de Staatssecretaris.

Artikel 4 - Intrekken of wijzigen subsidieverstrekking
Intrekking of wijziging van deze subsidieverstrekking kan plaatsvinden op de daarvoor in afdeling 4.2.6 van de Algemene wet bestuursrecht genoemde gronden.

Artikel 5 - Subsidievaststelling

5.1 De subsidieontvanger dient binnen 13 weken na het verricht zijn van de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend bij de Staatssecretaris een aanvraag tot subsidievaststelling in. De aanvraag moet worden gericht aan:

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
t.a.v.: IBI-F&I/team Subsidies
Postbus 20906
2500 EX Den Haag

5.2 De subsidieontvanger toont bij de aanvraag tot subsidievaststelling op de volgende wijze aan dat de activiteiten waarvoor subsidie is verleend, zijn verricht en dat is voldaan aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen:
- Een eindverslag.

5.3 Binnen 22 weken na ontvangst van de aanvraag tot subsidievaststelling, stelt de Staatssecretaris de subsidie vast.

5.4 De subsidie kan lager worden vastgesteld dan het subsidiebedrag genoemd in artikel 2, op de daarvoor in artikel 4:46 van de Algemene wet bestuursrecht genoemde gronden.

Artikel 6 – Betaling

Het subsidiebedrag wordt binnen zes weken na de bekendmaking van de subsidievaststelling betaald, onder verrekening van de betaalde voorschotten.

Artikel 7 – Voorschotten

7.1 Aan de subsidieontvanger wordt een voorschot verleend van 100 procent van het in artikel 2 bedoelde subsidiebedrag, zijnde € 28.749,60.

7.2 Binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit wordt het voorschot overgemaakt naar IBAN NL82 RABO 0131 9620 35 onder vermelding van 5000003173.

7.3 Indien na de vaststelling, intrekking of wijziging zoals bedoeld in artikel 4 en 5 sprake is van onverschuldigd betaalde subsidiebedragen worden deze door de Staatssecretaris teruggevorderd.

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,
namens deze,
DE DIRECTEUR DUURZAAMHEID,

10.2.e

Bezwaar

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht kunt u tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop dit is bekendgemaakt een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet worden gericht aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ter attentie van Hoofddirectie Bestuurlijke en Juridische Zaken, sector Algemeen Bestuurlijke en Juridische Zaken, Postbus 20901, 2500 EX Den Haag.

Het bezwaarschrift dient te zijn ondertekend en ten minste het volgende te bevatten:

a. naam en adres van de indiener;

b. de dagtekening;

c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaarschrift zich richt (datum en nummer of kenmerk);

d. een opgave van de redenen waarom men zich met het besluit niet kan verenigen.

042-005a

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Monitoring Pilots Schoon Belonen

Voorlopige resultaten 0-metingen 2016

951

Inhoud

1. Hoe is de monitoring ook al weer ingericht?
2. Opzet en voorlopige resultaten objectieve monitoring?
3. Opzet en voorlopige resultaten subjectieve monitoring?
4. Hoe verder in 2017?

1. Hoe is de monitoring ook al weer ingericht?

- Op verzoek van ministerie IenM heeft bestuur KiDV advies uitgebracht over invulling en organisatie.
- Beleg de coördinatie en de uitvoering van de monitoring bij een onafhankelijke partij: Rijkswaterstaat
- Richt je op:
  (1) de massa
  (2) de betrokkenheid
  (3) de bewustwording
  (4) de effecten

Kennisinstituut Duurzaam Verpakken

Tabel 8 Indicatoren	Te hanteren monitoringssystematiek bij nulmeting en gedurende de pilot	wie levert data aan	aan wie wordt data aangeleverd
1. Massa			
a. hoeveelheid verpakkingen in massa	kg/tonnen invoeren in Wastetool	Gemeente	
b. hoeveelheid verpakkingen in aantal stuk	steekproefsgewijs meten (met name terugrekenen vanuit de massa; vb 1 ton PET flesjes is gemiddeld X aantal flesjes)	Gemeente	
2. Betrokkenheid			
a. aantal gemeenten	o.b.v. postcodes en stedelijkheidklasse	Gemeente	
b. aantal maatschappelijke organisaties	o.b.v. info gemeente	Gemeente	
c. opbrengsten	Wastetool (en eventueel opgaven gemeenten)	Gemeente	coördinerende projectorganisatie
3. Bewustwording			
	Enquêtes bij burgers	Extern bureau iov projectorganisatie	
4. Effecten			
a. samenstelling	Tellen en fotograferen	Extern bureau iov projectorganisatie i.c.m. gemeenten	
b. schoonbeleving	Enquêtes bij burgers	Extern bureau iov projectorganisatie	

Basiszaken rond metingen

- Gespecialiseerde bureaus gecontracteerd door ministerie van IenM:
  objectief: Eco Consult, tevens locaties gedigitaliseerd
  subjectief: TNS-NIPO
- Metingen uitgevoerd in dezelfde 45 gemeenten:
  meting 1: begin Q2
  meting 2: Q3
- Per gemeente maximaal 75 locaties van 100*100 m gekozen
- Waar mogelijk rekening gehouden met invulling pilot: hele gemeente, wijk, gebied rond maatschappelijke organisatie, …., …
- Locaties getypeerd naar: woongebied, school, OV, winkelgebied, sportterrein, …, …

Steekproef gemeenten

- 45 (van de 83) gemeenten in steekproef
- Gekozen gemeenten zijn representatief op:
  * verdeling fase 1 / 2
  * verdeling stedelijkheidsklassen
  * verdeling diftar / geen diftar
  * verdeling beloningssystemen ("de mandjes"), met minimum van 5 gemeenten per mandje
  * verdeling over Nederland/provincies
- Steekproef is gemaakt op basis van stand van zaken maart/april 2016
- <u>Geen</u> gemeenten gekozen die bij eerste meting al druk bezig waren

2. Opzet objectieve monitoring

- Metingen 1 en 2 zijn 0-metingen voor 3 en 4
- Tot 75 locaties per gemeente bezocht
- Per locatie per meetmoment 3 metingen op 100 m^2 naar aantal:
  + grof zwerfafval
  + fijn zwerfafval
  + blikjes
  + PET flessen < 1 liter
  + PET flessen > 1 liter
  + glazen flessen
  + drankenkartons < 1 liter
  + drankenkartons > 1 liter

Voorlopige resultaten 2016

- In meting 2 8% (grof) en 23% (fijn) minder zwerfafval gevonden
- Vergelijkbaar beeld bij nagenoeg alle mandjes
- In lijn met landelijke monitor. Voor het eerst in 9 jaar meten is Q3 beter dan Q2

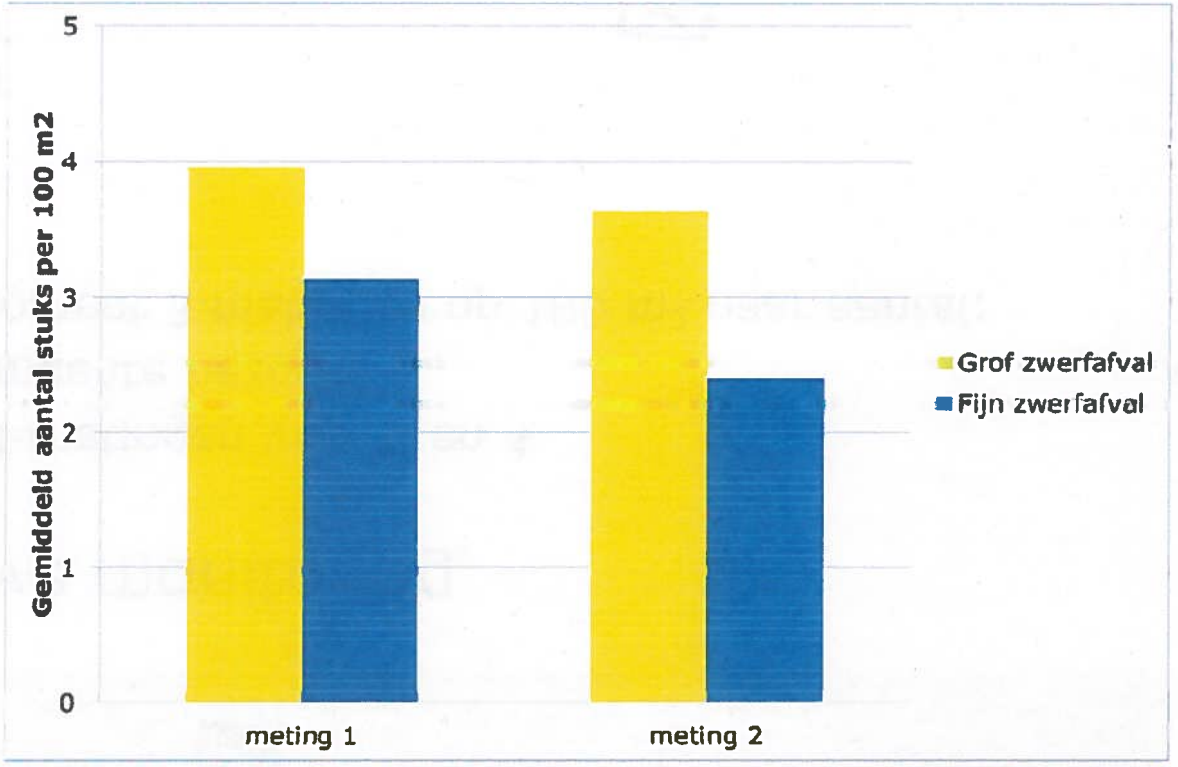

Voorlopige resultaten 2016 - 2

- 20 tot 40% meer drankverpakkingen in meting 2
- Grotere verschillen per mandje
- Op 25% locaties lag een blikje en 15% een PET-fles < 1 liter
- In lijn met landelijke monitor

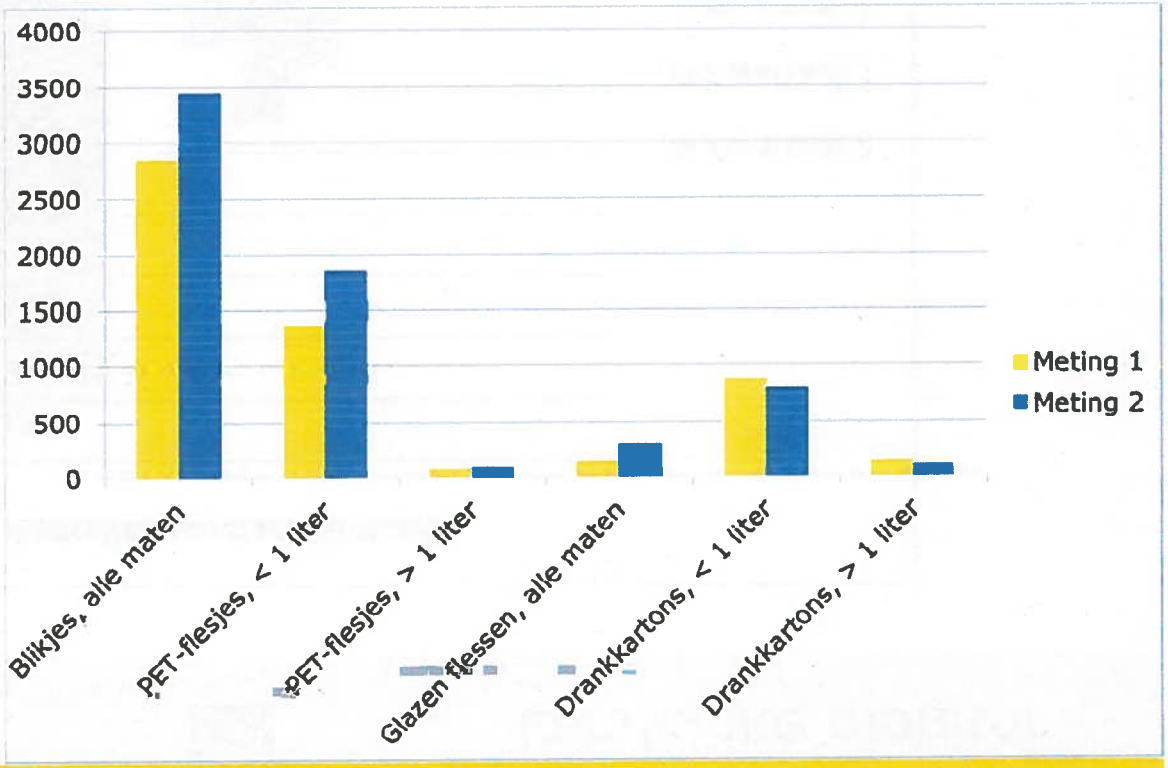

Landelijke monitor

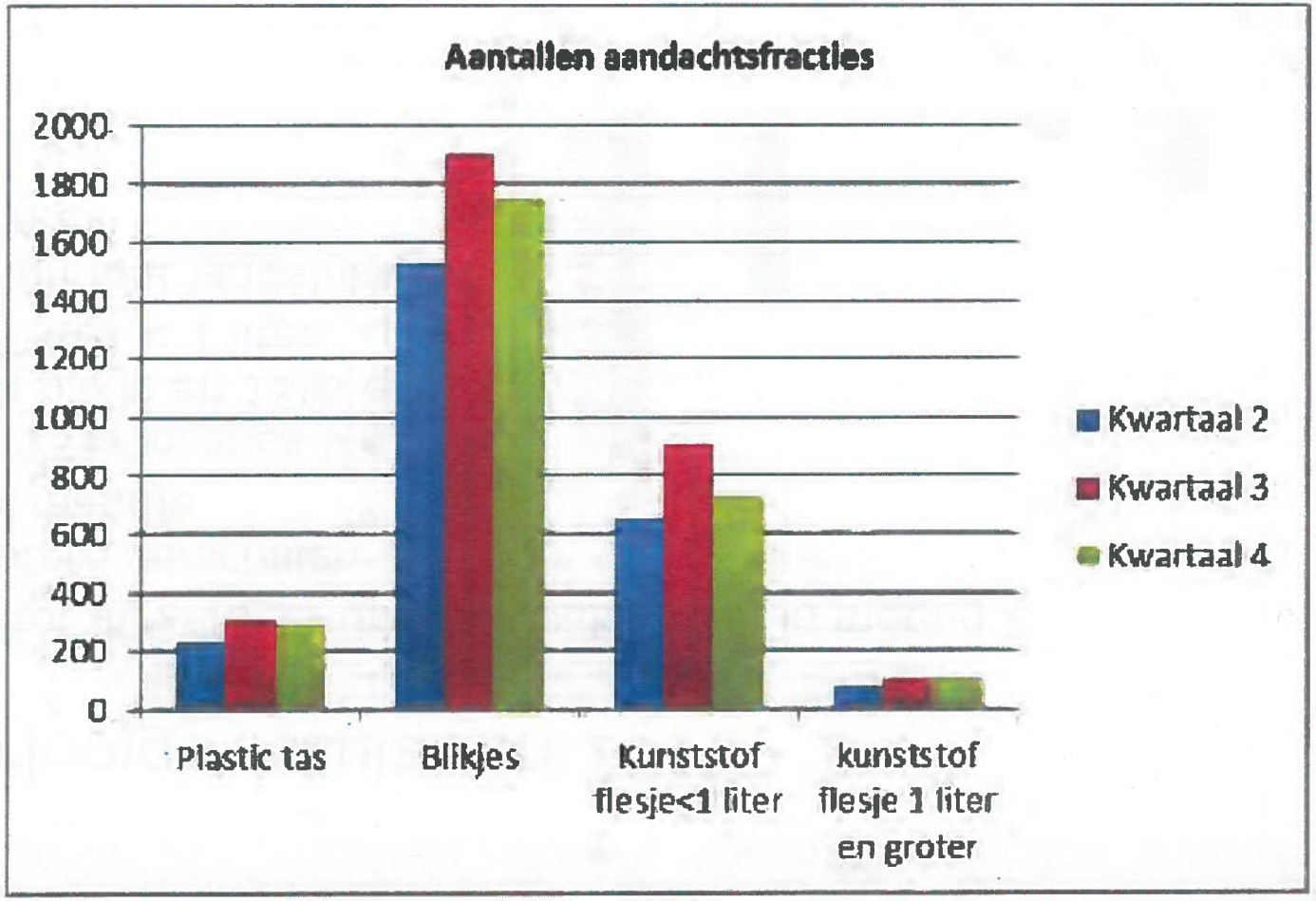

Landelijke monitor

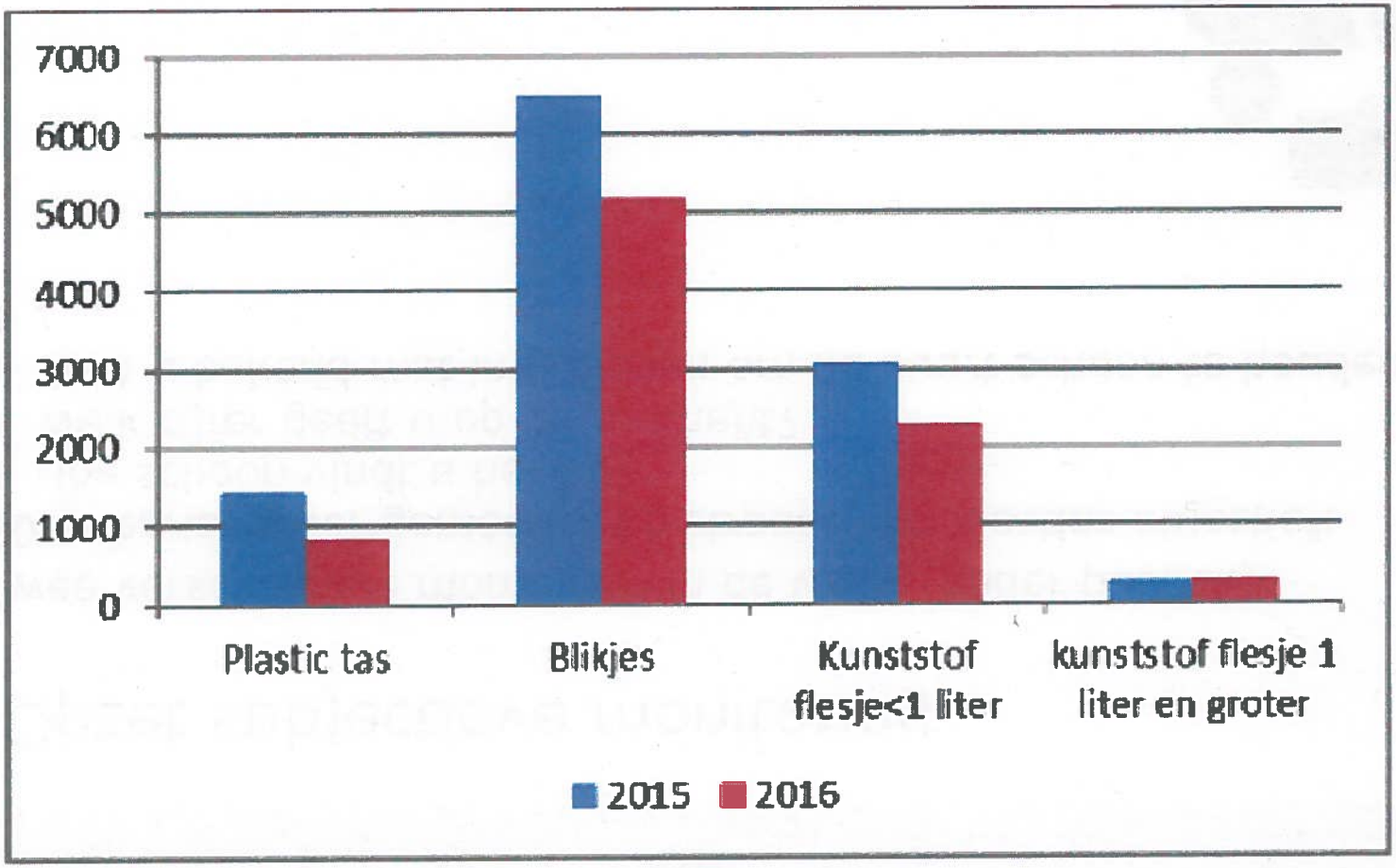

3. Opzet subjectieve monitoring

- Twee verschillende momenten in de week (ander publiek)
- 50 interviews per gemeente op straat nabij locaties objectief:
  + Hoe schoon vindt u het nu?
  + Welk cijfer geeft u op dit moment?
  + Bent u bekend met initiatieven om de buurt schoon te houden?
  + ...

Welk rapportcijfer geeft u op dit moment voor deze locatie?

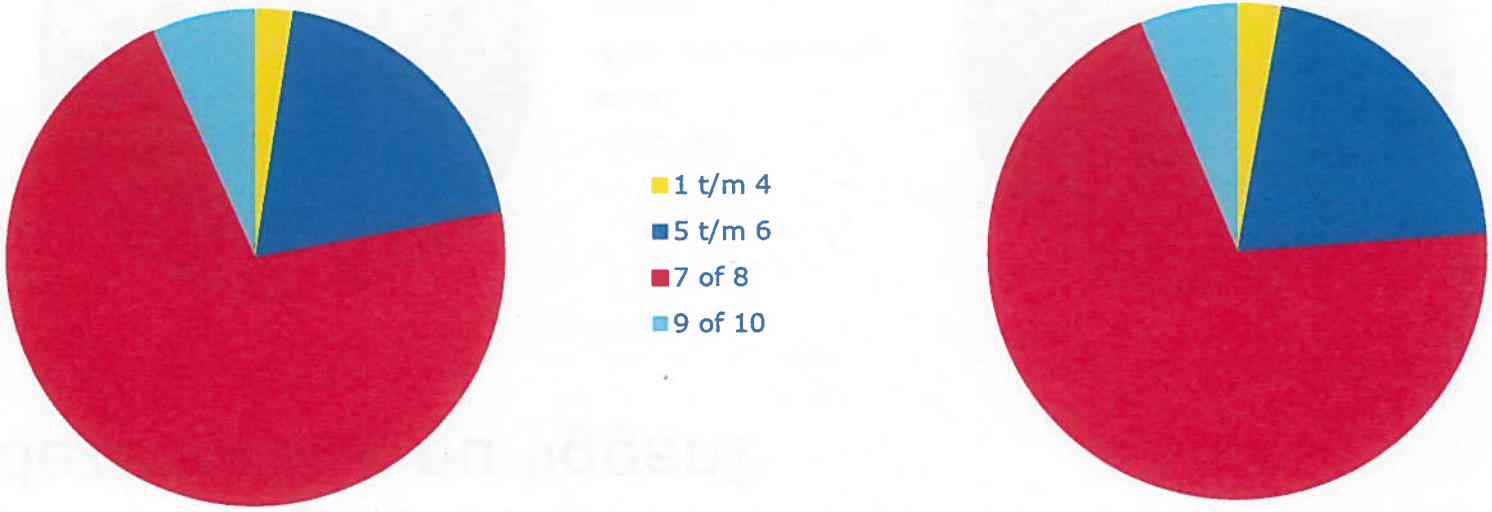

Hoeveel flesjes, blikjes en drankenkartons vindt u op deze locatie nu liggen?

Bent u bekend met initiatieven om deze buurt schoon te houden?

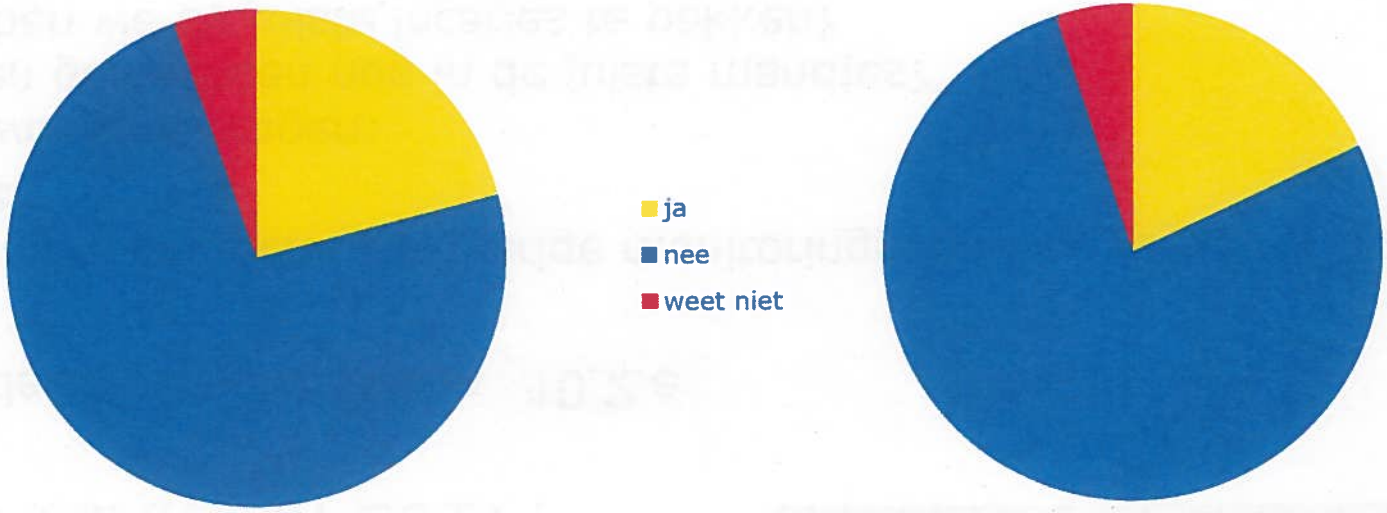

4. Hoe verder in 2017?

- Afhandelen wob-verzoeken 10.2.e

- Samen met projectteam overige monitoringgegevens in kaart (laten) brengen
- Beantwoorden vragen:
  + zitten gemeenten nog in de juiste mandjes?
  + hebben we de juiste locaties te pakken?
- Uitvoeren vervolgmetingen 3 en 4
- Opstellen monitoringrapportage pilot Schoon Belonen

AGENDA

Overleg stuurgroep pilot Schoon Belonen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Datum	:	Donderdag 31 augustus 2017
Tijd	:	10.00 – 11.30 uur
Locatie	:	VNG, Nassaulaan 12, Den Haag
Deelnemers	:	10.2.e Afvalfonds Verpakkingen 10.2.e (vervangt I 10.2.e – Nederland Schoon 10.2.e – Natuur & Milieu 10.2.e – Natuur & Milieu 10.2.e ervangt 10.2.e VNG 10.2.e - Projectleider 10.2.e – VNG
Agendalid		10.2.e Ministerie van I&M 10.2.e Ministerie van I&M

---

1. **Opening en mededelingen**
2. **Vaststellen conceptverslag overleg stuurgroep 18 mei 2017** ***(zie bijlage A)***
3. **Presentatie voorlopige bevindingen** *(door* 10.2.e
4. **Planning pilotperiode** ***(zie bijlage B)***
   Ter bespreking
5. **Aanvraag rondom resterende middelen Stichting Afvalfonds** ***(zie bijlage C)***
   Ter bespreking
6. **Advies juridische belemmeringen pilot** ***(zie bijlage D)***
   Ter bespreking
7. **Presentatie resultaten monitoring** *(door* 10.2.e *Rijkswaterstaat)*
8. **Rondvraag en sluiting**

Bijlagen:

A: Conceptverslag overleg stuurgroep 18 mei 2017
B: Planning pilotperiode
C: Aanvraag subsidie Stichting Afvalfonds
D: Advies juridische belemmeringen

042-006c

Planning Schoon Belonen tweede helft 2017

	Q3 2017	Q4 2017
Monitoring door RWS	• Scan obv drie zwerfafvalmetingen (aug) • Vierde zwerfafvalmeting (sept)	• Eindrapportage monitoring Schoon Belonen (okt)
Dataverzameling door project	• Dataverzameling pilotgemeenten over Q2 2017 (sept) • Verstrekken data aan RWS	
Context	• Publicatie onderzoek uitbreiding statiegeld (sept)	• Resultaten tussenevaluatie Raamovereenkomst
Besluitvorming SB	• Vaststellen besluitvormingstraject (Stuurgroep / Stas / Kamer)	• Duiding resultaten monitoring Schoon Belonen door initiatiefnemers • Besluitvorming over landelijke uitrol Schoon Belonen in 2018
Uitrol	• Indienen aanvraag Oude Afvalfonds (deadline 1 sept) • Bespreken oplossing juridische knelpunten met stakeholders (convenant)	• Voorbereiden landelijke uitrol 2018
Stuurgroep SB	• 31 augustus	• 24 oktober

VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Afvalfonds Verpakkingen

NATUUR & MILIEU

968

042-006e

Advies juridische belemmeringen

pilot retour-en beloningssystemen voor gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en/of PMD

10.2.e

Rijswijk, 31 juli 2017

Lobry Organisatieontwikkeling b.v.

Koninginnelaan 42
2281HE Rijswijk
info@lobry.nl
+31 6 10.2.e

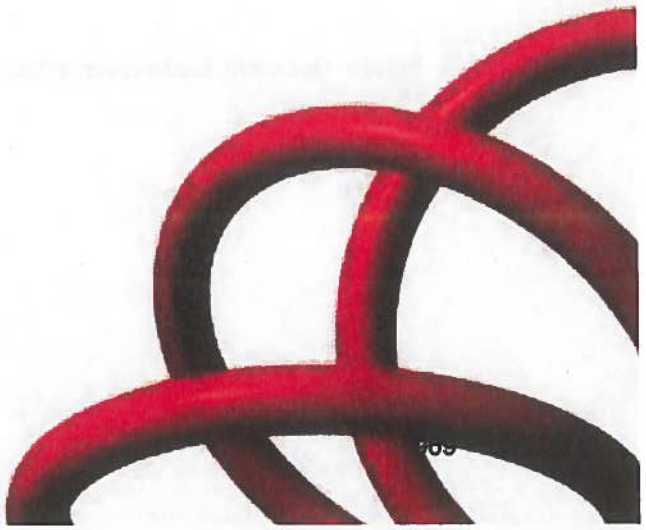

Inhoud

1. Inleiding 3
2. Samenvatting ervaren belemmeringen 3
   - 2.1 Deelnemende maatschappelijke organisatie (school, sportvereniging, buurthuis e.d.) 3
   - 2.2 Organiserende gemeente 4
   - 2.3 De publieke inzameldienst die door deelnemers of gemeente wordt ingeschakeld 4
3. Met belemmeringen samenhangende wet- en regelgeving 6
   - 3.1 Ruimte voor gemeenten om lokaal regelgeving vast te stellen 6
   - 3.2 Opdracht vanuit Europese verplichtingen: afvalscheiding waar mogelijk 6
   - 3.3 Lidstaten bepalen de vorm van regulering, binnen de regels van de interne markt 7
   - 3.4 Specifieke doelen voor huishoudelijk afval en afval van gelijksoortige aard. 7
   - 3.5 Verdeling van verantwoordelijkheden in de keten 7
   - 3.6 Huishoudelijk afval in Wet Milieubeheer omvat geen afval van gelijksoortige aard 8
   - 3.7 Gemeenten verantwoordelijk voor scheiding afval van particuliere huishoudens 8
   - 3.8 Perceel uitgangspunt voor heffing huishoudelijk afval 8
   - 3.9 Verbod tot inzameling, vervoer en handel van afval voor niet-geregistreerde bedrijven.. 8
   - 3.10 Gescheiden inname van verpakkingsafval 9
   - 3.11 Gescheiden inzameling aan de bron of nascheiding: Landelijk Afvalbeheersplan (Lap2)... 9
   - 3.12 Gescheiden inzameling van bedrijfsafval (activiteitenbesluit Wet Milieubeheer) 10
   - 3.13 Regulering via de gemeentelijke afvalstoffenverordening 10
   - 3.14 Beperkingen vanuit de Mededingingswet (wet markt & overheid) 10
   - 3.15 Beperkingen in begunstiging van maatschappelijke organisaties vanuit VPB-wet 11
   - 3.16 Beperkingen vanuit aankomende wet- en regelgeving 11
4. Aanbevelingen 12
   - 4.1 Mogelijkheden voor Gemeenten 12
   - 4.2 Ondersteunende beleidsbrief van de minister 13
   - 4.3 Regelgeving door de minister 13
   - 4.4 Inzetten van aanwijzing tot dienstverlening van algemeen belang 15
   - 4.5 Mogelijkheden bij toekomstige herzieningen van de Wet Milieubeheer 15

Bijlage: Overzicht aanbevolen acties met benodigde tijdlijn 17

Advies juridische belemmeringen pilot retour-en beloningssystemen voor gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en/of PMD.

1. Inleiding

De pilots binnen het project Schoon Belonen richten zich in hoofdzaak op het gescheiden inzamelen van flesjes en blikjes en/of PMD afkomstig van particulieren (scholieren, verenigingsleden, bezoekers) en voorkomen van zwerfafval in de directe omgeving van maatschappelijke organisaties. De pilotprojecten verschillen in enige mate in het gekozen arrangement, het bestand van deelnemende maatschappelijke organisaties, de samenstelling van ingezamelde stromen gescheiden afval, de beloningsprikkels en de gehanteerde inzamelmethodiek. Kenmerkend is dat de aard en samenstelling van de gescheiden ingezamelde flesjes, blikjes en/of PMD via maatschappelijke organisaties gelijkwaardig is aan de stroom van gescheiden ingezamelde flesjes, blikjes en PMD afkomstig van particuliere huishoudens. In de pilots worden scholieren, verenigingsleden en bezoekers gestimuleerd om in het deponeren van hun afval hetzelfde scheidingsgedrag toe te passen als thuis door gebruik te maken van daartoe door de school, sportvereniging of maatschappelijke organisatie aangeboden inzamelfaciliteiten. Uit informatie van enkele pilotgemeenten blijkt dat door een optimale gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en/of PMD de hoeveelheid restafval van de betreffende maatschappelijke organisatie met 50 tot 75% kan worden verminderd. De beloning voor het meewerken aan de gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en/of PMD ligt dan in eerste instantie in een daling van de kosten voor het afvoeren van restafval (een vermindering in het aantal te betalen containers voor afvoer van bedrijfsafval). In sommige pilots word juist gekozen voor een beloning op basis van het aantal gescheiden ingezamelde en bij gemeentelijke depots ingeleverde blikjes en flesjes. De extra kosten van gescheiden inzameling wordt dan vergoed uit de daarmee te realiseren opbrengst.

In paragraaf 2 wordt een samenvatting weergegeven van de resultaten van een inventariserend onderzoek op basis van een steekproef onder lokale pilotprojecten naar juridische belemmeringen die de betrokken actoren ervaren op het gebied van Wet Milieubeheer, Wet markt en overheid, Wet Vennootschapsbelasting en mogelijk overige wet- en regelgeving (inclusief regelgeving in lokale verordeningen). In paragraaf 3 wordt kort ingegaan op de met deze belemmeringen samenhangende wet- en regelgeving. In paragraaf 4 wordt vervolgens ingegaan op de mogelijkheden om de ervaren belemmeringen weg te nemen door maatregelen op lokaal niveau, ministerieel niveau en door aanpassing van wet- en regelgeving. In verband met de benodigde procedures tot aanpassing van wet- en regelgeving wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen de maatregelen die op korte termijn realiseerbaar zijn en maatregelen die op langere termijn aan te bevelen zijn.

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de NVRD namens het project Schoon Belonen. In overleg met de projectgroep is informatie verzameld onder de regionale accounthouders en bij een geselecteerd aantal contactpersonen van lokale pilotprojecten. De resultaten uit de inventariserende fase zijn teruggekoppeld aan de geraadpleegde personen. Met deze aanpak is getracht een representatief beeld op te halen van de ervaren juridische belemmeringen.

2. Samenvatting ervaren belemmeringen

Uit het inventariserend onderzoek komt naar voren dat de volgende juridische belemmeringen worden ervaren (per actor gegroepeerd) bij een permanente invoering van de pilotactiviteiten:

2.1 Deelnemende maatschappelijke organisatie (school, sportvereniging, buurthuis e.d.)

- **Maatschappelijke organisaties zijn verplicht om het binnen hun inrichting verzamelde afval als bedrijfsafval aan een inzamelbedrijf aan te bieden welke is opgenomen op een door de overheid aangelegde lijst van vergunde inzameldiensten. Deze private inzameldiensten**

faciliteren veelal geen gescheiden inzameling van blikjes, flesjes en/of PMD of slechts tegen extreem hoge kosten.

- Op basis van het reeds afgesloten inzamelcontract met een privaat inzamelbedrijf wordt soms niet de vrijheid ervaren om een deel van het afval (na voorafgaande scheiding) aan de inzameldienst van de gemeente aan te bieden.
- Bij maatschappelijke organisaties bestaat onzekerheid of het intern bundelen van de gescheiden flesjes, blikjes en/of PMD, het vervoer naar een tijdelijke opslag en/of het wegbrengen naar een door de gemeente georganiseerde inzamelplaats, past binnen de voorwaarden van de voor hen als inrichting geldende omgevingsvergunning.

2.2 Organiserende gemeente

- Gemeenten willen bijdragen aan het realiseren van nationaal en internationaal (artikel 11 Kaderrichtlijn Afval) opgedragen doelstelling tot gescheiden inzameling van tenminste papier, metaal, kunststof en glas uit huishoudens en eventueel uit andere bronnen, voor zover deze afvalstromen met die uit huishoudens vergelijkbaar zijn. De in de Wet Milieubeheer gehanteerde definities en daaraan gekoppelde regels met betrekking tot afval afkomstig uit particuliere huishoudens en overig afval (bedrijfsafval) worden als belemmering ervaren om te komen tot een adequate en kosten efficiënte realisatie van bovengenoemde doelstelling tot afvalscheiding om daarmee te komen tot verhoging van de grondstoffen efficiënte.
- Gescheiden inzameling van bedrijfsafval vindt bij lokale bedrijven en maatschappelijke organisaties niet of nauwelijks plaats mede door de geringe omvang ervan en het ontbreken van de mogelijkheid om een verplichting daartoe op te leggen. Gemeenten ervaren op grond van de wet Milieubeheer uitsluitend een verantwoordelijkheid voor afval afkomstig van particuliere huishoudens en afval afkomstig uit reiniging van de openbare ruimte (inclusief zwerfafval).
- Gemeenten missen bij het aangaan van overeenkomsten met maatschappelijke organisaties tot het gescheiden inzamelen van flesjes, blikjes en/of PMD en het meenemen van deze deelstromen in de inzamelroutes voor huishoudelijk afval een nationale wettelijke basis waardoor het onzeker is of deze activiteit als een *overheidstaak* kan worden aangemerkt en de handeling voor toepassing van de BTW 'als overheid' kan worden verricht.
- Voorts is onzeker of bij de uitvoering van deze overheidstaak wel of niet 'in concurrentie' wordt getreden, waardoor deze activiteit als onderdeel van inzameling van bedrijfsafval tot de VPB-plichtige activiteiten moet worden gerekend. Daarbij zijn gemeenten ook onzeker over het effect van een aanwijzing van deze activiteit tot een 'Dienst van Algemeen Economisch Belang' (DAEB). Een dergelijke aanwijzing verschaft weliswaar aan het inzamelen van gescheiden flesjes, blikjes en/of PMD bij maatschappelijke organisaties legitimiteit in de zin van de Mededingingswet (wet Markt en Overheid) zodat de gedragsregels niet van toepassing zijn. Maar daarmee wordt aan de inzameling van deze bedrijfsafvalstroom nog niet het ondernemingskarakter ontnomen en blijft het onzeker of deze activiteit als zuivere overheidstaak onder de objectvrijstelling in de zin van de VPB-wet kan worden gebracht.

2.3 De publieke inzameldienst die door deelnemers of gemeente wordt ingeschakeld

- Wanneer de inzameling van gescheiden ingezamelde flesjes, blikje en/of PMD bij maatschappelijke organisaties in opdracht van de gemeenten wordt uitgevoerd wordt onzekerheid ervaren of de daarmee gepaard gaande kosten (en eventueel ontvangen vergoedingen) tot de uitvoeringskosten van huishoudelijk afval mogen worden gerekend welke de opdracht gevende gemeente kan dekken uit de afvalstoffenheffing en de vergoedingsregeling voor gescheiden ingezamelde flesjes, blikjes en/of PMD.

- **Publieke inzameldiensten die door gemeenten in een afzonderlijke rechtspersoon zijn ondergebracht vallen voor de aan hen opgedragen zuivere overheidstaken onder de VPB-vrijstelling wanneer een gemeente van VPB vrijgesteld is wanneer zijn de inzamelactiviteiten zelf zou uitvoeren. Ook voor de publieke inzameldiensten is het daarmee onzeker of de als DAEB-aangemerkte inzamelactiviteiten bij maatschappelijke organisaties kunnen worden gerekend tot de van VPB vrijgestelde overheidstaken.**
- **Wanneer de inzameling van gescheiden ingezamelde flesjes, blikjes en/of PMD bij maatschappelijke organisaties in opdracht van de deelnemende organisaties wordt uitgevoerd ervaart de inzameldienst naast het VPB-vraagstuk onzekerheid of met de gehanteerde voorwaarden geen verstoring plaatsvindt van de concurrentie op de markt van bedrijfsafval.**
- **Wanneer de publieke inzameldienst haar bedrijfsafvalinzamelactiviteit recent heeft verkocht aan een particulier afvalbedrijf met de afspraak dat de publieke inzamelaar zich niet meer begeeft op de markt van bedrijfsafval is het onzeker of de activiteit tot gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en/of PMD bij maatschappelijke organisaties contractueel wel is toegestaan.**

3. Met belemmeringen samenhangende wet- en regelgeving

3.1 Ruimte voor gemeenten om lokaal regelgeving vast te stellen

Gemeenten zijn als autonome lokale bestuurslaag vrij om vanuit eigen overwegingen van algemeen belang plaatselijke regels te stellen waarmee milieudoelstellingen kunnen worden gerealiseerd. Deze dienen wel proportioneel te zijn voor het bereiken van de gestelde doelen en niet in strijd te zijn met nationaal of Europees recht. Vanuit Europees recht kunnen aan lidstaten verplichtingen en doelstellingen worden meegegeven. Het is in eerste instantie de nationale overheid die bepaald op welke wijze deze verplichtingen en doelstellingen worden gerealiseerd binnen het grondgebied van de lidstaat en welke bestuursorganen hierin een taak hebben. In Nederland is dat in grote lijnen vastgelegd in de Wet Milieubeheer. Het kan echter zijn dat voor bepaalde verplichtingen of doelstellingen uit Europese richtlijnen geen duidelijke nationale maatregelen of bevoegdheden zijn benoemd en bestuursorganen zijn aangewezen. In dat geval kunnen gemeenten als autonome bestuurslaag – naast de in de wet Milieubeheer opgedragen taken – ook zelfstandig verantwoordelijkheden oppakken om maatregelen te nemen die effectief (en proportioneel) zijn voor het realiseren van verplichtingen en doelstellingen uit Europese richtlijnen (binnen het grondgebied van de gemeente). Uiteraard voor zover nationale regels deze verantwoordelijkheden niet exclusief voorbehouden aan de nationale overheid, andere bestuursorganen of producenten.

3.2 Opdracht vanuit Europese verplichtingen: afvalscheiding waar mogelijk

Lidstaten dienen op grond van de kaderrichtlijn afval (Kra) overheidsmaatregelen te nemen die in de eerste plaats tot doel hebben de negatieve gevolgen van de productie en het beheer van afvalstoffen voor menselijke gezondheid en milieu tot een minimum te beperken. Het afvalstoffenbeleid moet echter ook gericht zijn op vermindering van het gebruik van hulpbronnen en de praktische toepassing van de afvalstoffenhiërarchie bevorderen. In de richtlijn wordt bij lidstaten aangedrongen op maatregelen, die scheiding aan de bron, inzameling en recycling van prioritaire afvalstromen beogen. Conform die doelstelling en als middel om het potentieel van nuttige toepassing te faciliteren of te verbeteren moeten afvalstoffen, indien zulks uitvoerbaar is op technisch, milieu- en economisch gebied, voorafgaand aan handelingen van nuttige toepassing die over de hele linie het beste milieuresultaat opleveren, gescheiden worden ingezameld. De kaderrichtlijn draagt lidstaten op daartoe afvalbeheersplannen op te stellen. De afvalbeheerplannen bevatten een analyse van de bestaande situatie inzake afvalbeheer in het betrokken geografisch gebied, alsmede de maatregelen die moeten worden genomen om voorbereiding voor hergebruik, recycling, andere vormen van nuttige toepassing en verwijdering van afvalstoffen milieuvriendelijker te maken en een evaluatie van de wijze hoe het plan de uitvoering van de doelstellingen en de bepalingen van de richtlijn zal ondersteunen.

De afvalhiërarchie legt doorgaans een volgorde van prioriteiten vast met betrekking tot de vraag wat over het geheel genomen de beste milieuoptie in de afvalwetgeving en het afvalbeleid is, maar voor specifieke afvalstromen kan het noodzakelijk zijn ervan af te wijken, als zulks gerechtvaardigd wordt door overwegingen van onder meer technische uitvoerbaarheid, economische haalbaarheid en milieubescherming. Economische instrumenten kunnen een essentiële rol spelen bij het verwezenlijken van de doelstellingen inzake afvalpreventie en -beheer. Afvalstoffen hebben vaak waarde als grondstof, en de verdere toepassing van economische instrumenten kan de voordelen voor het milieu maximaliseren. Die toepassing op het juiste niveau moet daarom worden aangemoedigd, maar in de richtlijn wordt beklemtoond dat de lidstaten individueel kunnen besluiten van dergelijke instrumenten gebruik te maken.

3.3 Lidstaten bepalen de vorm van regulering, binnen de regels van de interne markt

De lidstaten mogen voor bepaalde afvalproducenten milieuvergunningen of algemene milieuvoorschriften doen gelden, zonder de goede werking van de interne markt in het gedrang te brengen. Inrichtingen of ondernemingen waarvan de activiteiten afvalstoffen voortbrengen, dienen niet te worden beschouwd als zijnde actief in afvalbeheer noch als vergunningplichtig voor de opslag van afvalstoffen voorafgaand aan inzameling. Voorlopige opslag van afval in de zin van de definitie van inzameling is te beschouwen als opslag in afwachting van de inzameling in voorzieningen waar afvalstoffen worden uitgeladen ter voorbereiding van verder transport voor nuttige toepassing of verwijdering elders. Gelet op het oogmerk van de richtlijn, moet een onderscheid worden gemaakt tussen de voorlopige opslag van afvalstoffen voorafgaand aan inzameling en de opslag van afvalstoffen voorafgaand aan verwerking, naargelang van het soort afvalstoffen, de omvang en de duur van de opslag en het doel van de inzameling. Dit onderscheid moet worden gemaakt door de lidstaten. Voor regelingen waarbij afvalstoffen op niet-professionele basis worden ingezameld, hoeft geen registratieplicht te gelden omdat zij een geringer risico inhouden en tot gescheiden afvalinzameling bijdragen. Voorbeelden van dergelijke regelingen zijn door apothekers ingezameld medicijnenafval, regelingen waarbij winkeliers consumentengoederen terugnemen en afvalinzameling voor goede doelen in scholen.

3.4 Specifieke doelen voor huishoudelijk afval en afval van gelijksoortige aard.

Lidstaten mogen hun beleid en doelstellingen passend maken om een eigen benadering in stand te houden voor het inzamelen van huishoudelijk afval en afval van soortgelijke aard en samenstelling. Tot de afvalstromen uit andere bronnen die vergelijkbaar zijn met huishoudelijk afval behoort afval bedoeld in rubriek 20 van de in beschikking 2000/532/EG van de Commissie vastgestelde lijst. Lidstaten dienen op grond hiervan een geharmoniseerde indeling van afvalstoffen in acht te nemen waarbij naast 19 specifieke afvalstromen afkomstig van bedrijven één code (20) wordt gehanteerd voor 'huishoudelijk en soortgelijk bedrijfsafval', onderverdeeld in 'gescheiden ingezamelde fracties' (20.01), tuin- en plantsoenafval (20.02) en overig gemeentelijke afval (20.03).

De richtlijn draagt de lidstaten in ieder geval op de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat tegen 2020 de voorbereiding voor hergebruik en recycling van afvalstoffen zoals tenminste papier, metaal, kunststof en glas uit huishoudens en eventueel uit andere bronnen, voor zover deze afvalstromen vergelijkbaar zijn met die van huishoudelijk afval, verhoogd wordt tot minimaal in totaal 50 gewichtsprocent.

3.5 Verdeling van verantwoordelijkheden in de keten

Overeenkomstig het beginsel „de vervuiler betaalt" moeten de kosten van het afvalbeheer worden gedragen door de eerste afvalproducent, de huidige of de vorige houders van afvalstoffen. De lidstaten kunnen besluiten de kosten van het afvalbeheer geheel of gedeeltelijk te laten dragen door de producent van het product waaruit het afval is voortgekomen, en de distributeurs van een dergelijk product in deze kosten te laten delen.

De lidstaten kunnen besluiten in welke gevallen de eerste afvalproducent de verantwoordelijkheid voor de gehele verwerkingsketen behoudt of in welke gevallen de verantwoordelijkheid van de eerste producent en de houder kan worden gedeeld met of overgedragen aan de actoren van de verwerkingsketen. De lidstaten nemen passende maatregelen om een adequaat geïntegreerd netwerk tot stand te brengen van afvalverwijderingsinstallaties en van installaties voor de nuttige toepassing van gemengd stedelijk afval, ingezameld van particuliere huishoudens, ook indien die inzameling dergelijk afval van andere producenten omvat, rekening houdend met de beste beschikbare technieken. Dit netwerk moet het mogelijk maken afval te verwijderen of afval als bedoeld in lid 1

nuttig toe te passen in een van *de meest nabijgelegen* daartoe geschikte installaties, met behulp van de meest geschikte methoden en technologieën, om een hoog niveau van bescherming van het milieu en de volksgezondheid te waarborgen.

3.6 Huishoudelijk afval in Wet Milieubeheer omvat geen afval van gelijksoortige aard

De wet Milieubeheer onderscheid drie categorieën afval: gevaarlijk afval (gedefinieerd in bijlage III Kaderrichtlijn afval), huishoudelijke afval (afkomstig van particuliere huishoudens, niet zijnde gevaarlijk afval) en de restcategorie bedrijfsafval (afval dat geen huishoudelijk of gevaarlijk afval is). Bij AMVB kan een afvalstof als bedrijfsafval of huishoudelijk afval worden aangewezen. Wanneer een onverwijlde voorziening noodzakelijk is in het kader van een doelmatig afvalbeheer kan de minister middels een tijdelijke regeling een afvalstof als bedrijfsafval of huishoudelijk afval aanwijzen.

3.7 Gemeenten verantwoordelijk voor scheiding afval van particuliere huishoudens

De wet Milieubeheer draagt aan gemeenten een zorgplicht op om huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen bij elk binnen haar grondgebied gelegen perceel waar zodanige afvalstoffen geregeld kunnen ontstaan. Het is een bevoegdheid van gemeenten om te bepalen in welke mate gescheiden wordt ingezameld. De gemeente dient een afvalstoffenverordening vast te stellen waarin ten minste regels worden vastgesteld omtrent het overdragen of het ter inzameling aanbieden van huishoudelijke afvalstoffen aan een bij of krachtens de verordening aangewezen inzameldienst, het overdragen van zodanige afvalstoffen aan een ander en het achterlaten van zodanige afvalstoffen op een daartoe ter beschikking gestelde plaats. Bij de afvalstoffenverordening kunnen voorts regels worden gesteld omtrent het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen, het voorkomen dat afvalstoffen als zwerfafval in het milieu terechtkomen, het opruimen van afvalstoffen die als zwerfafval in het milieu terecht zijn gekomen en het op een voor het publiek zichtbare plaats aanwezig hebben van afvalstoffen. Bij AMVB kunnen, voor zover het betreft gevallen waarin een doelmatig beheer van afvalstoffen noodzakelijk is, regels worden gesteld omtrent maatregelen voor de gescheiden inzameling van die afvalstoffen inclusief het tot stand brengen en in stand houden van daarbij benodigde voorzieningen.

3.8 Perceel uitgangspunt voor heffing huishoudelijk afval

De gemeenteraad kan ter bestrijding van de kosten die voor haar verbonden zijn aan het beheer van huishoudelijke afvalstoffen een heffing instellen, waaraan kunnen worden onderworpen degenen die, al dan niet krachtens een zakelijk of persoonlijk recht, gebruik maken van een perceel ten aanzien waarvan krachtens de artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet Milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt.

3.9 Verbod tot inzameling, vervoer en handel van afval voor niet-geregistreerde bedrijven

Personen en bedrijven die bedrijfs- en gevaarlijke afvalstoffen inzamelen, vervoeren, verhandelen of bemiddelen, moeten sinds 1 mei 2004 geregistreerd zijn op de landelijke VIHB-lijst (vervoerders, inzamelaars, handelaars, bemiddelaars lijst). Zonder vermelding op de lijst mag er niet worden ingezameld, vervoerd tegen vergoeding, gehandeld of bemiddeld in afvalstoffen in Nederland. Dit verbod geldt niet voor het *niet-beroepsmatig inzamelen* van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.

Als partijen hebben afgesproken dat het eigendom van de afvalstoffen overgaat van de ontdoener op de ontvanger op het moment van de feitelijke afgifte, dan is degene aan wie wordt afgegeven een inzamelaar. Indien degene die de afvalstoffen afgeeft wel de eigenaar blijft, of een derde partij wordt eigenaar, bijvoorbeeld als gevolg van onderling gemaakte afspraken, dan is sprake van een vervoerder. Bij het vervoeren van afvalstoffen wordt de vervoerder niet de eigenaar van de afvalstoffen. Wanneer er geen sprake is van vervoer voor een derde partij, valt de transporthandeling niet onder de handeling vervoeren zoals dat in de Wet milieubeheer wordt gehanteerd. De bestemming van het transport

speelt bij de beoordeling geen rol. Het mag bijvoorbeeld zowel worden meegenomen naar een andere locatie van de eigen onderneming als rechtstreeks naar een afvalverwerkende inrichting, op voorwaarde dat hierdoor geen overtreding plaatsvindt van andere regelgeving. Het eigendom van de afvalstoffen moet dan wel bij de onderneming liggen, anders is er toch sprake van vervoer voor een derde partij. Er is evenzo geen sprake van vervoer zoals dat onder het vervoersverbod van 10.55 Wet Milieubeheer wordt verboden, wanneer het gaat om een transport waarbij er geen sprake is van een, directe of indirecte, vergoeding. Het verrekenen van de kosten voor het transport in andere kosten wordt gezien als een indirecte vergoeding.

3.10 Gescheiden inname van verpakkingsafval

De producent of importeur draagt zorg voor de gescheiden inname of de inname en nascheiding van door hem in Nederland in de handel gebrachte verpakkingen (oplopend voor kunststof tot 51 gewichtsprocent, karton tot 75 gewichtsprocent en metaal tot 85 gewichtsprocent). De kosten van de gescheiden inname of de inname en nascheiding van verpakkingen komen voor rekening van de producent of importeur, *met uitzondering van de kosten van de gescheiden inname of de inname en nascheiding van als bedrijfsafval vrijkomende verpakkingen*. Die laatste komen voor rekening van degene die zich van de desbetreffende afvalstoffen ontdoet.

In de raamovereenkomst die Rijk, Gemeenten en verpakkend bedrijfsleven hebben afgesloten is afgesproken dat binnen de periode 2013-2022 belangrijke stappen in de richting van een grondstoffenkringloop en een circulaire economie worden genomen. Tot die tijd financiert het bedrijfsleven de gemeenten in haar uitvoeringstaak op een manier die voldoende zekerheid biedt om investeringen mogelijk te maken en geen beperking kent voor de hoeveelheid in te zamelen materiaal. Hierbij wordt gestreefd naar een kostenefficiënt systeem om de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk te houden. Partijen streven naar een systeem waarbij door de totale ketenregie de opbrengsten de kosten dekken

Het verpakkende bedrijfsleven zorgt voor een robuust en toereikend financieringsstelsel dat voorziet in een fonds, opgebouwd uit afvalbeheerbijdragen die op basis van een algemeen verbindend verklaarde overeenkomst worden geheven, waaruit alle benodigde activiteiten voor het uitvoeren van deze overeenkomst betaald worden.

3.11 Gescheiden inzameling aan de bron of nascheiding: Landelijk Afvalbeheersplan (Lap2)

De doelstelling voor huishoudelijk afval is het verhogen van de nuttige toepassing van het totaal aan huishoudelijk afval van 51% in 2006 naar 99% in 2015. Van de 99% nuttige toepassing dient minimaal 60%-punt door recycling te worden gerealiseerd. Om afval als product of materiaal te kunnen hergebruiken of recyclen, is het vrijwel altijd gewenst om het afval direct na het ontstaan gescheiden te houden. Op die manier worden de meest zuivere en daardoor makkelijkst toepasbare afvalstoffen verkregen. Daar komt nog bij dat bepaalde componenten - bijvoorbeeld door breuk, verkleining, verkleving of verontreiniging door contact met andere componenten in het mengsel - minder goed of met een mindere kwaliteit uit de nascheiding komen. Onverminderd een potentiële bijdrage van nascheiding wordt de komende jaren daarom het beleid met betrekking tot afvalscheiding aan de bron voortgezet.

De aanvankelijk strikte voorkeur voor scheiding aan de bron boven nascheiding is inmiddels wat ingehaald door ontwikkelingen waarin ook langs andere weg kan worden gekomen tot nuttige toepassing.

3.12 Gescheiden inzameling van bedrijfsafval (activiteitenbesluit Wet Milieubeheer)

Voor bedrijfsmatige inrichtingen die geen omgevingsvergunning nodig hebben (type A en B in het Activiteitenbesluit) gelden als basis dezelfde scheidingsregels als voor consumenten. Voor vergunningplichtige bedrijven (type C) is de verplichting tot afvalscheiding onderdeel van de omgevingsvergunning. Het bevoegd gezag geeft in de vergunning aan welke afvalstoffen die binnen de vergunde inrichting vrijkomen, gescheiden moeten worden gehouden en gescheiden moeten worden afgegeven. Maatschappelijke organisaties zoals scholen, verenigingen ed vallen over het algemeen onder de categorie A en B-inrichtingen. De verplichting tot afvalscheiding geldt dan, tenzij dat "redelijkerwijs niet kan worden gevergd". Op de internetsite van Rijkswaterstaat Leefomgeving is de 'meerkostentoets' opgenomen, een instrument waarmee afzonderlijke bedrijven kunnen bepalen wat voor hen de meerkosten zijn van de scheiding van bepaalde afvalstoffen.

3.13 Regulering via de gemeentelijke afvalstoffenverordening

Deelname aan de pilot retour-en beloningssystemen bij verenigingen heeft bij weinig gemeenten geleid tot aanpassing van de gemeentelijke afvalstoffenverordening. Een enkele gemeente heeft bijvoorbeeld de afvalinzameling bij maatschappelijke organisaties aangewezen als zijnde een activiteit in het algemeen belang. Daarmee wordt gelegitimeerd dat gescheiden afval door een aangewezen overheidsdienst bij maatschappelijke organisaties kan worden opgehaald tegen andere (gunstiger) voorwaarden dan voor andere bedrijven.

Het gescheiden ophalen van flesjes, blikjes en/of PMD in relatief kleine hoeveelheden is over het algemeen duur en vergt financiële ondersteuning door de gemeente. In enkele gemeenten wordt de gescheiden inzameling op kosten van de gemeente uitgevoerd. Andere gemeenten hanteren in de pilots een vergoedingsregeling analoog aan tarieven afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden. De gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en/of PMD vindt in de onderzochte pilots nergens plaats op basis van bepalingen in de plaatselijke afvalstoffenverordening. Enkele gemeenten hebben wel de mogelijkheid in de verordening opgenomen om bepaalde substromen van bedrijfsafval gelijksoortig aan huishoudelijk afval bij aanwijzing voor te behouden aan de inzameling door een daartoe door de gemeente aan te wijzen inzamelaar. In verband met onzekerheden over een voldoende wettelijke basis daarvoor en mogelijke strijdigheid met regels uit de mededingingswet, wordt hiervan in de praktijk van de pilots geen gebruik gemaakt.

3.14 Beperkingen vanuit de Mededingingswet (wet markt & overheid)

Inzameling van huishoudelijk afval is een wettelijke plicht van gemeenten waarvoor aan de gebruikers van percelen een heffing kan worden opgelegd. De inzameling van bedrijfsafval is daarentegen een economische activiteit die ook kan worden uitgevoerd door een overheidsdienst. In dat geval treedt de overheidsdienst in concurrentie met particuliere afvalinzamelaars. Ingevolge de Wet markt en overheid (dit betreft de artikelen 25g t/m 25m van de Mededingingswet) gelden voor overheidsdiensten die bedrijfsafvalstromen inzamelen gedragsregels om concurrentievervalsing te voorkomen waaronder m.n.:

1. ***Integrale kostendoorberekening: overheden moeten ten minste de integrale kosten van hun goederen of diensten in hun tarieven doorberekenen aan de afnemers;***
2. ***Bevoordelingverbod: overheden mogen hun eigen overheidsbedrijven niet bevoordelen ten opzichte van concurrerende bedrijven;***

Wanneer het uitvoeren van een gescheiden inzameling door de overheidsdienst is ingegeven door overwegingen van algemeen belang kan de betreffende gemeente deze gedragsregels buiten toepassing verklaren door de betreffende inzamelactiviteit aan te wijzen als dienstverlening in het algemeen belang. Daarmee kan de gemeente deze inzamelactiviteit voorbehouden aan de eigen

inzameldienst en geen of een lagere vergoeding vragen dan bij integrale kostendoorberekening. Deze aanwijzing laat onverlet de verplichting om het eigen overheidsbedrijf niet op andere markttaken te bevoordelen (vanuit voorschriften inzake verboden staatssteun). Het uitvoeren van markttaken naast publieke taken is na wijziging van de aanbestedingsregels beperkt tot maximaal 20% van de omzet.

3.15 Beperkingen in begunstiging van maatschappelijke organisaties vanuit VPB-wet

De inzameling van huishoudelijk afval wordt aangemerkt als een overheidstaak waardoor geen sprake is van een ondernemingsactiviteit in de zin van de VPB (of tot een vrijstelling leidt wanneer deze taak is opgedragen aan een verbonden overheidsdienst). De inzameling van bedrijfsafval wordt echter aangemerkt als een ondernemingsactiviteit (waarvoor ook geen vrijstelling mogelijk is wanneer deze taak is opgedragen aan een verbonden overheidsdienst). De aanwijzing van een specifieke bedrijfsafval inzamelactiviteit als dienst van algemeen belang geeft op zichzelf nog geen grondslag om deze activiteit niet als ondernemingsactiviteit aan te merken (bij uitvoering door de gemeente zelf) of voor deze activiteit vrijstelling van VPB te verkrijgen (bij uitvoering door een verbonden overheidsdienst).

3.16 Beperkingen vanuit aankomende wet- en regelgeving

In het Rijksbrede Programma 'Nederland circulair in 2015' dat aan de basis ligt van het Grondstoffenakkoord, stelt het Rijk vast dat 'de huidige regelgeving nog onvoldoende gericht is op de transitie'. 'Dit komt omdat de focus nog te veel ligt op het tegengaan van de schadelijke effecten van afval en nog te weinig op het benutten van de waarde van grondstoffen'. Het programma bestempelt 'wet- en regelgeving' alsmede 'uitvoering (vergunningverlening) en handhaving' als belemmeringen en voorziet dat ter zake interventies nodig zullen zijn om de circulaire economie op gang te krijgen. Welke interventies dit zouden moeten zijn laat het Rijk voorshands in het midden. In de consultatieronde voor een nieuw landelijk afvalbeheersplan (Lap3) zijn door veel organisaties ideeën en suggesties ingebracht om te komen tot verruiming van de mogelijkheden voor organisaties om afvalstromen te verminderen onder meer door preventie middels inkoopmaatregelen en zodanige scheiding aan de bron dat benutting als grondstof gestimuleerd wordt. Ook in Europees verband wordt gesleuteld aan ruimere regels om meer mogelijkheden te scheppen voor het stimuleren van een circulaire economie (aanpassing regelingen afvalstoffen versus grondstoffen).

4. Aanbevelingen

De aanbevelingen zijn in de eerste plaats gericht op de mogelijkheden van lokale actoren om gesignaleerde juridische knelpunten en onzekerheden weg te nemen teneinde lokale projecten vanaf 2018 door te kunnen zetten en waar mogelijk uit te breiden. Voor zover hierbij ondersteunende maatregelen nodig zijn van de minister wordt dit aangegeven. Vervolgens worden aanbevelingen geformuleerd voor de wat langere termijn gericht op de wetgever om meer ruimte te geven aan gemeenten om te komen tot een meer duurzame infrastructuur tot gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en PMD-afval van maatschappelijke organisaties, gelijksoortig aan huishoudelijk afval. In de bijlage is een overzicht bijgesloten van de aanbevolen acties met de daarbij benodigde tijdlijn.

4.1 Mogelijkheden voor Gemeenten

Gemeenten kunnen in hun afvalstoffenverordening de maatregel opnemen om inzameling van gescheiden afval zoals flesjes, blikjes en PMD-afval, gelijksoortig aan huishoudelijk afval, voor te behouden aan een door de gemeente aan te wijzen inzameldienst. Dit betreft dan geen maatregel op grond van een bij Wet Milieubeheer aan gemeenten opgedragen zorgplicht maar een autonome beleidsmaatregel van gemeenten zelf. De ratio hiervoor kan worden gebaseerd op de in de kaderrichtlijn afval opgenomen doelstelling om te komen tot zo volledig mogelijk hergebruik en nuttige toepassing van huishoudelijk afval *en soortgelijk afval*. Deze maatregel verplicht op zichzelf bedrijven niet tot scheiding van afval, daarvoor blijft de 'meerkostentoets' en voorschriften vanuit verleende vergunning op grond van het activiteitenbesluit de basis. De gemeentelijke maatregel is er op gericht om een eenduidig afvoerkanaal te installeren waarmee enerzijds gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en PMD-afval wordt gestimuleerd bij organisaties waar scheiding niet vanuit het omgevingsrecht verplicht is en anderzijds tot een meer doelmatige en minder milieubelastende infrastructuur voor gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en PMD-afval wordt gekomen.

In combinatie met voornoemde maatregel kan de gemeente de inzameling van flesjes, blikjes en PMD-afval bij bepaalde maatschappelijke organisaties aanmerken als dienstverlening in het algemeen belang. Een eerste legitieme reden daarvoor kan worden gevonden in het feit dat deze maatschappelijke organisaties dienst doen als depot voor gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en PMD-afval uit hoofdzakelijk verpakt meegebrachte waren van scholieren, verenigingsleden en bezoekers. Een tweede reden ligt in de omstandigheid dat de gescheiden inzameling van flesjes, blikje en PMD door de betreffende organisatie een belangrijke bijdrage levert aan een consistent gedrag van burgers tot scheiding van huishoudelijk afval en voorkomen van zwerfafval. Een derde reden is dat de betreffende organisatie zonder ondersteuning vanuit publieke middelen zelf niet de middelen heeft om tot gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en PMD-afval te komen. Door de algemeen belang-aanwijzing kunnen deze maatschappelijke organisaties gebruik maken van het door de gemeente aangeboden afvoerkanaal voor flesjes, blikjes en PMD zonder dat zij daarvoor de volledige kostprijs moeten betalen.

De gemeente kan voor de gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en/of PMD een eigen inzameldienst aanwijzen of een opdrachtovereenkomst aangaan met een private partij. In het laatste geval is aanbesteding voorgeschreven, tenzij opdrachtverlening plaatsvindt in de vorm van een concessieovereenkomst. Dan kan een alleenrecht ook onderhands aan een private partij worden gegund (bijvoorbeeld omdat daarmee een bestaande inzamelstructuur wordt versterkt en een stijging van milieubelastende vervoersbewegingen kan worden voorkomen). In het geval de gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en PMD wordt voorbehouden aan de eigen publieke inzameldienst, is geen aanbesteding nodig. Deze inzameltaak wordt dan ook niet gerekend tot uitvoering van markttaken waarvan de omvang in omzet in het aanbestedingsrecht beperkt is (tot maximaal 20%).

Het is echter de vraag of met de voornoemde verankering in de afvalstoffenverordening, een algemeen belang aanwijzing en voorbehouden opdracht aan de eigen publieke inzameldienst, de eisen uit de recent ingevoerde VPB-wetgeving voor overheidsondernemingen vermeden kan worden. In de toelichting op deze wetgeving is uitdrukkelijk door de wetgever opgenomen dat inzameling van 'bedrijfsafval' een ondernemingsactiviteit betreft. Die toelichting is ingegeven door het huidige onderscheid dat in de Wet Milieubeheer wordt gemaakt tussen 'huishoudelijk afval' en 'bedrijfsafval'. Het is nog onduidelijk in hoeverre de uitzondering die ingevolge de mededingingswetgeving (Wet Markt & Overheid) kan worden gemaakt met een algemeen belang aanwijzing om onder kostprijsniveau dienstverlening te verrichten, ook tot vrijstelling zal leiden van VPB en daarmee van de fiscale eis om voor ondernemingsactiviteiten vanuit de overheid tenminste de integrale kostprijs door te berekenen. Met de genomen maatregelen kan een gemeente de gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en PMD op basis van lokale regels wel kwalificeren als een overheidstaak maar voor een vrijstelling voor de VPB blijft sprake van inzameling van bedrijfsafval in concurrentie met marktpartijen (op basis van de huidige regelgeving in de Wet Milieubeheer).

4.2 Ondersteunende beleidsbrief van de minister

Uit de ervaringen in de pilots blijkt dat er een groot draagvlak is bij zowel de deelnemende maatschappelijke organisaties als de daarbij betrokken gemeenten om na 2017 door te gaan met de gestarte projecten. Vanuit de betrokken gemeenten wil men het aantal deelnemende organisaties graag verhogen. Een actieve benadering door gemeenten (en voorinvesteringen in de benodigde communicatie en inzamelcapaciteit) wordt echter belemmerd door grote onzekerheid of hierin wel een overheidstaak voor gemeenten te definiëren valt. Op basis van de huidige regelgeving ingevolge de Wet Milieubeheer gaat het immers om scheiding van bedrijfsafval van maatschappelijke organisaties en voor een gering deel om het afvoeren van verzameld en gescheiden zwerfafval dat afkomstig is van buiten het perceel van maatschappelijke organisaties (het openbare gebied rondom de locatie van de school, vereniging en organisatie).

Voor een soepele doorstart van de huidige pilotprojecten en uitbreiding vanaf 2018 is het gewenst dat de minister tenminste in de vorm van een beleidsbrief aan gemeenten meer zekerheid biedt door antwoord te geven op in ieder geval de volgende drie vragen:

a. ***In hoeverre gemeenten - als bijdrage aan het realiseren van doelstellingen zoals opgenomen in de kaderrichtlijn afval - de bevoegdheid hebben om als lokale overheid maatregelen te nemen om gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en/of PMD binnen het grondgebied van de gemeente te reguleren door aanwijzing van een daartoe aan te wijzen inzameldienst?***
b. ***In hoeverre gemeenten – als bijdrage aan het bevorderen van scheidingsgedrag van particulieren en het voorkomen van zwerfafval – de bevoegdheid hebben om gescheiden inzameling van flesjes, blikjes en/of PMD bij maatschappelijke organisaties, dat hoofdzakelijk afkomstig is van verpakt meegebrachte waren vanuit particuliere huishoudens, aan te merken als dienstverlening van algemeen belang (in de zin van Wet Markt & overheid)?***
c. ***In hoeverre gemeenten – uitgaande van een geldige aanwijzing als dienstverlening van algemeen belang – ervan uit mogen gaan dat voor de uitvoering van de onder a en b bedoelde inzameling, analoog aan de gescheiden inzameling van huishoudelijk afval, een vrijstelling zal kunnen worden verkregen voor de VPB?***

4.3 Regelgeving door de minister

De minister kan gemeenten in eerste instantie bij de beantwoording van de eerste vraag onder 4.2 wijzen op de doelstellingen tot afvalscheiding in het huidige Landelijk afvalbeheersplan (Lap2). De gemeenten kunnen naast de bij wet opgedragen taken (inzameling huishoudelijk afval, voorschriften in vergunningverlening voor afvalscheiding door bedrijven), ook eigen maatregelen vastleggen in

lokale regelgeving als uitvoering van doelstellingen zoals omschreven in de kaderrichtlijn afval. Die scheidingsdoelstelling strekt zich immers ook uit tot bedrijfsafval dat in samenstelling gelijksoortig is met huishoudelijk afval. Gezien de beperkte invulling die de meeste (veelal kleine) bedrijven aan bronscheiding geven (mede door toepassing van de 'meerkostentoets') kunnen aanvullende maatregelen gewenst om te kunnen voldoen aan de verplichtingen op grond van de kaderrichtlijn afval.

De minister kan ook een stap verder gaan op grond van de ervaringen uit de pilots in het project schoon belonen. Daaruit blijkt dat extra inspanningen vanuit gemeenten effectief zijn en in belangrijke mate kunnen bijdragen aan zowel bronscheiding van afval afkomstig van particulieren als het voorkomen van zwerfafval. De bestaande onzekerheid bij gemeenten over de reikwijdte van hun zorgplicht kan worden weggenomen door een ministerieel besluit waarin een specifieke afvalstof dat soortgelijk is aan *gescheiden* ingezamelde huishoudelijk afvalstof (in dit geval flesjes, blikjes en/of PMD-afval) in de zin van de Wet Milieubeheer als 'huishoudelijk afval' wordt aangemerkt wanneer deze afvalstof hoofdzakelijk afkomstig is van verpakt meegebrachte waren door particulieren. Daarmee wordt bereikt dat de inzameling van deze afvalstroom onderdeel wordt van de wettelijke zorgplicht van gemeenten en binnen de reikwijdte valt van de financiële verantwoordelijkheid van het verpakkend bedrijfsleven voor de gescheiden inzameling van PMD.

De Wet Milieubeheer kent de mogelijkheid om de zorgplicht van gemeenten uit te breiden door de definitie van 'huishoudelijk afval' op te rekken met afvalstoffen die kunnen worden gekwalificeerd als 'afval van soortgelijke aard'. De minister zou daarbij aansluiting kunnen zoeken bij specifieke subcategorieën gescheiden huishoudelijk afval zoals vastgelegd in Europese regelgeving (code 20). Hierbij kan de minister als reden terugvallen op de opdracht die aan lidstaten is gegeven in de huidige kaderrichtlijn afval. In de richtlijn worden lidstaten opgedragen om maatregelen te nemen die scheiding aan de bron stimuleren met name voor de afvalcategorie 'huishoudelijk en soortgelijk bedrijfsafval'(code 20). In de huidige Wet Milieubeheer wordt de zorgplicht van gemeenten beperkt tot een deel hiervan, namelijk 'huishoudelijk afval' hetgeen gedefinieerd wordt als afval 'afkomstig van particuliere huishoudens'. Bij AMvB kan een specifieke afvalstof ook aangemerkt worden als 'huishoudelijk afval'. Vooruitlopend op een te ontwikkelen AMvB van deze strekking kan daartoe ook bij ministeriele regeling besloten worden (voor een tijdelijke periode).

Het gemeentelijke instrumentarium tot het stimuleren van bronscheiding van bedrijfsafval is tot nog toe beperkt tot voorschriften op grond van het omgevingsrecht voor vergunningplichtige inrichtingen. Bedrijfsafval dat gelijksoortig is met huishoudelijk afval wordt door veel inrichtingen in de praktijk nauwelijks gescheiden ingezameld (mede door toepassing van de meerkostentoets). Het meenemen van het gescheiden afvalaanbod vanuit kleine bedrijven en maatschappelijke organisaties door (publieke) inzameldiensten op de inzamelroute voor huishoudelijk afval gebeurt op kleine schaal op basis van informele afspraken. Vergoedingen worden daarbij vaak betaald analoog aan de afvalstoffenheffing maar zonder wettelijke of contractuele basis.

Met de ontwikkeling van een AMvB van bovengenoemde strekking kunnen gemeenten beschikken over meer instrumenten om bronscheiding te stimuleren bij bedrijven en maatschappelijke organisaties voor zover het gescheiden bedrijfsafval betreft dat soortgelijk is aan huishoudelijk afval. Met een dergelijke AMvB wordt nog niet voorgeschreven *hoe* gemeenten dit extra instrumentarium moeten hanteren. Uit de pilots maar ook uit andere informatie rond inzameling van bedrijfsafval bij zelfstandigen blijkt dat gemeenten daaraan verschillend invulling wensen te geven. Daarvoor biedt de hierboven aanbevolen maatregel ook nog steeds alle ruimte.

4.4 Inzetten van aanwijzing tot dienstverlening van algemeen belang

Vanuit Europese wet- en regelgeving blijft een dienstverlening aan een bedrijf onderworpen aan mededingingsregels, ook in geval het betreft de inzameling van een gescheiden afvalstof dat bij AMvB is aangemerkt als 'huishoudelijk afval'. De Mededingingswet biedt gemeenten de mogelijkheid om bepaalde dienstverlening aan te merken als 'dienstverlening in het algemeen belang'. Daarmee kan de dienstverlening tot gescheiden inzameling zonder doorbelasting van de integrale kostprijs plaatsvinden. Een dergelijke aanwijzing door een gemeente kan in de situatie van bronscheiding bij maatschappelijke organisaties gerechtvaardigd worden door:

A. ***het ontbreken van een verplichting tot bronscheiding van afval dat soortgelijk is aan huishoudelijk afval (op grond van meerkostentoets of niet vergunningplichtig),***
B. ***het feit dat meer dan de helft van het afval dat soortgelijk is aan huishoudelijk afval afkomstig is van particulieren[1] (scholieren, verenigingsleden, bezoekers) uit door hen zelf meegebrachte en elders aangeschafte verpakte waren,***
C. ***de stimulans die daarmee voor de betrokken groepen particulieren ontstaat om zowel thuis als op of rond de locatie van de maatschappelijke organisatie zich te ontdoen van het eigen afval door gebruik te maken van aangeboden faciliteiten tot bronscheiding,***
D. ***de bijdrage die met de aangeboden dienstverlening tot gescheiden inzameling van afval soortgelijk aan huishoudelijk afval wordt verkregen in het voorkomen van zwerfafval.***

De onzekerheid die gemeenten ervaren op dit punt kan worden weggenomen door vanuit een ministeriële brief in eerste instantie te wijzen op de wettelijke mogelijkheden die ook na evaluatie van de Wet markt en overheid zullen worden gehandhaafd[2]. Wel zal uitdrukkelijk bij de publicatie van de aanwijzing een gedegen motivatie opgenomen moeten worden. Een exacte afbakening van de grenzen wordt overgelaten aan een beoordeling door de rechter op basis van de feitelijke omstandigheden per geval. Meer zekerheid voor gemeenten kan worden gecreëerd door in een AMvB (of ministeriële regeling) een specifieke (gescheiden aangeboden) afvalstof, soortgelijk aan huishoudelijk afval, krachtens wet aan te merken als 'huishoudelijk afval'. Daarmee wordt de wettelijke zorgplicht voor gemeenten uitgebreid. Gemeenten kunnen vervolgens het meest doelmatige inzamelregiem bij verordening inregelen en het inzamelen bij maatschappelijke organisaties extra ondersteunen door deze aan te wijzen als dienstverlening in het algemeen belang. In dat geval zal deze dienstverlening in het algemeen belang onder hetzelfde fiscale regiem kunnen vallen als de inzameling van huishoudelijk afval (vrijgestelde overheidstaak).

4.5 Mogelijkheden bij toekomstige herzieningen van de Wet Milieubeheer

Het huidige wetgevingsmodel in de Wet Milieubeheer gaat primair uit van verplichtingen gekoppeld aan een *perceel* waarbinnen afvalstoffen worden geproduceerd. Uit evaluatie van het project schoon belonen blijkt dat voor de inzameling van flesjes, blikjes en/of PMD scheidingsdoelstellingen beter te realiseren zijn wanneer de daadwerkelijke *producent* van afvalstoffen (de particulier of het bedrijf) primair als uitgangspunt wordt genomen om verplichtingen vast te leggen. In een sterk digitaliserende samenleving met hoge mobiliteit wordt het steeds lastiger om een 'eigenaar' te vinden van het besluit om zich van een bepaalde stof te ontdoen. Bij een rechtspersoon is in de meeste situaties wel een duidelijke koppeling met een perceel te vinden. Een natuurlijk persoon kan als particulier in principe overal afval produceren en doet dat feitelijk ook.

Het is daarom aan te bevelen om bij herziening van nationale wet- en regelgeving primair verplichtingen neer te leggen bij de *producent* van afval en daarbij in eigenaarschap te kunnen

[1] Raadzaam is om 'particulieren' te definiëren als natuurlijke personen die niet in een arbeidsmatige verhouding op of rond de inzamellocatie werkzaamheden verrichten in opdracht of ten dienste van de betreffende organisatie.
[2] Beleidsreactie evaluatie Wet markt en overheid (brief Minister van Economische Zaken, 3 juni 2016).

differentiëren naar het vanaf een *perceel* voor inzameling aangeboden gescheiden afvalstof (zoals PMD). Bij een perceel zouden dan per gescheiden aangeboden afvalstroom andere 'eigenaren' geregistreerd moeten kunnen worden. Een dergelijke benadering geeft meer mogelijkheden om afvalproducenten (particulieren, bedrijven) op basis van hun verantwoordelijkheden als *eigenaar* van het door hen geproduceerde afval te onderscheiden naar hun *vermogen* om bij te dragen aan doelstellingen tot bronscheiding. Dat biedt tevens de mogelijkheid aan organisaties die veel particulieren over de vloer krijgen om het afval dat afkomstig is uit meegebrachte verpakte waren separaat in te zamelen en juridisch gescheiden te houden van het restafval dat afkomstig is uit de professionele activiteiten van de organisatie zelf (afval afkomstig van werknemers en van waren die door bezoekers van de betreffende organisatie worden gekocht en genuttigd).

Deze benadering geeft ook meer mogelijkheden om de verpakkingsproducenten financieel medeverantwoordelijk te maken voor de meerkosten tot gescheiden inzameling van specifieke afvalstromen soortgelijk aan huishoudelijk afval, voor zover dit afkomstig is uit door particulieren meegebrachte verpakte waren.

Een uitbreiding van de zorgplicht van gemeenten tot bronscheiding van afval vanuit bedrijfsmatig geëxploiteerde percelen in door particulieren meegebrachte verpakte waren en overige bedrijfsafvalstromen, maakt het mogelijk voor een gemeente eenvoudiger om ondersteunende maatregelen in te zetten wanneer het eigen vermogen van de betrokken afvalproducenten (de betrokken organisatie en het collectief van particulieren) onvoldoende is om de gewenste bronscheiding van afval soortgelijk aan huishoudelijk afval, te realiseren. Bij maatschappelijke organisaties met een permanente locatie en hiermee verband houdend zwerfafval in de nabije omgeving, kan een algemeen belang worden gemotiveerd voor extra gemeentelijke ondersteuning.

Rijswijk, 31 juli 2017

10.2.e

Bijlage: Overzicht aanbevolen acties met benodigde tijdlijn

ID	Task Name
1	**Aanbevolen acties door gemeenten**
2	aanpassen afvalstoffenverordening
3	aanwijzing dienst van algemeen belang
4	informeren maatschappelijke organisaties
5	aanpassen contract inzameldienst
6	**Aanbevolen acties door minister**
7	ministeriele brief
8	ministeriele regeling (WM)
9	**Aanbevolen acties door wetgever**
10	AMvB
11	herziening Wet milieubeheer

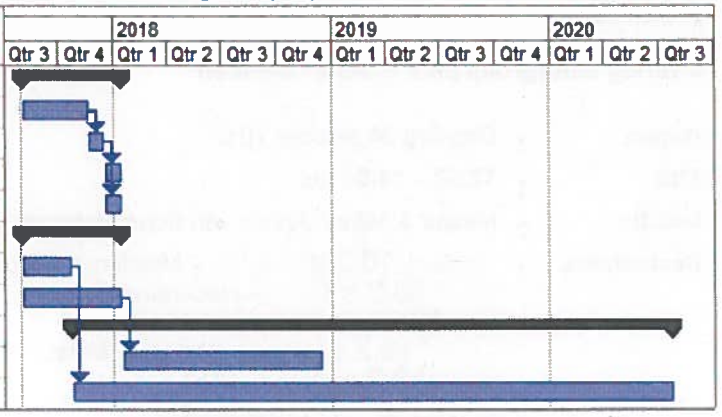

AGENDA

Overleg stuurgroep pilot Schoon Belonen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Datum	:	Dinsdag 24 oktober 2017
Tijd	:	12.00 – 14.00 uur
Locatie	:	Natuur & Milieu, Arthur van Schendelstraat 600, Utrecht
Deelnemers	:	10.2.e - Afvalfonds Verpakkingen 10.2.e – Nederland Schoon 10.2.e Natuur & Milieu 10.2.e – Natuur & Milieu 10.2.e - VNG 10.2.e - Projectleider 10.2.e – VNG
Agendalid		10.2.e - Ministerie van I&M 10.2.e Ministerie van I&M 10.2.e Ministerie van I&M

---

1. **Opening en mededelingen**
2. **Vaststellen agenda**
3. **Vaststellen conceptverslag overleg stuurgroep 31 augustus 2017** ***(zie bijlage A)***
4. **Presentatie Rijkswaterstaat** *(door* 10.2.e *)*
5. **Invulling en afstemming eindrapportage**
   a. **Metingen Rijkswaterstaat**
   b. **Resultaten dataverzameling project** ***(zie bijlage B)***
   c. **Verhalen uit de praktijk** ***(zie bijlage C)***
   d. **Juridisch advies Schoon Belonen** ***(zie bijlage D)***
   e. **Wijze van aanbieding aan staatssecretaris**
6. **Voorlopige conclusies en aanbevelingen voor 2018**
   Ter bespreking
7. **Woordvoering Schoon Belonen**
   Ter bespreking
8. **Rapport KIDV 'Beloningssystemen'** ***(zie bijlage E)***
   Ter bespreking
9. **Rondvraag en sluiting**

Bijlagen:

A: Conceptverslag overleg stuurgroep 31 augustus 2017
B: Resultaten dataverzameling
C: Verhalen uit de praktijk
D: Juridische advies Schoon Belonen
E: Rapport KIDV 'Beloningssystemen'

Belangrijkste resultaten dataverzameling Schoon Belonen

Deze data is verstrekt door pilotgemeenten aan het projectteam.

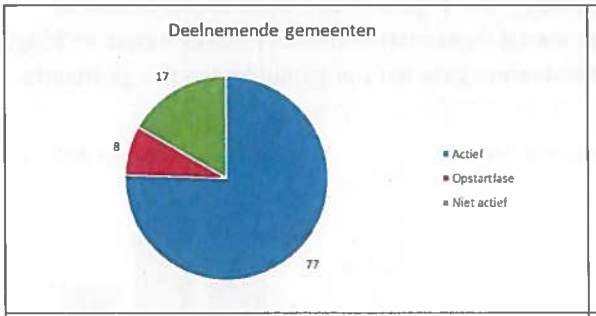

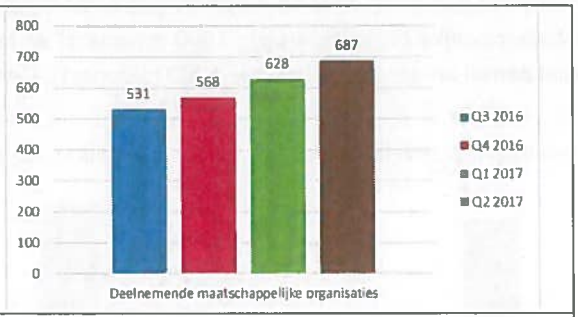

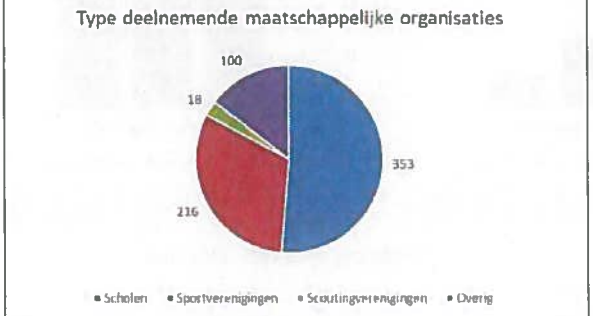

Het aantal leden van de deelnemende maatschappelijke organisaties is naar schatting circa 168.000:

- Scholen: 79.000 (met de aanname van gemiddeld aantal leerlingen op een basisschool conform cijfers Dienst Uitvoering Onderwijs 2016 van 225)
- Sportverenigingen: 78.000 (met de aanname van gemiddeld aantal leden van een atletiek, tennis, veldsporten en voetbal conform cijfers CBS 2012 van 368)
- Scouting: 2.000 (met de aanname van gemiddeld aantal leden van een scoutingvereniging conform cijfers CBS 2017 van 100)
- Overig: 9.000 (met de aanname van gemiddeld aantal leden van een buurtvereniging van 90)

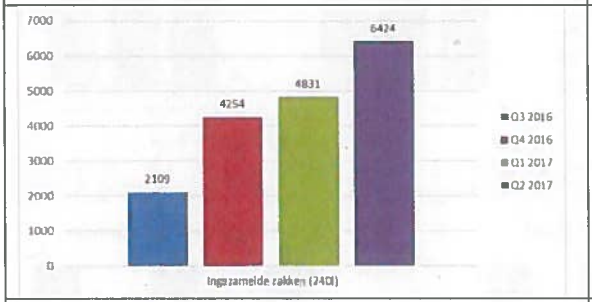

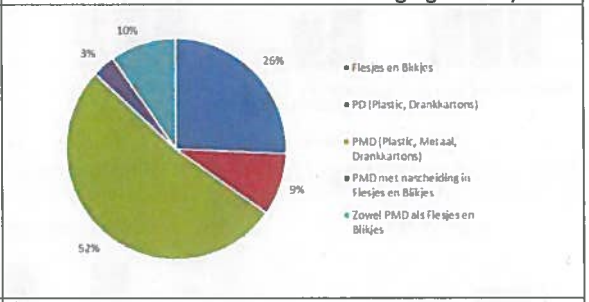

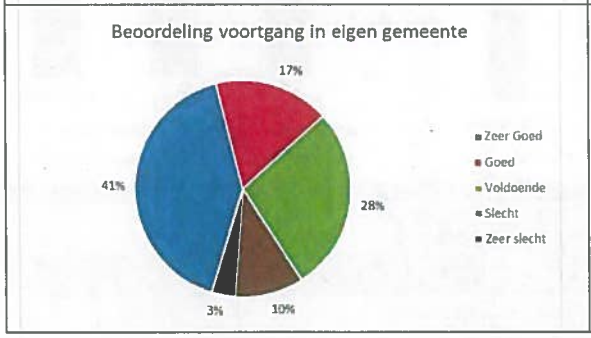

Gemiddelde resultaten per gemeente in drie prestatiecategorieën

De 60 gemeenten zijn ingedeeld in drie groepen, de zogenaamde koplopers, het peloton en de achterblijvers, op basis van hun prestaties op de participatie van maatschappelijke organisaties (totaal aantal en aantal maatschappelijke organisaties per 1000 inwoners) en het aantal ingezamelde zakken PMD of flesjes en blikjes (totaal aantal en aantal zakken per 1000 inwoners). Onderstaande getallen zijn gemiddelden per gemeente.

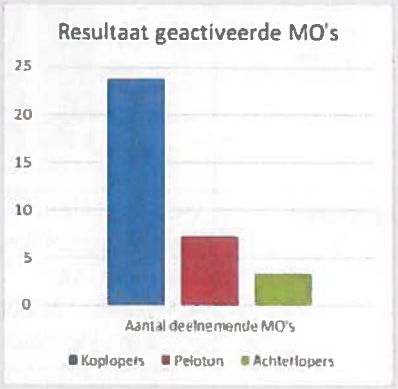

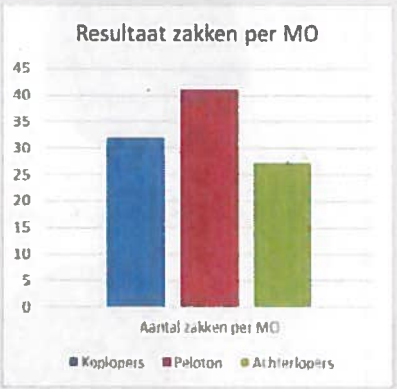

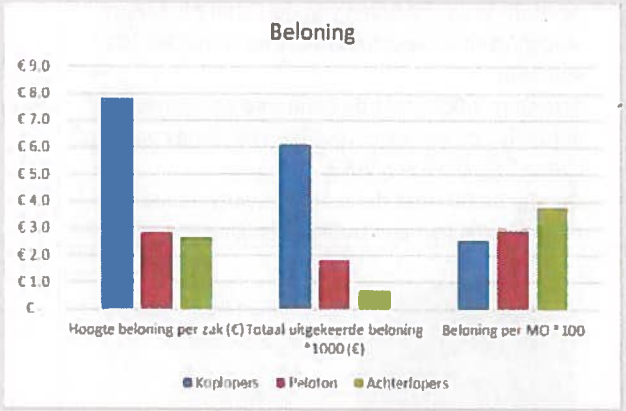

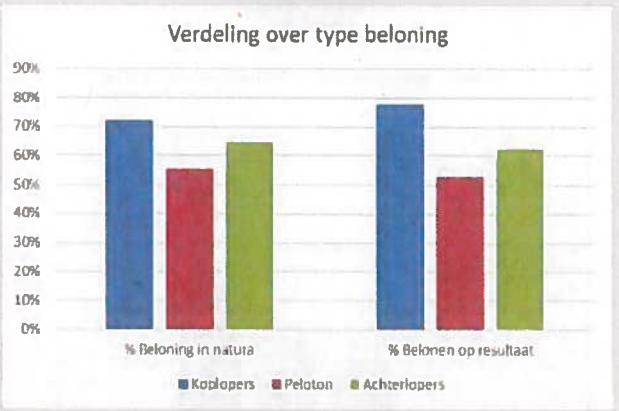

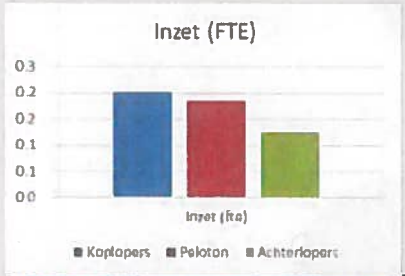

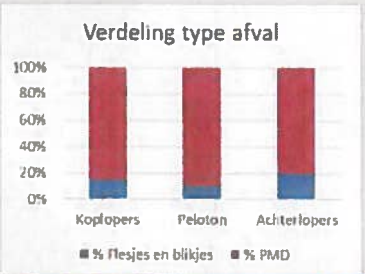

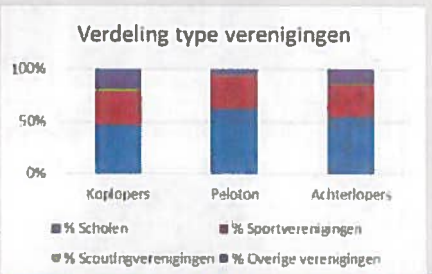

Gemiddelden	Koplopers	Peloton	Achterlopers
Totaal ingezamelde zakken	612	223	46
Aantal deelnemende MO's	24	7	3
Aantal zakken per MO	32	41	27
Inzet (fte)	0.2	0.2	0.1
Hoogte beloning (€)	€ 7.8	€ 2.8	€ 2.7
Totaal beloning (€)	€ 6,107	€ 1,825	€ 707
Beloning per MO	€ 255.2	€ 290.4	€ 380.1
% Beloning in natura	72%	56%	65%
% Belonen op resultaat	78%	53%	63%
% Flesjes en blikjes	15%	10%	20%
% Scholen	47%	63%	54%
% Sportverenigingen	31%	31%	31%
% Scoutingverenigingen	3%	1%	1%
% Overige verenigingen	18%	5%	13%
Startdatum	Mei 2016	Juli 2016	Augustus 2016

988

042-009d

PILOT SCHOON BELONEN

VERHALEN UIT DE PRAKTIJK

EEN INITIATIEF VAN: Afvalfonds Verpakkingen | NATUUR & MILIEU | VNG

VOORWOORD

VERHALEN UIT DE PRAKTIJK

Hoe je met persoonlijke inzet en lokale betrokkenheid veel kunt bereiken op het gebied van zwerfafvalbestrijding en afvalscheiding. Dat maakt de pilot Schoon Belonen, met 102 deelnemende gemeenten en hun maatschappelijke organisaties, zichtbaar.

In de twee jaar van de pilot hebben we bij veel deelnemers een aanstekelijke energie en mooie initiatieven zien ontstaan. Educatieve projecten die hebben geleid tot meer bewustwording op scholen en sportclubs bijvoorbeeld. Of lokale acties die bij brede groepen inwoners hebben gezorgd voor meer betrokkenheid bij een schone omgeving en de omslag naar een circulaire economie.

Vaak waren het scholen en sportclubs die aan de slag zijn gegaan. Maar ook afvalinzamelaars, buurtverenigingen en lokale ondernemers haakten in veel gemeenten aan bij de verschillende initiatieven. In kleine en grote gemeenten zag je ook veel variëteit in de hoeveelheid acties en hoe die werden vormgegeven. De eigen inbreng en invulling bij het thema bleek erg groot.

Gemeenten, scholen, sportclubs en andere verenigingen: enorm bedankt voor alle tijd, inspanningen en enthousiasme! Dankzij jullie hebben we al deze mooie verhalen kunnen bundelen. Met het ene verhaal dat de educatieve kant benadrukt en het andere de creatieve manier van belonen.

Of weer andere voorbeelden die een mooie manier van samenwerken laten zien. Deze verzameling voorbeelden probeert niet volledig te zijn, maar wel een inspirerend beeld te geven met waardevolle inzichten. We wensen jullie veel leesplezier!

Kees Kerstens, Jelmer Vierstra, Mark van Waas

INHOUD

Deze uitgave laat praktijkverhalen uit 102 Schoon Belonen pilotgemeenten door heel Nederland zien. Een verzameling voorbeelden en inzichten ter inspiratie uit de pilotperiode 2016 - 2017.

JONG GELEERD, OUD GEDAAN

Haarlem P8
Nieuwaard P9
Noordoostpolder P10
Oss P10
Utrecht P11
Roermond P12
Borger-Odoorn P13
Westerveld P13
Voorschoten P13
Wassenaar P13
Veenendaal P14
Rheden P15
Dalfsen P15
Rotterdam P16
Interview HVC:
Leren van de praktijk P18
HVC-pilotgemeenten P19
Interview: Laat een school of sportclub zelf het belang inzien P22

MOOI SCHOON SCHOLEN

Interview ROVA:
Onderstreep betrokkenheid P26
Aalten P28
Bunschoten P28
Dinkelland P28
Hardenberg P28
Hattem P29
Heerde P29
Olst-Wijhe P29
Raalte P29
Oost Gelre P30
Ommen P30
Staphorst P31
Steenwijkerland P31
Tubbergen P31
Twenterand P31
Woudenberg P32
Zwartewaterland P32
Zwolle P32

ONDERWEG NAAR CIRCULAIRE ECONOMIE

Maastricht P36
Almelo P37
Delft P38
Ermelo P39
Interview Sovi:
Stopsgewijs afhalen P40
Bergen op Zoom P42
Woensdrecht P43
Halderberge P43
Roosendaal P43
Huizen P44

SPELENDERWIJS AAN DE SLAG

Tilburg P50
Katwijk P51
Moerdijk P52
Westland P52
Enschede P52
Den Helder P53
Den Bosch P53
Den Haag P54
Leeuwarden P56
Fryske Marren P57
Goeree-Overflakkee P57
Nijmegen P57
Heumen P57
Soest P58
Arnhem P58
Zoetermeer P59

LOKAAL ACTIE ONDERNEMEN

Alphen aan den Rijn P62
Lansingerland P63
Rijswijk P64
Delfzijl P64
Haren P65
Hengelo P66
Elsbetinchem P68
Hengelveen P68
Edam-Volendam P68
Opsterland P68
Zaanstad P69
Dordrecht P69
Sliedrecht P70
Oosterhout P72
Westervoort P73

SAMEN STERK

Apeldoorn P76
Bergeland P78
Bronckhorst P79
Deventer P80
Lochem P80
Doesburg P80
Zutphen P81
Schiedam P82
Vlaardingen P82
Barendrecht P83
Albrandswaard P83
Ridderkerk P83
Alphen-Chaam P85
Baarle-Nassau P85
Gilze en Rijen P85

LEGENDA

Gemeente beloonde de maatschappelijke organisaties (ook) in euro's

Gemeente beloonde de maatschappelijke organisaties (ook) in natura

Aantal aangemelde maatschappelijke organisaties in de gemeente

Vermelde aantallen en iconen zijn indicatief

JONG GELEERD, OUD GEDAAN

HAARLEM

TROEP TRIMMERS

X10

Om op een frisse manier zwerfafval op te ruimen is in Haarlem een nieuwe sport geïntroduceerd: troeptrimmen. Tijdens een groots event kwamen alle doelstellingen samen.

Onder begeleiding van een enthousiasmerende 'coach' zijn de ongeveer 200 bovenbouwleerlingen van de Dr. H. Bavinckschool gaan troeptrimmen. Het doel: park Schoterbos zwerfafvalvrij maken.

SAMENWERKEN

Het wijkteam van Spaarnelanden kwam de leerlingen een handje helpen. De kinderen renden door het park terwijl ze de leus 'wij gooien niets weg, wij rapen rommel op' scandeerden. Door tegelijk hard te lopen en op te ruimen, sloeg ze twee vliegen in een klap.

'Wij gooien niets weg, wij rapen rommel op'

De onderbouwleerlingen maakten in de tussentijd van plastic zuiveltoetjes en blikjes een groot aantal blaas- en percussie-instrumenten voor een spetterende Zwerfafvalfanfare. Bij terugkomst van de bovenbouw zorgden zij voor een luid en warm onthaal.

SCHONE LEEFOMGEVING

Wethouder Coralie Sikkema is enthousiast: "Door troeptrimmen wordt het opruimen van zwerfafval een leuke activiteit en creëer je bewustwording rondom dit onderwerp. Samen zorgen we zo voor een schone leefomgeving."

NISSEWAARD

CREATIEF MET AFVAL

Met een tentoonstelling en lessen van een kunstenares krijgen kinderen op een creatieve manier afvalbewustzijn mee.

Bij basisschool de Vogelenzang in Spijkenisse krijgen de kinderen vanuit verschillende hoeken inzicht in afval. Allereerst scheiden ze pmd in de klas. Volgens leerkracht Yvonne de Jong scheelt dat wekelijks maar liefst 8 afvalcontainers, want ze zetten er nu nog maar 4 in plaats van 12 aan de weg.

ZWERFAFVAL EXPERIENCE

Deelname aan de pilot is gekoppeld aan educatieve acties, zoals een bezoek aan de tentoonstelling de Zwerfafval Experience in het Milieuhuis. In deze natuur- en milieu-educatieruimte van bibliotheek de Boekenberg worden kinderen spelenderwijs geconfronteerd met hoe je omgaat met afval. Verder krijgen de kinderen zwerfafval-les van een kunstenares. De kinderen leren zo dat met afval unieke, creatieve dingen van waarde gemaakt kunnen worden.

'We zetten wekelijks nog maar 4 in plaats van 12 containers aan de weg'

WAARDEVOLLE GRONDSTOF

"De pilot zorgt op onze scholen, sportclubs en verenigingen voor de bewustwording dat afval een waardevolle grondstof is voor nieuwe producten", vertelt wethouder Jan Willem Mijnans. "Bij onze inwoners moet dat vanuit verschillende kanten tussen de oren gaan zitten. Als iedereen meehelpt met afval voorkomen, opruimen en scheiden, zijn we beter af en goedkoper uit."

X11

RENTMEESTERSCHAP

NOORDOOSTPOLDER De pilot past bij de missie van het Groenhorst College: wees een goede rentmeester voor de aarde en het leven om je heen. De onderbouw maakt daarom wekelijks een opruimronde in de omgeving.

Als wethouder Andries Poppe langsgaat bij afvalprojecten op scholen ziet hij ook steeds meer animo en een omslag in het denken. Dan zijn de leerlingen echt enthousiast met het thema bezig. Wat dacht je bijvoorbeeld van de Albert Schweitzerschool? Daar hebben ze hard gespaard voor een pannakooi.

UITBUNDIGE ZWERFAFVALFANFARE

OSS Leerlingen uit groep 4 en 5 van basisschool De Lockaert in Oss zijn heel creatief met hun ingezamelde zwerfafval. Van petflesjes, doppen, blik en ander materiaal hebben ze instrumenten voor een heel orkest gebouwd. Juf Marja zorgde tijdens de ludieke workshop ook nog op een speelse manier voor een leerzame twist met een afvalquiz op het digibord. De apotheose: een uitbundige zwerfafvalfanfare op het schoolplein met een heleboel pret en nog veel meer herrie.

UTRECHT

ZWERFAFVALWEDSTRIJD

Competitie-elementen maken jonge inwoners bewust van zwerfafval en afvalscheiding en stimuleren deelname.

X21

De gemeente richt zich met de pilot op scholen en sportclubs. In de nieuwe wijk Terwijde in Leidsche Rijn werd afgetrapt met een spannende wedstrijd afval inzamelen tussen de basisscholen Hof ter Weide en Waterrijk. De leerlingen uit groep 5 en 6 maakten met elkaar de nodige blikjes, plastic flesjes, melkpakken, maar ook pannen en wc-brillen buit. OBS Waterrijk zamelde net een paar flesjes en blikjes meer in en greep daarmee de winst.

GELD VOOR KIKA

Ook sportclubs in Utrecht lieten vol energie van zich horen. Zo deed V.V. De Meern fanatiek mee aan de pilot. Thuis scheiden de voetballertjes hun afval ook, dus waarom dan niet net zo op de club? Zo voorkom je ook dat het afval gaat zwerven op of rond het sportpark. De opbrengst van de deelname en de volle zakken pmd schenkt V.V. De Meern aan stichting KIKa.

'De pilot laat jonge mensen zien dat afval niet op straat hoort'

NIET OP STRAAT

Wethouder Kees Geldof, actief tijdens pilotevenementen, vindt de pilot een mooie manier om mensen al op jonge leeftijd mee te geven dat afval niet op straat hoort. Bovendien leer je ze zo dat het verstandig is om gescheiden in te zamelen, zodat je het kunt recyclen.

ROERMOND

LEERLINGEN DENKEN MEE

X2

Leerlingen denken na over een succesvolle pilot en bedenken oplossingen voor afvalvraagstukken.

De pilot Schoon Belonen is in de gemeente stevig opgepakt door een aantal scholen. Leerlingen denken zelf mee over hoe ze afvalscheiding en zwerfafval voorkomen het beste kunnen promoten.

INZAMELMACHINE

Zo heeft het Citaverde College een Green Team ingesteld. Het team bestond uit een tiental leerlingen uit groep 1 tot en met 3 die zichzelf hadden aangemeld. Het team bekeek met elkaar hoe ze op school nog beter fiesjes en blikjes konden inzamelen. Een van de opvallende instrumenten was de inzamelmachine Greenup. Leerlingen gooien er een blikje of petfiesje in en de Greenup geeft daarna aan of ze een kleine korting in de kantine hebben gewonnen.

BLIKKENPERS

Bij het Lyceum Schondelh bleek de blikkenpers een blikvanger. De studenten konden hun lege blikjes zelf persen en apart weggooien en werden zo aangemoedigd om meer afval te scheiden. Leerlingen van een eigen eco-team dachten steeds mee over hoe afvalscheiding in school zo succesvol mogelijk is te maken. Dit heeft geresulteerd in separate papier, pmd en restafvalscheiding op de school.

'De Green-up geeft inzamelaars korting in de kantine'

Leerlingen van het Technasium, een onderdeel van het Lyceum Schondelh hebben een onderzoeksopdracht op het gebied van prullenbakken in twee wijken uitgevoerd.

DUURZAAM SPEELGOED

BORGER-ODOORN Op openbare school De Poolster besteden ze veel aandacht aan een beter milieu door extra lessen en workshops. Ze scheiden al langer plastic. Iedere volle container leverde een spaarpunt op voor duurzaam speelgoed.

PADEN ADOPTEREN

WESTERVELD Verschillende maatschappelijke organisaties hebben zich ingezet. Onder meer door een jaar lang een aantal gemeentelijke wegen en paden zwerfafvalvrij te houden. De gevonden blikjes en fiesjes werden daarbij natuurlijk gescheiden ingezameld.

TWEE WERVINGSRONDES

VOORSCHOTEN De gemeente heeft in de eerste ronde sportclubs benaderd om mee te doen. Het gewenste minimumaantal van vijf deelnemers werd niet gehaald. Een tweede ronde bij scholen leverde één geïnteresseerde school op.

SCHONE AVOND4DAAGSE

WASSENAAR De jubilerende Avond4Daagse bracht meer dan 700 jonge en oude wandelaars op de been. Dankzij aandacht voor schoon tijdens deze 'lente editie', hebben veel deelnemers met succes geholpen om de routes opgeruimd te houden.

VEENENDAAL

'Wat we zijn begonnen, draaien we niet meer terug'

SPAREN VOOR GOEDE DOELEN

X1

Samen met het Christelijk Lyceum Veenendaal wil de gemeente het afvalbewustzijn van middelbare scholieren vergroten.

De middelbare school is jaren geleden op de brugklasafdeling begonnen met afvalscheiding en sinds de pilot Schoon Belonen doen ze het met de hele school. Regelmatig maken leerlingen in kleine groepjes de omgeving schoon. Afvalklachten van buurtbewoners heeft rector-bestuurder Willem de Vos al een hele tijd niet meer gehad.

ALLES PRULLENBAKVRIJ

De € 1.000 beloning schenkt het CLV aan twee goede doelen waar de twee conciërges van de school zich in hun vrije tijd voor inzetten. Zelfs als de pilot zou stoppen, wil De Vos wat de school in gang heeft gezet niet meer terugdraaien. Sterker nog, net als de klaslokalen worden de kantoren op school ook volledig prullenbakvrij.

POSITIEVE PRIKKEL

Wethouder Nermina Kundic licht toe: "We willen onze inwoners zoveel mogelijk betrekken bij een schone leefomgeving. De pilot doet dat met een mix van sociale betrokkenheid en stimuleren van betere afvalscheiding. Dat we dat doen met een beloning past bij Veenendaal. Als gemeente geven we liever een positieve prikkel dan een straf."

VOL EIGEN INITIATIEF

RHEDEN Met een wikkel vol tekeningen om hun PETman, hebben leerlingen van de Mauritiusschool een persoonlijke draai aan de pilot gegeven. Eigen initiatief stond sowieso hoog in het vaandel: de leerlingenraad vroeg de gemeente zelf om deelnemer te worden. Rond school hebben kinderen regelmatig zwerfafval opgeruimd en in de klas actief hun pmd gescheiden ingezameld. De gemeente heeft als ondersteuning hesjes met reflectorstrepen, handschoenen en afvalzakken gegeven aan de school. Wethouder Pos maakte met directeur Tobé de samenwerking officieel door een echte overeenkomst te ondertekenen.

NAUWELIJKS ZWERFAFVALMELDINGEN

DALFSEN Een vijftal scholen en sportverenigingen zetten zich in voor de pilot Schoon Belonen. Zij krijgen voorlichting over zwerfafval en afvalscheiding en oranje pmd-containers om flesjes, blikjes en drankverpakkingen makkelijk te kunnen scheiden. Als tegenprestatie houden ze de omgeving rond hun school of verenigingsgebouw schoon. Belelosadviseur Thijs Mosterman is positief. "We krijgen nauwelijks nog meldingen over zwerfafval, de kinderen zijn actief bezig met het zwerfafvalprobleem en de containers worden goed gevuld."

ROTTERDAM

HANDEN UIT DE MOUWEN

X30

Rotterdamse organisaties kregen een financiële beloning voor ingezamelde petflesjes en blikjes. En extra opruimacties leverden meer geld op.

Dertig organisaties leverden tijdens de pilot een mooie stroom van gescheiden afval en zwerfvuilacties op. De Rotterdamse projectleider Daan van der Eizen heeft gezien dat de pilot bij iedereen het afvalbewustzijn heeft vergroot. Veel clubs en scholen deden al het nodige met afval en afvalscheiding. Dat ze er nu een kleine vergoeding voor hebben gekregen betekent extra motivatie.

NOG BEWUSTER

Het initiatief ligt bij de Rotterdammers, de gemeente ondersteunt waar mogelijk. Als christelijke school is de Petrus Datheenschool blij dat de pilot voor meer sociale betrokkenheid zorgt. De school zamelde al kleding, batterijen en papier in. De leerlingen realiseren zich nu nog beter wat het belang is van afvalscheiding en een schone omgeving. In de klassen worden nu blikjes en petflesjes gescheiden. Buiten ruimen ze iedere twee weken het plein en de wijk op. Het spaardoel: nieuw speelmateriaal.

MET DE KANO

Een uurtje opruimen per keer? Dat is echt de moeite niet voor het Zeekadetkorps. Om het weekend worden flesjes en blikjes en zwerfafval langs de kades opgeruimd. In de zomer gaan de kadetten daarnaast nog met hun kano's het water op om het afval uit het water te halen. Met het spel 'wie heeft als eerste de afvalzak vol', houden ze het wel zo leuk. De opbrengsten helpen de kosten van het botenonderhoud en het lidmaatschap laag te houden.

ELKAAR OPVOEDEN

Een taak van LMC PrO Schietbaanstraat is om leerlingen voor te bereiden op de maatschappij. Een schone en prettige buurt hoort daar ook bij. Leerlingen scheiden flesjes en blikjes in school en ruimen maandelijks het plein en de wijk op. Mooi dat ze op afvalgebied steeds meer inzicht krijgen in oorzaak en gevolg. Ze gaan elkaar zelfs opvoeden! Dat is de grootste winst. De beloning voor extra speelmaterialen voor de tieners is mooi meegenomen.

PRIORITEITEN

"We zijn blij dat scholen en sportclubs zo extra geld kunnen verdienen. Zelf doen is steeds het uitgangspunt van de gemeente en die eigen initiatieven stimuleren we ook. Wel blijkt het lastig voor sportclubs om vrijwilligers te bewegen om het afval zelf weg te brengen. En voor veel scholen om de pilot in hun drukke programma op te nemen. Soms hebben die scholen op sociaal gebied ook andere prioriteiten."

Projectmedewerker Sanja van Dongen

Scholen krijgen praktijkles van HVC-chauffeurs in de klas en mogen op bezoek bij de afvalenergiecentrale.

LEREN VAN DE PRAKTIJK

Afvalinzamelaar HVC is verantwoordelijk voor het duurzame afvalbeheer van gemeenten en waterschappen in Noord-Holland, Zuid-Holland Zuid, Flevoland en West-Friesland. Voor basisscholen heeft de afvalinzamelaar het project 'Afval scheiden en vermijden' ontwikkeld. Voor iedere school die meedoet zorgt HVC voor de bakken om al het afval in de klas te scheiden en materiaal om het zwerfafval in een straal van 50 meter gescheiden op te ruimen.

'Waardevolle grondstoffen terug-winnen begint thuis en op school'

OOK OP SCHOOL

HVC wil dat kinderen vanaf jonge leeftijd zoveel mogelijk bewust meekrijgen hoe je goed omgaat met afval. Want afval voorkomen, afval scheiden en daardoor waardevolle grondstoffen terugwinnen, begint thuis en op school. Dat vindt ook conceptontwikkelaar Laura Heese-Smit. Zij hield zich intensief bezig met de pilot, de deelnemende gemeenten en de scholen. Deelnemers werven voor de pilot bleek moeilijk, omdat een geheel afvalvrije school erg veel omvattend is. "Het gaat verder dan alleen een bak voor pmd-afval."

MINDER RESTAFVAL

Een gemeente die aan het project meedoet tekent een deelnemersovereenkomst met HVC en past de lokale afvalstoffen-verordening aan. Basisscholen worden daardoor vrijgesteld van de regel dat ze als 'bedrijf' geen afval mogen aanbieden aan HVC. In praktijk was het niet overal haalbaar om dit binnen de pilot Schoon Belonen te bereiken. "Veel basisscholen zaten nog aan een contract vast met een eigen inzamelaar. Het doel blijft wel meer gescheiden afval en geen restafval. "Dat kan iedereen een mooie besparing opleveren."

PRAKTIJKLES

Scholen die meededen kregen als introductieles HVC-chauffeurs op bezoek. De vuilnismannen gaven tips en ervaringen uit de praktijk en beantwoordden ze vragen van de kinderen, zoals 'Waar gooi ik mijn ontbijtkoekverpakking in?'

Verder is er HVC's online educatiepakket Watt 'n Zooi (www.wattnzooi.hvcgroep.nl). Op de website vinden leraren en leerlingen informatie over duurzame afvalverwerking. Een bezoek aan de afvalenergiecentrale is bij veel scholen populair. "Dagelijks komt minimaal één bus leerlingen uit groep 7 en 8 langs voor een uitgebreide rondleiding."

HVC-PILOTGEMEENTEN

Alblasserdam, Bergen, Beverwijk, Drechterland, Enkhuizen, Heemskerk, Hendrik-Ido-Ambacht, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec, Velsen, Zeevolde

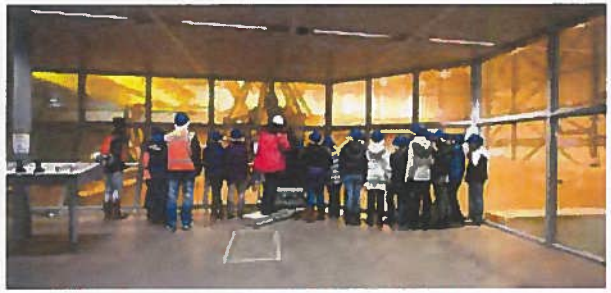

Persoonlijke betrokkenheid vanuit de gemeente en commitment bij scholen en verenigingen blijken voor de pilot de sleutels tot succes. 'Niet voorkauwen, wel luisteren', zegt gedragsdeskundige Kirsten Ruitenburg. Zij adviseerde verschillende deelnemende gemeenten.

LAAT EEN SCHOOL OF SPORTCLUB ZELF HET BELANG INZIEN

Ruimte voor een eigen invulling. Dat mag nooit ontbreken als je streeft naar commitment op de lange termijn, vindt Kirsten Ruitenburg. "Een organisatie moet zelf het belang inzien van waarom ze mee willen werken aan minder zwerfafval en betere afvalscheiding."

PERSOONLIJK CONTACT

Een project als Schoon Belonen vraagt om mensen die er tijd en energie in willen en kunnen stoppen. Dat geldt voor de gemeentemedewerkers die persoonlijke contacten moeten aangaan met de maatschappelijke organisaties. Het geldt ook voor de mensen van de organisaties die de leden of leerlingen moeten enthousiasmeren. "Dat gaat verder dan een uitgewerkt document met spelregels en communiceren per mail."

CAPACITEIT EN UITVOERING

Ruitenburg adviseerde een aantal gemeenten die het moeilijk vond om middelbare scholen en sportclubs te laten aanhaken. "Het blijkt lastiger om middelbare scholen bij de pilot aan te laten haken dan basisscholen. Je hebt capaciteit nodig, omdat er meer mensen over moeten beslissen en je het met meer mensen moet afstemmen. Toch zie je dat het wel mogelijk is. Op het ROC in Hengelo bijvoorbeeld, mede dankzij een actieve locatiemanager." Bij sportclubs zag Ruitenburg twee hobbels. "Het bestuur wil de leden lang niet altijd belasten met opruimacties, omdat mensen er primair komen om te sporten. Verder moet je meedoen aan een pilot goed bespreken met je leden en vrijwilligers. Nu was het soms dat de bestuurder 'ja' zei, maar het moeilijk bleek om de stap te maken van idee naar uitvoering in de praktijk van de club."

EENDUIDIG FORMAT

Daarnaast kan het inzamelsysteem per gemeente verschillen en is de communicatie bij sportclubs dan vaak ook anders. "Het zou een grote winst zijn als je daar een eenduidig format voor zou hebben, zodat spelers en bezoekers van de uitspelende teams ook weten wat de bedoeling is. Dat verbetert ook de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde stromen."

ZETJE IN DE RUG

Waar meerdere gemeenten tegenaan liepen is hoeveel tijd het kost om een pilot goed op te zetten en bijvoorbeeld via lokale en sociale media de norm te communiceren 'zo doen we het hier'. "Ook de uitvoering gaat niet vanzelf. Je moet echt langsgaan en in contact blijven met je organisaties." Met een zetje in de rug stuur je ze vaak al in de goede richting. "Ondersteuning via opruimmaterialen, een bezoek van de wethouder bij een actie en een verslag ervan op social media, geven net een extra stimulans."

MOOI SCHOON SCHOLEN

Educatie is voor afvalinzamelaar ROVA belangrijk in de strijd tegen zwerfafval en de omslag naar een circulaire economie. De pilot paste daarom goed binnen ROVA's zwerfvuilprogramma Mooi Schoon.

ONDERSTREEP BETROKKENHEID

Schoon Belonen stimuleert inwoners om hun buurt zwerfafvalvrij te houden. De mogelijkheid om ook afval te kunnen scheiden was voor ROVA en de scholen een mooie aanvulling.

OP GROENTOUR

"We willen het gedrag en bewustzijn van de inwoners in de gemeenten waarvan wij het afval ophalen het liefst zo jong mogelijk positief beïnvloeden", geeft projectleider Petra Streng aan. "Bijvoorbeeld via de Groentour-excursie voor de bovenbouw. De leerlingen worden opgehaald met de op groen gas rijdende Groenbus. Op het terrein krijgen ze stap voor stap te zien wat er met het afval en de grondstoffen gebeurt. Met spelletjes wordt de boodschap verder op een ludieke manier onder de aandacht gebracht."

MOOI SCHOON-SCHOOL

Iedere deelnemende school kreeg een startpakket met onder meer een introductievideo voor leerlingen en leraren. Verder zat daar een brief voor de ouders in, met tips om afval te voorkomen: geef je kind bijvoorbeeld een trommel en drinkbeker in plaats van zakjes en pakjes. Via handige posters met inspirerende weetjes en stickers konden de scholen iedereen bij de les houden. En met een gevelschildje of raamsticker laat iedere deelnemer zien dat ze een betrokken 'Mooi Schoon-school' zijn.

HANDTEKENINGENBORD

Gemeenten die 'ja' zeiden kregen brede ondersteuning van ROVA. Zo wierf Streng met haar collega's de scholen en organiseerde ze in iedere gemeente een officiële kick-off. Tijdens zo'n feestelijke opening deed een lokale wethouder onder meer een afvalquiz en zette iedereen zijn handtekening op een bord om de betrokkenheid te onderstrepen. Met de gemeenten hield zij regelmatig contact. Ook op de Dag van de Duurzaamheid zijn de gemeenten actief: wethouders lezen een duurzaam verhaal voor op de basisscholen. Ook worden de scholen met een duurzaam cadeau beloond voor hun inspanningen.

OLIEVLEKWERKING

Tijdens de pilot Schoon Belonen groeide de Mooi Schoon-scholencampagne verder uit tot een succesvol project met meer dan 125 deelnemende scholen en ruim 20.000 actieve leerlingen. "Een olievlekwerking dankzij aandacht in de pers, het enthousiasme op de scholen en mond-tot-mondreclame", volgens Streng. "Sinds de start hebben de scholen ook een mooie constante stroom van pmd-afval aangeboden."

SORTEERLIJSTEN

Aan de scholen werd als tegenprestatie voor de gescheiden afvalinzameling gevraagd om ook een aantal opruimacties te doen. Om inzicht te ontwikkelen in afval en grondstoffen kregen leerlingen sorteerlijsten waarmee ze konden monitoren wat ze tegen kwamen. Sommige scholen waren zo fanatiek dat ze iedere maand de lijsten invulden en opstuurden. "Hieruit bleek al snel dat het aantal stuks zwerfafval behoorlijk afnam."

ROVA-PILOTGEMEENTEN

Aalten, Bronckhorst, Dinkelland, Hardenberg, Hattem, Heerde, Olst-Wijhe, Ommen, Oost Gelre, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wijdemeren, Zwartewaterland, Zwolle

20.000E LEERLING MOOI SCHOON-SCHOLEN

AALTEN De 20.000e leerling die meedeed aan de pilot in het ROVA-gebied zit in Dinxperlo op school. Een extra feestelijke dag dus voor basisscholen St. Liborius en De Wegwijzer.

'T KRUISRAK TEKENT VOOR SCHOON

BUNSCHOTEN Wij doen mee! Dat zei basisschool 't Kruisrak enthousiast toen gevraagd werd of er interesse was in de pilot. Met wethouder Willem Heinen zetten alle leerlingen hun handtekening om afval te scheiden en het schoolplein op te ruimen.

AAN DE SLAG

DINKELLAND De 300 leerlingen van de Aloysiusschool in Weerselo hebben hun afval goed gescheiden. Ook gingen ze aan de slag door regelmatig een opruimactie rond de school te houden. Ze zorgen met trots voor een schone school!

DE GROEN GAAT VOOR GROEN

HARDENBERG Het was al verankerd in hun naam: ook bij Daltonschool De Groen sloten ze zich van harte aan bij de pilot. Wethouder René de Vent hing onder meer met de jongste en de oudste leerling het Mooi Schoon-gevelschiloje op.

WIE 'SCHOON' ZAAIT

HATTEM Bij basisschool De Zaaier weten ze al veel van de afbraaktijden van zwerfvuil zoals plastic flesjes en blikjes. Daarom zorgt de Mooi Schoon-school dat het afval goed gescheiden wordt en de omgeving opgeruimd blijft.

TALENT VOL AFVALKENNIS

HEERDE Wethouder Gerrit van Dijk was tijdens de aftrap van de scholencampagne erg onder de indruk van de afvalkennis op basisschool Het Talent. "Jullie weten ook al dat het wel vijftig jaar duurt voordat een blikje is verteerd!"

LET OP DE VERPAKKINGEN

OLST WIJHE Basisschool De Kimboom scheidt afval, ruimt regelmatig op en doet ook aan preventie. Let op tussendoortjes, leggen ze ook de ouders uit. Koek- of chipsverpakkingen bevatten vaak aluminiumfolie en kunnen we niet recyclen.

TIPS VOOR THUIS

RAALTE Leerlingen van basisschool de Linderte zijn als Mooi Schoon-school niet alleen daar bewust bezig met afvalscheiding. Ze nemen ook goede tips mee naar huis, zoals: gebruik een drinkbeker en een fruitbakje in plaats van plastic zakjes.

EERSTE MOOI SCHOON-SCHOOL

OOSTGELRE De aftrap van de grootschalige ROVA-scholencampagne vond plaats op de katholieke basisschool de Sint Ludgerusschool in Lichtenvoorde. De school werd hiermee de eerste Mooi Schoon-school van de meer dan honderd scholen die afval gingen scheiden en hun omgeving schoon hielden. Wethouder René Hoijtink tekende een contract met tientallen leerlingen om de afspraken officieel te bekrachtigen. "Het is belangrijk voor de gemeenschap dat we onze kinderen betrekken bij een schone wereld", aldus de wethouder.

ZORGEN VOOR JE OMGEVING

STAPHORST Als hoeder van de aarde hun je het beste zo jong mogelijk leren hoe je met afval omgaat en het goed scheidt. Met wethouder Bert Krafe zette alle 250 leerlingen van basisschool De Triangel hun handtekening onder dit streven.

OOK VOOR EN NA SCHOOL

STEENWIJKERLAND Zorgen voor een schone omgeving en afval goed scheiden houdt niet op voor en na school. Daarom deed kindcentrum de Wennepe in Wanneperveen ook overtuigd mee. Het Mooi Schoon-schildje prijkt zo al op veel gevels.

KUNSTVEILING VOOR GOED DOEL

OMMEN Wekelijks maakten 2 leerlingen van basisschool Sint-Bernardus het schoolplein en de tuin zwerfvuilvrij. Voor ROVA hielden ze nauwkeurig op lijsten bij wat ze tegenkwamen. Flesjes en blikjes natuurlijk, maar ook gekke dingen zoals een kapotte bril. Goed om te merken: de hoeveelheid afval werd steeds minder. Er werd ook een themaweek 'Afval is kunst' georganiseerd. Knappe zelfgemaakte kunstwerken van zwerfafval, werden aan het einde verkocht. Dit leverde de school een mooie bijdrage op voor de nieuwe inrichting van de gemeenschappelijke ruimte.

WETHOUDER TEST AFVALKENNIS

TUBBERGEN In welke bak hoort een chipszak? Wat is de afbraaktijd van een banaan? Wethouder Tom Vleerbos testte de afvalkennis bij de Marlaschool in Reutum en reikte het gevelschildje 'Onze school is Supporter van Mooi Schoon' uit.

DE PÖLLE PAKT DOOR

TWENTERAND Christelijke basisschool De Pölle in De Pollen is een echte 'Mooi Schoon-school'. Ze zamelen niet alleen papier, plastic, verpakkingen en gft apart in. Ook lege batterijen, cartridges en telefoons kunnen bij de school worden ingeleverd.

IN DE STEMMING

WOUDENBERG Om in de stemming te komen keken de leerlingen van De Griftschool naar een video over verschillende soorten afval. Daarna konden ze gelijk gemotiveerd aan de slag met de beschikbaar gestelde opruimmaterialen en containers.

SCHOON MET MEESTER POETSMA

ZWARTEWATERLAND Ook CBS Het Anker in Hasselt is Supporter van Mooi Schoon. De leerlingen scheiden hun afval en houden hun omgeving schoon. En met welke leraar kun je dat beter doen dan met meester Poetsma?

OP INITIATIEF VAN LEERLING ILSE

ZWOLLE Door een initiatief van leerling Ilse van Dalfsen is de middelbare school JenaXL de samenwerking met ROVA aangegaan om een stap op weg naar een duurzame school te zetten. Voor haar profielwerkstuk heeft Ilse met haar leraren een plan gemaakt om afval te gaan scheiden op school en zo grondstoffen te kunnen recyclen. Petra Streng van ROVA was gelijk enthousiast en heeft JenaXL Supporter van Mooi Schoon gemaakt. Gezamenlijk hebben zij de nieuwe bakken aan de leerlingen op school uitgedeeld.

ONDERWEG NAAR CIRCULAIRE ECONOMIE

MAASTRICHT

TRASH ART OP SCHOOL

Als onderdeel van het Maastrichtse zwerfafvalprogramma #PickItUp is kunstenares Tessie Crombach de scholen langs gegaan met het project Trash Art: kunst van zwerfafval.

X10

De kunstenares stimuleert bewustwording en creatieve omgang met afval bij kinderen. Ze gaf voorlichting en maakte met de kinderen van petflesjes grote en praktische recycle-meubels.

TRASHBOOM

De kunstenares startte in de klassen met een presentatie over zwerfafval en ze maakte plastic soep. Daarna waren de kinderen aan zet: zij zamelden een maand lang zoveel mogelijk plastic flesjes in en vulden daarmee stap voor stap een grote houten stellage van Crombach: de Trashboom.

800 FLESJES

Met buurtorganisaties ruimden kinderen de omgeving op, ook namen ze lege petflesjes van huis mee. "Om zo zelf te ervaren hoeveel afval we met elkaar in een maand produceren." Aan het einde kwam de kunstenares terug met hoezen in de vorm van een stoel en een hocker. Met een volle Trashboom van 800 flesjes kon een set meubelhoezen worden gevuld. Zo maakten ze meubels waarop je goed kon zitten!

'Kinderen ervaren zo zelf hoeveel afval we met elkaar produceren'

ACTIEF OPGEPAKT

Niet alleen op de basisscholen, ook op het United World College werd het project actief opgepakt. Tieners maakten onder meer posters waarop stond hoe je met afval om moet gaan. Ook leerden ze hoe ze zelf meubelhoezen kunnen naaien om met afval gerecyclede meubels te maken.

ALMELO

WORKSHOP UPCYCLEN

Met dit landelijke initiatief wordt zichtbaar dat schoonmaken ook gezellig kan zijn. De gemeente bracht ook de waarde van afval in beeld met een workshop upcyclen.

X16

Op Basisschool De Twijn kwamen ze in actie om Almelo zwerfafvalvrij te maken. De leerlingen ontvingen van wethouder Javier Cornelissen een knikkertegel van gerecycled materiaal voor de school. De wethouder hielp mee om de schoolomgeving grondig op te ruimen. Er zijn in Almelo nog veel meer actieve scholen die na een schoonmaakactie een knikkertegel hebben verdiend.

MOBIELE FABRIEK

Tot de buit van de schoonmaakactie behoorde veel vuurwerkafval, blikjes en plastic zakjes. Na afloop werden alle opruimers beloond met een lunch. Tijdens de workshop Upcyclen kon van dichtbij worden bekeken hoe van het plastic afval, waardevolle producten gemaakt worden. In de mobiele fabriek werd het afval versnipperd, geperst en daarna verwarmd. Zo worden van gerecycled plastic de leukste slippers, paaltjes of zelfs tuinbanken gemaakt.

GOED INITIATIEF

Beleidsmedewerker Karin Fakkert van gemeente Almelo vindt dit soort initiatieven belangrijk: "Zwerfafval opruimen is niet saai. En zo blijkt maar weer, zeker als je het met elkaar doet kan schoonmaken ook heel gezellig zijn."

DELFT

BURGEMEESTER ZIET KANSEN

X24

De pilot heeft een positieve invloed op het streven naar een zwerfafvalvrij Delft, merkt burgemeester Marja van Bijsterveldt.

In deze stad zeggen ze al jaren 'Delft schoon, doe het gewoon!' Burgemeester Van Bijsterveldt is het daar roerend mee eens. Bijna al het afval bevat grondstoffen voor hergebruik. Zonde om het zomaar weg te gooien. Veel Delftenaren denken zo. De gemeente ziet ook toe op schone buurten en spreekt waar nodig mensen aan op hun verantwoordelijkheid.

SAMEN INITIATIEF NEMEN

De betrokkenheid bij een schone gemeente is in Delft groot en divers. Bedrijven als Schoevers, de studenten in de ontvangstweek of de Marokkaanse Vereniging organiseren actief opruimacties. De pilot Schoon Belonen stimuleert mensen om samen nieuwe initiatieven op te pakken. Ook de burgemeester ziet dat het aanstekelijk werkt en steunt de pilot daarom van harte.

'Bedrijven en organisaties laten grote betrokkenheid zien'

LOKAAL DE KETEN SLUITEN

De Delftse sportverenigingen rapen zwerfafval. Petflesjes en blik zamelen ze gescheiden in en daar krijgen ze geld voor. Zo spekken ze de kas en dat motiveert extra. Daarna verwerkt Stichting Stunt de flesjes tot nieuwe producten. Op deze manier sluit Delft heel lokaal een deel van de kunststofketen.

ERMELO

VAN PASTORAAT TOT KEMPOSCHOOL

De gemeente promoot de pilot op haar website en benadrukt het belang van een schone leefomgeving. Deelnemende organisaties ontvangen maximaal € 1.000 voor hun (club-) kas en besparen op afvalkosten.

X19

Kleine petflesjes en blikjes worden apart ingezameld. De petflesjes gaan naar een plasticbedrijf in Zeewolde. Dit bedrijf maakt 100% recyclebare pet waarvan weer nieuwe flesjes gemaakt kunnen worden.

IEDEREEN ZIJN EIGEN MOTIVATIE

De deelnemende organisaties hebben verschillende motieven om mee te doen aan het opruimen en scheiden van afval. De Christelijke Harmonie Crescendo wil een nieuwe partituur aanschaffen. Zij kunnen hun muziekrepertoire uitbreiden dankzij de verkregen beloning en daar kan dan weer iedereen van meegenieten. De eigenaar van Kemposchool Kanhal ziet dubbele winst: "Gunstig voor onze sportclub én voor een schoon Ermelo." De club denkt nog na over wat ze precies met hun beloning gaan doen, maar trainingsmaterialen staan in ieder geval op het lijstje.

VOOR GEMEENTE EN CLUBKAS

Voor het Pastoraat voor Bevrijding en Innerlijke Genezing is de voldoening van zwerfafval voorkomen zelf al de grootste beloning. Net als korfbalvereniging Dindoa, die het doet voor een zwerfafvalvrije gemeente. Al vinden ze het ook fijn dat ze de clubkas ermee spekken. De Protestants Christelijke Basisschool Irene ruimt onder meer na ieder weekend de rommel van de hangjeugd op. Van de beloning voor de volle zakken wil de school nieuwe speelmaterialen aanschaffen.

STAPSGEWIJS AFVALVRIJ

De jonge kinderen van nu zijn de volwassen inwoners van de toekomst. Het is Savers ambitie om inwoners voor te bereiden op de circulaire economie. Volgens accountmanager Hanneke van Gastel past de pilot goed bij dat uitgangspunt en bij het Saver-concept 'Afvalvrij'.

Het concept 'Afvalvrij' is door Saver ontwikkeld voor scholen en bedrijven. Deelnemers krijgen een afvaleiland om verschillende fracties afval goed te scheiden. Het afval wordt in de schoolklassen verzameld in zakjes met verschillende kleuren voor iedere fractie. Die belanden uiteindelijk in een grote container buiten en worden door Saver wekelijks opgehaald. Restafval is er als het goed is niet meer.

'We laten jonge inwoners wennen aan het idee dat afval waarde als grondstof heeft'

TROMMEL MET INHOUD

Iedere nieuwe school die meedoet aan 'Afvalvrij' krijgt een introductierondleiding bij het afvalvrije kantoor van Saver zelf. De scholen krijgen verder opvallende posters en een broodtrommel met een infowaaier, waar op staat welk afval je in welke bak moet gooien. Na de start krijgt iedere deelnemer online inzicht in de eigen resultaten en voor vragen heeft Saver een speciaal mailadres.

SAMEN OPTREKKEN

Afvalverwerker Saver trok voor de werving van de pilot samen op met de gemeenten Roosendaal, Halderberge, Woensdrecht en Bergen op Zoom. Saver zette onder meer de goede contacten bij scholen, verenigingen en bestuurders in. Gemeenten spraken hun contacten bij de schoolvestigingen en sportclubs persoonlijk aan. Van Gastel vertelt: "Voor de pilot hebben we de gemeenten ook geholpen met communicatiemiddelen, zoals een voorbeeldbrief met een oproep voor de scholen en hulp bij de opzet van een gemeentedashboard of Facebookpagina. Die aanpak zorgde voor 40 actief deelnemende maatschappelijke organisaties zoals scholen, sportverenigingen en zorginstellingen."

GRONDSTOFFENBUS

"Op locatie verzorgt een Saver-chauffeur voor de pilot een introductiedag met de Grondstoffenbus. Deze oude SRV-wagen is omgebouwd tot een campagnewagen met inspirerend voorlichtingsmateriaal. Buiten heeft de bus een opvallende 3D-bestickering. In de bus zit een televisie voor filmpjes en presentaties, veel foldermateriaal en een handig whiteboard."

GOED LEREN SCHEIDEN

De pilot hielp inwoners om te wennen aan afvalscheiding en zich meer bewust te worden van de omslag naar de circulaire economie: afval heeft waarde als grondstof. Afvalscheiding moet buitenshuis net zo normaal worden als thuis. Jonge kinderen hebben hiermee de mogelijkheid om dat goed te leren.

SAVER-PILOTGEMEENTEN

Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Woensdrecht

BERGEN OP ZOOM

BERGSE STADSREUZEN

X30

De gemeente zet breed in op zwerfafval voorkomen met ruim 30 deelnemende organisaties.

Afvalscheiding en een schone omgeving moet voor iedereen gewoon worden, vindt beleidsmedewerker Maarten Versluis. Als betrokken inwoner van de gemeente heeft hij een groot sociaal netwerk en veel organisaties persoonlijk benaderd.

'Wij gaan voor goud in BoZ'

ERG ACTIEF

De pilot helpt jonge inwoners aan meer bewustzijn op het gebied van zwerfafval. Met 'Wij gaan voor goud in BoZ' hebben scholen en sportclubs een succesvolle campagne gevoerd. Over deelname aan de pilot heeft Versluis regelmatig enthousiaste reacties ontvangen. Steeds meer scholen vroegen extra afvalcontainers aan. Zij zijn erg actief bezig met het thema en hun motivatie is vooral het educatieve aspect: meer bewustzijn creëren.

GROTE KLUS

Versluis weet dus goed wat er speelt en wie interesse heeft in thema's als afval. Persoonlijk contact geeft vaak het laatste zetje. Dat was ook het geval bij het evenement de Bergse Stadsreuzen. Deze unieke internationale stoet van opvallende kolossen maakt eens in de vijf jaar een parade door de stad. Versluis vroeg aan de scholen in de gemeente om voor dit jaar een eigen reus aan te kleden met zwerfafval. Een grote klus waar uiteindelijk honderden kinderen enthousiast aan hebben meegewerkt.

FIDGET SPINNER

WOENSDRECHT Basisschool De Meulenrakkers in Ossendrecht heeft met veel overtuiging meegedaan aan de pilot Schoon Belonen. Met het dorpsplatform hielden ze een opruimactie in de buurt en in de klassen werd het afval gescheiden ingezameld. Wethouder Jeffrey van Agtmaal opende de pilot op school waarna de leerlingen een speciale afvalles van inzamelaar Saver kregen. Twee docenten vertelden van alles over afval, afbraaktijden en recycling. Met een 3D-printer lieten ze zien hoe je van oude petflesjes bijvoorbeeld een hippe fidget spinner maakt.

OPGERUIMD BOERENBEDRIJF

HALDERBERGE Wekelijks maakt Conny met clienten en begeleiders een opruimronde rond de boerderij. Op het terrein gaan flesjes, blikjes en andere verpakkingen nu in aparte bakken. Ze leert iedereen op de zorgboerderij hier ook bewust mee om te gaan.

WOUW-EFFECT

ROOSENDAAL Op basisschool de Baayaert in Wouw kwam wethouder Schenk met de Saver-grondstoffenbus langs om mini-containers uit te delen. De kinderen keken in de bus naar een video over afval en deden een leerzame quiz.

HUIZEN

PRACHTIG HULPMIDDEL

X9

De gemeente zet zich via verschillende projecten in om een duurzame gemeente te zijn. De reactie op het verzoek om aan de pilot deel te nemen was ook gelijk enthousiast.

De pilot past in een reeks initiatieven voor een schonere gemeente en de omslag naar een circulaire economie. Van ledlampen in straatlantaarns tot een duurzaam gebouwde kinderboerderij. Huizen doet ook aan afvalscheiding in de openbare ruimte.
In 2020 moet het hergebruik van huishoudelijk afval flink zijn verhoogd door meer pmd-inzameling. "De pilot is hierbij een prachtig hulpmiddel", zegt beleidsmedewerker Noortje Voulon.

SPORTCLUBS

Sportverenigingen zijn de belangrijkste groep maatschappelijke organisaties waar de gemeente zich op richt. Ze zijn sterk afhankelijk van vrijwilligers, kunnen een beloning goed gebruiken en hebben veel bezoekers. Dus ook veel afval. Zeven sportclubs doen mee: een bereik van 8.000 leden. Op eigen verzoek doet ook basisschool Dr. Maria Montessori mee.

PERSOONLIJK CONTACT

Huizen begon haar werving met een digitale enquête, maar daar werd niet veel op gereageerd. Voulon: "Na een persoonlijke toelichting merkten we dat veel sportclubs toch erg open stonden om mee te doen. Face-to-face kun je blijkbaar veel meer duidelijkheid geven en mensen overtuigen."

ZWERFAFVALKAR

Voor de voetbal- en hockeyverenigingen stelt Huizen een zwerfafvalkar beschikbaar. Zij hebben een groot terrein en hebben in het weekend enorm veel bezoekers.

'We bereiken met onze sportclubs in een keer 8.000 leden'

Dan helpt zo'n kar wel om alles afvalvrij te houden. Elke vrijdagmiddag en maandagochtend loopt iemand van de club een rondje om de velden. De skivereniging kreeg afvalbakken die je vast kunt zetten op de piste.

ALLE HONKEN AF

Mart Mulder is al jaren coördinator oud papier inzamelen bij honkbalvereniging de Zuidvogels. Goed idee om mee te doen aan de pilot vond hij, want de club heeft ook aardig wat verpakkingsafval. Regelmatig lopen vrijwilligers de honken af langs alle velden en op het terrein staan 'PETmans' en pmd-bakken. "Het goede voorbeeld en meer bewustzijn zijn belangrijker dan de vergoeding."

GROTE BEREIDHEID

"De meeste grote verenigingen doen mee aan de pilot en niemand doet het hier voor de beloning", vertelt Voulon. "Vaak zijn de mensen bij de organisaties al enthousiast. Ze werken vanuit hun eigen motivatie al actief aan een schone omgeving. Ze zijn ook blij als ze hun pmd-afval goed kunnen scheiden. Als je dat ondersteunt, heb je het meest al gewonnen."

'De pilot is in Huizen een prachtig hulpmiddel'

SPELENDERWIJS AAN DE SLAG

TILBURG

DOBBELEN EN OPRUIMEN

De gemeente werkt met jong en oud aan een schoon Tilburg. Met een speciaal ontwikkeld bordspel krijgen de kinderen op een leuke manier mee hoe belangrijk het thema is.

X17

De gemeente wil van zoveel mogelijk afval grondstoffen maken. Het bewustzijn daarvoor kun je het beste al op jonge leeftijd meekrijgen, vindt ook wethouder Berend de Vries. Daarom biedt Tilburg scholen gastlessen over afvalscheiding en zwerfafval aan. Op de scholen die deelnemen aan de pilot staan ook milieustraten met bakken voor vijf verschillende fracties.

'Met dit doe-en-leer-project werken we met jong en oud samen aan een schoon Tilburg'

AFVALRACE

Inzamelaar Brabants Afval Team (BAT) heeft voor de gastlessen een doe-en-leer-project ontwikkeld. Met het bordspel de Afvalrace rijd je als vuilnisauto al dobbelend door de straten van Tilburg. In de straat waar je op goolt, vind je fiches met afval. Wie de vragen goed beantwoordt, mag het afval wegbrengen en verdient daar punten mee. De gastlessen zijn op verzoek ook aan een aantal wijkcentra gegeven.

ZWERFAFVALAANHANGER

Naast het bordspel krijgt iedere leerling een kwartetspel en lesbladen. Aan het einde van de gastles wordt een bezoek aan de milieustraat of een vuilnisautodemonstratie aangeboden. De meeste basisscholen eindigen daarna nog met een grote opruimactie. Voor scholen die zo'n actie willen organiseren stelt de gemeente haar eigen zwerfafvalaanhanger met opruimmateriaal beschikbaar.

KATWIJK

TER ZEE EN TER LAND ALLES AAN KANT

X4

De Zeeverkenners is een van de actieve verenigingen die zonder moeite hun volle spaarkaarten bij elkaar hebben opgeruimd

Grote drukte bij het Troephuis bij de Rijn, een van de verzamelpunten van de Katwijkse Zeeverkenners. De actieve Schoon Belonen-vereniging kwam tijdens de Landelijke Opschoondag in actie voor een schone omgeving. Twee teams van tientallen verkenners maakten de omgeving van het Troephuis aan kant en ruimden daarna het park goed op. Wethouder Jacco Knape sprak de leden toe over gezamenlijke verantwoordelijkheid, gaf zijn waardering en prikte zelf een ronde in het park mee.

EIGEN SPAARKAARTEN

Voor de pilot heeft de gemeente eigen kaarten, stickers en posters laten ontwikkelen. Scholen en verenigingen die zich actief inzetten, konden een volle spaarkaart inleveren en kregen hiervoor € 30,-. Opvallende posters met de tussenstand hielden de scholieren en verenigingsleden in de kantines op de hoogte van het ingezamelde beloningsbedrag.

KAPPIE DE MEEUW

Op de basis- en middelbare scholen speelt de stripmascotte Kappie de meeuw een centrale rol in het lesmateriaal Vullis (Katwijks voor vuilnis). Met Nel Mahmoud-van der Plas van het Team Afvalinzameling laat hij Katwijkse scholieren zien wat er met het zwerfafval gebeurt in de gemeente. Het pakket bestaat uit een lerarenhandleiding, praatplaten, werkbladen en een kruisselplaat.

SPAREN VOOR KINDERDANSWEEK

MOERDIJK Balletstudio Tamara scheidt afval en ruimt 2 keer per jaar de buurt op. Zo leren haar leerlingen al jong de boel schoon te houden. De beloning kwam goed van pas voor de organisatie van de jaarlijkse vakantiedansweek. Vijf dagen knutselen, kostuums maken, spelletjes doen, schminken en natuurlijk oefenen voor de dansvoorstelling aan het einde van de week. Maar ook ruimden de kinderen tijdens dit evenement het speeltuintje in de wijk op en zamelden ze flink wat zwerfafval in.

AFVAL SCOREN VOOR BEAMER

WESTLAND Op het hoofdveld hebben 120 jeugdvoetballers van VV Naaldwijk de pilot afgetrapt met penalty's op het goaltoek. Pmd-afval wordt in aparte bakken ingezameld. De vergoeding wordt bemut voor wedstrijdballen of een beamer voor de wedstrijdanalyse.

ONDERWEG

ENSCHEDE Een 15-tal verenigingen en scholen wilden zich inzetten voor minder (zwerf)afval. Na werving door de gemeente verliep de pilot vanwege capaciteitstekort traag en bleven concrete acties beperkt tot gescheiden inzameling van verpakkingsafval.

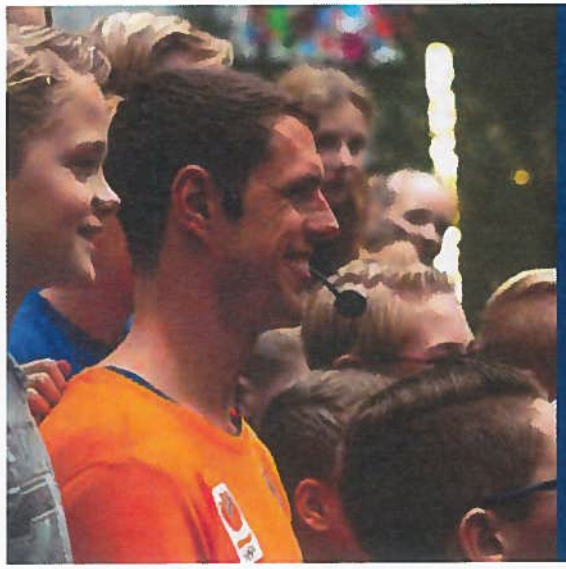

OLYMPISCH KAMPIOEN INSPIREERT BRUGKLASSERS

DEN HELDER Tweevoudig gouden Olympiër Dorian van Rijsselberghe heeft een inspirerend college aan de brugklasleerlingen van Scholen aan Zee gegeven. Uit ervaring vertelde Dorian dat het een goede gewoonte is om rondslingerend plastic op te ruimen. Zo zou de baai van Rio de Janeiro er ook schoner uit kunnen zien.
De leerlingen hebben in hun schoolomgeving zwerfafval opgeruimd. De bijdrage van Dorian motiveert om ook thuis ambassadeurs voor het juiste afvalgedrag te zijn. Ook cliënten van zorginstelling Escégé-Zeigersdaal hebben zijn voorbeeld gevolgd door met een boot plastic uit de Helderse grachten te vissen.

ACTIEVE PARTICIPATIE

DEN BOSCH Een actieve gemeente als het gaat om participatie bij zwerfafval. Neem de zwerfafvalaanpak rond carnaval. Of de ruim 1100 mensen die tijdens de Landelijke Opschoondag de straat opruimden. De pilot Schoon Belonen kwam niet zo van de grond. Beleidsmedewerker Umut Koroglu: "Voor scholen hadden we ons eigen project van de Afvalvrije school lopen en dat was al vrij intensief. Van verenigingen kregen we weinig positieve reacties. Meestal wilden ze wel iets doen aan afvalscheiding, maar gaven aan niet de nodige vrijwilligers op de been te krijgen voor opruimacties."

DEN HAAG

LEREN OP DE BOERDERIJ

X35 | €

De 10 stadsboerderijen zijn het zenuwcentrum van de Haagse pilot. Hier komen jong en oud in aanraking komen met zwerfafval en afvalscheiding.

In totaal hebben zo'n 30 maatschappelijke organisaties zich bij de pilot aangesloten. Van school tot manege en dierenopvangcentrum. De stadsboerderijen hebben veel goede contacten met de omliggende scholen en verenigingen. Ze zijn inleverplek voor oud vet, kleding en elektrische apparaten. Verder wordt er altijd al aandacht besteed aan de thema's duurzaamheid en milieu. Een aantal beheerders heeft daarom voorgesteld om de pilot via de boerderijen te laten lopen. Een logische gedachte, vond ook de gemeente.

EDUCATIEVE INLEVERPLEK

De deelnemende organisaties brengen sinds de pilot ook hun volle zakken met plastic flesjes, blik en drinkpakjes naar de boerderijen. Om zwerfafval en afvalscheiding verder onder de aandacht te brengen gebeurt nog meer. Teamhoofd en pilotcoördinator Hans de Rijk: "Met de kinderen, kar en onze boerderijbok gaan we regelmatig de omliggende wijk in voor een opruimactie. Ook geven we afvallessen op onze locaties."

'Wij gaan met kar en boerderijbok regelmatig de wijk in om zwerfafval op te ruimen'

BLIKPERSKAMPIOENSCHAPPEN

Zomers houden de boerderijen de Haagse Blikperskampioenschappen. Een ludieke zomeractiviteit met aandacht voor zwerfafval. Al twee jaar op rij is hiervoor grote animo: zo'n 100 deelnemers per editie. Den Haag regelt voor de wedstrijden op iedere locatie de blikpers en kleine prijzen voor de winnaars. De vraag aan de deelnemers: neem zoveel mogelijk eigen blikjes mee.

VAN JONG TOT OUD

In verschillende categorieën strijden kinderen en volwassenen om de titel door in een minuut zo veel mogelijk blikjes te persen. De allerjongsten gooien blikjes in een net. Deelnemers scoren extra punten met een afvalquiz en een sorteeropdracht. De competitie kan na de zomer gewoon doorgaan: de organisaties kunnen de pers bestellen voor een evenement op de eigen locatie.

GEEN SPORTCLUBS

De scholen, twee maneges en een dierenopvangcentrum deden graag mee. Sportclubs bleken lastiger te enthousiasmeren. De Rijk: "Daar hebben we minder nauwe contacten. Uit de reacties na een bezoek of e-mail bleek dat sportclubs aangaven te weinig tijd of andere prioriteiten te hebben. Soms vonden ze het ook gewoon te veel werk."

PERSOONLIJKE BENADERING

De persoonlijke benadering van de beheerders en aandacht via posters op de verschillende locaties blijken veel vaste bezoekers enthousiast te maken. Zowel voor deelname aan het blikpersen als aan de pilot. De Rijk: "Het enthousiasme bepaalt voor een groot deel hoeveel er gebeurt. Daarom is het zo belangrijk dat je het thema goed promoot en dat je het leuk maakt."

LEEUWARDEN

LEREN VAN HET GOALDOEK

De inwoners van Leeuwarden komen vaker met elkaar in actie voor een schone omgeving. Ook L.A.C. Frisia en Leeuwarder Zwaluwen besteden extra aandacht aan zwerfafval.

Op de voetbalverenigingen waren een hele ochtend allerlei activiteiten die de jeugd via sport en spel iets bijleerden over de afbraaktijden van afval en hun impact op het milieu.

'Belangrijk dat we de jeugd laten aanhaken bij hoe je met afval omgaat'

SCOREN

De clubs hadden de kantine en velden mooi aangekleed met passende posters, vlaggen en banners. Na afloop van de voetbalwedstrijden werden de uit- en thuisspelende teams uitgenodigd om te schieten op het goaldoek met afbraaktijden, dat voor de pilot is ontwikkeld. Op en rondom de sportparken was inmiddels geen blikje en flesje meer te vinden.

GOUDEN GRIJPERS

Wethouder Friso Douwstra juicht de activiteiten bij de sportclubs toe. "Het maatschappelijk bewustzijn van hoe je met afval omgaat groeit en het is belangrijk dat we de jeugd hierbij laten aanhaken." Dat de senioren van de Zwaluwen elke ochtend na het trimvoetbal een rondje langs de velden maken om het zwerfafval op te ruimen, vindt wethouder Douwstra net zo prijzenswaardig. Er zijn ook schoonmaakacties waarin basisschoolscholieren hun wijken schoonmaken. En tijdens de Grote Schoonmaakactie, gaat ieder jaar een wijk of dorp met elkaar aan de slag voor een schone wijk. Jaarlijks worden enthousiastelingen met de 'Gouden Grijpers' in het zonnetje gezet.

X5

WETHOUDER MET VUILNISAUTO

FRYSKE MARREN Wethouder Van der Pal bracht met de vuilnisauto een bezoek aan basisschool De Arke in Lemmer. Daar vertelde hij over afval en maakte met de kinderen de omgeving zwerfafvalvrij. Uiteraard mochten ze een kijkje nemen in de cabine.

DUBBEL BELOOND

GOEREE-OVERFLAKKEE De gemeente beloont voor de pilot vijf sportclubs voor de inzameling van pmd-afval in een speciale verzamelbol van 3.300 liter. En als bij het legen de omgeving ook zwerfafvalvrij is, wordt het beloningsbedrag zelfs verdubbeld.

PLASTIC+

NIJMEGEN - HEUMEN Plastic+. Zo noemt hockeyclub NMHC haar inspanningen om pmd gescheiden in te zamelen. Opruimacties als Vijfheiden leveren een schone club en een mooi bedrag op. De proef voert de club samen met de gemeente Nijmegen en afvalbedrijf Dar uit. Op het grensgebied met gemeente Heumen zijn sportclubs benaderd voor deelname maar dat heeft nog niet tot acties geleid. Heumen heeft klikkertegels van gerecycled plastic ontvangen om afvalbewustzijn te vergroten.

GRONDSTOFFENRACE

SOEST De pilot is in Soest omgedoopt tot Grondstoffenrace. Hoe de uitputting van onze grondstoffen te stoppen is, is een race tegen de klok, verklaart beleidsmedewerker Henk Dillingh. Met een competitie-element wordt het enthousiasme geprikkeld. Zo ook bij de enthousiaste E'tjes en F'jes van V.V. SEC die het 'Cleaning Up' spel van Natuur & Milieu deden. Om structureel clubs in beweging te krijgen en te houden, bleek wel meer capaciteit nodig dan gedacht.

RAP IN GEBARENTAAL

ARNHEM Tijdens de pilot hebben groep 7 en 8 van de Kentalis Dr. P.C.M. Bosschool, voor leerlingen die doof of slechthorend zijn of een taalontwikkelingsstoornis hebben, een gevarieerde afval-projectweek georganiseerd. Er werd papier gerecycled, afval geprikt en de milieustraat bezocht. Ook werd een zwerfafvalrap gemaakt. Slagen op de kliko-deksel gaven de 'beat' aan. De tekst werd natuurlijk ook in gebarentaal uitgevoerd. Het educatiecentrum heeft naast de school een hockeyclub proberen te betrekken wat wegens drukte bij de club uiteindelijk niet is gelukt.

ZOETERMEER

SCHOON IS GEWOON

X8

De gemeente besteedt in de volle breedte aandacht aan zwerfafval. Iedereen is op zijn eigen manier betrokken.

Kinderen en jongeren zijn een belangrijke spil in de zwerfafvalaanpak van de gemeente. De pilot sluit aan bij het eigen zwerfafvalproject Schoon is Gewoon, met verschillende activiteiten voor diverse leeftijdscategorieën.

'Iedereen is op zijn eigen manier betrokken bij schoon.'

POPPENKAST EN TONEEL

Voor de allerjongsten is een poppenkastspel gemaakt rond het thema zwerfafval. Kinderen van 4 tot 12 jaar op de buitenschoolse opvang kunnen met een speciaal ontwikkeld zwerfafval-toneelspel aan de slag.

SCHOLEN

Team Handhaving geeft op de basisscholen aan de groepen 5 en 6 les over zwerfafval.

Ook op de middelbare school blijft er aandacht voor afval. Voor leerlingen in de brugklas is er het project TRASHBASH, een interactieve speelquiz over zwerfafval en afvalscheiding, gegeven door de Afvalbuiters.

SPORTIEVE ACTIES

Ook andere organisaties helpen mee bij een schoon Zoetermeer. Ik-ed Hockeyclub Zoetermeer hield tijdens de jaarlijkse jeugddag een spannende zwerfafval-battle: de teams streden om wie het meeste zwerfafval kon inzamelen en scheiden.
De 62 enthousiaste jeugdteams zorgden er samen voor dat het sportterrein schoner was dan ooit.

LOKAAL ACTIE ONDERNEMEN

ALPHEN AAN DEN RIJN

ACTIEF MET AVIFAUNA

Binnen 10 jaar wil de gemeente 100% afvalvrij zijn. Met de educatieve inspanningen van Vogelpark Avifauna, de scholen en de voetbalclub neemt het enthousiasme onder jonge deelnemers een vlucht.

X15

Gerard Lappee, projectleider Zwerfafval bij de gemeente, ziet de pilot als een welkome aanvulling op de gemeentelijke zwerfafvalaanpak.

'Wij willen elke dag weer opschonen!'

DUURZAAMHEID

De educatieprojecten van de gemeente lopen via de Natuur en Milieu Educatie-afdeling van Vogelpark Avifauna. Scholen kunnen gebruik maken van leskisten, materialen en themaprojecten. Met medewerkers van het park kunnen ze ook een eigen Duurzaamheidsdag organiseren. Een aantal scholen is heel fanatiek. Zo geven de leerlingen van Spectrum Honingzwam na een opruimactie aan: Wij willen morgen en overmorgen en elke dag weer opschonen! Ze maakten zelfs een poster om aan de andere kinderen te laten zien hoe leuk en belangrijk schoon is.

WAARDEVOLLE TIPS

Elf bovenbouwleerlingen van basisschool de Jenaplaneet brachten een bezoek aan het stadhuis. Zij waren te gast bij de 'klankbordgroep grondstoffen' die wilde weten hoe de kinderen dachten over zwerfafval. Ze gaven de gemeente waardevolle tips om zwerfafval te helpen voorkomen.
Minder zwerfafval willen ze ook bij de voetbalclub Alphense Boys. Op het sportpark hebben ze daarom op tien plekken duidelijk bestickerde containers geplaatst voor pmd, voor papier en voor restafval.

LANSINGERLAND

PITCHEN BIJ DE WETHOUDER

Zelf meedenken over zwerfafvalopiossingen leidt tot extra intrinsieke motivatie bij jonge Lansingerlanders.

X10

De zes middelbare scholen die in de gemeente Lansingerland meedoen aan de pilot Schoon Belonen hebben 'afval- en opruim-presentaties' op het gemeentehuis gegeven. De leerlingen hebben eerst in groepjes goed nagedacht over hoe ze de pilot op school willen uitvoeren en aan welk spaardoel ze hun beloning tot € 1000,- willen uitgeven. De uitgewerkte aanpak hebben ze vervolgens gepitcht aan wethouder Simon Fortuyn.

BASKETBALAFVALBAK

Een van de scholen opperde bijvoorbeeld het idee om prullenbakken te maken in de vorm van basketbalnetten, zodat het leuk wordt om dingen weg te gooien. Door de leerlingen op deze manier actief bij oplossingen voor zwerfafval te betrekken, geeft dat extra intrinsieke motivatie. Na de pitches kregen de kinderen nog een inspirerende gastles over zwerfafval.

AMBASSADEURS

Een groepje leerlingen van de school Wolfert PRO is sinds de presentatie bij elkaar gebleven als ambassadeurs van de pilot. Ze komen regelmatig samen om te kijken wat voor zwerfafvalacties er op school met de andere leerlingen georganiseerd kunnen worden. Ook prikken ze iedere week afval en legen ze de pmd-bakken.

VOETBALCLUB LAAT HANDEN SPREKEN

RIJSWIJK Bij voetbalclub Semper Altius in Rijswijk vinden ze dat opruimen ook heel geschikt is voor jonge vrijwilligers. Samen hebben ze er ook lol in om af en toe met de prikkers aan de slag te gaan. Regelmatig trekken de jonge spelers met hun ouders en trainers in groepjes rond de velden. Veel afval komt ook aangewaaid uit de omgeving; daarom neemt het veteranenelftal de omliggende sloot onder handen.

MUZIEKVERENIGING HOUDT STRATEN ZWERFAFVALVRIJ

DELFZIJL De muziekvereniging Koningin Wilhelmina uit Delfzijl is fan van hout- en koperinstrumenten én van een schone omgeving. In het voor- en najaar gaan de 90 leden op pad om de omgeving op te ruimen van Delfzijl en het clubgebouw in Farmsum. Jong en oud verzamelen al het zwerfvuil dat ze tegenkomen. De beloning van € 250,- is welkom voor gebouw- en instrumentenonderhoud en voor muzieklessen. Volgens penningmeester Martin Koetze geeft de pilot een goed signaal af aan de jeugd en is de beloning een welkom extraatje.

HAREN

OP WEG NAAR 'EXCELLENT SCHOON'

X17

Een van de manieren voor Haren om te werken aan een 'excellent schone gemeente' is om via de pilot extra aandacht te vragen voor zwerfafval tijdens een schone Avond4Daagse.

De vierdaagse is een mooi moment om met lokale ondernemers en scholen de bewustwording bij 1800 jonge wandelaars te vergroten. Vooraf hingen op scholen en bij lokale ondernemers posters om aandacht te vragen voor een schone Avond4Daagse. Bij de start- en finishlokaties werden extra afvalcontainers geplaatst en hielpen kinderen opruimen.

TRAINERS OPLEIDEN

Ook zwemclub ZC Haren heeft bij het zwembad een container voor pmd-afval gezet. De beloning die de vereniging krijgt voor de ingezamelde flesjes en blikjes kan ze goed gebruiken voor de aanschaf van materialen en het opleiden van trainers.

ZORGBOERDERIJ

Zorgboerderij De Mikkelhorst zamelt de volle bakken bij de organisaties in. Zo leveren ze een belangrijke bijdrage aan de logistiek. Ook houden ze al jaren het transferium buiten de boerderij schoon. De gemeente bedankte op Speldjesdag twee medewerkers met een Supporter van Schoon-speldje.

SAMENSPEL

'Alle initiatieven die mensen stimuleren om Haren schoner te krijgen juichen we toe. Dat is een samenspel tussen inwoners en gemeente. De pilot en de Avond4Daagse zijn hier goede voorbeelden van. Ik hoop dat al deze gezamenlijke inspanningen ertoe leiden dat 'schoon' voor iedereen een automatisme wordt.'
Wethouder Mariska Sloot

HENGELO

SCHOON VOOR DJ-TAFEL

X2

Op het ROC van Twente worden studenten gestimuleerd om afval goed te scheiden en wordt intensief samengewerkt voor een schone omgeving. De studenten zijn voor hun goede gedrag beloond met een mooie dj-tafel.

In het oude Storkgebouw van het ROC van Twente komen dagelijks 6.000 mensen. Dat betekent ook een grote impact op de omgeving. Met de gemeente heeft de Gezonde school daarom jaren geleden al een goede samenwerking opgezet voor een schone en veilige buurt. Dat heeft onder meer geleid tot initiatieven voor een betere afvalscheiding en minder zwerfafval.

INTENSIEVE SAMENWERKING

Een goed voorbeeld is de succesvolle aanpak voor schone snoeproutes: de wegen tussen school en de supermarkt, waar na pauzes vaak verpakkingsafval ligt. Na analyse van de routes zijn extra afvalbakken geplaatst op strategische plekken. Met opvallende stickers op de bakken worden de studenten aangemoedigd om hun afval in de bak te gooien. Ook de supermarkt werkt mee, met extra bakken bij de uitgang en kassières die studenten vragen om verpakkingen goed weg te gooien.

'Een schone school en een nette omgeving horen er gewoon bij'

VOORLICHTEN EN BIJHOUDEN

Een schone school en een nette omgeving horen er gewoon bij, aldus locatiemanager Marcel van Vliet. De school zet nu ook steeds meer in op het voorkomen van afval. Zeker bij de start van het schooljaar, met vaak een aanwas van rond de 2500 nieuwe studenten. Er is dan ook extra handhaving vanuit de gemeente. In de lessen krijgen de studenten informatie over de regels in en rond school en voor de snoeproutes.

ECHT SCHONER GEWORDEN

Om de voortgang te bespreken zoeken de samenwerkende partijen elkaar regelmatig op. Een medewerker van de gemeente en iemand van school legen ook dagelijks de bakken. Als er toch nog zwerfafval ligt op de routes, ruimen ze dat op. Ook houden ze de stand van zaken goed in de gaten. Het blijkt dat de aanpak werkt: ze zien dat de schoolomgeving en de snoeproutes echt schoner zijn geworden.

DJ-TAFEL ALS BELONING

Voor een beloning heeft Van Vliet de resultaten gekoppeld aan een wens van de studentenraden: een dj-tafel. De school heeft hiervoor een plek omgetoverd tot een muzikale hang-out waar studenten via smartphones hun favoriete nummers kunnen afspelen en mixen. De tafel is onbeperkt beschikbaar, ook voor buurtbewoners.

ACTIEVE PILOT-PROMOTORS

DOETINCHEM Zo'n 200 leden van de 'BeestenBende' hebben de pilot een boost gegeven. Zij ruimden afval in hun wijken gescheiden op. Met een speciaal stripblad over Pim, Maaike en Dylan promootten ze overal goed afvalgedrag.

50% MINDER RESTAFVAL

HOOGEVEEN Beheerder van de voetbalclub, Albert Stegeman, maakt iedere maandagochtend en vaak doordeweeks met een aantal vrijwilligers het complex en de parkeerplaats zwerfafvalvrij. De club perst ook zelf blikjes en het restafval is met 50% afgenomen.

ACTIEVE BN'ER

EDAM-VOLENDAM Tijdens de Landelijke Opschoondag gaan zelfs BN'ers zoals Monique Smit actief de straat op. FC Volendam had zich ook aangemeld voor de pilot Schoon Belonen, maar dit heeft verder geen vervolg gekregen.

OPRUIMENDE 'HIMMELPLOEGEN'

OPSTERLAND Vrijwilligers gaan regelmatig als 'Himmelploegen', afgeleid van de Friese Landelijke Opschoondag 'Himmelwike', de straat op om hun dorp en het buitengebied op te ruimen. De gemeente geeft ze een jaarlijkse attentie voor de inspanning.

VOOR HEERLIJKE BUURTMAALTIJDEN

ZAANSTAD Buurtcentrum de Pelikaan in Krommenie doet ook mee aan Schoon in Mijn Wijk. Met bewoners en met de Zaanse Schonen. Deze groep vrouwen ruimt al jaren iedere woensdagochtend de buurt op en zamelt jaarlijks zo'n 250 kilo zwerfafval in. Hun motto: eén stukje zwerfafval per dag oprapen, maakt het verschil. De eerste beloning is in ieder geval een schone leefomgeving. Maar het levert de Pelikaan ook extra punten op. Daarmee kan het buurtcentrum weer keukenspullen kopen en inkopen doen voor hun heerlijke buurtmaaltijden.

PROFCLUB OP DE BRES

DORDRECHT Profclub FC Dordrecht heeft een oplossing bedacht om het zwerfafval te lijf te gaan en het maatschappelijk bewustzijn bij de leden te vergroten. Clubvrijwilligers werken samen met stagiaires en mensen met een verstandelijke beperking aan een zwerfafvalvrije omgeving. Met elkaar zorgen ze regelmatig dat het terrein schoon blijft. "Met de pilot geven we deze activiteiten een prominentere plek in onze verantwoordelijkheid voor een betere leefomgeving", zegt MVO-manager Roy Waalboer. "Wij kunnen nog beter aan afvalscheiding doen. Ook papier zamelen we apart in."

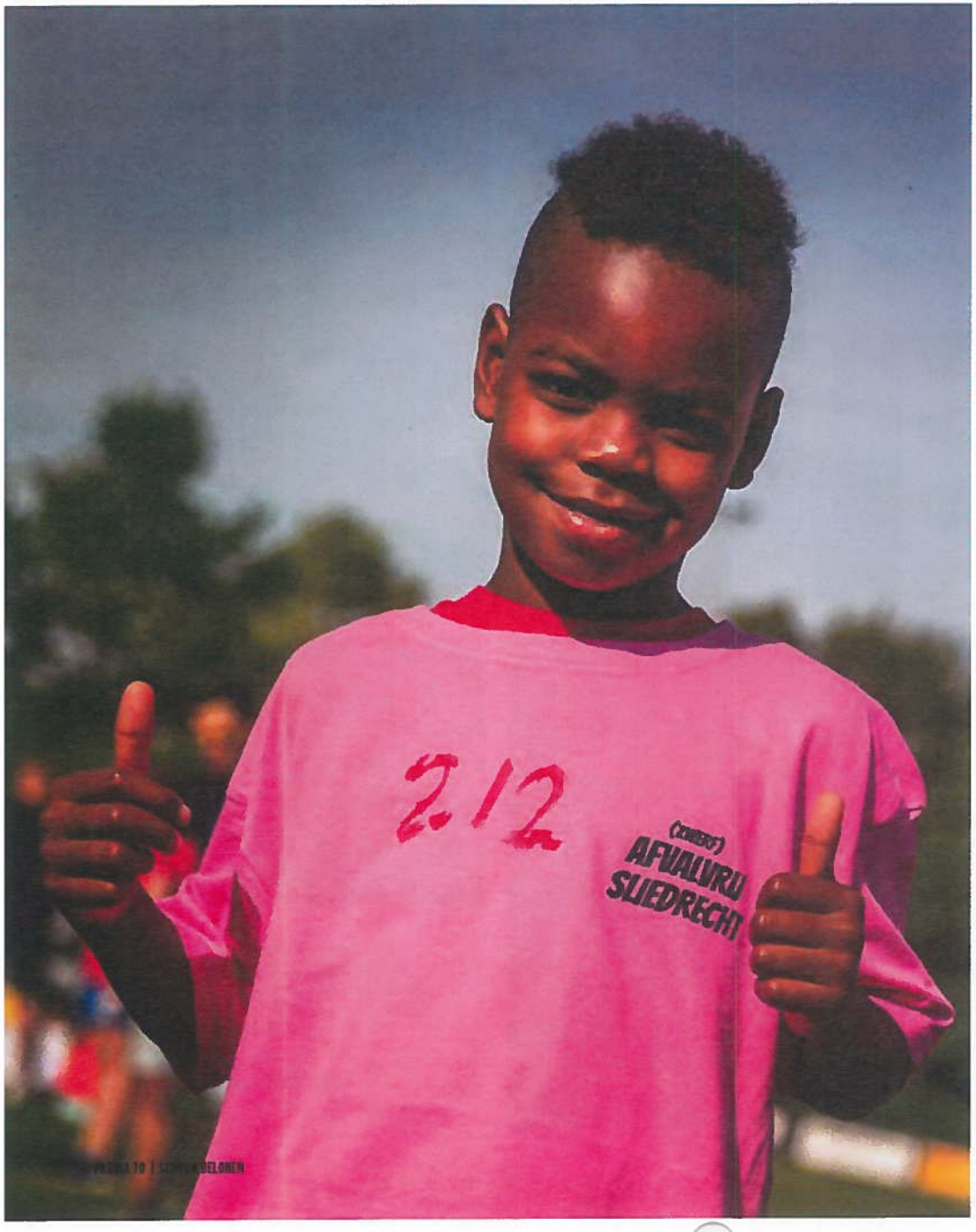

SLIEDRECHT

INTERNETTEN ALS HET SCHOON IS

X31

Scholen, sportverenigingen, kerken, de muziekschool, de bibliotheek en het zwembad doen mee. Tientallen organisaties zetten zich in door afval te scheiden en zwerfafval op te ruimen.

Om het project vanuit de gemeente extra te ondersteunen, deed wethouder Hanny Visser-Schlieker een ronde langs alle basisscholen. "Hier ligt de basis voor een zwerfafvalvrij Sliedrecht", gaf ze de kinderen mee. De scholen kregen een certificaat als zwerfafvalvrije school en een eerste exemplaar van het informatieboekje over hergebruik van afvalstromen en de aanpak van zwerfafval.

Ieder team liep in shirts met de tekst 'Sliedrecht Zwerfafvalvrij'

GASTLESSEN

Educatie is een speerpunt en de gemeente heeft daarom het informatieboekje en een introductieles ontwikkeld om afvalscheiding te promoten. Daarnaast is voor de pilot ook de externe expertise van Stichting Milieu Dichterbij ingezet. Zo gaf een docent van deze stichting tijdens de zwerfafval-projectweek van het Griendencollege een inspirerende gastles. Drie brugklassen gingen met veel enthousiasme interactief aan de slag met afval in theorie en praktijk. Na een presentatie ontwikkelden de leerlingen creatieve ideeën over het verminderen van zwerfafval met behulp van het werkblad 'Stop Zwerfafval'. Na het lesgedeelte hebben de leerlingen een wedstrijd zwerfafval opruimen gedaan.

SHIRTSPONSORING

Sliedrecht beloont de organisaties op verschillende manieren: met containers, afvalinzameling, educatie en shirtsponsoring. Tijdens het tentenkamp van V.V. Sliedrecht bijvoorbeeld. De gemeente stelde dit traditionele hemelvaartweekendtoernooi mini-containers, opruimmaterialen en bijna 200 shirts in zes kleuren, met de tekst 'Sliedrecht Zwerfafvalvrij' beschikbaar. Tijdens het kamp ruimden de kinderen regelmatig op en werd afval in de restafval- en pmd-bakken gegooid.

WIFI-BANKJE

Met de Stichting Open Jeugdwerk Sliedrecht is de gemeente een bijzondere samenwerking aangegaan. Beide partijen hebben afgesproken dat de jongeren de omgeving van het jongerencentrum aan de Stationsweg schoonhouden. Als beloning komt er een wifi-bank aan de achterkant van het jongerencentrum. Bij deze wifi-bank kun je gratis internetten, muziek luisteren en chatten met je smartphone. De bank krijgt een zonnepaneel als oplaadpunt. Van de gemeente kreeg het jongerencentrum ook afvalprikkers en hesjes.

MOOIE BASIS

"De gemeente hoopt dat jongeren zich door dit soort activiteiten meer bewust worden van de verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving", aldus wethouder Visser-Schlieker. "In ieder geval is het enthousiasme bij de scholen en verenigingen een mooie basis voor een zwerfafvalvrij Sliedrecht."

INZAMELEN, SCHEIDEN EN DOORGAAN

Op verschillende manieren worden de inwoners van Oosterhout betrokken bij afvalscheiding en de aanpak van zwerfafval. Aan de pilot deden 35 maatschappelijke organisaties enthousiast mee.

BLIJ MET BELONING

Kinderopvang Miniversum is fanatiek bezig geweest met flesjes en blikjes inzamelen voor kleurrijke wandborden. De borden zijn een mooie aanwinst en de kinderen zijn er superblij mee. Bij scoutingvereniging Erasmus prikten 200 kinderen zwerfafval in de buurt van hun clubhuis. Zo konden ze sparen voor een weekend weg om hun 50-jarig bestaan te vieren. Zorgcentrum Volckaert was zo enthousiast dat de organisatie gewoon door ging met gescheiden afval inzamelen nadat ze het maximum beloningsbedrag al hadden bereikt.

VOORTDUREND PROCES

Ook basisschool Torenschouw blijft gewoon afval inzamelen nu ze hun beloningslimiet hebben gehaald. Werken aan een beter milieu is een voortdurend proces en je moet niet stoppen als je één doel hebt gehaald, vinden ze daar. Gymnasium Sint-Oelbert startte een milieuraad die antwoord moest geven op de vraag: hoe zamelen we met de school nog meer flesjes en blikjes in en hoe houden we de omgeving schoon? De raad werkt met de gemeente samen om leuke opruimacties te organiseren.

'Niet stoppen als je één doel hebt gehaald'

WESTERVOORT

ZICHTBAAR SCHONER

X11

Met afvalcoaches en wijkschouwers investeert de gemeente al jaren zelf veel in een schone omgeving. Sportclubs, verenigingen en scholen helpen structureel mee aan een zwerfafvalvrije gemeente.

De gemeente betrekt stapsgewijs steeds meer inwoners bij een schoon Westervoort. In ruil voor een jaarlijkse bijdrage adopteerden 11 deelnemers een gebied in de omgeving. Volgens projectleiders Karin Hammink en Anita de Graaf is het zichtbaar schoner in Westervoort. De beeldkwaliteit van een groot aantal schouwgebieden is de afgelopen twee jaar gestegen van C naar A+. Hammink en De Graaf gaan met iedereen het gesprek aan voor ondersteuning op maat. Zo zijn sportclubs blij met materialen voor een extra schoon terrein en krijgen scholen afvalfessen.

ESCAPE ROOM

Jongerenvereniging Creon vindt bewustwording bij de eigen doelgroep belangrijk. Die is veel buiten bezig en laat daar ook zwerfafval achter. Rond hun jongerencentrum maken de jongeren nu regelmatig schoon. In het programma is ruimte gemaakt voor kennisdeling en de aanpak van zwerfafval. Zoals bijvoorbeeld ieder kwartaal een afvalworkshop en het spel Escape Room waarmee je met zwerfafvalvragen aanwijzingen kunt winnen om verder te komen.

'Westervoort is zichtbaar schoner geworden'

ZWERFAFVALVRIJ

De volgende stap is de stimulering van zwerfafvalbrigades. Hammink: "Dat zijn inwoners die hun eigen buurt zwerfafvalvrij houden. Zo gaan we steeds meer samen richting een zwerfafvalvrije gemeente."

SAMEN STERK

APELDOORN

REIN & GO€DBEZIG

X75

Meer dan 60 maatschappelijke organisaties hebben zich met een GO€DBEZIG-contract actief ingezet voor een schone gemeente.

De verenigingen en scholen hielden met een GO€DBEZIG-actie hun gebied zwerfafvalvrij. Deze actie is onderdeel van de brede zwerfafval- en schooncampagne 'Heel Apeldoorn is rein', die al sinds 2012 loopt. Met deze campagne probeert de gemeente haar inwoners bewust met zwerfafval om te laten gaan.

SUCCESVOLLE INZAMELDAG

Marc Veenhuizen, programmamanager bij de gemeente, verklaart de grote animo doordat het belang van een schone omgeving bij de meeste inwoners na een aantal jaren goed bekend is. Ook is financieel belonen volgens hem een grote trigger. Apeldoorn hield al eerder een succesvolle inzameldag met een beloningscomponent voor ieder ingeleverd flesjes of blikje. De pilot bood een mooie vervolgstap.

GEBIED SCHOONHOUDEN

Een vereniging die mee wilde doen gaf aan welk gebied ze wilde schoonhouden. De gemeente keek vervolgens of dat niet te klein, te groot of gevaarlijk was. Daarna legden de twee partijen in een contract vast dat de vereniging de omgeving zwerfafvalvrij zou houden. Ook was deelname aan de Week van Apeldoorn Schoon een voorwaarde. Als tegenprestatie voor deze activiteiten betaalde de gemeente 5 cent voor ieder opgeruimd flesje of blikje.

'Financieel belonen is zeker een trigger'

ACTIEVE FACEBOOKPAGINA

Voor de werving en communicatie heeft de gemeente de actieve Facebookpagina van de Rein-campagne gebruikt. Ook zijn er billboards geplaatst met een oproep om mee te doen en heeft de gemeente zoveel mogelijk verenigingen aangeschreven. Die verenigingen hebben onderling veel contact, dat helpt ook.

EXTRA STEUNTJE IN DE RUG

De deelnemers konden bij vijf inleverpunten hun flesjes en blikjes inleveren. Dat werd massaal gedaan. Honderdduizenden flesjes en blikjes werden ingeleverd. De pilot Schoon Belonen bleek voor mensen een extra steuntje in de rug te zijn en de ingeleverde blikjes en flesjes krijgen een nieuw leven: een win-win situatie dus. De verenigingen mochten hun beloning naar eigen inzicht besteden.

THEATERKAARTJE VOOR BLIKJE

De diversiteit in deelname bleek groot. Zo namen de roeiers van de roeivereniging steeds alles mee uit het water. De korf- en voetbalverenigingen waren wekelijks na iedere competitieronde actief met opruimen. En in de wijk Osseveld-Woudhuis konden kinderen met een flesje of blikje betalen voor de theatershow 'Midas en het boterham met pindakaas zakje'.

BERKELLAND

UITGEBREIDE CULTUUROMSLAG

Op school, op de sportclub en in het openluchttheater. Leerlingen, leden en vrijwilligers van maatschappelijke organisaties doen er sinds de pilot enthousiast wat ze thuis ook doen: afval scheiden.

X18

Waarom thuis alles netjes scheiden en het op school of bij de vereniging in één bak gooien? Dat klinkt ook onlogisch voor veel Berkellanders. Een flink aantal actieve maatschappelijke organisaties omarmden de pilot Schoon Belonen. Naast afval scheiden hielpen ze zwerfafval te voorkomen en hun omgeving schoon te houden.

BETROKKEN THEATER

Zo haalt openluchttheater Eibergen iedere dinsdagmiddag met haar vrijwilligers het zwerfafval uit de omgeving. Tijdens evenementen zorgen zij dat het plastic in de bakken komt en de zakken niet uitpuilen. De afvalbak buiten het hek, wordt door het theater in de gaten gehouden en geleegd.

ECO SCHOOL

Het enthousiasme komt bij AOC Oost in Borculo niet uit de lucht vallen. De leerlingen scheidden al plastic in het kader van Eco-Schools: een internationaal keurmerk voor een duurzame school. Sinds de pilot scheiden ze ook blik en ander verpakkingsmateriaal.

'Leerlingen spreken elkaar aan als iets in de verkeerde bak gaat'

DUBBELE WINST

Voetbalclub FC Eibergen was eveneens een ervaren plastic-scheider en hoefde ook niet lang na te denken om 'ja' te zeggen tegen deelname aan de pilot. Naast pmd scheiden, houden de leden regelmatig het sportpark en de omgeving ervan schoon. De club verdubbelde daarmee hun beloningsbedrag.

ACTIE OP ALLE FRONTEN

BRONCKHORST De hand van de drijvende kracht achter de pilot, Ineke Ruijsch, voert graag zoekopdrachtjes uit en jaagt het liefst op zwerfafval. Hij is de mascotte van de pilot en heeft een eigen Facebookpagina. Met hem erbij pakken scholen en sportverenigingen het nog enthousiaster op. Bijvoorbeeld bij de workshop 3D-printen, die kinderen alles leert over de circulaire economie. Een beloning van de gemeente aan de scholen die meededen aan de pilot. Honderden leerlingen maakten met een eigen ontwerp, van onder andere omgesmolten petflessen een mooie 3D-print.

De workshop 3D-printen is een beloning van de gemeente Bronckhorst.

OPRUIMEN VOOR KNIKKERTEGEL

DEVENTER Ruim 20 leerlingen van Montessorischool De Ontdekking hebben de omgeving van de school enthousiast zwerfafvalvrij gemaakt. De ambitie van de fanatieke Schoon Belonen-deelnemers was om in 1 uur 3 kilo zwerfafval te verzamelen. Zoveel plastic afval heb je nodig om er een gerecyclede knikkertegel van te maken. Naast plastic vonden ze opmerkelijke afvalvoorwerpen, zoals een sportschoen, een telefoonoplader en een tandenborstel. Na een uur opruimen werden de zakken gewogen: het resultaat was 22 ingezamelde kilo's.

OM EN OM-ACTIE

LOCHEM De Prins Willem Alexanderschool en De Branink hebben de krachten gebundeld. Om en om maken ze 8 keer per jaar Laren zwerfafvalvrij. Groep 1 en 2 bij de school, de anderen gaan het dorp in.

CLEAN WISER

DOESBURG Op basisscholen werd met het programma CleanWise van Circulus-Berkel al aandacht besteed aan afvalscheiding. Basisschool De Wetelaar, de Anne Frankschool en muziekvereniging De Harmonie hebben een gebied geadopteerd om schoon te houden.

ZUTPHEN

DIGITAAL SPEUREN

Afvalinzamelaar Circulus-Berkel werkt samen met lagere én middelbare scholen aan afvalbewustzijn.

X6

Met de pilotgemeenten in haar werkgebied, Zutphen, Bronckhorst, Deventer, Doesburg, Apeldoorn en Lochem, werkt Circulus-Berkel nauw samen, ook op het gebied van afvaleducatie. Voor basisscholen heeft Circulus-Berkel het lesprogramma CleanWise. De kinderen gaan dan afval scheiden op school en leren hier via een schoolkrant, website, afvalscheidingswijzer en lessen in de klas van alles over. Voor middelbare scholen is als vervolg hierop het afvalscheidingsprogramma BClean ontwikkeld.

'We willen ook de tieners betrokken houden bij zwerfafval'

MET DE IPAD

Het Baudartiuscollege in Zutphen heeft BClean als eerste school in de regio opgepakt, met een eigen introductieprogramma. Zo was er aandacht voor afvalscheiding in alle klassen tijdens de dagopeningen en gingen de kinderen zelf aan de slag met een digitale speurtocht. Lopend door het schoolgebouw met de IPad gingen leerlingen op zoek naar waardevolle grondstoffen. De opgedane kennis konden ze daarna direct in de dagelijkse praktijk brengen: iedereen kon zijn pmd-afval goed gescheiden inzamelen in de 40 speciaal bestickerde containers in de school.

ACTIEVE TIENERS

Door aandacht te schenken aan educatie op zowel basis- als middelbare scholen houdt Zutphen ook de tieners betrokken, stelt wethouder Coby Pennings, die BClean op het Baudartius opende. Ze verwacht dat de leerlingen dankzij deze initiatieven en de pilot, ook thuis het afvalgedrag positief beïnvloeden.

CLEANING UP

SCHIEDAM Het JO13-2-team van voetbalclub Kethel Spaland uit Schiedam en afvalinzamelaar Irado hebben met veel succes een sportclubactie van Natuur & Milieu gehouden. Tijdens de 'Cleaning up' ruimden eerst vier teams van de Schiedamse club zo snel mogelijk zwerfvuil van het veld op. Met strafschoppen op het penaltydoek werden de scores nog verder verhoogd. Als laatste onderdeel heeft trainer Nico den Breejen een afbraaktijdenquiz over zwerfafval gehouden. De winnaars werden extra beloond met leuke prijzen.

DE HOOFDPRIJS

VLAARDINGEN De Dr. H. Bavinckschool is 'De Schoonste School van Vlaardingen' geworden tijdens de actie Schoon Loont van afvalinzamelaar Irado. De leerlingen en leerkrachten hebben een jaar lang plastic verpakkingsafval gescheiden en de omgeving schoon gehouden. Een onafhankelijke jury beoordeelde de resultaten. Tussentijds zijn de vele acties gedeeld op Facebook. Dat betekende voor Dr. H. Bavinckschool de hoofdprijs, overhandigd door wethouder Ruud van Harten: een cheque ter waarde van € 1.000,- voor leuke leerlingenactiviteiten. "We hebben er hard voor gewerkt. Helemaal super", aldus docent Clarinda Poot.

BARENDRECHT
ALBRANDSWAARD
RIDDERKERK

PRIKKEN OP HET PLEIN

X11

Voor scholen is educatie een grote motivatie om mee te doen aan de pilot. Het geld dat te verdienen valt, wordt nuttig besteed

De thema's milieu en duurzaamheid raken met het drukke lesprogramma al snel op de achtergrond. De pilot is daarom een mooi initiatief vinden ze op basisschool De Klimop in Ridderkerk. De school scheidt het pmd-afval met kleine containers in de klas. Ze houden ook een aantal grote prikacties op het plein en in de omgeving.

SPAREN VOOR MUZIEKLES

Met de beloning wil de school instrumenten aanschaffen zodat meer aandacht gegeven kan worden aan muziekonderwijs. Simone Trompetter, leerkracht van groep 6 en 7, merkt dat de pilot kinderen automatisch meer bewustwording meegeeft. "Ze zijn zelf heel erg betrokken en zeggen bijvoorbeeld dat ze beter moeten opletten met de pakjes, omdat die te veel bij het restafval zitten."

ANIMO BAR-GEMEENTEN

De gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk hebben een gemeenschappelijke werkorganisatie. Waar in Ridderkerk meerdere scholen deelnamen aan de pilot, viel de animo in Albrandswaard en Barendrecht wat tegen. In Albrandswaard heeft de gemeente weinig actieve contacten met de scholen en doet één school mee. Scholen in Barendrecht hebben al een inzamelpunt voor pmd via het eigen systeem 'Afval loont'.

De pilot wordt in de gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau en Gilze en Rijen uitgevoerd door de ABG-organisatie

ADOPTIE HOTSPOTS

GILZE EN RIJEN De gemeente riep organisaties op om een top 10 van zwerfafval-hotspots te adopteren. Verschillende buurtverenigingen ruimen nu een aantal locaties structureel op, in ruil voor een extra financiële vergoeding. Scholen en verenigingen die in Alphen-Chaam, Baarle-Nassau of Gilze en Rijen een schoonmaakactie willen houden, mogen bakfietsen van de gemeente lenen. Zo hebben de B2-meiden van Hockeyclub Gilze en Rijen met 2 rode bakfietsen, handschoenen en prikkers veel vuilniszakken pmd en restafval opgehaald in het buitengebied. De leerlingen van de St. Jozefschool hebben tijdens een grote opruimactie verschillende locaties zwerfafvalvrij gemaakt.

PETMAN OP DE CLUB

BAARLE-NASSAU Voetbalvereniging Gloria-UC zamelt pmd-afval gescheiden in. Ook wordt de omgeving van de club, zoals het parkeerterrein, bermen en sloten, zwerfafvalvrij gehouden. De gekregen PETman namen de voetballers enthousiast in gebruik.

VOL ENERGIE AFTRAPPEN

ALPHEN-CHAAM Het sportershart klopt groen bij V.V. Chaam. De club heeft zonnepanelen op het kantinedak en ledverlichting langs de velden. Met een interactieve afvalspel-dag zorgde de voetbalclub voor nog meer positieve bewustwording bij alle leden.

COLOFON

Pilot Schoon Belonen - Verhalen uit de praktijk is een uitgave van de partners van de pilot Schoon Belonen, november 2017.

Foto: Team Schoon Belonen bij Stichting Nederland Schoon

Uitvoering: Stichting Nederland Schoon in samenwerking met de initiatiefnemers. Met dank aan alle gemeenten, organisaties en mensen die hun verhalen en foto's hebben gedeeld.
www.supportervanschoon.nl/schoonbelonen

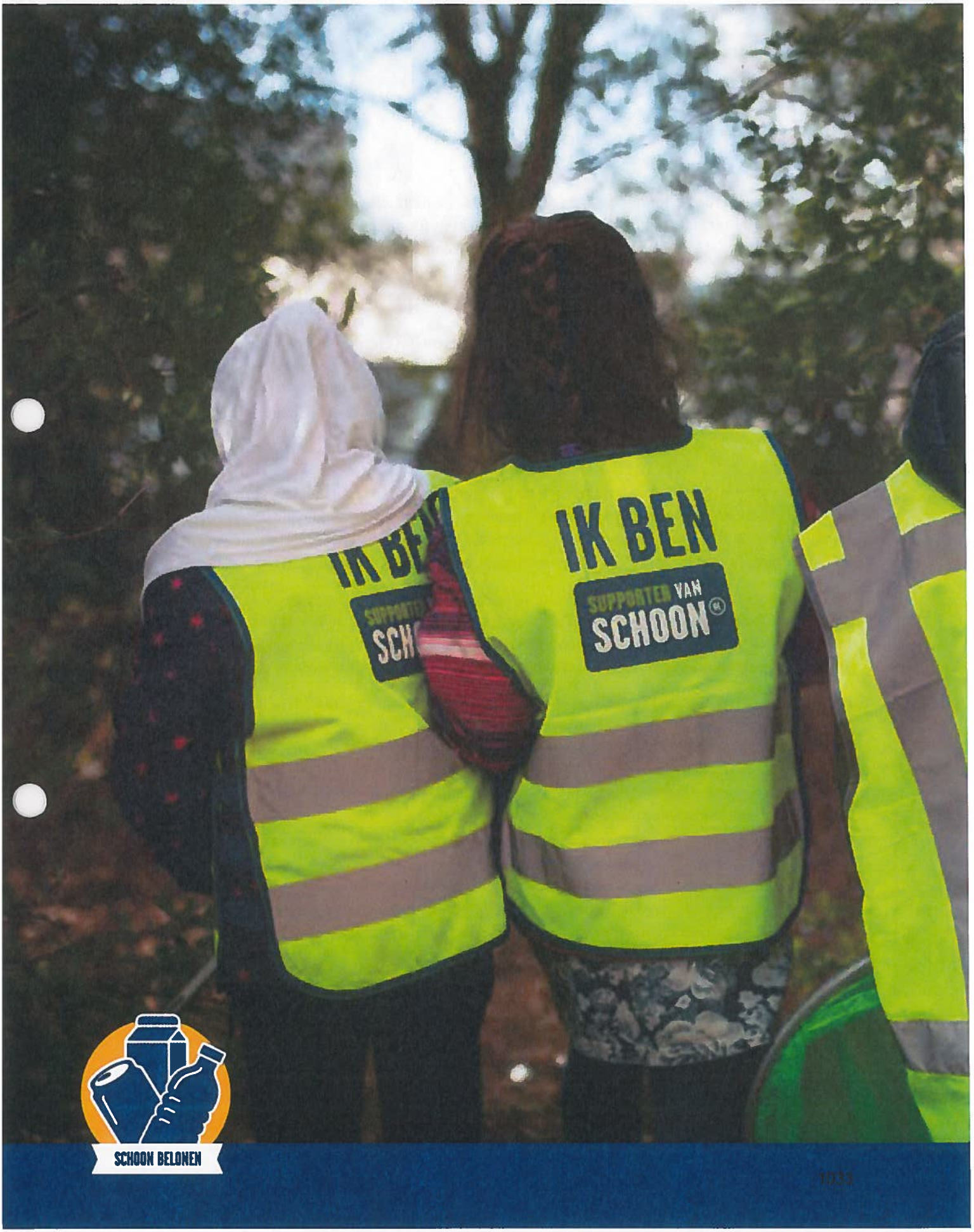
IK BEN
SUPPORTER VAN
SCHOON
SCHOON BELONEN

Juridisch advies Schoon Belonen

Vanuit de projectgroep is juridisch advies gevraagd over de juridische bellemmerringen en mogelijke oplossingen. Hieruit blijkt dat de gemeente een deel van de juridische belemmeringen zelf kan wegnemen maar dat voor een ander deel het Ministerie aan zet is.

De juridische belemmeringen hebben betrekking op de Wet Milieubeheer, Wet Markt en Overheid en de Wet Venootschapsbelasting.

Wanneer gemeenten activiteiten gaan ondernemen om scholen en sportverenigingen te belonen voor het gescheiden inzamelen begeven ze zich op het speelveld van de markt en worden betrokken maatschappelijke instellingen anders behandeld dan bedrijven in het algemeen. Hiervoor dient een rechtvaardiging aanwezig te zijn vanuit het algemeen belang. De gemeente kan dit zelf regelen door inzameling bij aangewezen maatschappelijke organisaties aan te merken als dienstverlening in het algemeen belang. Dit kan op basis van de Afvalstoffenverordening.

Maar daarmee is nog niet vraag beantwoord of gemeenten - buiten het kader van vergunningsverlening op grond van de Wet Milieubeheer - wel eigen beleid en instrumenten kunnen inzetten gericht op bedrijfsafvalinzameling en of onderscheid dat gemaakt wordt in een aanwijzingsbesluit wel legitiem is vanuit Europese recht (richtlijnen afval, mededinging, aanbesteding en verboden overheidssteun).

De Europese richtlijn biedt hierin ruimte voor oplossingen. In Europese regels wordt ingezet op gescheiden inzameling van huishoudelijk afval en hiermee vergelijkbaar afval van bedrijven. Vanuit Europees afvalrecht zijn er dus geen bezwaren om specifieke afvalstoffen van bepaalde bedrijven - vergelijkbaar met huishoudelijk afval - op gelijke voet met huishoudelijk afval in te zamelen.

Het feit dat in de Wet Milieubeheer aan gemeenten geen taken zijn opgedragen (alleen inzameling huishoudelijk afval, verstrekking milieuvergunningen bedrijven) is geen reden om gemeenten te verbieden om vanuit een autonome bevoegdheid beleid en regels te ontwikkelen wanneer daarvoor legitieme redenen aan te voeren zijn. Hiertoe zal dan wel een lokaal beleidsbesluit genomen moeten worden, waartegen belanghebbenden beroep kunnen aantekenen. Een ondersteunende beleidsbrief van de minister is hierbij wenselijk om de gesignaleerde onzekerheden bij gemeenten weg te nemen. In een beleidsbrief kan bijvoorbeeld door de minister worden aangegeven dat een aanpak met dergelijke maatregelen door gemeenten (zolang formeel nog sprake is van een bedrijfsafvalstroom) passend worden geacht in zowel de aan Nederland opgedragen doelstellingen in de kaderrichtlijn afval als de doelstellingen zoals vastgelegd in hierop gebaseerde Nederlandse wetgeving en het geldende Lap. Hiermee kunnen gemeenten in ieder geval gerust gesteld worden dat zij bevoegd zijn om de inzameling van deze gescheiden afvalstroom bij maatschappelijke organisaties aan te merken als een activiteit in het algemeen belang.

Volgens huidig Nederlands recht blijft het (door gemeenten beloond) inzamelen verpakkingsmateriaal en opruimen van zwerfafval bij scholen en sportverenigingen een vorm van bedrijfsafvalinzameling (voor de VPB een ondernemingsactiviteit). Gelijkschakeling aan inzameling van huishoudelijk afval is mogelijk maar vereist aanpassing van rijksbeleid (ex art. 1.1 lid 8 en 9 Wet Milieubeheer).

De Wet Milieubeheer kent de mogelijkheid om de zorgplicht van gemeenten uit te breiden door de definitie van 'huishoudelijk afval' op te rekken met afvalstoffen die kunnen worden gekwalificeerd als 'afval van soortgelijke aard'. De minister zou daarbij aansluiting kunnen zoeken bij specifieke subcategorieën gescheiden huishoudelijk afval zoals vastgelegd in Europese regelgeving (code 20). Hierbij kan de minister als reden terugvallen op de opdracht die aan lidstaten is gegeven in de huidige kaderrichtlijn afval. In de richtlijn worden lidstaten opgedragen om maatregelen te nemen die scheiding aan de bron stimuleren met name voor de afvalcategorie 'huishoudelijk en soortgelijk bedrijfsafval'(code 20). In de huidige Wet Milieubeheer wordt de zorgplicht van gemeenten beperkt tot een deel hiervan, namelijk 'huishoudelijk afval' hetgeen gedefinieerd wordt als afval 'afkomstig van particuliere huishoudens'. Bij AMvB kan een specifieke afvalstof ook aangemerkt worden als 'huishoudelijk afval'. Vooruitlopend op een te ontwikkelen AMvB van deze strekking kan daartoe ook bij ministeriele regeling besloten worden (voor een tijdelijke periode).

AGENDA

Overleg stuurgroep pilot Schoon Belonen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Datum	:	Maandag 13 november 2017
Tijd	:	14.00 – 16.00 uur
Locatie	:	Natuur & Milieu, Arthur van Schendelstraat 600, Utrecht
Deelnemers	:	10.2.e - Afvalfonds Verpakkingen 10.2.e – Nederland Schoon 10.2.e – Natuur & Milieu 10.2.e – Natuur & Milieu 10.2.e - VNG 10.2.e - Projectleider 10.2.e – VNG
Agendalid		10.2.e - Ministerie van I&M 10.2.e - Ministerie van I&M 10.2.e – Ministerie van I&M

---

1. **Opening en mededelingen**

2. **Vaststellen agenda**

3. **Vaststellen conceptverslag overleg stuurgroep 24 oktober 2017** *(zie bijlage A)*

4. **Conceptbrief stuurgroep t.b.v. staatssecretaris** *(zie bijlage B)*
   De drie partijen hebben in gezamenlijkheid een conceptbrief opgesteld. Daarnaast zijn enkele aanvullende tekstvoorstellen gedaan.

   De stuurgroep wordt gevraagd tot overeenstemming te komen over deze passages en een besluit te nemen over de inhoud van de definitieve brief.

5. **Verhalen uit de praktijk**
   De bundeling van pilotverhalen uit de praktijk is afgerond.

   De stuurgroep wordt gevraagd dit stuk te positioneren en hoe om te gaan met verspreiding van dit stuk, met het oog op de brief en de andere bijlagen.

6. **Planning communicatie**
   De stuurgroep wordt gevraagd de planning voor openbaarmaking van de stukken te bespreken, in afstemming met het ministerie van I&W.

7. **Communicatie met stakeholders**
   De stuurgroep wordt gevraagd te bespreken hoe om te gaan met communicatie richting verschillende stakeholders.

8. **Rondvraag en sluiting**

Bijlagen:

A: Conceptverslag overleg stuurgroep 24 oktober 2017
B: Concept brief staatssecretaris

Van: 10.2.e | NederlandSchoon
Aan: 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI
Cc: 10.2.e | NederlandSchoon
Onderwerp: Schoon Belonen
Datum: dinsdag 16 januari 2018 14:39:48
Bijlagen: image003.png

Hallo 10.2.e, 10.2.e en 10.2.e,

In overleg met VNG, Natuur en Milieu en Afvalfonds is besloten dat NederlandSchoon Schoon Belonen als programma gaat aanbieden.

11.1

Er zijn veel enthousiaste gemeenten en verenigingen, scholen, die graag door willen. Deze praktijk is heel waardevol en heeft tot het besluit tot doorgang besloten.

Donderdag a.s tijdens het mini-symposium Schoon Belonen wordt het nieuws bekend gemaakt.

Geïnteresseerde gemeenten kunnen zich vanaf donderdag aanmelden voor het nieuwe programma. Wij zullen hier via de bekende kanalen voor gemeenten aandacht voor vragen.

Wij realiseren ons dat er nog wel afstemming nodig is en dat blijven wij doen met alle betrokken partijen.

Kernboodschap:

Schoon Belonen start vanaf 2018 als vast programma van Nederland Schoon. Na een pilot waarin onderzocht werd hoe een collectief beloningssysteem kan bijdragen aan het voorkomen en inzamelen van zwerfafval middels educatie, gedragsverandering en bewustwording, wordt Schoon Belonen nu een structureel programma gericht op de aanpak van zwerfafval. Om zwerfafval nóg effectiever aan te pakken zal het programma de focus leggen op de connectie tussen het nationale programma en het maatwerk voor de gemeenten en het enthousiasmeren van lokale maatschappelijke deelnemers. Alle gemeenten kunnen zich nu aansluiten om bij inwoners, en met name jongeren, het bewust en verantwoord omgaan met grondstoffen te stimuleren.

Groeten,
10.2.e

10.2.e
Directeur

T 070 – 10.2.e
M 06 – 10.2.e

Stichting Nederland Schoon
Benoordenhoutseweg 46
2596 BC Den Haag

SUPPORTER VAN
SCHOON
EEN INITIATIEF VAN
NederlandSchoon

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Staatssecretaris

Bestuurskern
Dir.Duurzaamheid
Cluster C

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon
10.2.e
Senior Beleidsmedewerker

M +31(0)6 10.2.e
10.2.e @minienm.nl

Datum
14 november 2017

Kenmerk

Bijlage(n)
3

beslisnota

Kamerbrief Schoon Belonen en Landelijke Aanpak Zwerfafval

Inleiding
De rapportage van Rijkswaterstaat van de pilot Schoon Belonen is beschikbaar. De initiatiefnemers hebben u per brief geïnformeerd over hoe zij de resultaten van Schoon Belonen interpreteren. Ook een tussenevaluatie van de Landelijke Aanpak Zwerfafval is beschikbaar. 11.1

Geadviseerd besluit
11.1

Beslistermijn
11.1

Argumentatie
- Schoon Belonen is door het verpakkende bedrijfsleven, VNG en Natuur en Milieu aangeboden aan toenmalig staatssecretaris Mansveld en de afgelopen twee jaar uitgevoerd.
- De resultaten van de pilot zijn op verzoek van de Kamer in opdracht van IenW onafhankelijk door Rijkswaterstaat gemonitord. Deze rapportage is nu beschikbaar.
- De pilots richten zich op het testen van verschillende beloningssystemen voor het bestrijden van zwerfafval en op het bevorderen van recycling en maatschappelijke betrokkenheid.

- De pilot is gericht op collectieve beloningsystemen en het betrekken van maatschappelijke organisaties bij het bestrijden van zwerfafval. In totaal hebben 102 gemeenten zich aangemeld voor de pilot. 77 hiervan hebben actief meegedaan aan de pilot. Circa 680 maatschappelijke organisaties zijn betrokken en de helft hiervan zijn scholen en ongeveer 30% sportverenigingen. 11.1
- 11.1
- In de brief van de initiatiefnemers aan u geven zij aan dat ze 'aanknopingspunten voor een vervolg' zien en een gesprek met u willen. '''
- De Telegraaf heeft op 12 november een kritisch artikel gepubliceerd over Schoon Belonen: "Zwerfafvalproject geflopt". Informatie voor dit artikel is verkregen op basis van de Wet Openbaarheid van Bestuur.
- Op 22 november vindt er een procedurevergadering plaats waarin mogelijk wordt besloten over het uitstellen van het Algemeen Overleg van 13 december. Op 30 november staat een rondetafel over kunststof en zwerfafval gepland. Op 28, 29 en 30 november is de begrotingsbehandeling van IenW in de Kamer.
- 11.1

Politieke context

- 11.1

10.2.e

Senior Beleidsmedewerker

Van: 10.2.e (WVL)
Aan: 10.2.e) - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI
Onderwerp: RE: Nieuwe Kamervraag op directie (84750)
Datum: zondag 19 november 2017 10:22:39

Morgen,

Voor de zekerheid wat achtergronden bij de gemeenten (wel/niet deelnemen, wel/niet gestopt, wel/niet doorgaan).
11.1
Onderstaande informatie heb ik via het projectteam verkregen nav onderzoek dat zij gedaan hebben bij de gemeenten.

- In totaal 102 gemeenten gestart/zich aangemeld, waarvan een aantal in het eerste kwartaal van 2017. Eind Q2 in 2017 waren 77 van de 102 gemeenten actief bezig (= 75%). 8 gemeenten waren toen nog bezig met de opstart en 17 gemeenten waren op het moment van de meting (Q2 2017) nog niet tot uitvoering gekomen. In deze groep van 17 gemeenten zaten 10 gemeenten die in Q1 van 2017 zich in de derde ronde hadden aangemeld.
- Van de 77 actieve gemeenten heb ik een overzicht gehad van 60 gemeenten met een volledig ingevuld schema met gegevens die het projectteam bij de gemeenten heeft opgehaald. Van deze 60 gemeenten geven er 39 aan door te (willen) gaan, 5 gemeenten willen stoppen en de rest laat dit nog afhangen van de (eigen) evaluatie, de juridische randvoorwaarden, de (zwerfafval)vergoedingen, de uitkomsten over de vennootschapsbelasting en besluiten hierover in de politiek.

Groet,

10.2.e

.....
Afval en Materialen
Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving
Griffioenlaan 2 | 3526 LA Utrecht
Postbus 2232 | 3500 GE Utrecht
.....
M 06 10.2.e
10.2.e @rws.nl
http://www.rijkswaterstaat.nl
.....
Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat
.....

Van: 10.2.e) - DGMI [mailto 10.2.e @minienm.nl]
Verzonden: zaterdag 18 november 2017 21:59
Aan: 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI
CC: 10.2.e (WVL)
Onderwerp: RE: Nieuwe Kamervraag op directie (84750)

Allen,

Hierbij mijn aanvullingen op de aanzet van 10.2.e
@10.2.e: goed werk!

Ik heb het gelijk in de juiste format gezet zodat we straks alleen een nota hoeven te maken ☺
Maandag dus even overleg over de timing en dan met 10.2.e erover hebben.

Fijn weekend allemaal.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
Sr. beleidsmedewerker

.....
Directie Duurzaamheid
DG Milieu en Internationaal
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Rijnstraat 8 | Postbus 20901 | 2515 EP 's-Gravenhage
.....
T 070- 10.2.e
M 06- 10.2.e

10.2.e @minienm.nl

Is uitprinten van deze e-mail echt nodig?

Van: 10.2.e - DGMI
Verzonden: vrijdag 17 november 2017 17:44
Aan: 10.2.e DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e DGMI; 10.2.e - DGMI
CC: 10.2.e (WVL)
Onderwerp: RE: Nieuwe Kamervraag op directie (84750)

Hoi,
Hierbij een eerste aanzet tot antwoorden. 11.1

1
Hebt u kennisgenomen van de resultaten van de 'Evaluatie naar de zwerfafvalpilot Schoon Belonen (2016-2017)'? 1)

11.1

11.1

2
Deelt u de conclusie uit dit rapport dat Schoon Belonen in de opzet en uitvoering niet voldoet aan de voorwaarden die hier door de Kamer aan werden gesteld, met name door het ontbreken van een wetenschappelijk kader voor monitoring? Zo nee, kunt u dit toelichten?

11.1

3
Is het waar dat een aantal gemeenten al voortijdig is gestopt met deelname aan dit project? Zo ja, hoeveel gemeenten betrof dit en wat was hiervoor de reden?

11.1

4
Kunt u de beweegredenen uiteenzetten van de 80% van de Nederlandse gemeenten die niet hebben willen deelnemen aan het project Schoon Belonen?

11.1

5
Zijn de beweegredenen van deelnemende en niet-deelnemende organisaties in kaart gebracht? Is in kaart gebracht of deelnemende organisaties voornemens zijn om door te gaan met dit project en welke barrières of juist uitbreidingsmogelijkheden er gemeentelijk nog zijn? Is per gemeente in kaart gebracht of er voldoende organisaties zijn, nu en op lange termijn, om de gemeente daadwerkelijk helemaal schoon te krijgen? Welke conclusies trekt u hieruit met betrekking tot de opschaalbaarheid van dit project?

11.1

6
Deelt u de mening dat het project Schoon Belonen een positieve bijdrage kan leveren aan bewustwording en educatie, maar dat de meetbare effecten met betrekking tot de hoeveelheid zwerfafval beperkt zal blijven tot hooguit een kleine afstand rond scholen en verenigingen (in de huidige opzet zo'n 1% van het gemeentelijk oppervlak)? Zo nee, kunt u dit toelichten?

11.1

7
Ben u het eens met de constatering dat het project Schoon Belonen geen effect heeft gehad op buitengebied/akkerbouwgebieden, snelwegen, provinciale wegen, doorgaande gemeentelijke wegen, natuurgebieden, rivieren, kanalen/rivieren, meren, sluizen en sloten? Zo ja, welke conclusies verbindt u hieraan? Zo nee, kunt u dit toelichten?

11.1

8
Deelt u de mening dat het verpakkende bedrijfsleven met het project Schoon Belonen alle ruimte heeft gehad om gedurende twee jaar te experimenteren met alternatieve vormen van zwerfafvalreductie? Zo nee, kunt u dit toelichten?

11.1

9
Deelt u de mening dat Schoon Belonen in deze vorm geen landelijk implementeerbaar systeem heeft opgeleverd, waarmee de doelstelling om de hoeveelheid flesjes in het zwerfafval binnen drie jaar met 90% te reduceren gehaald wordt? Zo nee, kunt u dit toelichten?

11.1

10
Deelt u de mening dat deze pilot geen landelijk dekkend alternatief heeft opgeleverd voor de door adviesbureau CE Delft in september 2017 beschreven statiegeldsystemen? Zo nee, kunt u dit toelichten?

11.1

11
Bent u, nu alle informatie over prijsprikkels en alternatieven voorhanden is, bereid alsnog te besluiten tot de uitbreiding van het statiegeldsysteem naar flesjes en blikjes? Zo nee, kunt u dit toelichten?

11.1

12
Wanneer kan de Kamer de evaluatie van de Raamovereenkomst Verpakkingen verwachten?

11.1

1)
https://www.horchneradvocaten.nl/images/Knipsels_en_artikelen/EvaluatieSchoonBelonen10november2017.pdf

Van: 10.2.e - DGMI
Verzonden: vrijdag 17 november 2017 15:37
Aan: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI

< 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: FW: Nieuwe Kamervraag op directie (84750)

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e - DBO
Verzonden: vrijdag 17 november 2017 14:46
Aan: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
CC: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: FW: Nieuwe Kamervraag op directie (84750)

Ha 10.2.e,

Zie bijgevoegde vragen van PvdD over de pilot Schoon Belonen.

11.1

Gr.,

10.2.e

Van: parlementaire.zaken.dbo@minienm.nl [mailto:parlementaire.zaken.dbo@minienm.nl]
Verzonden: vrijdag 17 november 2017 14:41
Aan: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e) - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
CC: Parlementaire Zaken - CEND-DBO <Parlementaire.Zaken.DBO@minienm.nl>; Woordvoering <Woordvoering@frd.shsdir.nl>; 10.2.e - DBO < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DBO 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DBO < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e) - DBO < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e) - DBO < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DBO < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DBO 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DBO 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DBO 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: Nieuwe Kamervraag op directie (84750)

Beste collega,

De Kamer heeft vandaag een Kamervraag gestuurd met als onderwerp: Over de evaluatie van het project Schoon Belonen.

De deadline voor de beantwoording is 08-12-2017. Om de minister/staatssecretaris voldoende gelegenheid te geven om de beantwoording te kunnen lezen en ondertekenen moet de beantwoording uiterlijk 01-12-2017 bij DBO worden aangeleverd.

Informatie over ondermeer hoe de antwoordbrief moet worden opgesteld en de wijze van aanlevering bij DBO is terug te vinden op de intranetpagina's van DBO:
http://intranet.minienm.nl/organisatie/directies/directie_bestuursondersteuning/ .

Mocht je vragen hebben over het proces, dan kun je die ons via de mail stellen of neem telefonisch contact met ons op. We beantwoorden ze graag.

Je kunt de Kamervraag in Delphi bekijken via deze link: link naar detailrapport

Als deze Kamervraag moet worden overgedragen aan een andere directie, neem dan contact op met Parlementaire Zaken.

met vriendelijke groet,
DBO/Parlementaire zaken
06- 10.2.e
parlementaire.zaken.dbo@minienm.nl

Van: 10.2.e) - DBO
Aan: 10.2.e - DGMI
Cc: 10.2.e - DGMI; 10.2.e) - BSK; Lapperre, R.P. (Roald) - DGMI; 10.2.e - DGMI; Postbus Secretariaat Duurzaamheid; 10.2.e DBO
Onderwerp: NIET GETEKEND: Nieuwe digitale nota S, DD: beantwoording Kamervragen van Raan over Pilot Schoon Belonen
Datum: dinsdag 13 maart 2018 13:47:59
Bijlagen: Beantwoording Kamervragen Van Raan (PvdD) over Pilot Schoon Belonen.tr5
Opmerkingen Stas op beantwoording Kamervragen PvdD over pilot Schoon Belonen.pdf
Prioriteit: Hoog

Ha 10.2.e,

De Stas heeft de Kamerbrief nog niet getekend. 11.1

Zie bijgevoegde scan.

Graag een seintje als de aangepaste brief in HPRM staat. En graag aangeven welke passages dan aangepast zijn.

Gr.,

10.2.e

Van: DBO-SPZ Postbus
Verzonden: donderdag 8 maart 2018 09:21
Aan: Postbus nota's Staatssecretaris <Postbusnota'sStaatssecretaris@minienm.nl>; Woordvoering <Woordvoering@frd.shsdir.nl>; 10.2.e - DBO 10.2.e @minienm.nl>; Parlementaire Zaken - CEND-DBO <Parlementaire.Zaken.DBO@minienm.nl>
Onderwerp: Nieuwe digitale nota S, DD: beantwoording Kamervragen van Raan over Pilot Schoon Belonen

Allen,

Bijgaand een nieuwe nota voor de Staatssecretaris inz. beantwoording Kamervragen van Raan over Pilot Schoon Belonen.

Graag het **groentje digitaal in HPRM** bij de rondzendmap plaatsen en de record-actie DBO-advies **voltooien**, anders komen de stukken niet digitaal bij ons terecht.

Beslistermijn

Zo spoedig mogelijk, voor het AO van 15 maart

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Bestuursondersteuning

Rijnstraat 8

2515 XP Den Haag

Postbus 20901

2500 EX Den Haag

T: 06 10.2.e

E: 10.2.e @minienm.nl

------< HPE Records Manager recordgegevens >------

Recordnummer : RONDZENDMAP-2018/1891

Titel : Beantwoording Kamervragen Van Raan (PvdD) over Pilot Schoon Belonen

051-002a

Projectplan Schoon Belonen 2018

Aanvraag bijdrage vanuit resterende middelen Stichting Afvalfonds – 2e tranche

NederlandSchoon

Afvalfonds Verpakkingen

NVRD

NATUUR & MILIEU

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

nedvang

Augutus 2017

1048

NederlandSchoon

Inhoud

1 Doelstelling Schoon Belonen 3

2 Opzet aanvraag bijdrage en taakverdeling project 7

3 Doelmatigheid en technische en financiële haalbaarheid 11

4 Monitoring en verantwoording 25

5 Transparantie 26

NederlandSchoon

1 Doelstelling Schoon Belonen

1.1 Doelstelling(en) project

Het project 'Schoon Belonen' beoogt zwerfafval in de Nederlandse gemeenten te bestrijden en tegelijkertijd de recycling van kunststof en ander verpakkingsmateriaal te verhogen. Dit door het 1) 'afvalbewustzijn' te verhogen en 2) het belonen van duurzaam gedrag van burgers, het retourneren van verpakkingsmateriaal en het voorkomen van zwerfafval. Vanuit de gedachte dat een dergelijke beloning leidt tot een verbetering van het gedrag.

Het project 'Schoon Belonen' creëert samen met gemeenten en verschillende maatschappelijke organisaties, zoals scholen, sportclubs en andere verenigingen, de benodigde 'beloningssystematiek' om dit proces op gang te brengen en te continueren. Gemeenten, inwoners en maatschappelijke organisaties worden via Schoon Belonen ondersteund bij onder meer het maken van afspraken over het verzamelen van zwerfafval en het inzamelen van kunststof en ander verpakkingsmateriaal, het belonen daarvan, de benodigde inzamelmaterialen en een online omgeving voor monitoring en kennisdeling. Gemeenten, maatschappelijke organisaties en inwoners worden actief gestimuleerd om mee te doen met Schoon Belonen en hun inzet te maximaliseren. De afgelopen twee jaar heeft de pilot 'Schoon Belonen' geleid tot de actieve deelname van meer dan 100 gemeenten. Eind 2017 wordt de pilot afgesloten en wordt bij positieve besluitvorming op basis van de geleerde lessen de stap gemaakt naar een landelijke uitrol. Schoon Belonen wordt toegankelijk voor alle Nederlandse gemeenten en stelt hen in staat om in grote mate Schoon Belonen zelfstandig uit te voeren. De ambities, doelstellingen en activiteiten van Schoon Belonen voor 2018 zijn in het onderstaande overzicht weergegeven[1]:

'Schoon Belonen' beoogt bij te dragen aan een versnelling van de circulaire economie in Nederland door meer en beter hergebruik van grondstoffen of meer specifiek 'zwerfgrondstoffen'. Dit analoog aan de ambitie van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu ten aanzien van 'Groene Groei' en zoals verwoord in het in het rijksbrede programma Circulaire Economie en het programma 'Van

[1] De SMART-resultaten dienen nog definitief bepaald te worden door de stuurgroep Schoon Belonen

Afval naar Grondstof' (VANG). Schoon Belonen draagt onder meer bij aan de inrichting van de kringloop van kunststof en ander verpakkingsmateriaal en het verminderen van restafval.[2] In 2025 is geen zwerfafval de norm. Daarnaast beoogt het de motivatie voor schoon gedrag en de kennis op dit gebied te versterken.[3] In aansluiting op het landelijk beleid gaat NederlandSchoon er van uit dat prikkels, 'nudges', beter werken bij gedragsbeïnvloeding dan bijvoorbeeld een informatiecampagne.[4] Door beloningssystemen in praktijk te brengen en te toetsen probeert Schoon Belonen de opbrengst op langere termijn te maximaliseren. Nederland is koploper op het gebied van recycling, met Schoon Belonen wordt deze positie versterkt en verstevigd.

1.2 Aansluiting bij doelen Raamovereenkomst

Schoon Belonen sluit aan bij de doelstellingen in de Raamovereenkomst verpakkingen 2008-2012 en 2013-2022 en het bijbehorende Addendum. Schoon Belonen draagt bij aan een bestendige oplossing voor inzameling en verwerking van verpakkingen. Schoon Belonen zet in op het ondersteunen, organiseren en sluiten van de kringloop van zwerfafval. Dit door een lekstroom in de circulaire economie aan te pakken; het verlies aan grondstoffen door dat afval gaat zwerven. Door het meer en beter inzamelen van kunststof en andere verpakkingen en organiseren van grotere ('dikkere') stromen goed te recyclen verpakkingsmaterialen wordt gestreefd naar minimaal kwaliteit- en energieverlies in de keten van grondstoffen. Schoon Belonen geeft daarbij gemeenten de ruimte om de beloningssystematiek op 'maat' te maken naar eigen lokale voorkeuren. Vanuit Schoon Belonen wordt zo goed mogelijk gefaciliteerd dat de 'winst' van het bestrijden van zwerfafval naar de deelnemende maatschappelijke organisaties terugvloeien in de vorm van een beloning.[5]

1.3 Eenmalige inzet, duurzaam resultaat

Het project Schoon Belonen is nadrukkelijk bedoeld voor de ondersteuning bij de opstart van retour- en beloningssystemen in gemeenten. Gemeenten worden gestimuleerd en ondersteund bij de start zodat gemeenten vervolgens zelfstandig het beleid voor langere tijd uit kunnen voeren. Het project Schoon Belonen betreft een meerjarig project, dat uit 3 'fases' bestaat.

- Fase 1- 2016 – Opstart Pilots
- Fase 2 - 2017 – Opschaling, intensivering en evaluatie

[2] Zie Staatsecretaris Dijksma, Brief aan Tweede Kamer 'Uitvoering van toezeggingen AO Grondstoffen en Afval d.d. 25 juni 2015 en stand van zaken diverse acties beleidsprogramma VANG (Van Afval naar Grondstof), 2015
[3] Zie Staatssecretaris Mansveld, Brief aan Tweede Kamer 'Versterking uitvoering Raamovereenkomst Verpakkingen en afhandeling openstaande moties en toezeggingen', 2015
[4] Het VANG-programma van Ministerie van IenM http://www.vang-hha.nl/
[5] Raamovereenkomst verpakkingen 2013-2022, artikel 9.8

NederlandSchoon

- Fase 3 – 2018 – Landelijke uitrol

Deze aanvraag betreft expliciet een bijdrage voor de uitvoering van fase 3. Deze incidentele inzet in 2018 betreft het bestendigen van een duurzaam Schoon Belonen, het opzetten van een selfserviceorganisatie en het opschalen van het aantal deelnemende gemeenten. Met de inspanningen in 2018 wordt het mogelijk om in de daaropvolgende jaren Schoon Belonen als een zelfstandig en structureel programma uit te voeren.[6]

De eerste fase is in 2016 gestart, waarbij in 83 gemeenten is gestart met een aantal 'pilots' om een diversiteit aan beloningssystemen te toetsen. In 2017, fase 2, is de pilot 'opgeschaald' door deze te intensiveren binnen de bestaande gemeenten en het aantal deelnemende gemeenten uit te breiden. Dit heeft geleid tot een toename van het aantal deelnemende maatschappelijke organisaties en ingezameld materiaal. Ook is meer informatie verzameld over de werking van de verschillende beloningssystemen, wat eind 2017 leidt tot een eerste monitoringsoverzicht.[7] In de twee jarige pilot is daarmee de systematiek van Schoon Belonen ontworpen, in werking gezet en op basis van *trial and error* doorontwikkeld.

In 2018 is de pilot afgerond en wordt deelname aan Schoon Belonen mogelijk voor alle gemeenten. Daarbij worden in 2018 nog een eenmalige inspanning ingeleverd om nieuwe gemeenten actief te benaderen voor deelname, om zo de gewenste landelijke dekking te bereiken. Ook wordt dit jaar ingezet op het consolideren van de ontwikkelde systematiek in een zelfstandige, compacte en effectieve selfserviceorganisatie. Daarmee wordt het voor alle Nederlandse gemeenten mogelijk om zelfstandig Schoon Belonen op te zetten en uit te voeren. Ten slotte dient voor een duurzaam Schoon Belonen (ook na 2018) de politieke besluitvorming en de oplossing van juridische knelpunten begeleid te worden. Kortom; Schoon Belonen 2018 focust op drie elementen:

1) Het bestendigen van een duurzaam Schoon Belonen. Daarbij gaat het onder meer om het begeleiden van de politieke besluitvorming en het oplossen van juridische belemmeringen. Door deze randvoorwaarden te realiseren wordt de continuïteit van Schoon Belonen geborgd.
2) Het ontwikkelen, opstarten en uitvoeren van een centrale *self*serviceorganisatie, inclusief kennispoot. Het is de intentie om vanaf 2017 gemeenten zoveel mogelijk zelfstandig Schoon Belonen uit te laten voeren. Daarbij ondersteunt door de opgedane kennis en ervaring in de twee jaren van de pilot. Vanuit de landelijke organisatie Schoon Belonen wordt onder meer advies geboden bij het ontwerp van het beloningssysteem aan de hand van *proven concepts* in de vorm van verschillende modules. Daarnaast worden partijen ondersteunt door het verstrekken van benodigde materialen. Een belangrijk onderdeel is de ontwikkeling van een kennispoot waar kennis en ervaring wordt ontwikkeld en gedeeld.
3) Het opschalen van het aantal deelnemende gemeenten. Schoon Belonen wordt toegankelijk gemaakt voor alle gemeenten in 2018. Om tot een meer landelijke dekking te komen, worden verschillende gemeenten actief benaderd voor deelname aan Schoon Belonen. De ambitie is om circa 60 nieuwe gemeenten onderdeel te maken van Schoon Belonen. De

[6] Voor de bekostiging van de structurele organisatie na 2018 wordt door de betrokken partijen naar verschillende mogelijkheden gekeken
[7] Uitgevoerd door Rijkswaterstaat

opstart van deze gemeenten vraagt om extra ondersteuning, naast de ondersteuning van de reeds deelnemende gemeenten.

Door deze drie elementen uit te voeren in 2018 wordt de laatste stap gezet naar een structureel resultaat. De resultaten in de afgelopen periode laten zien dat gemeenten over het algemeen enthousiast zijn over de voortgang in hun gemeente, dat het aantal deelnemende maatschappelijke organisaties sterk is toegenomen en dat een meerderheid van de gemeenten op voorhand aangeeft Schoon Belonen te willen voortzetten in 2018. De samenwerkende partijen versterken graag deze stijgende lijn door meer gemeenten te verbinden met de aanpak, de centrale ondersteuning efficiënt te structureren en de noodzakelijke politieke en juridische randvoorwaarden te realiseren.

1.4 Bevorderen duurzaam consumentengedrag rondom het ontdoen van verpakkingen in de openbare ruimte

Het project Schoon Belonen valt binnen cluster 3 van het Plan van Aanpak voor besteding van de resterende middelen van de Stichting Afvalfonds. Onder dit cluster valt het beïnvloeden van het consumentengedrag rondom het ontdoen van verpakkingen in de openbare ruimte, inclusief zwerfafval.

Het project Schoon Belonen zet expliciet in op gedragsbeïnvloeding ten behoeve van een betere afdoening, scheiding en hergebruik van zwerfafval. Door de ontwikkeling en implementatie van beloningssystemen prikkelt Schoon Belonen inwoners tot het retourneren van verpakkingen en het bestrijden van zwerfafval. Vanuit de gedachte dat een dergelijke financiële beloning leidt tot een verbetering van wenselijk gedrag; het voorkomen en opruimen van zwerfvuil en verbetering van de gescheiden inzameling. Daarbij wordt ingezet op zowel extrinsieke als intrinsieke motivaties. Extrinsiek door middel van de directe beloning en intrinsiek via waardering en het delen van succesverhalen. Door de toepassing verschillende beloningssystemen te faciliteren en te evalueren draagt Schoon Belonen ook bij aan de kennis van gedragsbeïnvloeding op dit thema.

1.5 Disclaimer huidige opzet aanvraag

Op het moment van indienen is de voortgang en opzet van Schoon Belonen in 2018 nog aan politieke besluitvorming onderhevig. Op basis van onder meer de resultaten van de monitoring door Rijkswaterstaat (RWS) zal de stuurgroep Schoon Belonen eind 2017 een besluit nemen over de voortgang en daarbij best passende opzet. De besluitvorming over Schoon Belonen valt samen met de tussentijdse evaluatie van Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022. Dat heeft de consequentie dat de opzet van Schoon Belonen in 2018 nog kan wijzigen ten opzichte van deze aanvraag. Daartoe vragen de deelnemende partijen u om in september te komen tot een oordeel van de beschikking van middelen onder voorbehoud van verdere politieke besluitvorming. NederlandSchoon zal zo snel als mogelijk u inlichten op het moment dat besluitvorming heeft plaatsgevonden en indien gewenst en noodzakelijk een aangepast voorstel indienen.

NederlandSchoon

2 Opzet aanvraag bijdrage en taakverdeling project

De aanvraag voor de resterende middelen voor het gehele project Schoon Belonen wordt gedaan door NederlandSchoon. In praktijk wordt Schoon Belonen uitgevoerd door een consortium van zes partijen: NederlandSchoon, het Afvalfonds Verpakkingen, de Koninklijke Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement (NVRD), de stichting Natuur & Milieu, de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en NEDVANG. Deze partijen hebben de afgelopen anderhalf jaar samengewerkt in de eerste twee fases van het project en zijn vertegenwoordigd in een projectgroep en (deels) in een stuurgroep[8]. NederlandSchoon, als aanvrager, en de andere partijen zetten deze samenwerking graag voort. In de afgelopen twee jaar is gezamenlijke ervaring en vertrouwen opgebouwd, wat bijdraagt aan een goede samenwerking. Met dit consortium van partijen is daarbij de benodigde kennis en kwaliteit aanwezig om de doelstellingen te behalen.

Elk van deze partijen heeft een specifieke rol[9] in van het project. Daarbij is onderscheid te maken in drie hoofdonderdelen: 1) Bestendigen duurzaam Schoon Belonen, 2) Ontwikkelen selfservice organisatie en 3) Opschalen van het aantal deelnemende gemeenten. De verdeling van taken en verantwoordelijkheden is in onderstaand figuur weergegeven:

Voor de uitvoering van fase 3 van project wordt in totaal een bijdrage van € 2,14 milj. euro (incl. BTW) gevraagd. In het jaar 2016 heeft NederlandSchoon eenmalig de uitvoering van de eerste fase (2016) bekostigd vanuit de reguliere financiering van het Afvalfonds Verpakkingen om de pilots in

[8] De stuurgroep wordt gevormd door bestuurders van Natuur & Milieu, het Afvalfonds Verpakkingen en de VNG. Zij zijn de initiatiefnemers van Schoon Belonen. Het ministerie van I&M is agendalid van de stuurgroep.
[9] Of meerdere specifieke rollen.

gang te zetten. In 2017 heeft NederlandSchoon een bijdrage ontvangen van ca. €2,85 milj. van de Stichting Afvalfonds om fase 2 van de pilot uit te voeren met de aangesloten partijen. Het heeft de voorkeur van NederlandSchoon om het eerder ontvangen bedrag te 'oormerken' voor de werkzaamheden zoals benoemd in de aanvraag van fase 2 en dit eerdere bedrag daarmee gescheiden te houden van de voorliggende aanvraag. Met name vanuit praktische overwegingen voor de verantwoording. Wel heeft het de voorkeur om de mogelijkheid te houden om bij eventueel resterende gelden bij afsluiting van fase 2 in te zetten voor de werkzaamheden in 2018.

De VNG en Nedvang participeren in Schoon Belonen, maar bekostigen de (mogelijke) werkzaamheden uit eigen middelen. Dat betekent dat er voor de werkzaamheden van de VNG en Nedvang geen bijdrage wordt gevraagd en dat de werkzaamheden van deze partijen in deze aanvraag niet verder worden besproken.

2.1 Teamleden projectgroep

De kern van het project Schoon Belonen wordt gevormd door de projectgroep. Vanuit elke consortiumpartij is een deelnemer vertegenwoordigd die zorgdraagt voor zijn of haar deelprojecten. In het onderstaande worden de leden van de projectgroep nader toegelicht.

2.1.1 NederlandSchoon

Richtsje Anema, programmamanager, lid projectteam, verbinding met alle organisaties. Verantwoordelijk voor projectleiding NederlandSchoon. Hiervoor werkzaam geweest als beleidsmedewerker voor de VNG en onder meer nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van de huidige Raamovereenkomst Verpakkingen als ambtelijk delegatieleider.

Myra Bikker, senior projectleider communicatie, is verantwoordelijk voor de communicatiestrategie en uitvoering. Hiervoor is zij werkzaam geweest als projectleider Nationaal Schoolontbijt en coördinator Jeugd bij War Child.

2.1.2 Natuur & Milieu

Jelmer Vierstra, senior projectleider bij Natuur & Milieu. Vanuit die rol vertegenwoordigt hij de organisatie in alle gremia rondom afval en verpakkingen. Zo is hij betrokken bij diverse onderzoeken van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV) en zit hij in de klankbordgroep van het kosten- en effectenonderzoek naar uitbreiding statiegeld door het Ministerie IenM. Vanuit zijn organisatie bewaakt hij dat er voldoende milieuwinst wordt geboekt en dat de milieuprestaties op correcte wijze worden weergegeven in externe communicatie. Daarnaast stemt hij regelmatig af met andere maatschappelijke organisaties om kennis over en draagvlak voor Schoon Belonen te vergroten.

Conny Groot, senior projectleider Marketing & Campagnes bij Natuur & Milieu. Conny heeft in 2017 de activering van scouting- en sportverenigingen met succes geleid. In 2018 zal zij deze rol voortzetten.

2.1.3 Afvalfonds Verpakkingen

Kees Kerstens, projectleider. Kees heeft ruime ervaring met het managen van (internationale) projecten bij zowel private als overheid gedomineerde partijen. Kees is expert op het gebied van de Raamovereenkomst Verpakkingen (kunststofketenproject KIDV, pilot drankenkartons, milieueffectanalyse Raamovereenkomst, nieuwe kwaliteitseisen voor kunststofverpakkingsafval) en heeft projecten uitgevoerd voor diverse gemeentes (o.m. Afval Loont, nascheiding).

2.1.4 NVRD

Bas Peeters: beleidscoördinator NVRD, deelnemer projectteam Schoon Belonen. Sinds 1991 werkzaam in afvalbeheer en beheer openbare ruimte (Afval Overleg Orgaan, Breda, SenterNovem en Agentschap NL) en o.a. verantwoordelijk voor/coördinator landelijke zwerfvalprogramma's (Impulsprogramma, Focusprogramma).

2.1.5 VNG

Mark van Waas, beleidsmedewerker VNG, lid projectteam Schoon Belonen. Bij de VNG verantwoordelijk voor het dossier 'afval en circulaire economie'. Voorheen werkzaam bij een gemeente als concernadviseur.

2.1.6 Nedvang

Hendrik-Jan Graat, projectmedewerker bij Nedvang. Heeft ruime ervaring in het dossier verpakkingen. Tijdens zijn werkzaamheden bij Kunststof Hergebruik B.V. verantwoordelijk geweest voor (het opzetten van) de logistieke keten van ingezameld Nederlands verpakkingsafval. Ook heeft hij ervaring opgedaan in het meten van gesorteerd kunststof verpakkingsafval en de afzet hiervan.

NederlandSchoon

3 Doelmatigheid en technische en financiële haalbaarheid

Op basis van de resultaten en kosten in de eerste anderhalf jaar is een realistische inschatting te maken van de benodigde kosten voor het opstarten en ondersteunen van gemeenten. Door eerder opgedane ervaring is de *efficiency* verhoogt, waardoor de gevraagde bijdrage voor deze derde fase lager ligt dan in fase 2. Tegelijkertijd worden er ook extra inspanningen gedaan zoals het het ontwikkelen van *self*serviceorganisatie wat om extra middelen vraagt. Onder aan de streep resulteert dit in een gevraagde bijdrage van ca. 2,14 milj. euro (incl. BTW) voor de uitvoering van het project.

De ervaringen in 2016 en 2017 hebben ook geleerd dat de uitvoering van het project afhankelijk is van een groot aantal factoren. Dit als gevolg van de indirecte aanpak van het project; uiteindelijk is het aan gemeenten en maatschappelijke organisaties om zelf uitvoering te geven aan Schoon Belonen. De gevraagde bijdrage kan daarom hoger of lager komen te liggen dan de daadwerkelijk bestede middelen. Mocht dit het geval blijken dan zal in overleg met de Stichting Afvalfonds vooraf een oplossing worden gezocht. Dit om een maximaal doelmatige inzet van verkregen middelen te garanderen.

Op de volgende pagina is de begroting opgegeven van het project als geheel, met daarbij een uitsplitsing naar de verschillende partijen. Dit betreft de globale begroting.[10] Daarbij is een uitsplitsing gemaakt in de kosten die door NederlandSchoon worden gemaakt, de externe kosten door consortiumleden en zogenaamde externe kosten voor inhuur van derden.

Ter verduidelijking: NederlandSchoon treedt op als hoofdaanvrager en maakt afspraken met de consortiumpartijen voor uitvoering van de deelprojecten. De personele kosten van het Afvalfonds Verpakkingen, Natuur & Milieu en de NVRD worden daarom als externe personele inzet beschouwd. Om volledig inzicht te geven in de inzet en te maken kosten is bij de uitwerking van de deelprojecten en bijbehorende kosten wel onderscheid gemaakt in de personele inzet van de consortiumpartijen en externe inhuur/inkoop.

In alle gevallen worden voor de inzet van externe personele inzet marktconforme tarieven gehanteerd. In de beschrijving van de deelprojecten worden de noodzakelijke en doelmatige inzet en marktconformiteit nader toegelicht. Omdat het project Schoon Belonen in 2016 is opgestart wordt er veelal gewerkt met vaste externe partijen, waarmee in de afgelopen anderhalf jaar veel vertrouwen, kennis en ervaring is gebouwd. Dat betekent dat in veel gevallen afgeweken wordt van een aanbesteding in concurrentie. Voor de volledigheid worden deze afwijkingen per deelproject verder toegelicht bij bedragen boven de €50.000.

[10] In de toelichting van de projectonderdelen worden de werkzaamheden en daaraan gekoppelde kosten verder gespecificeerd.

3.1 Begroting overall (per partij en totaal)

Begeleiding en ondersteuning gemeenten - Nederland Schoon					
	Intern	Coalitiepartij	Extern	Totaal excl. BTW	Totaal incl. BTW
Opzetten self-serviceorganisatie	€ 34,918		€ 115,000	€ 149,918	€ 181,401
Ontwikkeling Kennispoot	€ 75,000		€ 47,000	€ 122,000	€ 147,620
Maatwerkondersteuning gemeenten			€ 362,000	€ 362,000	€ 438,020
Maatschappelijke organisaties: uitvoeren activatieprogramma scholen			€ 306,000	€ 306,000	€ 370,260
Stakeholders: het communiceren en informeren met sleutelfiguren en inwoners			€ 160,000	€ 160,000	€ 193,600
Intern projectmanagement- en medewerking	€ 241,410			€ 241,410	€ 292,106
Onvoorzien	€ 67,066			€ 67,066	€ 81,150
Totaal	€ 418,394	€ -	€ 990,000	€ 1,408,394	€ 1,704,157

Activatie sportclubs en scouting - Natuur en milieu					
	Intern	Coalitiepartij	Extern	Totaal excl. BTW	Totaal incl. BTW
Bijdrage stuur- en projectgroep		€ 33,480	€ -	€ 33,480	€ 40,511
Campagne organisatie		€ 54,000	€ -	€ 54,000	€ 65,340
Begeleiding gemeenten en mo's		€ 7,140	€ 76,204	€ 83,344	€ 100,846
Communicatiemiddelen		€ 3,800	€ 76,788	€ 80,588	€ 97,511
Algemene communicatie		€ 7,220	€ 10,664	€ 17,884	€ 21,640
Evaluatie		€ 3,360	€ 2,656	€ 6,016	€ 7,279
Divers		€ 13,777	€ 1,750	€ 15,527	€ 18,788
Totaal	€ -	€ 122,777	€ 168,062	€ 290,839	€ 351,915

Projectmanagement - Afvalfonds Verpakkingen					
	Intern	Coalitiepartij	Extern	Totaal excl. BTW	Totaal incl. BTW
Projectleiding			€ 54,600	€ 54,600	€ 66,066
Totaal	€ -	€ -	€ 54,600	€ 54,600	€ 66,066

Wegnemen juridische belemmeringen - NVRD					
	Intern	Coalitiepartij	Extern	Totaal excl. BTW	Totaal incl. BTW
Deelname en werkzaamheden projectteam		€ 6,120		€ 6,120	€ 7,405
Juridische belemmeringen			€ 10,000	€ 10,000	€ 12,100
	€ -	€ 6,120	€ 10,000	€ 16,120	€ 19,505

Totaal Schoon Belonen					
	Intern	Coalitiepartij	Extern	Totaal excl. BTW	Totaal incl. BTW
Totaal gevraagde bijdrage	€ 418,394	€ 128,897	€ 1,222,662	€ 1,769,953	€ 2,141,644

3.2 Planning overall (mijlpalen)

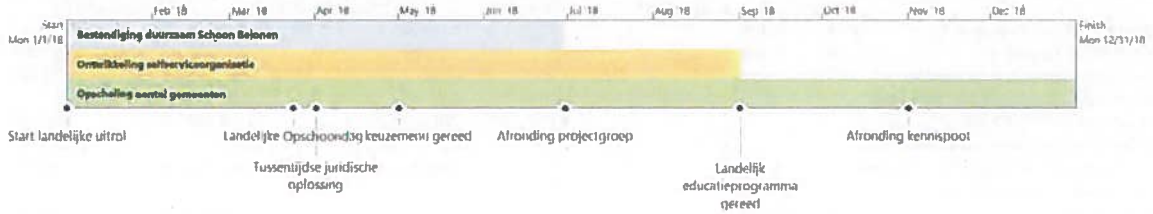

3.3 Specificering per deelnemende partij

3.3.1 NederlandSchoon – Ontwikkelen selfservice organisatie, begeleiding en ondersteuning gemeenten bij Schoon Belonen

3.3.1.1 Werkzaamheden

De inzet concentreert zich voor 2018 op het ontwikkelen van een centrale *self*-serviceorganisatie, inclusief kennispoot. Daarnaast is NederlandSchoon *leading* in de communicatie naar en het ondersteunen en enthousiasmeren van gemeenten en hun maatschappelijke organisaties bij de uitvoering van Schoon Belonen en het ondersteunen van de projectorganisatie bij het verzamelen van data en goede voorbeelden. In 2018 betreft dat het enthousiasmeren en ondersteunen van nieuwe gemeenten als gevolg van de landelijke uitrol, naast de reeds actieve gemeenten. De werkzaamheden van NederlandSchoon omvatten:

- Ontwikkeling *self*serviceorganisatie
    - Doel is om bestaande en nieuwe gemeenten zo zelfstandig mogelijk Schoon Belonen uit te laten voeren. Gemeenten worden daarbij effectief en efficiënt ondersteunt op basis van de geleerde lessen uit de twee pilotjaren. Daarbij wordt gedacht aan een digitaal systeem, waarin gemeenten aan de hand van een digitaal keuzemenu worden geleid naar een voor die gemeente meest geschikte aanpak en beloningssysteem. Bij dit advies worden de benodigde middelen en kennis aangeboden om het beloningssysteem verder zelfstandig in te richten. Door een aantal 'modules' op te stellen wordt het mogelijk om verschillende maatwerkpakketten aan te bieden, met enige ruimte voor specifieke wensen. Waar noodzakelijk wordt verdere ondersteuning gegeven door het accountmanagement van NederlandSchoon.
- Opzetten Kennispoot
    - NederlandSchoon wil de partij blijven die kennis en ervaring verzamelt, ontwikkelt en deelt. Daartoe wordt een zogenaamde 'Kennispoot' ontwikkeld. Hierin wordt de eerder opgedane kennis en ervaring gebundeld en in kennisdocumenten

gecomprimeerd. Daarnaast wordt deze en andere kennis verdeeld via onder het organiseren van bijeenkomsten. Het afgelopen jaar is de inzet van gedragsdeskundigen bij gemeenten waardevol gebleken, deze zullen onderdeel worden van de Kennispoot. Ook kan vanuit de Kennispoot aanvullend onderzoek worden gestart ter verdere kennisontwikkeling. In de Kennispoot worden ook de reguliere dataverzameling- en monitoringsactiviteiten geïncorporeerd. Eind 2018 moet de Kennispoot een vaste vorm hebben gekregen.

- Maatwerk ondersteuning voor gemeenten in 2018
    - NederlandSchoon ondersteunt op dit moment meer dan 100 gemeenten en de daarin actieve maatschappelijke organisaties bij Schoon Belonen door materialen, kennis en hulp te bieden via de accountmanagers van NederlandSchoon. In 2018 wordt dit naar verwachting uitgebreid naar zo'n 150 gemeenten.[11] NederlandSchoon helpt gemeenten en maatschappelijke organisaties ook met het kenbaar maken van hun positieve bijdrage aan de bestrijding van zwerfafval en afval scheiden door promotiemateriaal te maken en in de gemeenten te verspreiden. Daarmee worden inwoners van de gemeenten maximaal bereikt ten behoeve van een groter maatschappelijk bewustzijn.
- Activeren maatschappelijke organisaties:
    - NederlandSchoon voert het activeringsprogramma voor scholen uit. Op scholen worden onder meer gastlessen gegeven en materialen beschikbaar gesteld.
    - Er wordt op basis van de eerder ontwikkelde materialen een landelijk educatieprogramma geboden aan alle scholen. Hiervoor worden scholen rechtstreeks benaderd. Scholen kunnen een keuze maken uit een menukaart voor een passend aanbod.
- Communicatie naar stakeholders
    - NederlandSchoon verzorgt digitale en papieren communicatie naar stakeholders en inwoners om een maximale betrokkenheid te realiseren. Ook worden er onlineactiviteiten ontplooid om zo veel mogelijk partijen te prikkelen tot deelname en inzet voor Schoon Belonen en het bestrijden van zwerfafval in het algemeen.
- Intern projectmanagement – en medewerking
    - De uitvoering en organisatie van de verschillende werkzaamheden van Nederland vraagt evenals de vorige jaren een stevige inzet van personeel van NederlandSchoon. Daarbij gaat het zowel om het uitvoeren van bijvoorbeeld het secretariaat van het project als het intern en extern aansturen van de verschillende onderdelen.

3.3.1.2 Toelichting uitvoerende partij

NederlandSchoon is een stichting die zwerfafval in Nederland wil voorkomen en bestrijden. NederlandSchoon organiseert activiteiten om zwerfafval te voorkomen, doet onderzoek, adviseert

[11] De verwachting is dat naast 60 nieuwe gemeenten er ook ca. 10 gemeenten stoppen met Schoon Belonen

bedrijven en gemeenten en zet aanstekelijke acties op. Sinds 1991 is NederlandSchoon dé partij die zich focust op bestrijding van zwerfafval met een uniek trackrecord op het gebied van activiteiten en vergaarde kennis[12]. Daarnaast heeft zij de afgelopen jaren het thema afvalscheiding (meer eigen gemaakt. NederlandSchoon is in 2016 en 2017 de drijvende kracht geweest achter Schoon Belonen. De specifieke kennis en ervaring op het gebied van zwerfafval en de opgebouwde kennis, contacten en ervaring binnen het project Schoon Belonen maakt NederlandSchoon tot de aangewezen partij om het grootste deel van de werkzaamheden binnen het project voor haar rekening te nemen.

3.3.1.3 Technische haalbaarheid en doelmatigheid

Het afgelopen anderhalf jaar heeft NederlandSchoon veel ervaring opgebouwd met de uitvoering van Schoon Belonen en de daaraan verbonden kosten. In 2016 en 2017 zijn veelal dezelfde type werkzaamheden uitgevoerd als voor het komende jaar worden verwacht. Door de ingezette aanpak te versterken, verder te structureren en te comprimeren kunnen naar verwachting de werkzaamheden meer efficiënt worden uitgevoerd.

Voor een deel van de werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van externe inhuur van personeel. Het project Schoon Belonen vraagt veel inzet door de grote spreiding over het land via op termijn meer dan 150 gemeenten. Omdat de landelijke uitrol Schoon Belonen van tijdelijke aard is en NederlandSchoon een smalle kern van medewerkers kent wordt gebruik gemaakt van een flexibele schil van inhuurkrachten. Met deze medewerkers is eerder in 2016 en/of 2017 succesvol samengewerkt, waardoor NederlandSchoon dit team wenst voort te zetten in 2018:

- Voor het accountmanagement voor de gemeenten wordt in 2018 gebruik gemaakt van drie ZZP'ers die in 2016 in concurrentie hebben gesolliciteerd voor deze functie. De accountmanagers werken allen voor markconforme tarieven op basis van landelijke gegevens over gemiddelde tarieven.[13]
- Voor het management van de communicatie- en marketing wordt gebruikt gemaakt van een senior communicatie-expert. Deze is onderdeel van het huidige team en de wens is om dit voor te zetten. Zij is eerder direct benaderd vanwege haar ervaring met politiek-gevoelige projecten op het gebied van natuur en milieu. De marketing- en communicatie expert werkt voor een marktconform tarief.[14]
- Voor de dataverzameling / monitoring zal bekeken worden of deze intern kan worden uitgevoerd. Mocht dit niet het geval zijn, dan zal bij voorkeur gebruik worden gemaakt van het adviesbureau die deze in 2017 ook uitvoert.

Voor de communicatie naar stakeholders wordt gebruik gemaakt van een viertal communicatie- en mediabureaus. Deze bureaus hebben zich het afgelopen jaar bewezen op het gebied van

---

[12] Zie onder meer de Kenniswijzer Zwerfafval, http://www.kenniswijzerzwerfafval.nl/

[13] Zie onder meer de Loonwijzer (categorie informatieconsultant), http://www.loonwijzer.nl/home/eigenbaaswijzer/tarief-check/uurtarieven-in-50-beroepen-zzpers-vergeleken-met-werknemers

[14] Zie onder meer de Loonwijzer (categorie merkenmanager), http://www.loonwijzer.nl/home/eigenbaaswijzer/tarief-check/uurtarieven-in-50-beroepen-zzpers-vergeleken-met-werknemers

mediaverspreiding en productie en zijn vaste samenwerkingspartners van NederlandSchoon[15]. Onder meer de verspreiding en productie van de mediacampagne 'Supporter van Schoon' is in samenwerking met deze partijen tot stand gekomen. NederlandSchoon is voornemens deze samenwerking voort te zetten voor Schoon Belonen in 2018. Alle vier de partijen werken op basis van marktconforme tarieven.[16]

Zie de volgende pagina voor een nadere specificering van de noodzakelijke werkzaamheden en daaraan verbonden kosten.

[15] Zogenaamde *preferred suppliers*
[16] Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO), Branchemonitor 2015

3.3.1.4 Begroting NederlandSchoon

Begroting inzet Nederland Schoon Beschrijving noodzakelijke projectkosten	Inzet eigen persoonel *Dagen*	*Tarief*	*Totaal*	Externe inzet *Dagen*	*Uurtarief*	*Totaal*	Pocket / Fixed price	Totaal	Totaal incl. BTW
Opzetten self-serviceorganisatie									
Ontwerp self-serviceorganisatie	87	€ 50.17	€ 34,918.32					€ 34,918	€ 42,251
Onderhouden en uitbreiden online omgeving				144	€ 100.00	€ 115,000		€ 115,000	€ 139,150
Totaal			€ 34,918			€ 115,000	€ -	€ 149,918	€ 181,401
Ontwikkeling Kennispoot									
Kennisborging (o.m. in kennisdocumenten)	62	€ 50.17	€ 25,000					€ 25,000	€ 30,250
Organisatie en bijdrage aan congressen en bijeenkomsten	125	€ 50.17	€ 50,000					€ 50,000	€ 60,500
Inzet gedragsdeskundigen				27	€ 115	€ 25,000		€ 25,000	€ 30,250
Uitvoering dataverzameling				20	€ 137.5	€ 22,000		€ 22,000	€ 26,620
Totaal			€ 75,000			€ 47,000	€ -	€ 122,000	€ 147,620
Maatwerkondersteuning gemeenten									
Accountmanagement voor gemeenten (3X0,3fte), incl. reiskosten				225	€ 90	€ 162,000		€ 162,000	€ 196,020
Lokale communicatiecampagne				75	€ 125	€ 75,000	€ 125,000	€ 200,000	€ 242,000
Totaal						€ 237,000	€ 125,000	€ 362,000	€ 438,020
Maatschappelijke organisaties: uitvoeren activatieprogramma scholen									
Landelijk educatieprogramma scholen							€ 231,000	€ 231,000	€ 279,510
Petmannen & losse klikostickers							€ 75,000	€ 75,000	€ 90,750
Totaal							€ 306,000	€ 306,000	€ 370,260
Stakeholders: het communiceren en informeren met sleutelfiguren en inwoners									
Opstellen nieuwsbrieven en digimagazines				88	€ 85	€ 60,000		€ 60,000	€ 72,600
& magazines							€ 35,000	€ 35,000	€ 42,350
PR-ondersteuning				28	€ 135	€ 30,000		€ 30,000	€ 36,300
Public affairs-ondersteuning				32	€ 135	€ 35,000		€ 35,000	€ 42,350
Totaal						€ 125,000	€ 35,000	€ 160,000	€ 193,600
Intern projectmanagement- en medewerking									
Intern projectmanagement en -medewerking (incl. overhead)	601	€ 50.17	€ 241,410					€ 241,410	€ 292,106
Totaal			€ 241,410			€ -		€ 241,410	€ 292,106
Onvoorzien									
Onvoorzien (5%)							€ 67,066	€ 67,066	€ 81,150
TOTAAL			€ 351,328.32			€ 524,000.00	€ 533,066	€ 1,408,395	€ 1,704,158

3.3.2 Natuur & Milieu – Activatie sportclubs en scouting

3.3.2.1 Werkzaamheden

De campagneafdeling van Natuur & Milieu richt zich op een specifiek onderdeel van de pilots: het stimuleren en activeren van sportclubs en scoutingverenigingen in de bestrijding van zwerfafval en het scheiden van afval door middel van retour- en beloningssystemen. In 2018 wordt deze ondersteuning meer compact ingericht in lijn met de ontwikkeling selfserviceorganisatie. Daarbij komt de focus voor sportverenigingen te liggen op het scheiden van afval. Voor de scoutingverenigingen zal op basis van de ervaringen in 2017 een nieuw (seizoens)plan worden ontwikkeld.

Met de werkzaamheden worden sport- en scoutingverenigingen gefaciliteerd bij het gescheiden inzamelen van afval en worden zij gestimuleerd om zwerfafvalacties te ondernemen. De ervaringen uit 2016 en 2017 leren dat het activeren van scouting- en sportverenigingen niet vanzelf gaat. Deze organisaties hebben geen primaire opvoedkundige en educatieve taak. Dat maakt dat deelname extra inspanning vraagt, met name door nog meer persoonlijk aandacht en begeleiding te bieden. Het merendeel van het werk zit in de actieve begeleiding; het bezoeken van en bellen met verenigingen, het begeleiden van activiteiten op de sportclubs en het meedenken met het opzetten van de Schoon Belonen campagne binnen een club. Daarnaast gaat er veel tijd zitten in het verbinding leggen tussen de vereniging en de gemeente en afvalverwerkers. Er worden bijeenkomsten georganiseerd tussen gemeenten en verenigingen om samenwerking mogelijk te maken.

Parallel werkt Natuur & Milieu samen met de partners aan een laagdrempelige vorm van participatie. Vrijwilligers bij sportclubs en scouting hebben namelijk veel taken. In 2017 heeft de focus gelegen op het ontzorgen van vrijwilligers, in 2018 wordt een stap terug gedaan en wordt er meer verantwoordelijkheid gegeven aan vrijwilligers. De sportclubcampagne is zodanig opgezet dat het met beperkte inzet van vrijwilligers gescheiden afval wordt ingezameld en actief zwerfaval op de eigen club wordt bestreden

Ten slotte is Natuur & Milieu actief betrokken bij de project- en stuurgroep door deelname en voorbereiding van stuur- en projectgroepen.

3.3.2.2 Toelichting uitvoerende partij

Natuur & Milieu heeft kennis van het makkelijk en aantrekkelijk maken van duurzaam gedrag. Deze kennis brengt de stichting waar nodig in om Schoon Belonen als geheel en de diverse gemeentelijke cases effectiever te maken.

Natuur & Milieu is medeauteur van de handleiding 'Schoon Belonen' dat een belangrijk uitgangspunt vormt voor de opzet van Schoon Belonen en de diverse praktijkcases bij gemeenten. In dit rapport is beschreven welke factoren die extrinsieke en intrinsieke motivatie stimuleren elkaar kunnen versterken of juist verzwakken. Natuur & Milieu probeert de lessen van Schoon Belonen

waar mogelijk in opzet en uitvoering van de beloningssystemen in te brengen. Bijvoorbeeld door een leidende rol te spelen in opzet en uitvoering van kennisbijeenkomsten voor gemeenten.

Natuur & Milieu is een organisatie met een duidelijk groen oogmerk en zal vooral vanuit dat perspectief inbreng leveren en t.z.t. het resultaat beoordelen. Zo volgt Natuur & Milieu de monitoring nu al kritisch. En denkt Natuur & Milieu ook mee over hoe we zorgen dat te zijner tijd goede conclusies over het effect van de pilots getrokken kunnen worden.

Natuur & Milieu is een gezaghebbende stakeholder in het groene domein vanwege haar kritische en tegelijk realistische opstelling. Vanuit die positie zal Natuur & Milieu ten aanzien van Schoon Belonen waar mogelijk met relevante stakeholders proberen om andere organisaties enthousiast te maken om op een of andere manier in Schoon Belonen te participeren.

3.3.2.3 Technische haalbaarheid en doelmatigheid

De programmaleider van Natuur & Milieu en senior projectleider Jelmer Vierstra zijn in de stuurgroep en de projectgroep van Schoon Belonen actief. Stichting Natuur & Milieu heeft niet de eigen middelen om deze rol *in kind* aan te bieden en vandaar dit verzoek aan de Stichting Afvalfonds voor vergoeding van de kosten om deze rol te kunnen vervullen.

De berekening van de hoeveelheid uren is gebaseerd op de ervaringen in 2016 en 2017. Enerzijds komt dit door de vele contact momenten in de voorbereiding en uitvoering van de campagne, anderzijds zijn er 20 gemeenten en ongeveer 65 verenigingen waar contacten mee onderhouden moeten worden. De activatie van sportclubs en scoutingverenigingen is een deelproject waar veel personele begeleiding bij nodig is. De externe kosten zijn vooral de inkoop van middelen omdat een groot deel van de ontwikkelingskosten in 2016 en 2017 hebben plaatsgevonden.

Het overgrote deel van de werkzaamheden worden door werknemers van Natuur & Milieu uitgevoerd. Natuur & Milieu hanteert standaardtarieven voor de inzet van de directeur, een senior projectleider en een projectmedewerker.

Voor de begeleiding van gemeenten en sportclubs worden 2 ZZP'ers ingehuurd. In 2016 en 2017 zijn goede ervaringen opgedaan met dit team, waardoor Natuur & Milieu voornemens is deze samenwerking voort te zetten. Beiden werken voor een marktconform uurtarief.[17]

De *out-of-pocket*kosten voor de gescheiden inzameling betreft de aanschaf van communicerend inzamelingsmateriaal als de zogenaamde PET-mannen en 'milieustraatjes'. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van de meest doelmatige producent van deze artikelen.

[17] Zie onder meer de Loonwijzer (categorie informatieconsultant), http://www.loonwijzer.nl/home/eigenbaaswijzer/tarief-check/uurtarieven-in-50-beroepen-zzpers-vergeleken-met-werknemers

3.3.2.4 Begroting inzet N&M

Begroting: Activatie scouting & sportclubs, N&M	Inzet eigen persoonel			Externe inzet					
Beschrijving noodzakelijke projectkosten	Dagen	Tarief (u)	Totaal	Dagen	Tarief (u)	Totaal	Out of Pocket / Fixed-price	Totaal	Totaal incl. BTW
Bijdrage stuur- en projecgroep									
Projectgroep	20	€ 135	€ 21,600					€ 21,600	€ 26,136
Stuurgroep	3	€ 155	€ 3,240					€ 3,240	€ 3,920
Stakeholder enagement	8	€ 135	€ 8,640					€ 8,640	€ 10,454
Totaal			€ 33,480					€ 33,480	€ 40,511
Campagne organisatie									
Aansturen campagne team/ communicatie strategie en management	25	€ 135	€ 27,000					€ 27,000	€ 32,670
Afstemming intern/extern, rapportage en budget	25	€ 135	€ 27,000					€ 27,000	€ 32,670
Totaal	50		€ 54,000					€ 54,000	€ 65,340
Begeleiding gemeenten, sportclubs & scouting									
Begeleiding/werving gemeenten			€ -	30	€ 83	€ 19,920		€ 19,920	€ 24,103
Begeleiding/werving sportclubs	1	€ 95	€ 760	43	€ 83	€ 28,552		€ 29,312	€ 35,468
Begeleiding /werving scouting	1	€ 95	€ 760	13	€ 83	€ 8,632		€ 9,392	€ 11,364
Zwerfvuil acties sportclubs	0	€ 95	€ -	19	€ 83	€ 12,616		€ 12,616	€ 15,265
Zwerfvuil acties scouting	1	€ 95	€ 760	5	€ 83	€ 3,320		€ 4,080	€ 4,937
inhuur advies	0.5	€ 135	€ 540	1	€ 83	€ 664	€ 2,500	€ 3,704	€ 4,482
Coordinatie en afstemming	4	€ 135	€ 4,320					€ 4,320	€ 5,227
Totaal	7.5		€ 7,140	111		€ 73,704	€ 2,500	€ 83,344	€ 100,846
Communicatiemiddelen									
Gescheiden inzameling	1	€ 95	€ 760	2.5	€ 83		€ 62,850	€ 63,610	€ 76,968
Zwerfvuilacties	1	€ 95	€ 760	2.5	€ 83		€ 10,610	€ 11,370	€ 13,758
Ontwikkelkosten materialen							€ 2,000	€ 2,000	€ 2,420
Coordinatie en afstemming	3	€ 95	€ 2,280	2	€ 83	€ 1,328		€ 3,608	€ 4,366
Totaal	5		€ 3,800	7		€ 1,328	€ 75,460	€ 80,588	€ 97,511
Algemene communicatie									
Online communicatie	3	€ 95	€ 2,280	1	€ 83	€ 664		€ 2,944	€ 3,562
Ontwikkelkosten kennisplatvorm	4	€ 95	€ 2,660					€ 2,660	€ 3,219
Campagnesupport bemensing vrijwilligers	1	€ 95	€ 760					€ 760	€ 920
Video/ infographics	2	€ 95	€ 1,520				€ 10,000	€ 11,520	€ 13,939
Totaal	10		€ 7,220			€ 664	€ 10,000	€ 17,884	€ 21,640
Evaluatie									
Opstellen afstemmen enquete	1	€ 95	€ 760	1	€ 83	€ 664		€ 1,424	€ 1,723
vergaren van gegevens bij sportclubs en scouting			€ -	3	€ 83	€ 1,992		€ 1,992	€ 2,410
verwerken rapportage	2	€ 95	€ 1,520					€ 1,520	€ 1,839
coordinatie	1	€ 135	€ 1,080					€ 1,080	€ 1,307
Totaal	4		€ 3,360			€ 2,656	€ -	€ 6,016	€ 7,279
Divers									
Representatie							€ 750	€ 750	€ 908
Zakelijke reiskosten							€ 1,000	€ 1,000	€ 1,210
Onvoorzien 5%			€ 13,777					€ 13,777	€ 16,670
Totaal			€ 13,777				€ 1,750	€ 15,527	€ 18,788
TOTAAL	€		122,777			€ 78,352	€ 89,710	€ 290,839	€ 351,915

3.3.3 Afvalfonds verpakkingen – Projectleiding

3.3.3.1 Werkzaamheden

Het projectmanagement bestaat uit het organiseren en aansturen van de samenwerking van de verschillende partijen in het project en de partners waar indirect mee wordt samengewerkt. Het project Schoon Belonen bestaat uit een coalitie van partijen die elk een schakel in de uitvoering van het project vormen. De afgelopen twee jaar heeft het Afvalfonds Verpakkingen daartoe een projectgroep aangevoerd met de deelnemende partijen. Deze rol als projectleider wordt voortgezet, maar is in 2018 specifiek gericht op het verduurzamen en verzelfstandigen van Schoon Belonen als operationele organisatie. Beoogde doelstelling is dan ook het overbodig maken van de projectgroep per medio 2018. De projectleider zal zich inzetten om de noodzakelijke randvoorwaarden voor deze verzelfstandiging en verduurzaming te realiseren. Daarbij gaat het onder meer om het realiseren van het benodigde politieke draagvlak, het 'samenknopen' van de verschillende werkzaamheden van de deelnemende partijen. Hiervoor wordt een ervaren projectleider ingezet die zorgdraagt voor het organiseren van de bijeenkomsten voor de projectgroep, de voortgang aanjaagt en monitort, de verantwoording verzorgt naar de stuurgroep en aanspreekpunt is voor partijen binnen en buiten het project.

3.3.3.2 Toelichting uitvoerende partij

Het Afvalfonds Verpakkingen levert als één van de drie initiatiefnemers de projectleider voor Schoon Belonen. De projectleider rapporteert aan de voltallige stuurgroep om de onafhankelijkheid te borgen.

3.3.3.3 Technische haalbaarheid en doelmatigheid

Voor het invullen van het projectleiderschap maakt het Afvalfonds Verpakkingen gebruik van de diensten van Rebel Group. Namens Rebel Group heeft Kees Kerstens in 2016 en 2017 opgetreden als projectleider van Schoon Belonen en heeft zich daarin bewezen als spin in het web. Als projectleider bezit hij veel kennis, netwerk en ervaring op het gebied van afvalinzameling en verwerking. Dat blijkt onder meer uit zijn werkzaamheden voor diverse Raamovereenkomstpartijen. Gezien zijn trackrecord en vaardigheden ten aanzien van projectmanagement is hij de aangewezen persoon voor deze opdracht. De projectleider werkt onder de raamovereenkomst met Afvalfonds Verpakkingen voor een marktconform tarief voor een senior projectleider in deze sector.

3.3.3.1 Begroting inzet Afvalfonds Verpakkingen

Begroting inzet Afvalfonds Verpakkingen	Inzet eigen personeel			Externe inzet					
Beschrijving noodzakelijke projectkosten	*Dagen*	*Tarief (u)*	*Totaal*	*Dagen*	*Tarief (u)*	*Totaal*	Out of Pocket / Fixed-price	Totaal	Totaal incl. BTW
Projectleiding									
Informeren en afstemmen met Stuurgroep				5	€ 175	€ 7,000			
Overleg en afstemmen met projectteam				14	€ 175	€ 19,600			
Coordineren monitoring & evaluatie				5	€ 175	€ 7,000			
Afstemmen met externe stakeholders				3	€ 175	€ 4,200			
Presentaties en externe communicatie				4	€ 175	€ 5,600			
Ondersteuning deelprojecten (account mgt, juridische knelpunten, etc)				8	€ 175	€ 11,200			
Totaal						€ 54,600		€ 54,600	€ 66,066
TOTAAL						€ 54,600		€ 54,600	€ 66,066

3.3.4 NVRD – Wegnemen juridische belemmeringen

3.3.4.1 Werkzaamheden

In het plan van aanpak retourpremie- en beloningssystematiek van 14 oktober 2015 is gewezen op mogelijke wettelijke belemmeringen voor Schoon Belonen. De problematiek is in 2016 verkend en meerdere keren in de stuurgroep en met het ministerie I&M besproken. Alhoewel er in het Rijksbrede programma Circulaire economie wel aangrijpingspunten zijn te vinden moet geconcludeerd worden dat er momenteel nog juridische beperkingen zijn verbonden aan een landelijke uitrol. Hiermee bestaat het risico dat de huidige deelnemende gemeenten, en/of hun publieke afvalinzamelaars onvoldoende vertrouwen krijgen in de continuïteit van Schoon Belonen.

In 2017 zijn de juridische belemmeringen in kaart gebracht en is een juridisch advies opgesteld over oplossingsrichtingen. De definitieve oplossingen zullen naar verwachting nog even tijd vergen. In 2018 zal gewerkt worden aan het ter beschikking stellen van tijdelijke oplossingen in gemeenten (gedacht wordt aan een modelverordening) zodat de activiteiten in gemeenten doorgang kunnen vinden. Daarnaast wordt overleg gevoerd met verschillende stakeholders over de definitieve oplossing. Bij het opstellen van de tussentijdse oplossing wordt juridische expertise ingehuurd.

Daarnaast blijft de NVRD deelnemen aan het projectteam Schoon Belonen, zo lang deze actief blijft. Om daarmee mede zorg te dragen voor een succesvolle uitvoering van het project Schoon Belonen met een focus op het leveren van een bijdrage vanuit de achterban van de NVRD. De werkzaamheden bestaan uit deelname aan de vergaderingen van het projectteam, uitvoeren van uit vergadering voortkomende werkzaamheden, deelname aan bijeenkomsten en vraagbaak voor en uitdragen van het project naar de achterban.

3.3.4.2 Toelichting uitvoerende partij

De NVRD is de brancheverenigingen voor afval- en reinigingsmanagement en verenigt een groot deel van de Nederlandse gemeenten en alle publieke afval- en reinigingsbedrijven in Nederland. De leden van de NVRD vormen de doelgroep van het project Schoon belonen, zijn de initiatiefnemers van de eerdere pilot en hebben de expertise en de uitvoeringskracht om Schoon Belonen goed uit te voeren en in de nabije toekomst op te schalen. Het bureau NVRD ondersteunt de leden in hun activiteiten. Een van de dossiers waarop dit al jaren gebeurt is de Wet Markt en Overheid en het dossier Vennootschapsbelasting. De juridische belemmeringen van Schoon Belonen vallen binnen dit dossier. De NVRD heeft veel ervaring in de aanpak van Zwerfafval en ondersteunt Rijkswaterstaat als sinds 2010 bij de uitvoering van haar zwerfafvalprogramma's.

3.3.4.3 Technische haalbaarheid en doelmatigheid

Bas Peeters zal optreden als trekker van dit deelproject. Hij is sinds begin jaren 90 werkzaam in Afvalbeheer en heeft veel ervaring in zwerfafvalbeheer.
Hij neemt sinds de start deel aan het projectteam Schoon Belonen en heeft zich hierin vanaf de start specifiek beziggehouden met de juridische belemmeringen van Schoon Belonen en onderhoudt

hierover de contacten met deelnemende gemeenten. Hij heeft in 2016 en 2017 verschillende verkenningen uitgevoerd, gesprekken gevoerd en memo's opgesteld die in de stuurgroep zijn geagendeerd. Bas Peeters heeft veel ervaring als projectleider en het uitbesteden en begeleiden van onderzoek.

Evelien Merten is juridisch beleidsmedewerker is binnen de NVRD, verantwoordelijk voor het dossier markt en overheid en het overleg met de belastingdienst over Vpb. Hiervoor heeft ze een juridische werkgroep opgericht van juridisch specialisten binnen de NVRD-leden. Evelien ondersteunt Bas Peeters bij het onderzoek naar de juridische belemmeringen Schoon Belonen en draagt zorgt zorg voor het betrekken van de juridische specialisten binnen de NVRD bij dit vraagstuk. Evelien was voorheen werkzaam in de advocatuur.

Voor de uitvoering van het onderzoek naar de juridische belemmeringen en mogelijke oplossingen wordt overwogen Mr. Eugène Lobry in te schakelen. In 2017 heeft dhr. Lobry naar tevredenheid een juridsch advies opgesteld ten aanzien van de voorliggende knelpunten. Mr. Eugène Lobry heeft als extern onderzoeker en adviseur van overheden en bedrijven sinds 1987 kennis en ervaring opgebouwd over het toerusten en contracteren van uitvoeringsorganisaties van publieke taken met name op het gebied van afvalinzameling en –verwerking. De laatste jaren is zijn expertise door de NVRD en diverse commissies benut op het thema 'Markt & Overheid'. Voorts heeft Eugène recentelijk bijgedragen aan verschillende publicaties van VNG en NVRD over intergemeentelijke samenwerking en aanbesteding van overheidstaken. Eugène is kernlid van de Orde van Organisatieadviseurs (www.ooa.nl) en ingeschreven in het internationale register van CMC'ers (Certified Management Consultants).

Zowel voor de inzet van de NVRD als de heer Lobry worden marktconforme tarieven gehanteerd.

3.3.4.4 Begroting inzet NVRD

Begroting inzet NVRD	Inzet eigen personeel			Externe inzet				
Beschrijving noodzakelijke projectkosten	*Dagen*	*Tarief (u)*	*Totaal*	*Dagen*	*Tarief (u)*	*Totaal*	Out of Pocket / Fixed-price	Totaal	Totaal incl. BTW
Bijdrage stuur- en projecgroep									
Deelname en werkzaamheden projectteam	9	€ 85	€ 6,120					€ 6,120	€ 7,405
Juridische belemmeringen				8	€ 150	€ 10 000		€ 10,000	€ 12 100
Totaal			€ 6,120			€ 10,000		€ 16,120	€ 19,505
TOTAAL								€ 16,120	€ 19,505

4 Monitoring en verantwoording

4.1 Verantwoording bestede tijd en inzet gedurende het project

Binnen het project Schoon Belonen rapporteren de samenwerkende partijen tweejaarlijks de gemaakte kosten en behaalde prestaties aan NederlandSchoon. NederlandSchoon verzamelt en verwerkt de gegevens en doet tweejaarlijks verslag aan het bestuur van de Stichting Afvalfonds.

Gedurende de uitvoer van het project worden de prestaties op een beperkt aantal indicatoren gemonitord. Daarbij gaat het om een beeld van de voortgang van de landelijke uitrol. Daarmee wordt een beeld verschaft van de voortgang op de verschillende deelprojecten en kan tijdig geïntervenieerd worden bij afwijkingen.

Daarbij worden ten minste de volgende indicatoren gemonitord:

1. Ontwikkeling self-service organisatie
    - Beoordeling / evaluatie door gemeenten van vermogen om zelfstandig Schoon Belonen uit te voeren
    - Beoordeling / evaluatie door gemeenten van de geboden ondersteuning vanuit het landelijke project
2. Opschaling
    - Aantal deelnemende gemeenten
    - Aantal acties ter bestrijding van zwerfafval
    - Aantal maatschappelijke organisaties per gemeente
    - Mate van ingezameld afval
    - Mate van uitgekeerde beloning

Daarnaast wordt verslag gegeven van de politieke besluitvorming en de oplossing van juridische knelpunten in de tweejaarlijkse rapportage.

4.2 Verantwoording van bestede tijd en middelen na afloop

Na afloop van het project zal NederlandSchoon financieel verantwoording afleggen, vergezeld met een controle-verklaring door de accountant. NederlandSchoon zal per projectonderdeel en geplande werkzaamheden de gemaakte kosten inzichtelijk maken.

5 Transparantie

5.1 Instemming voorwaarden niet-exclusief

De kennis en ervaring van het Project Schoon Belonen worden gedeeld. De opzet van Schoon Belonen is er juist opgericht om toe te werken naar een autonome uitvoering van retour- en beloningssystemen op basis van de resultaten van de deelnemende gemeenten. De producten worden daartoe openbaar gemaakt om maximale spreiding en gebruik te realiseren.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e - DGMI
Onderwerp: kosten statiegeld ihkv kunststofketenproject deel 2
Datum: maandag 9 oktober 2017 16:00:18
Bijlagen: 20170921 aanpak kosten statiegeld grote PET voor kunststofketenproject deel 2-PB.pdf

Beste 10.2.e,

Onderdeel van kunststofketenproject deel 2 van het KIDV is het in kaart brengen van de kosten van de huidige inzamelsystemen van kunststofverpakkingsafval, waaronder statiegeld. De financiële kosten van statiegeld worden niet gedekt in huidige lopende kostenstudies naar bronscheiding en nascheiding. In het document in de bijlage heeft het KIDV de aanpak voor dit onderdeel beschreven.

TNO heeft in 2014 vier verschilpunten benoemd, die in een update van de kosten meegenomen zouden moeten worden, namelijk: 1. PET-opbrengsten, 2. de kosten van inzamelsysteem Aldi/Lidl, 3. kosten ruimte en 4. allocatie machinekosten.

De vraag nu is welke aanvullende kostenaspecten naar uw mening meegenomen zouden moeten worden in een update van de kosten van het huidige statiegeldsysteem.

Ter referentie kunt u alle bestaande rapporten over het huidige statiegeldsysteem hier vinden: https://www.kidv.nl/239/kennisbank.html?query=statiegeld&category=6201 .

Graag neem ik deze week telefonisch contact met u op om deze vraag te bespreken.

Met vriendelijke groet,

10.2.e | Projectleider

T 06 10.2.e
E 10.2.e @kidv.nl

Zuid-Hollandlaan 7 | 2596 AL Den Haag | T 070 10.2.e | W www.kidv.nl

Kennisinstituut Duurzaam Verpakken

1 Aanpak financiële kosten statiegeld voor kunststofketenproject deel 2

1.1 Eerste aanzet voor aanpak financiële kosten statiegeld op basis van "Aanpak Kunststofketenproject - deel 2"

De eerste aanzet voor de aanpak voor het in kaart brengen van de financiële kosten van het huidige statiegeldsysteem op grote PET flessen is opgenomen in het document "Aanpak Kunststofketenproject - deel 2" uit augustus 2017.

Het doel van de analyse van huidige inzamelsystemen is onder andere:

- In kaart brengen van de huidige situatie (een foto) en identificeren van voor- en nadelen van de afzonderlijke inzamelsystemen;

De foto met betrekking tot de kosten betreft:

- Financiële kosten van de verschillende ketenstappen, plus opbrengsten vermarkting;

Blinde vlek op dit moment betreft 'kosten van statiegeld'; dit thema wordt niet gedekt in huidige lopende kostenstudies naar bronscheiding en nascheiding. Om toch een actueel beeld te verkrijgen, kan een update op basis van recente beschikbare cijfers over de kosten van het statiegeldsysteem worden uitgevoerd. Daarbij zijn wij er ons van bewust dat elke actualisatie in dit dossier discussies kan, en waarschijnlijk zal, oproepen.

De aanpak in dit document betreft de gele cel in onderstaande tabel:

Evaluatiecriteria / Systeem	Effectiviteit: Milieudruk / Grondstoffenbehoud	Efficiency: Financiële kosten	Gemak voor de consument
Bronscheiding	CE Delft /TNO (MEA) Inzamelanalyses Eureco (LC)/ Metingen Nedvang	PWC 2017	Consumenten-onderzoek KK deel 1 Analyse respons en systeemkenmerken & serviceniveaus
Nascheiding	CE Delft /TNO (MEA)/ Metingen Nedvang	KplusV 2017	Consumenten-onderzoek KK deel 1
Statiegeld	CE Delft /TNO (MEA) Gegevens zoals gebruikt in FEM KK deel 1	Update op basis van recente beschikbare data	Consumenten-onderzoek KK deel 1
Beloningssystemen	Monitoring Schoon Belonen		

1.2 Beschikbare informatie

De kosten van statiegeld op grote PET flessen in Nederland zijn de laatste jaren door verschillende bureaus en kennisinstellingen onderzocht:

- "Analyse Nederlands statiegeldsysteem voor PET-flessen", Wageningen UR Food & Biobased Research, april 2012 (in opdracht van verpakkend bedrijfsleven)
- "Kosten statiegeldsystemen voor grote PET-flessen", CE Delft, maart 2014 (in opdracht van Tomra Systems)
- "Verschillenanalyse rapporten WUR en CE Delft over kosten statiegeldsysteem", TNO, juni 2014 (in opdracht van het ministerie van IenM)

Over de uitkomsten van deze kostenonderzoek is veel publiek en politiek debat gevoerd en over de resultaten bestaat geen consensus. Dit is mede vanwege het feit dat er ten tijde van het uitkomen van deze rapporten politieke besluitvorming plaats vond over het vrijgeven van het statiegeldsysteem in Nederland.

In juni 2014 is door de staatssecretaris van IenM besloten het statiegeldsysteem op grote PET flessen niet vrij te geven, omdat aan één van de gestelde prestatiegaranties niet was voldaan. In dezelfde brief geeft zij aan dat "Voor de volledigheid bevestig ik dat de kosten van een statiegeldsysteem voor mij geen argument zijn om te komen tot besluitvorming rondom statiegeld."

In 2017 is in opdracht van de staatssecretaris van IenM een onderzoek uitgevoerd naar de uitbreiding van het huidige statiegeldsysteem met kleine flesjes en blikjes:

- "Kosten en effecten van statiegeld op kleine flesjes en blikjes", CE Delft, augustus 2017 (in opdracht van het Ministerie van IenM)

1.3 Resultaten onderzoeken verleden

De samenvatting van de resultaten uit de onderzoeken van de WUR 2012 en CE Delft 2014 staan weergegeven in onderstaande tabel:

Tabel 2 Maatschappelijke kosten (€/mln)

Omschrijving kosten		WUR (2012)	CE Delft		
		Totaal	Totaal	SRN systeem	Aldi/Lidl
Producent	Uitgaven aan SRN	20,8	16,8	16,8	0,0
	Potentiele inkomsten door overname balen	-12,4	-20,1	-16,0	-4,0
	Transportkosten (van telcentra naar opwerkers)	1,0	1,0	1,0	0,0
Winkels	Rentelast RVM's	1,3	0,8	0,6	0,2
	Afschrijvingskosten RVM's	4,3	2,6	2,1	0,5
	Onderhoudskosten [b]	0,4	0,3	0,2	0,1
	Schoonmaakkosten [b]	1,0	0,6	0,5	0,1
	Personeelskosten [b]	11,8	11,8	9,4	2,5
	Elektriciteitskosten	0,2	0,2	0,2	0,04
	Ruimtegebruik	8,6	4,4	3,7	0,7
	Afvalkosten	0,3	0,3	0,2	0,1

Omschrijving kosten		WUR (2012)	CE Delft		
		Totaal	Totaal	SRN systeem	Aldi/Lidl
DC's	Ruimtegebruik	0,6	0,6	0,5	0,1
	Personeelskosten [b]	0,5	0,5	0,4	0,1
TOTAAL	Totale kosten [a]	38,3 (31,5 tot 45,2)	19,7 (17,6 tot 21,7)	19,4 (17,7 tot 21,0)	0,3 (-0,1 tot 0,7)
	Kosten per fles in eurocent [a]	5,9 (4,8 tot 7,0)	3,0 (2,7 tot 3,3)	3,7 (3,4 tot 4,)	0,2 (-0,1 tot 0,5)

[a] De bandbreedte is gebaseerd op een lage en hoge prijs voor de verkoop van PET-flessen. De middenwaarde betreft het gemiddelde hiervan.

[b] Deze kosten zijn omhoog bijgesteld met 2%. Deze stijging verdwijnt echter in de afronding. Op de totale kosten kan de stijging wel van invloed zijn.

De totale financiële kosten van het huidige statiegeldsysteem op grote PET flessen bedragen:

- 38,3 miljoen euro per jaar (binnen een bandbreedte van 31,5 tot 45,2 miljoen euro) volgens de WUR 2012;
- 19,7 miljoen euro per jaar (binnen een bandbreedte van 17,6 tot 21,7 miljoen euro) volgens de CE Delft 2014.

TNO heeft vervolgens in 2014 de verschillen tussen beide studies geanalyseerd. TNO trekt de conclusies dat "Een schatting van de totale maatschappelijke kosten voor het retoursysteem van PET flessen valt met de huidige inzichten lager uit dan de WUR in 2012 becijferde. Het grootste effect daarbij komt voor rekening van de gestegen opbrengsten van de retour PET. Dat was in 2012 niet in

deze mate voorzien. Daarnaast is de prijs van de vierkante meters nu lager dan eerder berekend en zijn de kosten van het gesloten inzamelsysteem van de Aldi en Lidl nu bekend en vallen lager uit."

TNO concludeert verder dat "vier punten (*in het CE Delft rapport*) leiden volgens het rapport tot lagere (ongeveer 50%) totale kosten voor het inzamelsysteem van PET flessen dan de WUR becijferde". Deze vier punten zijn:

Verschillen	WUR 2012	CE Delft 2014	Conclusie TNO 2014
PET opbrengsten	200-700 euro per ton	650-800 euro per ton	De prijs is volatiel. Bovengrens van 700 euro (WUR) zou met kennis van nu hoger moeten zijn. Ondergrens van 200 euro (WUR) vergt marktanalyse. Ondergrens 650 euro (CE Delft) lijkt aan de hoge kant.
Kosten ruimtebeslag	250 euro per m2.	137 euro per m2.	CE Delft zijn onderbouwd en lijken actualisatie van cijfers WUR. Dit leidt tot 3,5 miljoen euro lagere kosten per jaar.
Machinekosten verdelen over PET versus glas	50% PET en 50% glas	31% PET en 69% glas	Beide keuzes kunnen aannemelijk gemaakt kunnen worden. Zonder verder onderzoek is niet aan te geven welke aanwijzing van kosten de beste is.
Bijdrage Aldi/Lidl	WUR geen uitsplitsing gemaakt	Besparing ketens is 4,7 miljoen euro per jaar	Wijze van berekenen van lagere kosten van CE Delft past bij werkwijze WUR en staat niet ter discussie. Dit is een verfijning van de berekening van de WUR.

Deze vier verschillen verklaren de verschillen in financiële kosten tussen beide berekeningen als volgt (TNO 2014):

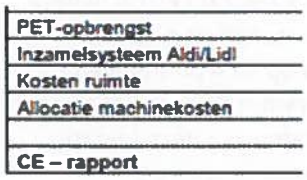

TNO concludeert verder dat "Allereerst moet gezegd worden dat veel informatie, relevant voor een goede kostenanalyse, niet publiek beschikbaar is en soms vertrouwelijk is. Daarnaast zijn er vele onzekerheden."

1.4 Aanvullende inzichten uit CE Delft 2017

Op twee van de vier bovenstaande verschillen geeft het onderzoek van CE Delft uit 2017 naar uitbreiding van statiegeld aanvullende inzichten:

- PET opbrengsten, CE Delft 2017 hanteert een bandbreedte van 450 tot 750 euro per ton

Tabel 10 Gehanteerde materiaalprijzen (€/ton)

	Prijs per ton (€)
Transparant PET	450-750
HDPE/PP/bont PET	225-325
Staal	100-200
Aluminium	600-800
Glas	22

Bron: Diverse recyclers, Tata Steel, Fost Plus. Bandbreedte gebaseerd op periode 2012-2016.

- Kosten ruimtebeslag, CE Delft hanteert gemiddeld huurkosten van 137 euro per vierkante meter, net als in 2014
  - Het ruimtegebruik van een huidige RVM + tafel is geschat op 8 m².[74] Uitbreiding van het aantal RVM's en het toevoegen van compactoren leidt tot een additioneel ruimtebeslag van 2,4 m² per extra RVM. [75]
  - In de varianten met eenmalig glas is een extra ruimtebeslag van 1m² per RVM geschat.[76]
  - Gemiddelde huurkosten zijn 137 euro per m².[77]

[77] Bron: DTZ Zadelhoff, 2011. Getoetst bij marktpartijen. Dit is een gemiddelde, kosten kunnen sterk variëren per locatie en type supermarkt. DTZ Zadelhoff gaat uit van een range van 96-159 euro.

2 Opties voor aanpak financiële kosten statiegeld binnen kunststofketenproject deel 2

Voor het in kaart brengen van de foto van de financiële kosten van het statiegeldsysteem op grote PET flessen binnen het kunststofketenproject deel 2 zijn grofweg drie opties:

1. **Bestaande onderzoeken**. Voor de foto noemt het KIDV de resultaten van de bestaande onderzoeken, met daarbij alle kanttekeningen zoals vermeld in het TNO rapport en het feit dat de studies stammen uit 2012 en 2014. Het KIDV doet in deze optie dus geen aanvullend onderzoek en baseert zich volledig op externe bronnen.

2. **Update op basis van nieuwe data op verschilpunten**. Zoals hierboven beschreven, komen de verschillen tussen de bestaande onderzoeken neer op 4 punten. Op een aantal van deze punten is inmiddels nieuwe data beschikbaar, onder andere uit de studie van CE Delft uit 2017. In deze optie berekent het KIDV met het kostenmodel van de bestaande onderzoeken de nieuwe inzichten in financiële bandbreedtes. De update vindt dus alleen plaats op de 4 punten van verschil, zoals opgenomen in het TNO rapport. Buiten deze vier punten vindt door het KIDV geen aanvullend onderzoek plaats. Het proces om te komen tot en de resultaten van deze update worden conform de werkprocessen van het kunststofketenproject behandeld met de klankbordgroep, de externe commissie, de Raad van Advies en het bestuur van het KIDV.

3. **Volledig nieuw kostenonderzoek**. De meest vergaande optie is om een volledig nieuw kostenonderzoek uit te voeren. Voor dit kostenonderzoek wordt een nieuw financieel model ontwikkeld door het KIDV en bottom-up worden alle relevante invoergegevens voor dat model opgebouwd. Het proces om te komen tot en de resultaten van dit nieuwe kostenonderzoek worden conform de werkprocessen van het kunststofketenproject behandeld met de klankbordgroep, de externe commissie, de Raad van Advies en het bestuur van het KIDV.

Alle drie de opties hebben voor- en nadelen.

Optie	Voordelen	Nadelen
1: Bestaande onderzoeken	- Doorlooptijd past binnen tijdslijnen kunststofketenproject deel 2; - Vergt minieme investering van het KIDV.	- Geen nieuwe inzichten in kosten statiegeld; - Er bestaat geen consensus over de resultaten uit de bestaande onderzoeken.
2: Update op basis van nieuwe data op verschilpunten	- Doorlooptijd past binnen tijdslijnen kunststofketenproject deel 2; - Nieuwe inzichten in kosten statiegeld op de vier belangrijkste verschilpunten; - Vergt relatief weinig investering door het KIDV.	- Niet alle (nieuwe) inzichten in kosten statiegeld worden meegenomen; - Onzekerheid of er wel consensus ontstaat over de resultaten op basis van deze update.
3: Volledig nieuw kostenonderzoek	- Nieuwe inzichten in financiële kosten statiegeldsysteem op grote PET flessen op basis van meest recente data en een proces waarbij stakeholders intensief zijn betrokken; - Mogelijk consensus over de resultaten door gedegen proces met stakeholders (wordt nadeel bij het niet bereiken van consensus, zie CE Delft 2017).	- Doorlooptijd past zeker niet binnen tijdslijnen kunststofketenproject deel 2 en evaluatie Raamovereenkomst; - Data voor gedegen kostenonderzoek zijn niet altijd publiek beschikbaar is en soms vertrouwelijk; - Vergt significante investering.

Optie 3 valt af vanwege het feit dat de doorlooptijd niet past binnen de tijdslijnen van het kunststofketenproject en de tijdslijnen van de evaluatie van de Raamovereenkomst. Dus resteren opties 1 en 2.

Tijdens de KBG horen we graag alle voors en tegens van beide opties zodat we daarna een besluit kunnen nemen over de beste route.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e - DGMI; 10.2.e
Cc: 10.2.e - DGMI
Onderwerp: RE: publicatie studie "De circulaire economie van kunststof: van grondstoffen tot afval"
Datum: vrijdag 13 oktober 2017 10:03:01

Beste 10.2.e
Dat is goed te horen en uiteraard zijn we bereid om met jullie in gesprek te gaan. Nu zijn zowel 10.2.e als ik volgende week de hele week afwezig ivm herfstvakantie. Op 1 en 2 november staan er al diverse afspraken, maar ik kan de ochtend van 1 november wel leeg vegen. Voorstel is dus woensdagochtend 1 november (liefst tussen 9:30 uur en 11:30 uur), locatie maakt niet uit. Doen jullie een voorstel in outlook?
Vriendelijke groet,
10.2.e

From: 10.2.e - DGMI [mailto: 10.2.e @minienm.nl]
Sent: vrijdag 13 oktober 2017 09:36
To: 10.2.e ; 10.2.e
Cc: 10.2.e - DGMI
Subject: RE: publicatie studie 'De circulaire economie van kunststof: van grondstoffen tot afval'

Beste 10.2.e en 10.2.e ,

Jullie publicatie heeft veel stof doen opwaaien, nu dat een beetje is neergedaald, wil ik graag van jullie aanbod voor een vervolggesprek gebruik maken.

Zoals jullie weten wordt de Raamovereenkomst verpakkingen op dit moment geëvalueerd. Een belangrijk onderwerp is daarbij het verbeteren van de kwaliteit. Conclusies zijn dat er in de keten onvoldoende wordt samengewerkt tussen de ketenstappen inzameling, sortering en recycling. De transparantie in de keten moet worden verbeterd, kwaliteitseisen worden aangescherpt, perverse prikkels worden weggenomen en er moet voldoende schaal en investeringszekerheid ontstaan voor alle partijen zodat innovaties van de grond komen.
Kern van het verpakkingenbeleid is een producentenverantwoordelijkheid. Producenten dragen de verantwoordelijkheid en de kosten voor de achterkant van de keten. 11.1 Belangrijkste uitdaging op dit moment is dan ook die verantwoordelijkheid zodanig vorm te geven dat in de keten de juiste incentives ontstaan.

Ik zou graag met jullie hierover van gedachten wisselen. Dat zou eventueel maandag 16 okt (bij voorkeur begin van de middag) of woensdag 18 okt (bij voorkeur in de ochtend) al kunnen. Anders op 1 of 2 november.

Ik hoor graag van jullie,

10.2.e
Beleid Verpakkingen en Circulaire Economie
.....
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Directie Duurzaamheid
DG Milieu en Internationaal
Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag
.....
T +31 6 10.2.e
10.2.e @minienm.nl

Van: 10.2.e [mailto 10.2.e @cpb.nl]
Verzonden: woensdag 20 september 2017 09:43
Aan: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>;

10.2.e (AFEP) < 10.2.e @minfin.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e (IRF/IMBZ) <10.2.e @minfin.nl>; 10.2.e (AFEP) < 10.2.e @minfin.nl>; 10.2.e 10.2.e (IRF/IMBZ) < 10.2.e @minfin.nl>
CC: 10.2.e < 10.2.e @cpb.nl>; 10.2.e < 10.2.e @cpb.nl>; 10.2.e < 10.2.e @cpb.nl>; 10.2.e < 10.2.e @cpb.nl>
Onderwerp: publicatie studie 'De circulaire economie van kunststof: van grondstoffen tot afval'

Beste contacten van Ministeries van IenM en Financiën

Zoals ik gisteren telefonisch al telefonisch had aangekondigd is vanochtend onze studie 'De circulaire economie van kunststof: van grondstoffen tot afval' gepubliceerd.
http://www.cpb.nl/publicatie/de-circulaire-economie-van-kunststof-van-grondstoffen-tot-afval
http://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Achtergronddocument-13sept2017-De%20circulaire-economie-van-kunststof.pdf
http://www.cpb.nl/persbericht/meer-plastic-inzamelen-levert-beperkte-milieuwinst-innovaties-geboden

Er is veel belangstelling. Vanaf 7.00 uur ben ik te zien in een interview in het NOS-televisiejournaal. Vanavond een uitgebreider item met interview in het achtuurjournaal. Verder ben ik geïnterviewd voor het radio-1-journaal van 8 uur, was er rond 9.15 nog een kort interview op radio 1 en ben ik geïnterviewd voor het RTL-ontbijtnieuws.

https://nos.nl/uitzending/27641-nos-journaal.html

Het rapport is de eerste publicatie in de nieuwe CPB-onderzoekslijn 'circulaire economie'. De studie brengt op hoofdlijnen de kunststofketen in kaart, maakt effecten voor de maatschappelijke welvaart inzichtelijk en geeft enkele oplossingsrichtingen voor beleid.
De belangrijkste problemen voor de maatschappelijke welvaart in brede zin bij het gebruik van kunststof zijn gelegen in de vervuiling van de leefomgeving (zwerfafval en de 'plastic soep') en de uitstoot van CO_2. De uitputting van fossiele grondstoffen voor kunststofproductie (olie of gas) speelt komende decennia een bescheiden rol.
Het *intensiveren* van het scheiden van kunststof afval van huishoudens via bijvoorbeeld 'de plastic heroes' voor recycling is, bij de huidige technologie, vanuit het oogpunt van de maatschappelijke welvaart niet kansrijk. Meer nadruk op de kwaliteit van het kunststof in plaats van de kwantiteit van het verzamelde kunststof zou de milieuwinst kunnen vergroten. De overheid kan daaraan bijdragen door innovaties te stimuleren.
De bijdrage van recycling van huishoudelijk kunststof aan de reductie van de CO_2-uitstoot is beperkt: hooguit 0,15% van de totale uitstoot in Nederland. Er is geen directe relatie te leggen tussen het recyclen van kunststof en het terugdringen van zwerfafval en plastic in het oppervlaktewater; de zogeheten 'plasticsoep'.
Biobased plastics (kunststof gemaakt van biomassa) bieden geen oplossing voor de plastic soep. Slechts een kwart van de bioplastics is geschikt om te composteren en vaak kan dat alleen in een industriële omgeving. Bovendien is voor de verbouw van biomassa veel ruimte nodig, wat ten koste kan gaan van natuur- of landbouwgrond. Wel is er CO_2-winst mogelijk, maar de milieuwinst van de bioplastics is sterk afhankelijk van de bij-effecten.
Het CPB heeft geen alternatieve maatregelen onderzocht om zwerfafval en plasticsoep tegen te

gaan. Het rapport signaleert wel aanknopingspunten die mogelijk kansrijk zijn. Zo kunnen regels (vaak in internationaal verband) voor bijvoorbeeld het gebruik van kunststof in cosmetica worden aangescherpt, kunnen technieken om kunststof uit afvalwater te filteren verder worden verbeterd, en kan het statiegeldsysteem worden uitgebreid. Nieuwe technologische ontwikkelingen zouden bovendien de kwaliteit van het gerecyclede kunststof kunnen verbeteren en de kosten van recycling kunnen verlagen.

Wij zijn gaarne bereid de bevindingen van onze studie aan geïnteresseerden binnen jullie organisatie toe te lichten. Voor vragen kunnen jullie contact met ons opnemen.

Met vriendelijke groet,
Mede namens het projectteam,

10.2.e

10.2.e
Wetenschappelijk medewerker Sector Economie en Fysieke Omgeving
.....
Centraal Planbureau
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 80510
2508 GM Den Haag
M 06 10.2.e
10.2.e @cpb.nl
http://www.cpb.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ten behoeve van de evaluatie Raamovereenkomst Verpakkingen het voorstel betreffende de zwerfafvalvergoeding gemeenten

Overwegende dat:

1. Er in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013 – 2022 is afgesproken, dat door het verpakkende bedrijfsleven jaarlijks € 20 miljoen aan de gemeenten ter beschikking wordt gesteld voor de **extra** aanpak van zwerfafval (artikel 5), welke in de Raamovereenkomst thans wordt geëvalueerd.

2. Er over de periode 2013 – 2016 van de beschikbare € 80 miljoen er € 65,6 miljoen (82%) is opgenomen (zie bijlage I).

3. Dat AFV en VNG samen met Natuur en Milieu de pilot Schoon Belonen hebben opgezet.

4. Dat uit de rapportage van RWS blijkt dat Schoon Belonen daadwerkelijk bijdraagt aan vermindering van de hoeveelheid zwerfafval en dat in het kader van de bovengenoemde evaluatie VNG en AFV daarom naar verwachting afspreken de pilot Schoon Belonen landelijk uit te rollen.

5. Dat er voorst een gestructureerde samenwerking is ontstaan tussen de NVRD, RWS en Nederland Schoon in de Landelijke Aanpak Zwerfafval dat, met behulp van de bijdrage van Stichting Afvalfonds, er een plan van aanpak is uitgerold met een budget van circa 9 miljoen dat enthousiast is ontvangen (zie bijlage 2) en dat partijen deze aanpak willen continueren, maar dat er nog naar financiële ondersteuning vanuit de gemeenten/VNG gezocht wordt.

Stellen wij het volgende voor:

1. AFV stelt ook de komende vijf jaar vanaf januari 2018 jaarlijks € 20 miljoen voor de zwerfafvalbestrijding aan gemeenten ter beschikking, totaal € 100 miljoen.

2. De tot en met 2018 ingediende zwerfafval plannen van de gemeenten gerespecteerd worden.

3. De gemeenten zeggen toe vanaf 1 januari 2019 tenminste ...% van de zwerfafvalbijdrage aan Schoon Belonen te zullen besteden.

4. De gemeenten tot drie jaar na afloop van een specifiek jaar hun jaarplan kunnen indienen en als dit na die periode van drie jaar niet gebeurd is, hun vergoeding vervalt ten gunste van het Landelijk Aanpak Zwerfafval Programma en dat dit geldt met terugwerkende kracht tot 1 januari 2013.

Tabel1: Overzicht vergoeding zwerfafval 2013-1016

	2013	2014	2015	2016	totaal
Totaal budget beschikbaar	€ 20 miljoen	€ 20 miljoen	€ 20 miljoen	€ 20 miljoen	€ 80 miljoen (100%)
Totaal overgemaakt	€ 16.4 miljoen (82% van jaarbudget) 2015 € 15.8 mln (80% van jaarbudget)	€ 18.0 miljoen (90% van jaarbudget) 2015 € 17.6 mln (88% van jaarbudget)	€ 15.1 miljoen (76% van jaarbudget) 2015 € 14.5 mln (72% van jaarbudget)	€ 16.1 miljoen (81% van jaarbudget)	€ 65.6 miljoen (82% van totaal beschikbaar budget)
Verantwoord door gemeenten	€ 3.1 miljoen	€ 13.1 miljoen	€ 16.7 miljoen	€ 17.3 miljoen	€ 50.2 miljoen (77% totaal overgemaakt bedrag en 63% totaalbudget)
Aantal deelnemende gemeenten met verantwoording	101	308	323	343	367 (23 nog nooit actief geweest, waarvan 11 ook geen voorschot of plan)
Dekking gemeenten Nederland *	25%	76%	82%	88%	94% van 390 gemeenten*

* door herindeling zijn aantal gemeenten vervallen, 01-01-2016 totaal 390 gemeenten

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Dir.Duurzaamheid
Plesmanweg 1-6
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon
10.2.e
Sr. Beleidsmedewerker

T 070- 10.2.e
M +31(0) 10.2.e 195
10.2.e @minienm.nl

Datum
27 oktober 2017

agenda

Betreft	Begeleidingscommissie Raamovereenkomst Verpakkingen
Vergaderdatum en tijd	27 oktober 2017 11.00-17.00uur
Vergaderplaats	IenM, Rijnstraat 8, Den Haag, zaal W 401
Deelnemers	10.2.e

1. Opening en mededelingen
Namens de VNG zijn 10.2.e en 10.2.e aanwezig.

2. Vaststellen agenda

3. Vaststellen concept verslag van 19 oktober 2017 (bijlage 1)
Het definitieve verslag van 18 september is te informatie bijgevoegd **(bijlage 2)**

4. Toelichting IenM over hoe brief aan TK te bespreken

5. Onderwerpen voor de brief aan Tweede Kamer

- **Verduurzaming en KIDV (bijlage 3: hamerstuk)**

IenM heeft naar aanleiding van de beg cie van 19 oktober 2017 het tekstvoorstel als conceptconclusie van de evaluatie over Verduurzaming en het KIDV aangepast.
Gevraagd besluit: De beg cie wordt gevraagd om deze teksten vast te stellen.
De VNG legt dit als hamerstuk voor aan de Cie MEM op 9 november.

- **Brief aan KIDV bestuur (bijlage 4: hamerstuk)**

IenM heeft naar aanleiding van de beg cie van 19 oktober de brief aan de voorzitter van het KIDV aangepast.
VNG zal deze brief aan de Cie MEM voor instemming voorleggen op 9 november.
De brief gaat z.s.m. na 9 november naar het KIDV.
Gevraagd besluit: de beg cie wordt gevraagd de brief vast te stellen.

- **Governance ROV en rol NGO's (bijlage 5: hamerstuk)**

IenM heeft naar aanleiding van de beg cie van 19 oktober 2017 het tekstvoorstel als conceptconclusie van de evaluatie over de Governance van de ROV en de rol van de NGO's aangepast. VNG legt dit als hamerstuk voor aan de Cie MEM op 9 november.
Gevraagd besluit: De beg cie wordt gevraagd om deze teksten vast te stellen.

1087

- **Drankenkartons (bijlage 6: hamerstuk)**

IenM heeft het tekstvoorstel als conceptconclusie van de evaluatie over drankenkartons na de beg cie van 19 oktober 2017 aangepast.
Gevraagd besluit: De beg cie wordt gevraagd deze tekst vast te stellen.

- **Recycledoelstellingen (bijlage 7: hamerstuk)**

IenM heeft het tekstvoorstel als conceptconclusie van de evaluatie over recycledoelstellingen na de beg cie van 19 oktober 2017 aangepast. VNG zal dit aan de Cie MEM moeten voorleggen gezien de motie van de leden over o.a. ambitieuze doelen.
Gevraagd besluit: De beg cie wordt gevraagd de tekst vast te stellen.

- **Regie kunststof verpakkingsketen (bijlage 8)**

IenM heeft naar aanleiding van de beg cie van 19 oktober 2017 het tekstvoorstel als conceptconclusie van de evaluatie over kunststofketen aangepast. De vraag is of dit voldoende zal zijn om aan de Kamer te melden als conclusies van de evaluatie.
Gevraagd besluit: De beg cie wordt gevraagd om deze teksten vast te stellen en te bespreken wat nog geconcretiseerd kan worden om aan de Tweede Kamer te melden.

- **Zwerfafvalvergoeding (bijlage 9a en 9b)**

StAV heeft een voorstel gemaakt hoe om te gaan met de 20mln. die per jaar beschikbaar is voor de gemeenten ter bestrijding van zwerfafval.
De beg cie wordt gevraagd dit stuk te bespreken en vervolgafspraken te maken.

- **Schoon Belonen**

De beg cie wordt gevraagd om te bespreken wat de stand van zaken is van de pilot en de evaluatie en wat de vervolgstappen zijn.

- **Evaluatie LAZ (bijlage 10)**

StAV wordt gevraagd dit agendapunt toe te lichten.

6. Rondvraag

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Dir.Duurzaamheid
Plesmanweg 1-6
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon
10.2.e
Sr. Beleidsmedewerker

T 070- 10.2.e
M +31(0)6 10.2.e
10.2.e @minienm.nl

Datum
16 november 2017

agenda

Betreft	Begeleidingscommissie Raamovereenkomst Verpakkingen
Vergaderdatum en tijd	16 november 2017 10.45-13.15uur
Vergaderplaats	IenM, Rijnstraat 8, Den Haag, zaal W 523
Deelnemers	10.2.e

1. Opening en mededelingen

2. Vaststellen agenda

3. Vaststellen concept verslag van 27 oktober 2017 (bijlage 1)
Het definitieve verslag van 19 oktober is te informatie bijgevoegd **(bijlage 2)**

4. Terugkoppeling Cie MEM VNG
De VNG wordt gevraagd om een terugkoppeling te geven van de Cie MEM vergadering, waarin een aantal belangrijke onderwerpen in het kader van de evaluatie van de raamovereenkomst, besproken zijn.

5. Onderwerpen voor de brief aan Tweede Kamer
- **Kunststof verpakkingsketen (bijlage 3: nazending)**

IenM heeft naar aanleiding van de beg cie van 27 oktober 2017 het tekstvoorstel als conceptconclusie van de evaluatie over kunststofketen aangepast.
Gevraagd besluit: De beg cie wordt gevraagd om
1. de stand van zaken van de uitvoeringsorganisatie te bespreken.
2. deze teksten vast te stellen.

- **Zwerfafvalvergoeding (bijlage 4a en 4b)**

StAV heeft een voorstel gemaakt hoe om te gaan met de 20mln. die per jaar beschikbaar is voor de gemeenten ter bestrijding van zwerfafval. In de beg cie van 27 oktober is dit voorstel inhoudelijk niet besproken.
De beg cie wordt gevraagd dit stuk te bespreken en te besluiten hoe hiermee verder te gaan.

- **Schoon Belonen: brief initiatiefnemers (bijlage 5: nazending)**

De initiatiefnemers hebben een brief geschreven aan de staatssecretaris. De beg cie wordt gevraagd stil te staan bij deze brief.

6. **Rondvraag**

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Dir.Duurzaamheid
Plesmanweg 1-6
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon
10.2.e
Sr. Beleidsmedewerker

T 070- 10.2.e
M +31(0)6- 10.2.e
10.2.e @minienm.nl

Datum
19 oktober 2017

VERSLAG

Betreft	Begeleidingscommissie Raamovereenkomst Verpakkingen
Vergaderdatum en tijd	19 oktober 2017 10.00-17.00uur
Vergaderplaats	IenM, Rijnstraat 8, Den Haag
Deelnemers	10.2.e

1. Opening en mededelingen

- buiten reikwijdte
- De beg cie staat kort stil bij de beantwoording van de Kamervragen over zwerfafval. StAV geeft aan dat in de brief gesproken wordt over zwerfafvalbeheersbijdrage en vraagt wat de plannen van IenM zijn en waar dit geagendeerd gaat worden?
- IenM geeft aan dat dit geagendeerd zal worden om met het verpakkende bedrijfsleven te bespreken.
- De beg cie staat kort stil bij de brief van StAV aan de staatssecretaris over CE rapport over statiegeld. Deze brief is uitsluitend aan de staatssecretaris gestuurd om haar te informeren over de positie van bedrijfsleven en een uitnodiging te krijgen voor een gesprek. Een reactie is niet nodig. IenM neemt dit mee.
- buiten reikwijdte

2. Vaststellen agenda

buiten reikwijdte

3. Vaststellen concept verslag van 19 oktober 2017 (bijlage 1)

buiten reikwijdte

1090

buiten reikwijdte

StAV maakt voor de volgende keer een voorstel voor het onderwerp Vergoeding zwerfafval.

4. Toelichting besluitvormingsproces VNG

buiten reikwijdte

5. Onderwerpen voor de brief aan Tweede Kamer

buiten reikwijdte

- **Brief aan KIDV bestuur (bijlage 4)**

buiten reikwijdte

buiten reikwijdte

- **Regie kunststof verpakkingsketen (bijlage 5)**

buiten reikwijdte

buiten reikwijdte

buiten reikwijdte

- **Governance ROV en rol NGO's (bijlage 7)**

buiten reikwijdte

- **Recycledoelstellingen (bijlage 8)**

buiten reikwijdte

- **Drankenkartons (bijlage 9)**

buiten reikwijdte

buiten reikwijdte

- **Lijst van onderwerpen voor afspraken in 2de fase (bijlage 10)**

buiten reikwijdte

- **Concept aanvullende afspraken (bijlage 11)**

buiten reikwijdte

- **Concept Voortgangsrapportage (VGR) ROV (bijlage 12)**

buiten reikwijdte

buiten reikwijdte

6. Rondvraag

buiten reikwijdte

Van: 10.2.e - HBJZ
Aan: 10.2.e - DGMI
Cc: 10.2.e - DGMI
Onderwerp: RE: stukje van 10.2.e over de rov
Datum: dinsdag 5 december 2017 16:16:54

In aanvulling op onderstaande stuk het volgende:

Indien verpakkend bedrijfsleven overeenkomst zou willen beëindigen zouden ze dat in overleg met andere partijen moeten doen. Met name gelet op de financiële afspraak dat door hen jaarlijks 20 milj. aan gemeenten wordt betaald. Indien partijen er niet uitkomen, kan het verpakkend bedrijfsleven bij de civiele rechter een vordering tot ontbinding van de overeenkomst indienen. Die zal de vordering toewijzen als blijkt dat de omstandigheden waaronder de overeenkomst is gesloten zodanig zijn veranderd dat voortbestaan van de overeenkomst (en dus de verplichting om jaarlijks 20 milj te dokken) niet meer redelijk is. 11.1

Groetjes,
10.2.e

Van: 10.2.e - DGMI
Verzonden: dinsdag 5 december 2017 15:42
Aan: 10.2.e - HBJZ < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: FW: stukje van 10.2.e over de rov

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Datum: dinsdag 05 dec. 2017 2:28 PM
Aan: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: stukje van 10.2.e over de rov

Raamovereenkomst verpakkingen

De Raamovereenkomst verpakkingen 2013-2022 (Rov) inclusief het addendum is een overeenkomst naar civiel recht. Daarin hebben drie partijen (IENM, verpakkend bedrijfsleven en gemeenten) afspraken gemaakt over uitvoering van de verplichtingen in (nu) het Besluit beheer verpakkingen 2014 en een verdere verduurzaming van verpakkingsmaterialen.

In de overwegingen bij de overeenkomst is aangegeven dat partijen elkaar over en weer kunnen houden aan een tijdige uitvoering van de verplichtingen die in de overeenkomst zijn neergelegd. Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat partijen de intentie hebben gehad in de overeenkomst afdwingbare verplichtingen vast te leggen. Indien partijen die intentie niet zouden

In de overeenkomst is niks vastgelegd over geschilbeslechting in het geval partijen elkaar willen aanspreken op het niet of ondeugdelijk nakomen van vastgelegde verplichtingen. Dit betekent dat in die situatie de regels van Boek 6 Burgerlijk Wetboek gelden (vordering tot nakoming instellen, schadevergoeding of ontbinding eisen) en - in het geval van een actie uit onrechtmatige daad - het geschil aan de burgerlijke rechter zal moeten worden voorgelegd. Het feit dat partijen niks over geschilbeslechting hebben opgenomen, kan een indicatie zijn dat partijen niet hebben voorzien dat het zover zal komen en dat verwacht wordt dat het elkaar aanspreken over de uitvoering van de overeenkomst voldoende geschiloplossend zal werken.

Over (eenzijdige) opzegging van de overeenkomst is eveneens niks geregeld. Partijen hebben blijkbaar bij het sluiten van de overeenkomst geen noodzaak gevoeld om te regelen in welke gevallen er kan worden opgezegd en een volledige benutting van de looptijd voor ogen gehad.

Partijen hebben wel vastgelegd (artikel 17) dat zij met elkaar in overleg gaan om de overeenkomst aan te passen indien bepaalde omstandigheden volgens één of meer partijen daartoe aanleiding geven. Die aanleiding kan bijvoorbeeld gevonden worden in de uitkomsten van de evaluatie. Over de aanpassing van de overeenkomst moet wilsovereenstemming bestaan tussen de drie partijen. De (overeenkomst met) wijzigingen in de overeenkomst moeten door alle partijen worden ondertekend.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
Sr. beleidsmedewerker

.....
Directie Duurzaamheid
DG Milieu en Internationaal
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Rijnstraat 8 | Postbus 20901 | 2515 EP 's-Gravenhage
.....

T 070- 10.2.e
M 06- 10.2.e

10.2.e @minienm.nl

Is uitprinten van deze e-mail echt nodig?

Van: 10.2.e - DGMI
Aan: 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DBO
Onderwerp: Statiegeld
Datum: dinsdag 22 augustus 2017 20:47:27

Hallo allen,

11.1

Groet 10.2.e

Groet 10.2.e

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Staatssecretaris

Directoraat-Generaal Milieu en Internationaal
DGMI
DD
Plesmanweg 1-6
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon
M 06- 10.2.e
10.2.e

Datum

Kenmerk
IenM/BSK-2017/

beslisnota

Onderzoek statiegeld kleine flesjes en blikjes

Inleiding
Recentelijk is het eindconcept van het onderzoek naar de kosten en effecten van het invoeren van een statiegeldsysteem voor kleine plastic flesjes en blikjes ontvangen. Het onderzoek is uitgevoerd door CE Delft en is begeleid door een klankbordgroep samengesteld uit vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, VNG en NGO's en stond onder leiding van een onafhankelijke voorzitter, de heer 10.2.e . U heeft de Tweede Kamer eerder gemeld dat het onderzoek in augustus 2017 zal zijn afgerond. Het eindconcept van het rapport is onlangs besproken in de klankbordgroep en zal uiterlijk op 31 augustus worden opgeleverd aan het ministerie IenM.

Geadviseerd besluit
Gezien de specifieke belangstelling van de Tweede Kamer voor het onderwerp statiegeld adviseer ik u het onderzoeksrapport aan de Kamer te sturen.
Ik vraag u daartoe bijgevoegde aanbiedingsbrief te ondertekenen.

Beslistermijn
Er is geen uiterste datum maar zo spoedig als mogelijk is.

Argumentatie
U wordt geadviseerd om het onderzoek zonder besluitvorming over statiegeld aan de Kamer aan te bieden. In uw aanbiedingsbrief verwijst u naar het AO van 5 oktober 2016 waarin u aankondigde onderzoek te doen naar de kosten en effecten van het invoeren van een systeem van statiegeld voor kleine plastic flesjes en blikjes en uw brief aan de Kamer van 23 mei 2017[1] waarin u meldt dat eind 2017 onderbouwde keuzes kunnen worden gemaakt in de verdere aanpak van verpakkingen, waaronder kleine plastic flesjes en blikjes. U doet dit omdat u daarmee de maatregelen voor het onderwerp statiegeld niet in afzondering beschouwt maar betrekt bij de evaluatie van de raamovereenkomst waarbij nog diverse onder-

[1] Tweede Kamer 28 694 nr. 134

zoeken worden uitgevoerd naar de effectiviteit van de huidige inzamelsystemen (dit betreft bron- en nascheiding, statiegeld op grote flessen en de pilot Schoon Belonen). Deze activiteiten zullen pas dit najaar tot een afronding komen.

11.1 [redacted]

Politieke context

11.1 [redacted]

Toelichting resultaat onderzoek statiegeld

Conform de toezegging aan de Kamer heeft u CE Delft opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar de kosten en effecten van het invoeren van een statiegeldsysteem op kleine plastic flesjes en blikjes. Doelstelling van het onderzoek is te komen tot objectieve feitelijke informatie betreffende invoeren van een statiegeldsysteem op kleine plastic flesjes en blikjes.
In overleg met de klankbordgroep is in het onderzoek onderscheid gemaakt in soorten innamepunten (supermarkten versus overal inleveren), soorten verpakkingen (plastic, blik en glas) en hoogte statiegeld (10 en 25 eurocent). Hiermee zijn 8 varianten ontstaan; die varieren van de minimale variant (bestaande uit statiegeld op plastic flesjes en blikjes en uitsluitend inleveren bij supermarkten) tot de maximale variant (bestaande uit statiegeld op plastic- én glazen flesjes en blikjes en inleveren bij alle verkooppunten).

Het onderzoekresultaat geeft samengevat het volgende beeld: (voor meer detail verwijs ik u graag naar bijgevoegde samenvatting zoals opgenomen in het eindconcept rapport)

Kosten statiegeld kleine flesjes en blikjes

Het gaat om circa 2,7 tot 2,9 miljard extra verpakkingen per jaar die onder statiegeld worden gebracht, momenteel vallen circa 1 miljard verpakkingen onder statiegeld (plus circa 1,8 miljard bierflesjes via de kratten).
De netto kosten variëren van **0,3 tot 2,5 cent** per verpakking in de minimale variant bij 10 cent statiegeld, en van **1 tot 3,8 cent** per verpakking in de maximale variant bij 25 cent statiegeld. In bedragen uitgedrukt gaat het om een bandbreedte van minimaal €9 miljoen tot maximaal €111 miljoen kosten voor het verpakkende bedrijfsleven.
De bandbreedtes in de uitkomsten zijn te wijten aan onzekerheden in parameters als aantallen verpakkingen, retourpercentage, aantal benodigde statiegeldmachines en aantal transportbewegingen. De onderzoeker heeft gekozen voor een bandbreedte en niet voor de schijnnauwkeurigheid van een centrale waarde.

In het rapport wordt gemeld dat een deel van de kosten van het systeem wordt bekostigd door niet ingeleverde verpakkingen en bonnetjes. Dit kan een omvang hebben van circa **1,7 tot 2,7** cent per verpakking in de minimale variant bij 10 cent statiegeld, en circa **1,7 tot 4,1** cent per verpakking in de maximale variant bij 25 cent statiegeld. Deze opbrengsten kunnen niet als baten worden beschouwd omdat deze ten koste gaan van het besteedbaar inkomen van de consument.

Effecten op bestaande inzamel- en verwerkingssystemen

Statiegeld op circa 2,7 tot 2,9 miljard verpakkingen leidt tot kostenvoordelen in de huidige inzameling daarvan (zoals het Plastic Heroes- en het PMD-systeem). Statiegeld zal leiden tot

een jaarlijkse kostenbesparing van €6 miljoen per jaar (0,2 cent per verpakking), mede door de hogere kwaliteit van het materiaal dat via statiegeld wordt ingezameld.

Effect op zwerfafval
Uit het onderzoek komt naar voren dat jaarlijks circa 50 tot 100 miljoen plastic flesjes en 100 tot 160 miljoen blikjes in het zwerfafval terechtkomen. Door invoering van statiegeld zal de hoeveelheid blikjes en flesjes in het zwerfafval afnemen. Op basis van de best beschikbare gegevens concludeert CE Delft dat de afname in de range van 70 tot 90% zal liggen. Zowel de tellingen uit de VS in de jaren '70 en '80, schattingen op basis van enquêteresultaten in Nederland in 2001 en recente metingen van de samenstelling van blikjes in het zwerfafval in Denemarken geven dit aan. In de varianten met een hoog statiegeldbedrag zal de reductie van flesjes en blikjes in het zwerfafval waarschijnlijk het grootst zijn.
De onderzoeker baseert zijn bevindingen op onderzoek dat ofwel ver teruggaan in tijd (VS), ofwel kwalitatief is (2001), ofwel interpretatie vereist (Denemarken). Dit is echter alles wat (wereldwijd) beschikbaar blijkt omtrent effecten van statiegeld op zwerfafval.

De afname van zwerfafval van blikjes en flesjes zal leiden tot een reductie van kosten voor opruimen van zwerfafval. Hierbij speelt de vraag of beheerders van openbare ruimte bij invoering van statiegeld hun schoonambitieniveau gelijk houden en minder vaak gaan schoonmaken of het ambitieniveau opschroeven.

De hoeveelheid plastic die verdwijnt naar zee zal afnemen door statiegeld bij gelijkblijvende schoonmaakinzet. CE Delft schat dat het gaat om circa 120 ton (5 miljoen flesjes) minder afvalplastic per jaar in zee. Om deze waarde moet een ruime onzekerheidsbandbreedte worden gehanteerd.

Effecten op recycling en milieu
Statiegeld op blikjes en flesjes resulteert in extra recycling van PET en van aluminium. Het gaat om ongeveer 4,5 kton aluminium en 7 kton PET. Dit zou 44 tot 54 kton CO_2-emissies besparen per jaar. Omgerekend met milieuprijzen voor 2030 gaat het dan om 0,13 tot 1 eurocent voordeel per verpakking. Het recycling percentage voor kunststofverpakkingen stijgt met circa 1,5% en dat van metalen verpakkingen met circa 2,2%.

Onzekerheden en marges
De onderzoekers hebben niet voor alle elementen een exacte waarde kunnen bepalen en geven de resultaten weer in een range. De onderzoekers hebben geprobeerd deze ranges zo veel mogelijk te verkleinen maar er blijven onzekere factoren zoals het aantal verpakkingen die Nederlanders gaan inleveren of het aantal statiegeldmachines dat supermarkten zullen gaan bijplaatsten. Deze ranges geven zo goed mogelijk weer wat we nu weten. Een range betekent dat uiteindelijke waarde tussen de twee uitersten zal liggen.

Krachtenveld in de klankbordgroep

11.1

11.1

Beoordeling en afweging door IenM

11.1

11.1

11.1

Zoals in de brief van 23 mei 2017 aan de Kamer is gemeld, zal eind 2017 een keuze kunnen worden gemaakt in de verdere aanpak van verpakkingen, waaronder kleine plastic flesjes en blikjes. Momenteel loopt er een pilot Schoon Belonen met een retourpremiesysteem voor kleine plastic flesjes en blikjes. U heeft eerder gezegd de resultaten hiervan af te willen wachten voordat u een keuze maakt. De resultaten worden in oktober verwacht.
Daarnaast loopt de evaluatie van de Raamovereenkomst Verpakkingen. In dit kader wordt er onderzoek gedaan naar het sluiten van de kunststofverpakkingsketen. Onderdeel hiervan is een onderzoek naar de kosten, effectiviteit en het gemak voor de burger van bron- en nascheiding en het statiegeld op grote plastic flessen.

11.1

Eind 2017 zal u de keuze worden voorgelegd voor een effectief pakket aan maatregelen in het verpakkingendossier dat tegelijkertijd bijdraagt aan de landelijke ambitie rond zwerfafval in 2025.

11.1

10.2.e
senior beleidsmedewerker

Van: 10.2.e - DGMI
Aan: 10.2.e - DGMI
Cc: 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e 10.2.e - DGMI
Onderwerp: Twee onderzoeken: Onderzoek statiegeld kleine flesjes en blikjes en KIDV onderzoek kunststofketen
Datum: woensdag 30 augustus 2017 10:51:51
Bijlagen: 20170828 Nieuwsbericht vakmedia versie 0.2 28 augustus 2017.pdf

10.2.e, op jouw verzoek, hierbij een concept-mail voor stas. 11.1

Gr 10.2.e

Zoals eerder met je gewisseld per mail wil ik je graag informeren over de stand van zaken van twee onderzoeken die op het punt staan naar buiten te gaan en daarbij jouw guidance vragen voor de publicatie van het onderzoek statiegeld kleine flesjes en blikjes.

1. Het eerste is het 'Kunststofketenonderzoek' van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken. Dat onderzoek wordt morgen, 31 augustus, door het KIDV gepubliceerd. IenM is geen opdrachtgever van het onderzoek en communiceert ook niet actief. Wel is het de verwachting dat we vragen krijgen. In de bijlage tref je het persbericht van het KIDV. Een woordvoeringslijn en enkele Q en A's worden momenteel met de woordvoerder afgestemd.
   In het kunststofketenonderzoek van het KIDV staan geen zaken die contrair zijn aan het Statiegeldonderzoek kleine flesjes en blikjes. De onderzoeken liggen in elkaars verlengde; beide onderschrijven de noodzaak te komen tot meer kwaliteit bij de inzameling van kunststof.

2. Het onderzoek 'statiegeld kleine flesjes en blikjes' wordt morgen (31/8) aan IenM aangeboden. Graag hoor ik op welk moment je dit rapport naar de Kamer wilt sturen. Afgelopen maandag heb je een beslisnota en een concept-aanbiedingsbrief aan de Kamer ontvangen. Ondanks de politiek complexe situatie die dezer dagen bestaat en waarvoor ik uiteraard begrip heb, vraag ik iom 10.2.e je aandacht. Het concept-onderzoekrapport is gedeeld met een breed samengestelde klankbordgroep; uiteraard is vertrouwelijkheid de afspraak, maar toch lijkt het verstandig om publicatie niet te lang uit te stellen.

Van: Dijksma, S.A.M. (Sharon) - DBO
Aan: 10.2.e - DGMI
Cc: 10.2.e - DBO; 10.2.e - DBO; Lapperre, R.P. (Roald) - DGMI; 10.2.e 10.2.e - DXO
Onderwerp: RE: Statiegeld
Datum: woensdag 30 augustus 2017 22:54:45

Ha 10.2.e,

Ik zou onze brief inderdaad zsm versturen. Dank voor de info.

Groet,

Sharon

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Datum: woensdag 30 aug. 2017 1:51 PM
Aan: Dijksma, S.A.M. (Sharon) - DBO <sharon.dijksma@minienm.nl>
Kopie: 10.2.e - DBO < 10.2.e @minienm.nl>, 10.2.e - DBO < 10.2.e @minienm.nl>, Lapperre, R.P. (Roald) - DGMI <roald.lapperre@minienm.nl>, 10.2.e - DCO < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: Statiegeld

Hallo Sharon,

Op verzoek van 10.2.e informeer ik je over de stand van zaken van twee onderzoeken die op het punt staan naar buiten te gaan en vraag ik je guidance vwb publicatie onderzoek statiegeld kleine flesjes en blikjes.

Kunststofketenonderzoek KiDV

Het kunststofketenonderzoek van het kennisinstituut Duurzaam Verpakken wordt morgen door het KiDV gepubliceerd. Dit kan mogelijk publiciteit opleveren. I&M is geen opdrachtgever van dit onderzoek en communiceert ook niet actief. Wel kan het zijn dat wij vragen krijgen. In de bijlage tref je het persbericht aan van het KiDV. Een woordvoeringslijn en enkele Q en A's worden momenteel met de woordvoerder afgestemd.

In het kunststofketenonderzoek staan geen zaken die contrair zijn aan het statiegeldonderzoek kleine flesjes en blikjes. De onderzoeken liggen in elkaars verlengde; beide onderzoeken onderschrijven de noodzaak te komen tot meer kwaliteit bij de inzameling van kunststof.

Onderzoek statiegeld kleine flesjes en blikjes

Dit onderzoek wordt uiterlijk morgen aan I&M aangeboden. Graag hoor ik op welke moment je dit rapport naar de TK wilt sturen. Ik begrijp dat je de brief aan de TK hebt getekend. Ons advies is dit rapport zsm naar de TK te versturen. Het concept rapport is gedeeld met een breed samengestelde klankbordgroep. Uiteraard is vertrouwelijkheid de afspraak, maar gezien de grote belangen lijkt het ons verstandig de publicatie niet te lang uit te stellen.

Groet 10.2.e

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Statiegeldsysteem in Duitsland

In Duitsland hebben alle PET-flessen statiegeld van 25 eurocent per fles.

Door de hoogte van het statiegeld is meer fraudepreventie noodzakelijk. Dit gebeurt via een label met speciale gecertificeerde inkt die wordt herkend door de statiegeldmachine. Tevens worden vrijwel alle flesjes (en blikjes) ter plekke gecompacteerd.

Duitsland heeft 50.000 statiegeldmachines – dat is 623 machines per 1 miljoen inwoners

Nederland heeft 4.200 statiegeldmachines – dat is 247 machines per 1 miljoen inwoners

Organisatie in Duitsland kent geen centrale systeemeigenaar (zoals een SRN/Afvalfonds), volgens CE Delft is dat minder efficiënt dan een gecentraliseerd systeem.

Kleine verkooppunten (<200 m2) zijn uitgezonderd.

De Duitse vereniging van verpakkingsmarktonderzoek (Gesellschaft für Verpackungsmarktforschung, GVM) heeft een rapport uitgebracht over de recycling van PET-flessen. Hierin zijn resultaten tot en met 2015 verwerkt. De rapportage stelt dat "hoewel 0,5 liter PET flessen naar verhouding veel vaker buitenshuis gebruikt worden, hun inzamelpercentage vanwege het hoge statiegeld slechts marginaal minder is" dan die van de grotere flessen met statiegeld.

De recyclinggraad op statiegeldflessen zou in Duitsland liggen op circa 98 %. De rest gaat mee met het restvuil in vuilverbrandingsinstallaties. In het milieu worden weinig flessen aangetroffen.

Forum PET, de afdeling van IK Kunststoffverpackungen, adviseert op grond van deze studie verder te gaan met het statiegeldsysteem.

071-029a

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

DGMI

Bestuurskern
Dir.Duurzaamhe d
Cluster C

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon
10.2.e
Senior Beleidsmedewerker

M +31(0)€10.2.e
10.2.e @minienm.nl

Datum
4 september 2017

memo

Intern memo juridische basis statiegeldsysteem en keuzes bij invoering

Memo juridische basis statiegeldsysteem en keuzes voor invoering
In dit memo wordt de juridische basis en bijbehorende geschiedenis van het statiegeldsysteem geschetst. Dit is relevant indien er een politieke / beleidsmatige wens is statiegeld in te voeren. Hieruit worden drie mogelijkheden voor invoering van statiegeld op (kleine) flessen afgeleid.

1. 11.1
2. 11.1
3. 11.1

Basis bestaand statiegeldsysteem op grote flessen en bierflessen vanuit productschap verordening

- Statiegeld op 'grote' flessen was geregeld via de Verpakkingsverordening Productschap Dranken 2003 . De verordening is per 1-1-2015 vervallen.
- In het Uitvoeringsbesluit Verpakkingsverordening van het productschap dranken stond bepaald dat:
  - Voor frisdranken en waters statiegeld gold voor:
    - Voor kratten en andere hervulbare omverpakkingen;

1107

- Voor eenmalige flessen van kunststof met een inhoudsmaat van meer dan 0,5 liter en voor hervulbare flessen van glas en/of kunststof met een inhoudsmaat van meer dan 0,5 liter;
- Voor hervulbare flessen van glas en/of kunststof met een inhoudsmaat van 0,5 liter of minder;
- Voor dollies (verrijdbaar onderstel voor verpakkingseenheid voor frisdranken en waters) en bijbehorende trays;

o Voor bierflessen statiegeld gold voor:

- Voor flessen met de inhoudsmaten 25, 30, 33, 35, 45 en 50 cl en voor de 33 cl beugelfles en de 50 cl beugelfles;
- Voor kratten en fusten.

➢ In praktijk bleek dat flessen van 0,75 liter een klein segment vormden en in gebruik meer overeenstemming hadden met 0,5 liter flessen - dwz voornamelijk bij het sporten en onderweg gebruik worden - dan met grote flessen van 1 liter en groter - overwegend thuisgebruik. Flessen van 0,75 waren daarom via een ontheffing vrijgesteld van de statiegeld. Bron

➢ In 2007 is discussie in de Tweede Kamer ontstaan omdat de verordening ieder moment door het productschap kon worden ingetrokken en daarmee statiegeld afgeschaft. De voorzitter van het productschap heeft daarop aan de Kamer toegezegd alleen ontheffing te verlenen en het statiegeldsysteem "af te breken", als daar overeenstemming met betrokkenpartijen (het ministerie en gemeenten) over is. Toegezegd is: "het statiegeldsysteem voor grote PET-flessen blijft de komende jaren gehandhaafd."

➢ 11.1

➢ In 2012 is er over vrijgeven van het statiegeld onderhandeld en zijn er in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 voorwaarden (zgn. prestatieafspraken) overeengekomen op basis waarvan het statiegeld zou worden vrijgegeven.

➢ In oktober 2012 is er in het regeerakkoord van Rutte II bepaald dat de productschappen werden opgeheven. 11.1

➢ Per 1-1-2015 zijn, als gevolg van het afschaffen van de productschappen, de verpakkingsverordening en bijbehorend uitvoeringsbesluit komen te vervallen.

➢ In juni 2015 is door staatssecretaris Mansveld geconstateerd dat er niet aan de overeengekomen prestatieafspraken was voldaan en het statiegeld op grote flessen niet wordt vrijgegeven.

➢ 11.1

1108

- 11.1
- In de Kamerbrief van Mansveld van juni 2015 is de mogelijkheid openhouden met de evaluatie opnieuw over mogelijkheden voor vrijgeven te spreken. In 2017 is in de evaluatie door het verpakkend bedrijfsleven de verwachting uitgesproken dat dit ook daadwerkelijk gebeurd.
- 11.1

Bepalingen uit het Besluit Beheer Verpakkingen (die niet in werking zijn)

- In het Besluit Beheer Verpakkingen is er sprake van niet inwerking zijnde artikelen m.b.t. statiegeld (art. 11 tm 15). Die hebben betrekking op alle dranken: "vloeistof bestemd voor menselijke consumptie en primair bedoeld om te worden gedronken". Met uitzondering van verpakkingen van:
  - Medicinale drank;
  - Wijn;
  - Sterke drank;
  - Matig-alcoholhoudende drank (meer dan twaalf en minder dan vijftien volumeprocenten alcohol);
  - Drankenkartons;
  - Verpakkingen die direct voor verkoop met een drank worden gevuld;
  - Verpakkingen van dranken met een inhoud van 1 deciliter of minder;
  - Verpakkingen van dranken waarbij de producent of importeur kan aantonen dat er op jaarbasis minder dan 500.000 eenheden consumentenverpakkingen op de markt komen.
- Bepalingen uit het besluit verschillen dus op drie punten van de verordening van het productschap:

1. 11.1

Onderzoek invoering statiegeld kleine flesjes en blikjes

- In het Algemeen Overleg van oktober 2017 is er door Staatssecretaris Dijksma toegezegd onderzoek te doen naar statiegeld op kleine flesjes en blikjes. In het Algemeen Overleg van februari 2017 is hier aanvullend overgesproken n.a.v. de petitiemotie van de Plasticsoepsurfer.
- Het onderzoek is uitgevoerd door CE Delft en is gericht op:
  - Kleine flesjes, d.w.z. kleiner dan 0,75 liter, hiervoor wordt verwezen naar het huidige systeem dat geldt voor flessen groter dan 0,75 liter, en blikjes;
  - In verschillende varianten zijn eenmalige glazen verpakkingen meegenomen;
  - Sappen en zuivel zijn in alle varianten meegenomen.

Bij invoering statiegeld

Indien besloten wordt statiegeld in te voeren zijn daarvoor drie varianten:

1. 11.1

2. 11.1

   - 11.1

1110

- 11.1
  - 11.1

3. 11.1

10.2.e
Senior Beleidsmedewerker

Van: 10.2.e - DGMI
Aan: Lapperre, R.P. (Roald) - DGMI
Cc: 10.2.e - BSK; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e) - DGMI
Onderwerp: antwoord op jouw vragen: "wat moet er juridisch gebeuren voor statiegeld" en "zwerfafvalinzet gemeenten intensiveren"
Datum: maandag 5 maart 2018 20:15:45
Bijlagen: QA statiegeld.DOCX

Beste Roald,

Hierbij antwoord op jouw twee resterende vragen en een extra punt mbt de 'koeien-kwestie' die 11.1 Van deze laatste kwestie is de stas op de hoogte, omdat RecyclingNetwerk haar hierover een mail heeft gestuurd. Nieuwe info voor haar betreft onze reactie erop in punt 3 hieronder.

1. **Slimme zinnen voor intensivering zwerfafvalinzet van gemeenten:**

Mijn inzet naar gemeenten zal zijn:

- 11.1
- 11.1

2. **Wat er juridisch moet gebeuren:**

- Het verpakkingen Besluit is een AmvB.
- In het verpakkingen Besluit staan recyclingsdoelstellingen, daaraan dient er één voor (kleine) flessen te worden toegevoegd. Dit kan samen oplopen met de implementatie van de doelen uit het EU-afvalpakket.
- De wet milieubeheer kent al een de mogelijkheid om statiegeld (of een retourpremie) in te voeren. Dat dient dan ook verder te worden uitgewerkt in het Besluit. (In de niet in werking zijnde artikelen in het Besluit is dit ook al gebeurd, maar deze artikelen dienen dus te worden vervangen danwel aangevuld).

In de bijlage een QenA, waarin we nog aanvullend ingaan op het wetgevingsproces dat voor ons ligt. I11.1

3. **De koeien-kwestie: koeien sterven als gevolg van glas- en aluminiumscherven in hun voer (gevolg van blikjes in zwerfafval).**

11.1

In de media, waaronder EenVandaag, is aandacht besteed aan het rapport 'Als blikken konden doden'. Het rapport is opgesteld als een afstudeeropdracht aan de WUR en in de publiciteit (ook in Vlaanderen) gebracht door Recycling Netwerk Benelux. Essentie van het rapport is dat jaarlijks circa 4000 koeien sterven als gevolg van het eten van glas- en aluminiumscherven ('scherp-in' genaamd), de schade in de veesector bedraagt circa € 10 tot 16 miljoen/jaar. Scherven ontstaan door maaien van het gras waarin zich blikjes of glas bevinden, indien vooraf die blikjes of glas niet zijn verwijderd.
De Vaste Commissie voor IenW heeft een reactie van stas IenW gevraagd, tijdig voor het AO van 15 maart. Daar wordt nu hard aan gewerkt; brief zal uiterlijk maandag bij stas zijn.

11.1

Ik zal in overleg met LNV nagaan of nog specifieke aandacht nodig is rond herkomst maaisel, logistiek en kwaliteitsbewaking in de keten in relatie tot het probleem van 'scherp-in'.

Hopelijk heb je hier voldoende aan voor de onderraad morgen.

Vanavond ontvang je ook de gespreksnota voor het gesprek van de stas met het bedrijfsleven woensdag. Wil je overigens dat daar iemand van ons bij aanwezig is?

Groet,
10.2.e

Van: Lapperre, R.P. (Roald) - DGMI <roald.lapperre@minienm.nl>
Datum: zondag 04 mrt. 2018 9:13 PM
Aan: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>, 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>, 10.2.e - DGMI 10.2.e @minienm.nl>, 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>, 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Kopie: 10.2.e - BSK < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: RFEZIL/MR

11.1

Voor de komende dagen een paar vragen:
- zou één van jullie morgenvroeg willen checken of overleg van Stas met 10.2.e en 10.2.e al is ingepland? Moet dinsdagmiddag, woensdag of uiterlijk donderdag plaatsvinden.
- 11.1

- kan één van jullie een overzicht maken van wat er juridisch allemaal geregeld moet worden als we statiegeld zouden invoeren? De brief verwijst alleen naar het Besluit verpakkingen 2014. Is dat alles? En is dat een Ministeriële regeling of een AMvB? 1 1. 1

gr. Roald

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Lapperre, R.P. (Roald) - DGMI
Aan: 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DBO; 10.2.e - DGMI
Cc: 10.2.e - BSK; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI
Onderwerp: RE: antwoord op jouw vragen: "wat moet er juridisch gebeuren voor statiegeld" en "zwerfafvalinzet gemeenten intensiveren"
Datum: woensdag 7 maart 2018 10:08:48

11.1

gr. Roald

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Datum: maandag 05 mrt. 2018 8:15 PM
Aan: Lapperre, R.P. (Roald) - DGMI <roald.lapperre@minienm.nl>
Kopie: 10.2.e - BSK < 10.2.e >, 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>, 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>, 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>, 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: antwoord op jouw vragen: "wat moet er juridisch gebeuren voor statiegeld" en 'zwerfafvalinzet gemeenten intensiveren'

Beste Roald,

Hierbij antwoord op jouw twee resterende vragen en een extra punt mbt de 'koelen-kwestie' die mogelijk ook in de RFEZIL kan opkomen. Van deze laatste kwestie is de stas op de hoogte, omdat RecyclingNetwerk haar hierover een mail heeft gestuurd. Nieuwe info voor haar betreft onze reactie erop in punt 3 hieronder.

1. **Slimme zinnen voor intensivering zwerfafvalinzet van gemeenten:**

Mijn inzet naar gemeenten zal zijn:

- 11.1

11.1

2. **Wat er juridisch moet gebeuren:**

- Het verpakkingen Besluit is een AmvB.
- In het verpakkingen Besluit staan recyclingsdoelstellingen, daaraan dient er één voor (kleine) flessen te worden toegevoegd. Dit kan samen oplopen met de implementatie van de doelen uit het EU-afvalpakket.
- De wet milieubeheer kent al een de mogelijkheid om statiegeld (of een retourpremie) in te voeren. Dat dient dan ook verder te worden uitgewerkt in het Besluit. (In de niet in werking zijnde artikelen in het Besluit is dit ook al gebeurd, maar deze artikelen dienen dus te worden vervangen danwel aangevuld).

In de bijlage een QenA, waarin we nog aanvullend ingaan op het wetgevingsproces dat voor ons ligt. 11.1

3. De koeien-kwestie: koeien sterven als gevolg van glas- en aluminiumscherven in hun voer (gevolg van blikjes in zwerfafval).

11.1

In de media, waaronder EenVandaag, is aandacht besteed aan het rapport 'Als blikken konden doden'. Het rapport is opgesteld als een afstudeeropdracht aan de WUR en in de publiciteit (ook in Vlaanderen) gebracht door Recycling Netwerk Benelux. Essentie van het rapport is dat jaarlijks circa 4000 koeien sterven als gevolg van het eten van glas- en aluminiumscherven ('scherp-in' genaamd), de schade in de veesector bedraagt circa € 10 tot 16 miljoen/jaar. Scherven ontstaan door maaien van het gras waarin zich blikjes of glas bevinden, indien vooraf die blikjes of glas niet zijn verwijderd.
De Vaste Commissie voor IenW heeft een reactie van stas IenW gevraagd, tijdig voor het AO van 15 maart. Daar wordt nu hard aan gewerkt; brief zal uiterlijk maandag bij stas zijn.
11.1

Ik zal in overleg met LNV nagaan of nog specifieke aandacht nodig is rond herkomst maaisel, logistiek en kwaliteitsbewaking in de keten in relatie tot het probleem van 'scherp-in'.

11.1

Vanavond ontvang je ook de gespreksnota voor het gesprek van de stas met het bedrijfsleven woensdag. Wil je overigens dat daar iemand van ons bij aanwezig is?

Groet,
10.2.e

Van: Lapperre, R.P. (Roald) - DGMI <roald.lapperre@minienm.nl>
Datum: zondag 04 mrt. 2018 9:13 PM
Aan: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>, 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>, 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>, 10.2.e - DGMI 10.2.e @minienm.nl>, 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Kopie: 10.2.e - BSK 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: RFEZIL/MR

11.1 We kunnen volgens schema door. 11.1 Stas heeft zelf met Stas Keizer gesproken en nog wat zaken toegelicht.

Voor de komende dagen een paar vragen:
- zou één van jullie morgenvroeg willen checken of overleg van Stas met 10.2.e en 10.2.e al is ingepland? Moet dinsdagmiddag, woensdag of uiterlijk donderdag plaatsvinden.
- 11.1

- 11.1

1
1.
1

gr. Roald

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 10.2.e - DGMI
Aan: 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI
Onderwerp: RE: Tomra lanceert flessenautomaat voor kleinere winkels
Datum: woensdag 2 mei 2018 19:15:31
Bijlagen: Leaflet-H-10_H-11-BE-digitaal.pdf

..In ieder geval heeft 'ie een maatje met de naam H-10.

Van: 10.2.e) - DGMI
Verzonden: woensdag 2 mei 2018 17:04
Aan: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: RE: Tomra lanceert flessenautomaat voor kleinere winkels

H-11? Waar zou dat voor staan??

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e - DGMI
Verzonden: woensdag 2 mei 2018 15:34
Aan: 10.2.e - DGMI <W 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e >; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: Tomra lanceert flessenautomaat voor kleinere winkels

Ter info

Emballageautomatenproducent Tomra lanceert een vrijstaande en compacte flessenautomaat voor kleine winkels met lagere innamevolumes, zoals de gemakswinkels.

Het interactieve scherm van de H11.

Foto: Tomra

De automaat H-11 is volgens Tomra de juiste keuze voor winkels waar een compacte oplossing voor de terugname van beperkte volumes aan drankverpakkingen gewenst is. Het sorteert ingenomen drankverpakkingen automatisch in twee opslagcompartimenten: petflessen in het ene compartiment en glazen (bier)flesjes in het andere. De automaat is uitgerust met een zogenoemde SoftDrop-container, die zorgt voor

een zachte landing van de glazen flesjes zodat ze hervuld kunnen worden.

Personaliseren

De H-11 beschikt over een groot touchdisplay voor onder meer promotievideo's, spaarprogramma's en donatiecampagnes. De campagnes zijn online in te laden wanneer de automaat verbonden is met Tomra Connect. Door deze software ontstaat nieuwe functionaliteit op het vlak van service, promotie, beheer en statistieken, zegt Tomra. De H-11 automaat is leverbaar in iedere gewenste kleur of met een print in de huisstijl van de eigen winkelformule.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
Sr. beleidsmedewerker

.....
Directie Duurzaamheid
DG Milieu en Internationaal
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Rijnstraat 8 | Postbus 20901 | 2515 EP 's-Gravenhage
.....

T 070- 10.2.e
M 06- 10.2.e

10.2.e @minienm.nl

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Staatssecretaris

Bestuurskern
Dir.Duurzaamheid
Cluster C

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon
10 2 e
Senior beleidsmedewerker

M +31(0)6 10 2 e
10 2 e @minienm.nl

Datum
9 mei 2018

Kenmerk
IENM/BSK-2018/106659

Bijlage
3

beslisnota

vervolgstappen wetgevingstraject statiegeldsysteem

Inleiding

In uw Kamerbrief van 10 maart 2018 over de circulaire verpakkingsketen heeft u aangegeven direct te beginnen met het uitwerken van de wettelijk basis voor statiegeldsysteem voor kleine plastic flessen. 11.1 In deze nota worden u de concept artikelen voorgelegd die 11.1 Tevens wordt u gevraagd te besluiten over het vervolg. Op deze nota is medeparaaf verleend van HBJZ.

Geadviseerd besluit

11.1

Beslistermijn

11.1

Argumentatie en krachtenveld

Met betrekking op de drie genoemde besluitvormingspunten:

1. *Concept artikelen*

Directie DLCE en HBJZ hebben artikelen opgesteld die 11.1 Deze artikelen en het bijbehorende tijdpad voor het wetgevingstraject zijn als bijlage bij deze nota gevoegd.

11.1

- 11.1

2. *Uitwerken wettelijke basis en organiseren stakeholderbijeenkomst*

- U heeft in uw Kamerbrief aangegeven te werken aan een wettelijke basis voor een uniform en landelijk dekkend systeem. Daarbij heeft u aangegeven het bedrijfsleven de ruimte te laten om ten aanzien van de operationele punten de daartoe noodzakelijke stappen te zetten. Tegelijk heeft u ook aangegeven dat er een vergoeding moet komen voor inzamelpunten en dat de kosten evenredig verdeeld moeten worden. Ook heeft u zich uitgesproken over de plaatsen waar innameapparatuur moet komen.
- 11.1
- 11.1

3. *Uitzonderen van kleine verkooppunten*

- In de Kamerbrief is ook aangegeven dat kleine verkooppunten worden ontzien van een verplichting om flessen in te nemen. Ook is aangegeven dat de minimale oppervlakte in wetgeving opgenomen zal worden. 11.1

11.1

- 11.1

- Momenteel voert de directie DLCE een inventarisatie uit naar de verkooppunten van kleine flesjes. 11.1

Politieke context

- Tot nu toe heeft u gesproken met vertegenwoordigers van het verpakkend bedrijfsleven (StAV) en Supermarkten (CBL) en FNLI die de belangen behartigt voor verwerkende en importerende bedrijven en branches in de Nederlandse levensmiddelenindustrie. 11.1 11.1 11.1 11.1
- 11.1
- 11.1 11.1

Kader

U heeft afspraken gemaakt met het verpakkende bedrijfsleven ten aanzien van statiegeld op kleine plastic flessen. Als in het najaar van 2020 blijkt dat het verpakkende bedrijfsleven de reductiedoelstelling voor kleine plastic flessen in het zwerfafval van 70-90% en de 90% recyclingdoelstelling van kleine plastic flessen niet haalt, dan voert u voor de zomer van 2021 statiegeld in.

10.2.e
Senior beleidsmedewerker

1121

Van: 10.2.e - DGMI
Aan: 10.2.e - DGMI; 10.2.e - HBJZ; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI
Onderwerp: RE: vraagje over sappen en zuivel - statiegeld
Datum: zondag 27 mei 2018 22:01:53

11.1

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e - DGMI
Verzonden: zondag 27 mei 2018 21:21
Aan: 10.2.e - HBJZ < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: FW: vraagje over sappen en zuivel - statiegeld

Zie info hieronder.
10.2.e stelt voor om nadere info op te halen bij Tomra, 11.1
11.1
10.2.e

Van: 10.2.e (CE Delft) < 10.2.e @ce.nl>
Verzonden: dinsdag 22 mei 2018 13:46
Aan: 10.2.e - DGMI <H 10.2.e @minienm.nl>
CC: 10.2.e (CE Delft) < 10.2.e @ce.nl>
Onderwerp: FW: vraagje over sappen en zuivel - statiegeld

Beste 10.2.e
1. Van SRN kregen we eerder te horen dat die niet verwachten dat sappen en zuivel andere hygiëne problemen geven als frisdrank en bier. Op dit moment wil SRN graag de flessen met dop erop binnen krijgen. Dat scheelt geur. Met compactering in de winkel komt de geur al vrij bij het compacteren. In het buitenland heeft men ervaring met het beperken van de geuren en hygiene problemen.

2. Wij begrepen dat de sappen eerst uitgezonderd waren vanwege het feit dat die gezond zouden zijn. Wat de redenen nu precies zijn om ze er toch bij te doen weten wij niet. Ik zou jouw collega bij het UBA vragen. Eerder had 10.2.e vrij vaak overleg met zijn verpakkingencollega's in Duitsland en kreeg daar goede informatie van.

Als je een specifieker antwoord wilt, zouden we kunnen bellen met onze internationale contactpersonen van Tomra Systems (Duitsland) en Anker Andersen. Zij zullen ons waarschijnlijk wel vragen waarom we dat willen weten, dus als wij kunnen/mogen aangeven dat jullie ons deze vraag hebben gesteld, willen we hen wel even bellen voor nadere info.

Groet 10.2.e en 10.2.e

CE Delft
Committed to the Environment

CE Delft
Oude Delft 180
2611 HH Delft
+31 (0)15- 10.2.e
+31 (0)6 10.2.e
www.ce.nl
CE Delft verspreidt regelmatig een elektronische nieuwsbrief

Van: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Verzonden: donderdag 17 mei 2018 14:02
Aan: 10.2.e (CE Delft) 10.2.e @ce.nl>; 10.2.e (CE Delft) < 10.2.e @ce.nl>
Onderwerp: vraagje over sappen en zuivel - statiegeld

Hoi 10.2.e en 10.2.e,
We dachten aan jullie voor dit vraagje..
Hebben jullie informatie over :

- eventuele hygiëne-problematiek in winkel indien sappen en zuivel in een statiegeldsysteem worden meegenomen?
- de redenen waarom Duitsland eerst niet en recentelijk wel sappen en zuivel hebben opgenomen in statiegeld?

Hopelijk een suggestie van jullie.
Groet

Van: 10.2.e | NederlandSchoon
Aan: 10.2.e; 10.2.e; 10.2.e; 10.2.e (WVL); 10.2.e (WVL); 10.2.e (WVL); 10.2.e - IXSMI; 10.2.e - IXSMI
Onderwerp: Zwerfafvalvergoeding: overzicht met toelichting
Datum: dinsdag 16 mei 2017 13:11:27
Bijlagen: image001.png
image002.png
image003.png
Projectenrapportage Q1-2017.docx
Prioriteit: Hoog

Hallo,

Naar aanleiding van de LAZ vergadering van gisteren:

Rapportage LAZ: Bijgaand de rapportage die wij (NLSchoon, RWS, NVRD) elk kwartaal maken van het hele LAZ programma.
De OGSM structuur is daarbij aangehouden. Als je één onderdeel bekijkt, dan zie je dat wij dat zo smart mogelijk rapporteren.

Zwerfafvalvergoeding: De zwerfafvalvergoeding geeft gemeenten een enorme impuls aan de innovatieve aanpak van zwerfafval. Bijgaand de financiën en een aantal korte beschouwingen.
Tabel overzicht -voorlopige indicatie -vergoeding zwerfafvalvergoeding 2013-1016

	2013	**2014**	**2015**	**2016 (voorlopig: beoordeling verantwoording is nog niet afgerond)**	**totaal**
Totaal budget beschikbaar	€ 20 Miljoen	€ 20 Miljoen	€ 20 Miljoen	€ 20 Miljoen	€ 80 Miljoen (100%)
Totaal overgemaakt	€ 15.8 Miljoen (80% van jaarbudget)	€ 17.6 Miljoen (88% van jaarbudget)	€ 14.5 Miljoen (72% van jaarbudget)	€ 15.0 Miljoen (75% van jaarbudget)	€ 62.9 Miljoen (79% van totaal beschikbaar budget)
Verantwoord door gemeenten	€ 3.1 Miljoen	€ 13.0 Miljoen	€ 16.6 Miljoen	€ 17.6 Miljoen	€ 50.3 Miljoen (80% van totaal overgemaakte bedrag)
Aantal deelnemende gemeenten met verantwoording	101	308	323	327 zijn binnen april 2017 (12 Schoon Belonen gemeenten worden nagejaagd 52 niets ingediend; ca 7 nog nagejaagd)	volgt

Dekking deelnemende gemeenten Nederland	25%	76%	82%	84% (verwachting 84-85%)	84% van 390 gemeenten

- Jaarlijks is er 20 miljoen beschikbaar voor gemeenten voor de extra aanpak van Zwerfafval. De verdeelsleutel is het inwoneraantal. In 2016 was de vergoeding 1,18 per inwoner
- Gemeenten houden recht op hun vergoeding voor de duur van de Raamovereenkomst II 2013-2022.
  Niet elke gemeente vraagt elk jaar de vergoeding aan: Wat bijvoorbeeld voorkomt is dat een kleine gemeente (relatief laag budget en vaak beperkte fte) er voor kiest om een paar jaren 'op te sparen'. Zowel in budget en eigen uren om vervolgens de hele gemeente van een nieuw afvalbakkenplan te voorzien of een educatieprogramma op te zetten.
- In 2015 waren 15 gemeenten die nog geen zwerfafvalvergoeding hadden ingezet. Dit waren allemaal gemeenten in de laagste stedelijkheidcategorieën. Ze gaven als belangrijkste reden aan dat ze geen zwerfafvalprobleem ervaarden en ook maar beperkte fte beschikbaar hadden. Een aantal van deze gemeenten is in 2016 aan de slag gegaan met de zwerfafvalaanpak.
- Een gemeente kan een voorschot aanvragen voor haar extra aanpak. Dit moet de gemeente achteraf verantwoorden.
- Er zijn gemeenten die de activiteiten zelf voorfinancieren, of financieren uit nog openstaande deel van de zwerfafvalvergoeding van een eerder jaar, en achteraf een verantwoording indienen voor uitbetaling.
- Steeds meer gemeenten gaan aan de slag met meerjarenplannen om zwerfafval tegen te gaan, een goed voorbeeld is op het gebied van educatie. Zo vormt zwerfafval echt een onderdeel van het beleid, met een visie en strategie.
- Bekende activiteiten op het gebied van zwerfafval zijn vuurwerkvegen, de Landelijke Opschoon Dag, lessen op scholen, snoeproute aanpak, zichtbaar schoonmaken, het inzetten van zwerfafvalcoaches, het in kaart brengen en op de kaart zetten van actieve vrijwilligers.
- NB. 102 gemeenten doen mee aan de pilot Schoon Belonen en kunnen de Zwerfafvalvergoeding inzetten ter financiering van de pilot. Je ziet dat het enthousiasme van deze gemeenten zo groot is dat ze vaak, naast de standaardvergoeding extra fte en middelen vanuit de gemeente voor vrij maken.

Als je nog vragen hebt naar aanleiding van deze informatie, dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,
10.2.e
Directeur

LET OP: NederlandSchoon is verhuisd naar:
Benoordenhoutseweg 46, 2596 BC Den Haag

Stichting Nederland Schoon | Benoordenhoutseweg 46 | 2596 BC Den Haag
070 - 10.2.e | 06 – 10.2.e
Volg de supporters ook op:

NederlandSchoon

Stichting Nederland Schoon

Projectenrapportage

1e kwartaal 2017

Den Haag, april 2017

NederlandSchoon

Projectenrapportage Q1-2017

Contents

1 PARTICIPATIE EN PUBLIEKSACTIVATIE 3
1.1 Activatie Supporters van Schoon 3
1.2 Faciliteren van gemeenten 4
1.3 Ambassadeurs SvS 4
1.4 Supporter van Schoon als social brand 5
1.5 Participatie Bedrijven 5
2 BEHEER EN INRICHTING OPENBARE RUIMTE 6
2.1 Maatwerkadvies 6
2.2 Instrumenten 7
2.3 Sturen op beleving 8
2.4 Benchmarking 8
2.5 Beeldgericht reinigen/certificering 9
2.6 Verkiezing Uitblinker 2017 9
2.7 Monitoring 10
3 CENTRUMGEBIEDEN 11
3.1 Winkelgebieden 11
3.2 Fastfood 13
3.3 Snoeproutes 14
3.4 Markt 15
3.5 Uitgaansgebieden 15
4 VERKEER EN VERVOER 16
4.1 Openbaar vervoer 16
4.2 Verkeer – Rijwegen / VZP's & Provinciale wegen 17
4.3 Verkeer – Gemeentelijke wegen 18
4.4 Fastfood/pompstations 18
5 VRIJE TIJD 19
5.1 Open Evenementen 19
5.2 Gesloten Evenementen 20
5.3 Recreatie - Strand en binnenwater 21
5.4 Recreatie - Bossen 22
6 JEUGD 23
6.1 Aandeslagmetafval.nl 23
6.2 Aansluiting Landelijke Opschoondag 23
6.3 VO Lesmodule 24

1128

6.4 Samenwerking (commerciële) partners 24
7 SCHOON BELONEN 25
7.1 Onderzoek en monitoring 25
7.2 Maatwerkondersteuning voor gemeenten 25
7.3 Lokale communicatie 26
7.4 Maatschappelijke organisaties 26
7.5 Stakeholders 27
8 SAMENWERKINGSVERBAND 28
8.1 Een landelijke organisatie 28
8.2 Maatschappelijk draagvlak 28
8.3 Stakeholders 29
8.4 Integratie Communicatie 29
8.5 Kennisdeling 30

1 PARTICIPATIE EN PUBLIEKSACTIVATIE

1.1 Activatie Supporters van Schoon

Doelstellingen

*Organisatie of ondersteuning van tenminste 5 landelijke (SvS) schoonactivaties.
*Steeds meer mensen geven aan mee te hebben gedaan aan een landelijke schoonactivatie in hun buurt, LOD > 100.000.
*Aantal acties aangemeld op SvS website stijgt met 25% t.o.v. 2016.
*Teller SvS naar 250.000 totaal (eind 2017).
*Free publicity rondom landelijke activaties stijgt >6 miljoen euro.

Activiteiten

1. Inwoners (gemeenten) en bedrijven ruimen zwerfafval op doordat wij aanstekelijke landelijke acties zoals LOD, LCUE, Keep-it-Clean-Day, Schoonste Strandenverkiezing, Schoonste Winkelgebieden Verkiezing en Nieuwjaarsvegen organiseren, promoten en/of ondersteunen vanuit Supporter van Schoon.
2. Supporters van Schoon en intermediaire partijen worden ondersteund bij schoonhouden omgeving doordat wij via de webshop handige opruimmaterialen en communicatiemiddelen gemakkelijk en voordelig aanbieden en doordat wij de mobiele Supportershome lokaal inzetten.
3. De communicatiekracht van SvS in media en openbare ruimte wordt versterkt doordat wij aanstekelijke SvS uitingen en voorzieningen helpen verspreiden (bv de klikosticker) en zorgen voor een éénduidige uitstraling van deze communicatiemiddelen.
4. Voordat een nieuwe publieksverkiezing "Schoonste Buurt van Nederland" wordt geïntroduceerd, wordt de haalbaarheid inzichtelijk gemaakt door een gedegen plan van aanpak te maken met de intentie om uiterlijk in 2018 met deze verkiezing van start te gaan.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Nieuwjaarsvegen	Organisatie van landelijke schoonactivatie op 1 januari ter bestrijding van vuurwerkafval. Free Publicity waarde: 1,2 miljoen euro	Gereed. Activatie 1 januari 2017	Gemeente Amsterdam (kickoff) e.v.a.
Landelijke Opschoondag	Organisatie van landelijke schoonactivatie met recordaantal van 2483 aangemelde acties en 113.528 deelnemers Free Publicity waarde: 3,3 miljoen euro	Gereed. Campagne maart 2017 Activatie 25 maart 2017	388 gemeenten 1.000 bedrijven en maatschappelijke organisaties 700 scholen
Let's Clean Up Europe	Ondersteuning van Europese opschoonactivatie - ter voorbereiding-	Q2 (mei)	RecycleValley

1.2 Faciliteren van gemeenten

Doelstellingen

*50% van deelnemende gemeenten maakt gebruik van het participatiepakket en de mogelijkheden die het SvS platform biedt.
*Ontwikkelen van een digitale kaart met actieve (SvS) gemeenten en hun ambassadeurs.

Activiteiten

1. Betrekken en faciliteren van gemeenten bij landelijke SvS-activiteiten door het ontwikkelen en aanbieden van een concreet participatiepakket.
2. Ontwikkelen van een digitale kaart waarop de activiteiten en samenwerkingen met (SvS) gemeenten inzichtelijk worden gemaakt door bestaande databases en netwerken en relevante kennis te combineren.
3. Versterken van lokale roots SvS (dichtbij) door ontwikkelen gepersonaliseerde SvS gemeentepagina (ook voor niet-Schoon Belonen gemeenten).
4. Meten van tevredenheid doelgroep door uitvoeren klanttevredenheidsonderzoek onder deelnemende gemeenten.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Landelijke Opschoondag	In alle NL (en Schoon Belonen) gemeenten zijn acties georganiseerd in het kader van de Landelijke Opschoondag. Hiervoor zijn speciale (communicatie)materialen gefaciliteerd.	Gereed. Q1	NL gemeenten
Participatiepakket gemeenten	Samenstelling van een participatiepakket ter activatie van gemeenten	Q2	

1.3 Ambassadeurs SvS

Doelstellingen

*In alle gemeenten identificeren we minimaal 1 SvS ambassadeur (393 totaal).
*Organiseren van 1 landelijke SvS bijeenkomst (SvS 'Speldjesregen').
*Ontwikkelen van een digitale kaart met actieve ambassadeurs per gemeente.
*90% van de ambassadeurs geeft aan zich gesteund te voelen door de SvS beweging.

Activiteiten

1. Identificeren van SvS door beschikbare databases te benutten en hier een actie- en contactstrategie voor te ontwikkelen.
2. Ontwikkelen digitale kaart waarop ambassadeurs en hun activiteiten zichtbaar zijn, door bestaande databases, netwerken en aanvullende informatie vanuit gemeenten te combineren.
3. Vergroten aandacht en waardering voor ambassadeurs doordat we (ism gemeenten) pers- en media-aandacht zoeken op relevante SvS momenten en door organiseren van landelijke SvS bijeenkomst waarin ervaringen kunnen worden uitgewisseld en waarbinnen een SvS 'Speldjesregen' wordt georganiseerd.
4. Ondersteuning van lokale SvS-initiatieven door via digitaal platform inspiratie, (gratis) materialen en tips te verstrekken.
5. Meten van waardering voor SvS beweging door marktonderzoek uit te voeren onder ambassadeurs.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Identificatie SvS per gemeente	Update lijst met 267 Supporters uitbouwen	Q2	Intern
Opzet digitale kaart	Overzicht met ultieme ambassadeurs creëren	Q2	Intern
Contactstrategie opzetten Ambassadeurs	Communicatiestrategie Ambassadeurs opzetten	Q2	Intern, MediaXplain

1.4 Supporter van Schoon als social brand

Doelstellingen

*Waardering digitaal platform SvS >7,5.
*Social media/online community SvS groeit met minimaal 25%.
*Interactieratio social media tussen 2% en 4%.
*Gem. aantal unieke bezoekers 30.000 p/m.
*Min. 12 nieuwe SvS videos, 12 nieuwe fotoportretten.

Activiteiten

1. Supporter van Schoon staat dichtbij Nederlanders door toetsing en optimalisatie van social brand strategy en digitale platforms.
2. Meer aandacht voor Supporterverhalen en storytelling door aanstekelijke Supporters in beeld te brengen en meer video in te zetten in communicatie.
3. Betrokkenheid van Supporters vergroten door goed gekozen contactmomenten in te plannen (bv periodieke nieuwsbrieven), aanscherpen online value proposition en vergroten interactiemogelijkheden website en mobiele platform.
4. Inzicht verkrijgen in waardering SvS platforms door uitvoeren van enquête onder bezoekers.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Optimalisatie platform SvS	Verbetering website flow en laagdrempelige digitale werving van SvS	Q1 en Q2	Guilty People
Content creatie	Productie Supportersverhalen en andere (video)content	Q1 en Q2	Kyver, Annemieke Kok
Contactstrategie	Optimalisatie contentkalender social media en nieuwsbrieven	Q1 en Q2	MediaXplain

1.5 Participatie Bedrijven

Doelstellingen

*Min. 5 bedrijven met een landelijk bereik sluiten zich actief aan bij de SvS beweging
*Aangesloten bedrijven doen mee aan de landelijke publieksactivaties >800 acties aangemeld.
*Ontwikkeling van een participatiepakket waarmee SvS bedrijven worden ondersteund.

Activiteiten

1. Inventarisatie van actieve (commerciële en niet-commerciële) bedrijven die incidenteel of structureel actief zijn in het opruim[illegible]r zwerfafval door bestaande databases, netwerken en kennis te combineren.
2. Bedrijven worden actief en gericht benaderd met relevante kennis en tools doordat wij de contactstrategie voor bedrijven aanscherpen.
3. Bedrijven doen mee aan landelijke schoonactivaties doordat zij vanuit de nieuwe Schoon Organisatie gefaciliteerd en ontzorgd worden met een participatiepakket.
4. Meten van tevredenheid en actiebereidheid door uitvoeren SvS belevingsonderzoek onder doelgroep bedrijven.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Landelijke Opschoondag	Samenwerking met bedrijven rondom LOD: meer dan 1000 bedrijven actief.	Gereed, Q1	Starbucks, FC Volendam, Pulitzer, Domino's, Febo, Albert Heijn, McDonald's, Lidl, Hema, e.a.
Aanscherpen contactstrategie bedrijven	Update leads en contactstrategie 2017	Q2	Intern
Participatiepakket LOD	Optimalisatie (communicatie) materialen bedrijven LOD 2018 nav evaluatie	Q2	

2 BEHEER EN INRICHTING OPENBARE RUIMTE

2.1 Maatwerkadvies

Doelstellingen

*Inventarisatie activiteiten gemeenten tbv 0-meting.
*80 gemeenten gebruiken de maatwerkaanpak.
*Bezoek alle gemeenten die geen of deels gebruik maken van zwerfafvalvergoeding.
*Maatwerkmedewerkers zijn bekend en aanpak wordt gewaardeerd bij de benaderde gemeenten.

Activiteiten

1. We hebben een beeld van Nederland doordat we inventarisatie maken van activiteiten bij alle NL gemeenten en deze in kaart brengen.
2. Gemeenten kunnen individueel ondersteund worden door ontwikkelen maatwerkaanpak.
3. Maatwerkaanpak kan worden uitgevoerd door beschikbaarheid maatwerkmedewerkers.
4. Zwerfafvalvergoeding wordt optimaal benut door actief benaderen en ondersteunen van gemeenten die achterlopen.
5. Maatwerkaanpak is bekend door opzetten communicatieplan met aandacht voor resultaten/ervaringen.
6. Waardering maatwerkaanpak en effectiviteit van dit programma wordt gecheckt door middel van (kwalitatief) onderzoek

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Inventarisatie activiteiten gemeenten (0-meting)	Meetbaar maken van effecten van onze inspanningen. Tevens inzicht krijgen in activiteiten en behoefte van gemeenten.	Meting is verricht. Resultaten geanalyseerd. Gereed.	NLS, gemeenten.
Maatwerkaanpak algemeen	Integreren maatwerkaanpak Gemeente Schoon t.b.v. optimalisatie efficiëntie en samenwerking.	Gehele jaar, aantal gemeenten wordt bijgehouden.	RWS (Addie Weenk, Sharon Buys e.a.)
Accountaanpak benutten zwerfafvalvergoeding	Activeren gemeenten die nog geen gebruik maken van de vergoeding d.m.v. hierop wijzen door 'accountmanagers' die gemeenten toch al bezoeken.	Er is gestart met het benaderen van deze gemeenten.	RWS, NVRD, NLS.
Communicatieplan voor resultaten B&IOR	Aan de hand van een jaarkalender en door reguliere afstemming is voor betrokken partijen inzichtelijk wie wat wanneer communiceert op welke manier.	Continu	RWS, NVRD, NLS
Effectmeting maatwerkaanpak	Onderzoek onder n.t.b. aantal gemeenten om waardering maatwerkaanpak na te gaan.	Eind 2017	NLS, gemeenten.

2.2 Instrumenten

Doelstellingen

*80% gemeenten is bekend met het belang van deze onderwerpen en de beschikbare instrumenten.
*10% van de gemeenten neemt deel aan minimaal 1 kennisbijeenkomst over deze thema's.
*Minimaal 15 gemeenten gaan aan de slag met dit instrument (al dan niet met maatwerkondersteuning).
*5% van de gemeenten neemt deel aan een evaluatiebijeenkomst over deze thema's.

Activiteiten

1. Gemeenten krijgen kennis door actualiseren factsheets, handleidingen, voorbeelden en kengetallen n.a.v. inzichten en praktijkervaringen.
2. Gemeenten geïnformeerd over factsheets etc. en de mogelijkheid de zwerfafvalvergoeding in te zetten door opzet communicatieplan.
3. Gemeenten geïnformeerd door organiseren kennisbijeenkomsten per thema en bestaande benchmarkbijeenkomst (van NVRD).
4. Slimmere bakken doordat wij leveranciers, ontwerpers en gedragsbeïnvloeders bij elkaar brengen in brainstorm.
5. Aandacht voor arbeidsparticipatie doordat zwerfafval wordt meengenomen in NVRD-project arbeidsparticipatie in het fysieke domein.
6. Bekendheid met thema's doordat gemeenten die bij de Zwerfafvalvergoeding thema's kiezen worden gewezen op handleiding en advies.
7. Thema's worden optimaal ingezet doordat gemeenten die dit wensen op maat worden geadviseerd bij toepassing / implementatie.
8. Nieuwste inzichten blijven up to date door organisatie evaluatiebijeenkomst / terugkomdag voor gemeenten met praktijkervaring.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Up to date houden kennisdocumenten	Gemeenten krijgen kennis door actuele factsheets, handleidingen, voorbeelden en praktijkervaring. Dit wordt per onderwerp beoordeeld.	Inventarisatie bijna gereed.	NLS, NVRD
Accountaanpak benutten zwerfafvalvergoeding	Gemeente wijzen op de mogelijkheden voor inzetten zav door hier via diverse communicatie op te (blijven) wijzen.	Gemeente worden op diverse momenten geïnformeerd over benutten zav (o.a. bij indienen jaarplan vergoeding).	RWS, NVRD, NLS
Kennisbijeenkomst over thema's B&IOR	Gaat over: ontwerp inrichting en beheer / afvalbakken / bijplaatsingen / handhaving / (arbeids)participatie.	- Kennisbijeenkomst met G4 over handhaving in januari. - Grondstoffencongres aandacht besteedt aan monitoring, bijplaatsing, Zwerfafvalvergoeding - 13 juni gehele dag, waarop al deze onderwerpen aan bod komen.	RWS, NVRD, NLS
Maatwerkaanpak onderwerpen B&IOR	Bekendheid thema's bevorderen door te wijzen op kennisproducten en het leveren van maatwerk waar kennis wordt toegepast en geïmplementeerd.	Gehele jaar. Vanuit RWS ontwikkeling voucher regeling t.b.v. ondersteuning gemeenten.	RWS, NVRD, NLS
Bijeenkomst evaluatie / terugkomdag	Bijeenkomst voor gemeenten om praktijkervaring te delen.	Q4	RWS, NVRD
Brainstorm afvalbakken	Slimmere bakken doordat wij leveranciers, ontwerpers en gedrags-beïnvloeders bij elkaar brengen in brainstorm.	Gestart in maart, overleggen lopen. Kennisproduct in wording.	RWS, NVRD, NLS, fabrikanten van afvalbakken
NVRD-Arbeidsparticipatie project	Advies hoe om te gaan met mensen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Lopend project van de NVRD.	Thema op 13 juni, vervolg ter uitwerking.	NVRD + achterban

2.3 Sturen op beleving

Doelstellingen

*80% van gemeenten is bekend met mechanismen achter beleving en de verbetermogelijkheden.
*Min. 40 gemeenten voeren Quickscan uit en delen de resultaten met gemeenten in een kennisbijeenkomst.

Activiteiten

1. Gemeenten worden gewezen op mechanismen achter beleving en eigen verbetermogelijkheden door ontwikkelen Quickscan beleving.
2. Nieuwe interventies voor verbetering van de beleving worden ontwikkeld door samenwerking met koplopergemeenten.
3. Kennis wordt gedeeld binnen 60 gemeenten door organisatie 3 kennisbijeenkomsten met resultaten quick scan, tips en ervaringen.
4. Kennisdeling met alle gemeenten door verzamelen en bundelen kennis en ervaring in document / rapport / factsheet.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Quickscan beleving	Sturen op beleving is de afgelopen jaren opzet door NVRD, RWS, CROW en NLS. Er is een kennisbehoefte over dit onderwerp bij gemeenten. Het ontwikkelen en toepassen van een quick scan beleving moet hierin voorzien.	Model is gereed, eind mei toetsing i.s.m. 3 gemeenten. Afronding voor het congres in november.	NVRD (trekker), RWS, CROW, NLS
Nieuwe interventies beleving	Pilot voor het toepassen van nieuwe interventies die uit de quick scan voorkomen. Uitbreiding van de reeds voorhanden zijnde kennis.	Toetsing 3 gemeenten eind mei, daarna uitvoeren quickscan bij 40 gemeenten (Q3).	NVRD (trekker), RWS, NLS
Kennisbijeenkomsten (3x)	Delen van resultaten van de quick scan die door gemeenten is ingevuld en het delen van tips en ervaringen onderling.	Begin juni communiceren over tussenresultaten van de test, dan ook werven 40 gemeenten.	NVRD (trekker), RWS, NLS
Kennisdocument beleving	Opstellen kennisdocument, delen via Kenniswijzer en NLS site. Aandacht hiervoor via communicatiekanalen.	Afronding totale project: Q4	NVRD (trekker), RWS, NLS

2.4 Benchmarking

Doelstellingen

*40 gemeenten nemen deel aan de bestaande benchmark Schoon van de NVRD.

Activiteiten

1. Verbeteren benchmark door evaluatie ervaringen benchmark afgelopen jaar en optimaliseren vragenlijst.
2. Gemeenten doen mee aan benchmark door aantrekkelijke communicatie en het gratis aanbieden van 3 benchmarkbijeenkomsten.
3. Gemeenten kunnen van elkaar leren door 40 individuele eind rapportages en publicatie te delen en hierover te communiceren.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Evaluatie Benchmark	Evaluatie en werving 40 gemeenten voor deelname in 2017, om cijfers over schoon te delen.	Werving feb - mei. Looptijd: gehele jaar.	NVRD, diverse gemeenten.
Benchmarkbijeenkomsten (3x)	1. Startbijeenkomst inventarisatie behoefte deelnemers. 2. Bespreken tussentijdse resultaten. 3. Bespreken eindresultaten.	Startbijeenkomst voorlopig voorzien eind mei. Andere bijeenkomsten n.t.b.	NVRD, diverse gemeenten.
Communicatie rondom benchmark	Actieve communicatie rondom benchmark.	Werving via nieuwsbrieven, Gram e.a..	NVRD i.s.m. NLS.

2.5 Beeldgericht reinigen/certificering

Doelstellingen

*80% van de gemeenten en uitvoerende bedrijven en minimaal 10 aannemers is bekend met Keurmerk Beeldschoon en de voordelen.
*Minimaal 6 organisaties halen certificering Keurmerk Beeldschoon.
*Min. 6 aanbestedingen met keurmerk eis.

Activiteiten

1. Keurmerk Beeldschoon is bekend door publicatie artikelen, presentaties en bijhouden website.
2. Keurmerk Beeldschoon wordt ingezet door Gemeenten te informeren over mogelijkheden zwerfafvalvergoeding.
3. Organisaties gaan aan de slag door te starten met kennis/intervisietraject kwaliteitsmanagement publieke bedrijven.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Communicatie rondom Keurmerk Beeldschoon	Werken aan bekendheid en uitrol van beeldgericht werken met borging d.m.v. Keurmerk.	Diverse communicatiemomenten, waaronder Gram, Stadswerk Magazine, Kennisbijeenkomsten e.d. O.b.v. metingen lijkt 80% bekendheid ambitieus.	NVRD
Accountaanpak benutten Zwerfafvalvergoeding	Gemeenten wijzen op mogelijkheden zav voor Keurmerk Beeldschoon.	Continu	NVRD
Kennistraject kwaliteitsmanagement publieke bedrijven	Opzetten kenniskring kwaliteits-management om partijen kennis te laten maken met het Keurmerk en deze ook in praktijk te brengen.	Intervisietraject, waar keurmerk onderdeel van is, is gestart. 6 Deelnemers krijgen 0-meting als eerste stap richting certificering.	NVRD

2.6 Verkiezing Uitblinker 2017

Doelstellingen

*25 aanmeldingen voor de Uitblinker 2017.
*Gefilmde portretten van 10 genomineerden.
*Lokale en landelijke publiciteit

Activiteiten

1. Verkiezing uitblinker wordt georganiseerd door actualisatie plan van aanpak en het formeren van een projectteam.
2. Uitblinker krijgt publiciteit door opzet communicatieplan en uitreiking op Zwerfafvalcongres 2017

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Verkiezing Uitblinker	In het zonnetje zetten van straatreinigers en medewerkers t.b.v. imago vak / branche.	- Voorbereidingen: feb – maart. - 17 mei congres NVRD als start voor aanmeldingen. - Maken portretten genomineerden sept - Uitreiking: november (congres).	NVRD
Communicatie rondom Verkiezing Uitblinker	Bekendheid geven aan Verkiezing	Diverse momenten, nadruk op november	NVRD i.s.m. NLS

2.7 Monitoring

Doelstellingen

*Gedragen landelijke monitor die vanaf 2018 uitgevoerd kan worden.
*25 gemeentes nemen deel aan kennisbijeenkomst monitoring.
*Aantal gemeenten dat beleidsmonitor uitvoert neemt toe met 10%.

Activiteiten

1. Landelijke monitor optimaliseren : beter beeld type en hoeveelheid zwerfafval door aanpassing in opzet kwantitatieve metingen.
2. Landelijke subjectieve monitoring wordt geoptimaliseerd door samenbrengen RWS en NLS metingen.
3. Monitoring wordt geoptimaliseerd door onderzoek naar de mogelijkheid van bigdata en nieuwe technieken.
4. Gemeenten stimuleren inzet lokale beleidsmonitor door actualisatie handreiking, kennisbijeenkomst en communicatie.
5. Gemeenten stimuleren monitoring in te zetten via zwerfafvalvergoeding en maatwerkaanpak.
6. Verkennen mogelijkheid landelijke richtlijnen / ambitieniveaus voor schoonheid, schoonbeleving en hoeveelheid zwerfafval door onderzoek en groepsgesprekken stakeholders.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Transitie naar Landelijke monitor 2018	Betrokkenheid bij project 3.5 Oude Afvalfonds, waarin overall ambities zijn opgesteld. (NB: hierover wordt apart gerapporteerd).	Project 3.5 Oude Afvalfonds bevindt zich in de opstartfase. RWS heeft trekkersrol. Invoering vanaf 2018 zal moeten blijken.	RWS i.s.m. NLS.
	Verkennen mogelijkheden landelijke richtlijnen.	3.5 Oude Afvalfonds – onderdeel. Waarschijnlijk pas in 2018.	RWS i.s.m. NLS.
	Metingen NLS worden geoptimaliseerd en worden uitgevoerd, totdat Landelijke monitor gereeds is.	Optimalisatie heeft plaatsgevonden, o.b.v. Q1-resultaten evalueren en afronden.	NLS
	Optimaliseren monitoring m.b.v. big data / nieuwe technieken.	Mogelijkheden worden onderzocht.	NLS
Up to date houden kennisdocumenten over Monitoring	Actueel houden kennisdocumenten, kennisbijeenkomst en communicatie (Kenniswijzer).	Inventarisatie gereed, nieuw op te stellen documenten wordt overwogen.	NVRD, NLS
	Kennisbijeenkomst Monitoring	Aandacht besteed aan Monitoring op Grondstoffencongres. Overige momenten nader te bekijken (congres?)	
Accountaanpak benutten zwerfafvalvergoeding	Stimuleren gemeenten inzetten monitoring.	Gehele jaar	NVRD, RWS, NLS

3 CENTRUMGEBIEDEN

3.1 Winkelgebieden

Doelstellingen

*Alle G75 gemeentes doen mee aan de Verkiezing.
*50% van de ondernemers in de deelnemende winkelbieden kent de verkiezing.
*Minimaal 1 kennisbijeenkomst en training t.b.v. uitwisseling kennis.
*De uitstraling rondom de winnaars van de Verkiezing naar bezoekers, winkeliers en gemeente wordt 2x zo groot als in 2016.
*Bij min. 4 winkelgebieden worden heldere afspraken gemaakt over beheer (bijv. beheerovereenkomst).

Activiteiten

1. Het beschikbaar krijgen van een ranglijst van winkelgebieden door het uitvoeren van de Verkiezing Schoonste Winkelgebied.
2. Vergroten bekendheid bij ondernemers, gemeenten en beheerders door het opzetten van een interactief dashboard en communicatieplan.
3. G75 dragen financieel bij en gebruiken Verkiezing voor stimuleren samenwerking door organiseren accountaanpak.
4. Ondernemers kennen Verkiezing door het onderhouden van het netwerk en samenwerking met (supermarkt)bedrijven.
5. Kennisuitwisseling bevorderen tussen gemeentes, ondernemers en beheerders door organiseren van kennisbijeenkomsten en het ontwikkelen van trainingen om het instrumentarium zelf te kunnen toepassen.
6. Matig scorende winkelgebieden helpen door verbeteren van de samenwerking tussen gemeentes, ondernemers en beheerders.
7. Zicht krijgen op bureaus die expertise hebben om projecten op te kunnen zetten in winkelgebieden door uitvoer van een inventarisatie.
8. Het aantal bonnetjes in de detailhandel vermindert door i.s.m. Detailhandel Nederland te onderzoeken wat hier de mogelijkheden voor zijn.
9. Verkiezing versterken door te kijken naar verband tussen uitkomsten Verkiezing en kennis over beheer en inrichting openbare ruimte.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Verkiezing Schoonste Winkelgebied	De Verkiezing vergroot betrokkenheid van stakeholders (m.n. ondernemers, gemeenten en beheerders) en zet aan tot samenwerking. Ondernemers worden (via gemeenten) betrokken door PR-aanpak + gebruik lijst van ondernemers eerdere jaren. 2x zo grote uitstraling → i.p.v. 10 naar 20 gemeenten die pakket gebruik en ook 2x zoveel outdoor uitingen.	Werving winkelgebieden tot en met april. Doelstelling G75 mee te laten doen, lijkt haalbaar. Resultaten ondernemers / uitstraling = begin Q4.	NLS, diverse gemeenten, ABR.
Ontwikkelen interactief dashboard	Ontsluiten data Verkiezingen d.m.v. bouwen dashboard.	Gestart. Gereed & presentabel half oktober.	NLS, ABF.
Communicatieplan (Verkiezing)	Vanaf start metingen tot aan bekend making winnaar. Loopt parallel aan Verkiezing. Diverse communicatiemomenten en –middelen.	Q2 – Q4.	NLS, Smith Communicatie.
Accountaanpak (Verkiezing)	Toegespitst op werving Verkiezing, ca 10% van gemeente hebben hierdoor ook contact met NLS over andere onderwerpen.	Gedurende werving Verkiezing (tot en met april).	NLS, diverse gemeenten.
Inventarisatie actieve aanpakwinkelgebieden van gemeenten	Onderdeel van de 0-meting bij gemeenten.	Gereed. Analyse van resultaten volgt nog.	NLS.
Verbreding Verkiezingsresultaten	Relatie leggen uitkomsten (2016) en beheer en inrichting openbare ruimte. Samenwerking met Bureau Waterpas en Cyber.	Gereed einde Q2.	NLS, Bureau Waterpas, Cyber.
(Supermarkt) bedrijven SvS / Netwerk	Ondersteunen van bedrijven die SvS willen zijn / worden. Specifiek voor supermarkten uitwerking samenwerking met Supermarkt van het Jaar Verkiezing (actieve rol hierin).	Gehele jaar	NLS, Supermarkt van het Jaar, diverse bedrijven SvS.

Kennisbijeenkomst Winkelgebieden	Kennisbijeenkomst voor alle betrokkenen / stakeholders.	9 mei	NLS, diverse gemeenten en marktpartijen.
Training gebruik instrumentarium	Training t.b.v. gemeenten om instrumentarium beter te benutten.	Najaar.	NLS, RWS.
Handreiking Schone Winkelgebieden	Kennisdocument a.d.h.v. ervaringen m.b.t. maatwerk, inclusief materialen en procesbeschrijving.	Q3	NLS, RWS.
Maatwerk projecten per winkelgebied	Beheerders van winkelgebieden betrekken bij het schoonhouden van winkelgebieden. Pilots lopen nu in ca. 6 winkelgebieden, mate van concretisering verschilt.	Gehele jaar, afronding voor congres (november).	NLS, MVGM, Apleona, Colliers, Wereldhave, Centrummanagement Arnhem e.a.
Beheerovereenkomst	Voorbeeld document t.b.v. richtlijnen hoe afspraken over beheer met elkaar te maken.	Nog niet gestart, volgt uit maatwerkaanpak.	NLS, RWS.
Bureau inventarisatie	Inventarisatie van bureaus die gemeenten kunnen ondersteunen bij de aanpak van schonere winkelgebieden. Benaderen bureaus t.b.v. platform (PM).	Eerste opzet gereed. Gereed einde Q2. Is basis voor bouwen platform.	NLS.
Vermindering uitgifte bonnetjes	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn om aantal uitgegeven bonnetjes in retail / horeca te verminderen.	Inventariserende fase.	NLS, Detailhandel Nederland, CBL.

3.2 Fastfood

Doelstellingen

*Het betrekken van minimaal 1 extra fastfoodketen bij de organisatie t.b.v. een structurele samenwerking.
*Het onderwerp 'fastfood' krijgt aandacht bij de kennisbijeenkomsten 'Winkelgebieden'.
*In 1 centrumgebied wordt de 'fastfoodaanpak' toegepast.
*SvS wordt zichtbaar op fastfood verpakkingen van tenminste 1 fabrikant.

Activiteiten

1. Het onderhouden van het netwerk binnen de fastfoodbranche door continuering van de samenwerking/bedrijven SvS.
2. Het activeren van nieuwe fastfoodketens door een maatwerk aanpak, waarbij kennis wordt gedeeld en toegepast.
3. Ontwikkelen van een aanpak / handreiking 'Fastfood' door het verzamelen en ordenen van relevante kennis en ervaringen.
4. Het onderwerp 'fastfood' meenemen bij 'Winkelgebieden' door het een podium te geven tijdens kennisbijeenkomst(en).
5. Uitrollen van de 'fastfoodaanpak' in andere (grote) gemeentes door inzet van de kennis uit eerdere pilots.
6. Universele fastfoodverpakkingen worden voorzien van een SvS logo / -uiting door samen te werken met een fabrikant van verpakkingen.
7. Kennis en informatie delen met buitenwereld door 1x per jaar een actueel onderwerp rondom fastfood persaandacht te geven.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Fastfood bedrijven SvS	Onderhouden netwerk met fastfoodbranche (d.m.v. acties en SvS). Zichtbaarheid in en rond de restaurants.	Gehele jaar. Hoogtepunt tijdens LOD (gereed).	McDonald's, Febo, Burger King, Domino's Pizza, Starbucks.
Activatie snackbars en 25 meter regel	Activatie zelfstandige snackbars / maken activatiepakket. Bevorderen 25-meter regel. SvS zichtbaarheid bevorderen.	In opstartfase.	NLS. N.t.b. met welke andere partijen.
Uitbreiding samenwerking fastfood branche	Versterken samenwerking door maatwerkaanpak bij bestaande fastfoodbedrijven die SvS zijn. Overweging: benaderen partijen als Bram Ladage en Verhage.	Starbucks actief SvS bij LOD. Contacten Burger King aanhalen in Q2 / Q3.	NLS.
Kennisbijeenkomst Winkelgebieden	Aandacht besteden aan fastfood in winkelgebieden tijdens bijeenkomst (mits nieuwswaarde).	Niet op de agenda op 9 mei. Mogelijk later dit jaar.	NLS.
Aanpak 'Fastfood in winkelgebieden'	Aanpak document uitwerken en online beschikbaar maken.	Document gereed. Online mei gereed.	NLS.
Maatwerk fastfoodprojecten in centrumgebieden	De in Amsterdam geteste aanpak toepassen in een andere stad.	Mogelijkheden worden onderzocht.	NLS, fastfoodpartijen, betreffende gemeente.
Samenwerking fabrikant t.b.v. SvS op verpakkingen	Samenwerking fabrikant Depa → gaat niet door. Andere insteek kiezen: private label mogelijkheden aftasten. Starten bij Sligro.	Mogelijkheden worden onderzocht.	NLS, PM.
Communicatie fastfood	Resultaten delen op gebied van fastfood. Afhankelijk van nieuwswaarde.	N.t.b.	NLS.

3.3 Snoeproutes

Doelstellingen

*Min. 1 bijeenkomst organiseren rondom snoeproute aanpak t.b.v. gemeenten, ondernemers en scholen.
*Min. 5 locaties wordt de snoeproute-aanpak uitgerold.
*Er zijn 5 (online) communicatiemomenten afgestemd op de doelgroep ROC.

Activiteiten

1. Kennis delen door het organiseren van een bijeenkomst over de snoeproute-aanpak.
2. Gemeenten, ondernemers en scholen gebruiken de snoeproute-aanpak doordat zij maatwerk ondersteuning krijgen bij het toepassen van de ontwikkelde kennis en materialen.
3. Inventarisatie maken welke gemeenten actief projecten hebben t.b.v. schone snoeproute door gebruik te maken van informatie uit de zwerfafvalvergoeding, enquêtes en input vanuit media.
4. Snoeproute aanpak breed onder de aandacht brengen door contact te leggen met ROC platform en een communicatie plan uit te werken.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Inventarisatie activiteiten gemeenten (0-meting)	Meegenomen in 0-meting bij gemeenten.	Meting gereed. Analyse resultaten volgt.	Rijkswaterstaat, NLS
Kennisbijeenkomst snoeproutes	Delen kennis en ervaring. Voorbereidingen nog opstarten, na uitrol diverse locaties.	September	NLS.
Maatwerk snoeproute-aanpak	Toepassen van de snoeproute –aanpak door maatwerk ondersteuning. Emmeloord (7 routes); Utrecht (2 routes); Rijswijk (aanbevelingen overgenomen); Rotterdam – Schiedamseweg in de planning; Hilversum heeft materialen besteld.	Gehele jaar.	NLS, diverse gemeenten.
Activeren netwerk ROC's	Snoeproute aanpak breed onder de aandacht brengen door contact met ROC platform.	Nog opstarten.	NLS.
Communicatie snoeproutes	Gedurende het jaar.	Combinatie met kennisbijeenkomst, richten op nieuwe schooljaar (september).	NLS.

3.4 Markt

Doelstellingen

*Actorenkaart over schoon beschikbaar: welke markt-organisatievormen er in Nederland gangbaar zijn.
*Maken van een Toolkit voor een schoonaanpak bij de diverse markt- organisatievormen.
*Aandacht voor Markten bij bijeenkomsten Winkelgebieden.

Activiteiten

1. Inzicht krijgen in marktactoren (marktbeheerders / marktmeesters) door info bij gemeenten en marktbeheerders op te halen.
2. Verzamelen kennis door een analyse bij gemeenten, marktmeesters en andere betrokkenen en verwerken bestaande praktische aanpakken.
3. Verzamelen kennis door het onderwerp 'markten' actief meenemen in de activiteiten die worden ontplooid bij 'Winkelgebieden'.
4. Kennis en informatie delen met buitenwereld door 1x per jaar een actueel rondom de markt persaandacht te geven.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Opstellen actorenkaart	Inzicht krijgen in marktactoren door info bij marktbeheerders en gemeenten op te halen en te vertalen naar actorenkaart.	Gereed eind april.	NLS, RWS, MRKT (onderzoeksbureau).
Toolkit / handreiking markten	Actorenkaart en andere info uit analyse verwerken tot Toolkit / handreiking en praktische aanpak.	Q2 – Q3.	NLS, RWS. Mogelijk MRKT.
Kennisbijeenkomst Winkelgebieden	Onderwerp 'markten' terug laten komen bij kennisbijeenkomst.	Staat genoteerd voor 9 mei.	NLS, RWS, MRKT.
Communicatie markten	Kennis en informatie delen door een actueel thema rondom de markt aandacht te geven.	Nog niet gestart. N.t.b.	NLS.

3.5 Uitgaansgebieden

Doelstellingen

*Actorenkaart Schoon beschikbaar: wie een rol spelen bij het schoonhouden van uitgaansgebieden.

Activiteiten

1. Inzicht verkrijgen in de actoren (gemeente, ondernemers, belangenorganisaties, politie e.a.) en opbouwen netwerk contacten rondom uitgaansgebieden door een analyse bij gemeenten en andere betrokkenen.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Opstellen actorenkaart	Inzicht krijgen in de actoren en opbouwen netwerk contacten rondom uitgaansgebieden door analyse bij gemeenten en andere betrokkenen.	Nog opstarten, Q2 – Q3.	PM.

4 VERKEER EN VERVOER

4.1 Openbaar vervoer

Doelstellingen

*Een onderzoek komt beschikbaar als basis voor de aanpak van OV gebieden via gemeentes.
*Met tenminste 1 gebiedsbeheerder wordt een goede voorbeeldcase uitgewerkt.
*Onderhouden van het bestaande OV relatienetwerk.

Activiteiten

1. Inzicht verkrijgen in de behoefte van gemeentes om OV gebieden schoner te krijgen door het uitvoeren van een onderzoek onder gemeentes.
2. Schone OV gebieden worden bij betrokkenen (gemeenten, provincies, beheerders, vervoerders) op de agenda gezet door het delen van de uitkomsten van het onderzoek en de Verkiezing Schoonste Stationsgebied 2017.
3. Het beschikbaar krijgen van een ranglijst van OV gebieden door het uitvoeren van enquêtes in minimaal 60 stationsgebieden.
4. Eén voorbeeldcase uitwerken door de samenwerking te zoeken met gemeente of provincie en andere betrokkenen.
5. Onderhouden netwerk met OV bedrijven door ze voor kennisbijeenkomsten en het congres uit te nodigen en ze te ondersteunen bij uitstraling SvS.
6. Kennis en informatie delen met buitenwereld door communicatieaanpak rondom openbaar vervoer.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Uitvoer OV onderzoek gemeentes	Inzicht verkrijgen in hoe gemeentes tegen hun OV gebieden aankijken, wat behoeftes en problemen zijn.	Onderzoek in voorbereiding. Uitvoer mei.	NLS, CROW.
Delen uitkomsten OV onderzoek gemeentes	Delen uitkomsten onderzoek (manier n.t.b.)	Na afronding onderzoek, Q3.	NLS.
Verkiezing Schoonste Stationsgebied	Project is vervallen. Toegevoegde waarde is onvoldoende gebleken. NS wil hier niets mee. Wel aan de slag met uitkomsten 2016.	N.v.t.	N.v.t.
Aanpak stationsgebieden	Maatwerkaanpak stationsgebieden Leiden n.a.v. contact NS en Verkiezing Schoonste Stationsgebied.	Gehele zomerperiode.	NLS, NS, gemeente Leiden en Voorschoten.
OV Bedrijven SvS	Onderhouden OV-bedrijven die SvS zijn.	Verloopt matig, conform beeld van afgelopen jaren. Weinig enthousiasme.	NLS, HTM, RET, NS, Connexxion.
Communicatieaanpak OV	Aandacht besteden aan gehaalde resultaten via diverse media.	Q3 – Q4 (afronding diverse projecten / onderzoek).	NLS.

4.2 Verkeer – Rijkswegen / Verzorgingsplaatsen (VZP's) & Provinciale wegen

Doelstellingen

*Kennis uit de 10 pilots van RWS wordt actief gedeeld door organiseren reguliere afstemming.
*Het netwerk bij ondernemers op VZP's wordt actief gedeeld met RWS Leefomgeving door het organiseren van reguliere afstemming.
*Samenwerking met minimaal 2 provincies aanpak bij hotspots langs provinciale wegen.

Activiteiten

1. Actief kennis en netwerk delen in 10 VZP pilots t.b.v. programma Afvalvrije wegen van RWS door reguliere afstemming RWS en Nieuwe Schoonorganisatie.
2. Ondersteuning bieden bij verkenning van RWS: integrale aanpak bij op- en afritten door delen kennis over beheer, gedragsbeïnvloeding, voorzieningen.
3. SvS zichtbaarheid continueren op VZP's door de borden bij op- en afritten van VZP's te voorzien van een nieuwe uiting.
4. Het uittesten van een aanpak bij hotspots door het aansluiten van minimaal 2 provincies (in samenwerking met betrokken gemeentes).

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Kennisdeling met RWS Leefomgeving / gescheiden inzamelen op VZP's	Programma 'Afvalvrije wegen', 10 pilots van RWS. NLS sluit aan voor inbreng / laten toepassen kennis.	Capaciteit bij RWS is onvoldoende, contact met personen RWS wordt onderhouden.	NLS, RWS.
Hotspot aanpak langs provinciale wegen	Uittesten hotspot aanpak langs wegen in samenwerking met provincies, gemeenten, fastfoodketens en pompstations (integrale benadering). Hoogeveen – integrale aanpak Wijchen – mogelijkheden bekijken Rijswijk – enthousiaste gemeente, provincie aanhaken	Q2 – Q4 (resultaten congres, november).	NLS, betreffende provincies, gemeenten, diverse pomphouders, diverse fastfoodketens.
Vervanging borden VZP's	Borden bij in- en uitrit van VZP's langs snelwegen → uitingen vervangen, repareren borden waar nodig.	Q2.	NLS, Geitenbeek.

4.3 Verkeer – Gemeentelijke wegen

Doelstellingen

*De hotspot aanpak wordt gedeeld met 10 gemeenten door het opstellen van een Toolkit.

Activiteiten

1. Ondersteuning bij de verkenning van integrale aanpak door RWS bij op- en afritten (waar de gemeente een rol speelt) door inzet van kennis over beheer, gedragsbeïnvloeding en voorzieningen.
2. Gemeenten zijn op de hoogte van de hotspot aanpak door uitwerken van Toolkit en hierover te communiceren.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Toolkit 'Hotspot aanpak langs wegen'	Kennis ontsluiten richting provincies en gemeenten middels een Toolkit.	Q4, na afronding pilots.	NLS.
Kennisdeling met RWS Leefomgeving / gescheiden inzamelen op VZP's	Programma 'Afvalvrije wegen', 10 pilots van RWS. NLS sluit aan voor inbreng / laten toepassen kennis.	Capaciteit bij RWS is onvoldoende, contact met personen RWS wordt onderhouden.	NLS, RWS.

4.4 Fastfood/pompstations

Doelstellingen

*De aanwezige kennis m.b.t. inrichting van de openbare ruimte rondom fastfoodrestaurants wordt omgezet in Toolkit.
*Minimaal 1 extra fastfoodketen gaat kennis over inrichting parkeerplaats toepassen.
*Met minimaal 1 pomphouder wordt samenwerking opgezet.

Activiteiten

1. De openbare ruimte rondom fastfoodrestaurants met een drive-in worden schoner door opstellen en uitrollen Toolkit.
2. Continuering van de samenwerking / bedrijven SvS door het onderhouden van het netwerk binnen de fastfoodbranche.
3. Het activeren van nieuwe fastfoodketens door een maatwerk aanpak, waarbij kennis wordt gedeeld en toegepast.
4. Het (her)activeren van het netwerk van pomphouders door samen te werken in een aanpak bij wegen.
5. Kennis en informatie delen met buitenwereld door communicatieaanpak rondom de aanpak (van wegen)/ samenwerking en aanstekelijke voorbeelden het podium te geven.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Toolkit inrichting openbare ruimte fastfood drive-ins.	Kennis ontsluiten richting fastfoodrestaurants en overheden door praktisch document.	Document gereed. Online beschikbaar krijgen in mei.	NLS.
Maatwerkaanpak fastfoodbedrijven SvS	Ondersteuning fastfoodpartijen bij de inrichting van de openbare ruimte rondom hun drive-in vestigingen. Concrete projecten met Febo en Burger King. Gaat langzaam.	Gehele jaar	NLS, Febo, Burger King.
Netwerk activeren pomphouders	Contacten VNPI aanhalen. SvS zichtbaar maken bij pomphouders middels afvalbakken, weggooivoorzieningen voor onderweg. Samenwerking met Dumil voor auto-afvalzakjes. NLS ondersteunende rol. Mogelijk ook nog andere fabrikanten ondersteunen.	Q2 – Q3. Introductie Dumil na de zomer.	NLS, ITH Complast (Dumil), VNPI, Shell, Texaco, BP.
Communicatieaanpak Verkeer – diverse strategieën.	Aandacht besteden aan behaalde resultaten d.m.v. artikel, NLS site, social media.	Q3, afhankelijk van voortgang projecten.	NLS.

5 VRIJE TIJD

5.1 Open Evenementen

Doelstellingen

*Bij 3 stadions wordt een stadionaanpak uitgeprobeerd.
*Minimaal 5 gemeenten voeren Koningsdag aanpak uit.
*Minimaal 7 (50%) van de officiële Bevrijdingsfestivals werken samen met NLS.
*Bij min. 1 dynamisch evenement (hardlopen, fietsen) wordt de evenementenaanpak toegepast.
*Bij min. 1 gemeente wordt evenementenaanpak bij carnaval ingezet.

Activiteiten

1. Zwerfafval op openbare evenementen neemt af door het delen van kennis middels maatwerk of via de Toolkit Evenementen.
2. Voetbalstadionaanpak wordt een uitrolbare aanpak door met voetbalclubs samen te werken en deze stadions ambassadeurs te laten zijn.
3. Met gemeenten en NS aanpakken stationsgebieden tijdens Koningsdag door het toepassen van de evenementenaanpak.
4. Bevrijdingsfestivals omarmen de evenementenaanpak, doordat i.s.m. St. Bevrijdingsfestivals een plan wordt gemaakt.
5. Schoongedrag van bezoekers van open evenementen verbetert door het leveren van materialen zodat evenementen SvS kunnen uitstralen.
6. Aan gemeenten en andere vergunningverleners wordt kennis overgedragen door het organiseren van een training / bijeenkomst.
7. Inventariseren gebruik evenementenaanpak bij gemeenten door een onderzoek uit te zetten bij de 75 grootste gemeenten.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Uitrol stadionaanpak	FC Volendam → aanpak (deels) doorgevoerd, in gesprek met Feyenoord, mogelijkheid bij Vitesse.	FC Volendam afronding voor de zomer. Andere twee afhankelijk van de clubs.	NLS, genoemde stadions, gemeenten Volendam en Rotterdam.
Uitrol evenementenaanpak Koningsdag	Door ons project bij Carnaval en Bevrijdingsfestivals is besloten niets met Koningsdag te doen. Onze aanpak wordt wel overgenomen.	n.v.t.	n.v.t.
Samenwerking Stichting Bevrijdingsfestivals	Uitstraling SvS tijdens festivals d.m.v. banieren, uitingen op bakken, schoonmaakteams en uitdelen papieren zakjes voor afval. Festival voorbeeldfunctie hoe samen te werking met gemeenten. 12 van de 14 doen mee.	5 mei	NLS, 12 Bevrijdingsfestivals
Uitrol evenementenaanpak diverse type evenementen:			
Carnaval	Aanpak Den Bosch, eerste jaar, evaluatie volgt, goed resultaat.	Gereed	NLS, gemeente Den Bosch, ABR, Container Totaal.
Limburgs Mooiste	Uitstraling SvS bij stopplaatsen en bij finish, promoteams en wielerploeg. Mogelijk uitnodigen relaties als relatie-event. Voorbeeld functie voor andere evenementen.	9-10 juni	NLS, Limburgs Mooiste, Hago, ABR
Faciliteren kleine evenementen	Aanpassen bestaande Toolkit voor kleine evenementen.	Aanpassingen nog niet gestart. We bieden ad hoc hulp bij hulpvraag.	NLS
Trainingsmiddag / kennisbijeenkomst vergunningsverleners	Bijeenkomst t.b.v. helpen gemeenten hoe met evenementen vergunningen om te gaan.	Aandacht aan besteed tijdens Kennisbijeenkomst Evenementen. Mogelijk nog 2e bijeenkomst Q3 of Q4.	NLS, RWS
Inventariseren gebruik evenementenaanpak G75 gemeenten	Meegenomen in de 0-meting bij gemeenten, van circa 170 (diverse gemeenten) respons.	Gereed.	NLS, input gemeenten.

5.2 Gesloten Evenementen

Doelstellingen

*Min. 5 Green Deal Evenementen deelnemers passen kennis toe.
*Er wordt 1 training / bijeenkomst georganiseerd t.b.v. kennisoverdracht met organisatoren en gemeenten.
*Platform Green Events wordt ondersteund bij 5 kennisbijeenkomsten waar zwerfafval een prominente rol heeft.

Activiteiten

1. Zwerfafval op evenementen neemt af door delen van kennis met de partijen die de Green Deal Evenementen hebben ondertekend.
2. De Toolkit Evenementen wordt aangescherpt en verbeterd doordat organisatoren hun feedback en input geven vanuit hun praktijkervaring.
3. Grote evenementenorganisatoren worden gestimuleerd meer aan preventie van zwerfafval te doen door gemeenten en andere vergunningsverleners te helpen met maatregelen .
4. Kennis delen door organiseren van een kennisbijeenkomst voor gemeente en organisatoren.
5. Naleving schoon gedrag bevorderen door voor gemeenten en vergunningverleners een handreiking op te stellen met juridische handvatten.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Ondersteuning partners Green Deal	Ondersteuning deelnemende organisatoren d.m.v. materialen (uitstraling SvS), schoonmaakteams of maatwerk.	Gehele zomerseizoen, net gestart. Diverse activiteiten worden gepland. DGTL: afvaleilanden geplaatst met SvS.	NLS, RWS, diverse gemeenten, Green Events, diverse deelnemende organisatoren, zoals DGTL, Zwarte Cross, ID&T
Ondersteuning Green Events	Bijeenkomsten t.b.v. kennisoverdracht, ondersteund door NLS.	Gehele evenementenseizoen. 1 heeft plaatsgevonden.	Green Events i.s.m. NLS
Kennisbijeenkomst Evenementen	Kennis en ervaring delen, voor gemeenten en organisatoren.	Gereed	NLS, RWS.
Ondersteuning gemeenten m.b.t. vergunningen / schoonplan / Handreiking juridische handvatten evenementenvergunningen	Document opstellen m.b.t. mogelijkheden vergunningsverleners en juridische handvatten en deze kennis delen via NLS kanalen.	Q2 afronden	NLS, RWS, Tauw.
Aanscherpen Toolkit Evenementen	Bestaande Toolkit aanscherpen en verbeteren.	Einde evenementenseizoen	NLS, RWS.

5.3 Recreatie - Strand en binnenwater

Doelstellingen

*De Schoonste Strand Verkiezing gemiddeld score van een 9 of hoger.
*Bij tenminste 2 strand gerelateerde evenementen wordt de aangepaste evenementenaanpak toegepast.
*Het aantal zoetwaterpaviljoens dat deelneemt aan de Paviljoenwedstrijd verdubbelt t.o.v. 2015.
*Ontwikkeling van 1 praktische Toolkit recreatiegebieden.
*1 kennissessie voor beheerders van strand en binnenwater.
*Aanpak van minimaal 1 zoetwaterrecreatiegebied.

Activiteiten

1. Verzamelen kennis over binnenwater-recreatiegebieden door info over praktische aanpakken bij gemeenten en andere betrokkenen op te halen.
2. Beheerders van recreatiegebieden passen praktische kennis toe door ontwikkelen en verspreiden van Toolkit en kennissessies.
3. Strandbezoekers vertonen meer betrokkenheid bij schoonhouden strand doordat de Schoonste Strandenverkiezing lokaal relevanter wordt gemaakt en door meer voorzieningen een SvS uitstraling te geven.
4. Strand stakeholders zijn beter geïnformeerd door inventarisatie van alle initiatieven die rondom stranden spelen.
5. Paviljoenhouders in recreatiegebieden worden gestimuleerd om structureel schoon gedrag te vertonen door de Paviljoenwedstrijd te vergroten.
6. De kennis uit de Green Deal Schone Stranden, opgedane kennis voortkomend uit de KRM en kennis bij Nieuwe Schoonorganisatie worden gedeeld door regelmatig met betrokken professionals af te stemmen en samen te werken in projecten.
7. Stranden worden schoner door de evenementaanpak toe te spitsen op de strandsituatie en deze uit te testen bij strandevenementen.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Analyse kennis binnenwater(recreatie)	Inzichtelijk krijgen welke kennis bij gemeenten beschikbaar is. Is meegenomen in de 0-meting bij gemeenten. Tevens analyseren kennis binnen NLS.	Informatie is binnen, moet nog verwerkt worden.	NLS.
Toolkit Recreatiegebieden	Toolkit opstellen. Analyse uitkomsten hierin verwerken.	Nog niet gestart, Q3 – Q4. Verwerken resultaten van dit jaar hierin.	NLS.
Kennisbijeenkomst Beheerders Strand en binnenwater / Beheerdersdagen	Mede organiseren Strandbeheerdersdagen t.b.v. uitwisseling kennis en ervaring.	6 en 7 april. Gereed.	NLS, RWS, Blauwe Vlag, Strand Nederland, Provincie Noord-Holland.
Schoonste Stranden Verkiezing	Uitvoer en begeleiding ANWB inspecties, verbeteren zichtbaarheid SvS.	Q2 – Q3.	NLS, RWS, ANWB, Strand Nederland, Stichting Noordzee, Blauwe Vlag, Kimo.
Aanpak (binnenwater) recreatiegebied:	Concrete aanpak voor schonere binnenwater recreatiegebieden ontwikkelen en uitproberen.		
Jachthavens	Aanpak schonere jachthavens en faciliteren mensen op het water d.m.v. SvS materialen (basispakket).	Basispakket beschikbaar in mei.	NLS, HISWA, Watersportbond Nederland, Blauwe Vlag.
Aanpak recreatiegebieden	Aanpak recreatiegebieden d.m.v. voorzieningen / SvS uitstraling vergelijkbaar met strand / evenementen aanpak. Voorlopige gebieden: Zeumeren (Leisurelands), 't Twiske (Recreatieschap Noord-Holland) en Hulsbeek (Regio Twente).	Afspraken met beheerders in de maak / werksessies met betrokken partijen. Planuitwerking loopt.	NLS, Leisurelands, Recreatieschap Noord-Holland, Regio Twente.
Inventarisatie en ondersteuning strandinitiatieven	Inzicht krijgen in partijen die met strand(initiatieven) bezig zijn. Ondersteuning diverse initiatieven zoals Stichting Noordzee.	Q2 Ondersteuning gehele zomerseizoen.	NLS, Stichting Noordzee, Boskalis Beach Cleanup, MyBeach, Doe Mee Verlos de Zee, Kimo e.a.
Paviljoenwedstrijd Strand Nederland	Stimuleren wedstrijd, meer bekendheid, netwerk opbouwen met paviljoenhouders / beheerders recreatiegebieden.	Aanvang april. Uitreiking 7 juli.	Strand Nederland i.s.m. NLS.
Samenwerking partijen Strand en Binnenwater	Netwerk onderhouden / uitbreiden, connectie Green Deal Stranden en Clean Europe Netwerk.	Continu.	NLS, RWS, CEN.
Evenementenaanpak op strand	Evenementenaanpak toepassen op strand en toetsen. Mogelijke relatie Green Deal Evenementen.	Mogelijkheden worden onderzocht.	NLS, Green Events e.a.

5.4 Recreatie - Bossen

Doelstellingen

*1 brainstormsessie met beheerders van bossen.
*Opstellen van handreiking / aanpak voor parken en bossen.
*In tenminste 1 bos wordt een aanpak uitgeprobeerd.

Activiteiten

1. Beheerders van bossen worden geactiveerd om praktische kennis te ontwikkelen en toe te passen door deel te nemen aan een brainstormsessie.
2. Een aanpak voor bossen wordt uitgeprobeerd door samen te werken met de beheerder.
3. Verzamelen kennis en bestaande aanpakken door een analyse bij gemeenten en andere betrokkenen.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Handreiking / aanpak parken en bossen	O.b.v. inventarisatie en nazoeken documenten kennisdocument opstellen.	Q3 (zomerperiode)	NLS
Kennisbijeenkomst / brainstormsessie bossen	I.v.m. werkdruk laten we dit onderdeel vervallen.	n.v.t.	n.v.t.
Aanpak schoon bos	Gaat door afhankelijk van of zich een gelegenheid voordoet. Geen actieve benadering (i.v.m. werkdruk).	PM.	PM.
Analyse kennis parken en bossen	Inventarisatie welke partijen er een rol spelen bij welk type bos / landgoed, park, natuurgebied.	Gereed.	NLS

6 JEUGD

6.1 Aandeslagmetafval.nl

Doelstellingen

*Gemiddeld verblijf op de site: 4 minuten.
*Minimaal 70% van de bezoekers is (zeer) tevreden over site.

Activiteiten

1. Inzicht in de waardering van de site door kwantitatief en kwalitatief onderzoek onder leerkrachten.
2. Stelselmatig onder de aandacht brengen van de site door inzet van verschillende communicatiekanalen.
3. Aansluiten digitale ontwikkelingen jeugd door up to date houden van kennis.
4. Optimale navigatie van de site door het monitoren van de statistieken.
5. Informeren van stakeholders over resultaten door deze op een aantrekkelijke manier te presenteren.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Bezoekduur verlengen > 4 min	Optimaliseren navigatie om bezoekers langer vast te houden.	Hele jaar.	NLS
Presentatie aanbod educatie	Visuele weergave aanbod	afgerond	NLS

6.2 Aansluiting Landelijke Opschoondag

Doelstellingen

*2017: 500 scholen doen actief mee aan LOD.
*400.000 euro PR aandacht LOD scholen.

Activiteiten

1. Goede bekendheid bij BO over LOD door goed PR- & Communicatieplan online en offline.
2. Veel contacten en werving met/van BO door deelname Nationale Onderwijs Tentoonstelling.
3. Meer inzicht in aandacht zwerfafval op school door enquête BO hoe en hoe vaak aandacht voor zwerfafval.
4. Meer deelnemende scholen aan de LOD door beloning knikkertegel.
5. Meer aandacht op scholen voor zwerfafval door samenwerking met Schoon Belonen-gemeenten, Ecoschools en NME's

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Deelname Nationale onderwijs tentoonstelling	Meer scholen via docenten bereiken	afgerond	NLS
Werving LOD-acties	Meer dan 700 aanmeldingen	afgerond	NLS
Pr-scholenactie Haarlem	Event ter promotie LOD	afgerond	NLS
Partnerschap ECO-Schools	Samenwerkingsovereenkomst gesloten	afgerond	NLS-eco schools
Knikkertegel	1100 tegels aan deelnemende scholen en gemeenten uitgereikt	Afgerond	NLS- plastic circle

6.3 VO Lesmodule

Doelstellingen

*12 VO varianten zijn gereed.
*50% van de VO's zijn op de hoogte van programma-aanbod.

Activiteiten

1. Ontwikkelen, testen en onderzoeken van varianten door diverse VO scholen.
2. Optimaliseren van VO modules door online en offline communicatieplan
3. Lesaanbod onder de aandacht brengen door deelname NOT, mailing en betaalde aandacht.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Uitwerken 12 VO varianten	Januari online gezet	afgerond	NLS
Aandacht aanbod	Mailing & deelname NOT	Afgerond	NLS

6.4 Samenwerking (commerciële) partners

Doelstellingen

*Resultaat van 2x aandacht in National Geographic of in Kidsweek
*Samenwerking met NK knikkeren of Nationale Buitenspeeldag.
*Samenwerking met minimaal 1 landelijke BSO.
*Samenwerking met 15 gemeenten voor een Schone Avondvierdaagse.
*Schoon Belonen Gemeenten worden optimaal voorzien van alle educatieve mogelijkheden voor scholen.

Activiteiten

1. Zwerfafvalboodschap rechtstreeks gericht op de Jeugd door samenwerking met commerciële partner (NG of Kidsweek)
2. Partner van Buitenspeeldag of NK Knikkeren door plan van aanpak en uitwerking sponsorship van een van beide activiteiten
3. Samenwerking met 1 landelijke BSO-organisatie door in kaart brengen van landelijke organisaties en
4. Uitrol Schone Avondvierdaagse in minimaal 15 gemeenten door aansluiting bij Landelijke Avondvierdaagse organisatie.
5. Schoon Belonen gemeenten optimaal servicen door aanbieden van tools waarop scholen gemakkelijk kunnen aanhaken.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Deelname NK -knikkeren	Landelijk partnerschap	Q1-q2	NLS-NK knikkeren
BSO-partou samenwerking	100 vestigingen LOD deelname	afgerond	NLS-BSO-partou
Schone Avond-4-daagse	Samenwerking gemeente en AH	Q1-q2	Gemeenten-AH-NLS

7 SCHOON BELONEN

7.1 Onderzoek en monitoring

Doelstellingen

*3 belangrijkste succesfactoren en failures zijn bekend.
*Alle gegevens zijn vastgelegd in centrale database.
*100% van de gemeenten heeft het dashboard ingevuld.

Activiteiten

1. Determineren van de succesfactoren voor effectieve beloningssystemen door onderzoek uit te voeren bij de actieve gemeenten (kwalitatief onderzoek naar succesfactoren en failures).
2. Structureel vastleggen van gegevens door opzet centrale database en invullen met inzet van accountmanagement team.
3. De waardering van de ondersteuning door NederlandSchoon bij pilotgemeenten is bekend door enquête('s) te laten doen.
4. Pilotgemeenten maken gebruik van het gemeentedashboard doordat wij dit zo gebruiksvriendelijk mogelijk voor hun maken.
5. Door het gebruik van de 'zakkenteller" door gemeenten is inzichtelijk wat er ingezameld wordt.
6. Gemeenten kunnen hun pilot verder doorontwikkelen door onderzoek naar gedrag en beloning.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Monitoringssysteem opgezet	Data verzamelen in opdracht stuurgroep Schoon Belonen	Q1-q4	Projectteam Schoon Belonen
Database	CRM –systeem	Q1-Q4	NLS
Dashboard	Alle gemeenten gebruiken dashboard voor monitoring	Q1-q4	NLS
Zakkenteller	Actief onderdeel monitoring	Q1-q4	NLS

7.2 Maatwerkondersteuning voor gemeenten

Doelstellingen

*75% van de gemeenten is tevreden/zeer tevreden over de ondersteuning door NLS.
*Min. 4 kennisbijeenkomsten georganiseerd.
*Alle pilotgemeenten worden min. 4 keer per jaar bezocht.

Activiteiten

1. Stand van zaken bij pilotgemeenten wordt continu gemonitord doordat accountmanagers de gemeenten ten minste 4 keer per jaar bezoeken en de resultaten vastleggen in de centrale database.
2. Gemeenten worden intensief ondersteund bij het invullen en continueren van de pilot doordat ze begeleid worden door één van de 2 accountmanagers.
3. Pilotgemeenten worden geholpen met de pilot doordat wij een servicedesk organiseren waar zij terecht kunnen met vragen.
4. Pilot gemeenten delen hun ervaringen en optimaliseren hun zwerfafvalaanpak en gescheiden inzameling doordat wij kennisbijeenkomsten organiseren.
5. Kennis over Schoon Belonen wordt makkelijke vindbaar op de kenniswijzer door hiervoor Gouden Tips te ontwikkelen.
6. Gemeenten maken gebruik van SvS (|SB)-materialen doordat wij ze hierover op inspirerende wijze informeren.
7. De gemeentelijke plannen worden steviger doordat een expertpanel hen ondersteunt met maatwerk: advies optimaliseren op financieel gebied, belonen, gedrag, communicatie en specifieke (zwerf)afvalkennis.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
kennisbijeenkomst	1 succesvolle bijeenkomst	afgerond	Projectteam-NLS
3 accountmanagers	Regulier bezoek met alle gemeenten	Q1-Q4	NLS
accountplan	Frequentie en prio	afgerond	NLS

7.3 Lokale communicatie

Doelstellingen

*In minimaal 15 gemeenten wordt een lokale mediacampagne uitgerold.

Activiteiten

1. SB-materialen sluiten aan op de wijze waarop gemeenten hun pilots organiseren door op verzoek materialen op maat te maken (zoals stickerkaart) en goede voorbeelden te kopiëren naar andere gemeenten.
2. Inwoners van de pilotgemeenten worden geïnformeerd doordat wij lokale mediacampagnes op maat ontwikkelen (social media, lokale krant, buitenreclame (bijv. bedanken van actieve verenigingen of scholen Rotterdam bedankt CBS het Podium voor het schoon houden van de buurt).
3. Gemeenten maken gebruik van hun eigen SvS SB-pagina doordat wij ze informeren, helpen en enthousiasmeren met succesvolle voorbeelden.
4. SB gemeenten haken aan op landelijke campagnes doordat wij ze hierover tijdig informeren.
5. Supporters van Schoon worden betrokken bij de pilot doordat wij ze verbinden.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Communicatieaanbod ontwikkeld	Duidelijke presentatie voor gemeenten+ plan uitrol	gereed	NLS
Opstart lokale mediacampagne	Selecteren gemeenten	Q1-Q2	NLS
Alle SB-gemeenten namen deel aan LOD	Intensieve benadering en werving	gereed	NLS

7.4 Maatschappelijke organisaties

Doelstellingen

*Bij 10 sportclubs wordt de campagne uitgerold.
*10 lokale supermarkten worden verbonden aan schoon belonen.
*50% van de scholen maakt gebruik van het actieprogramma.

Activiteiten

1. Sportclubs worden geactiveerd om een structureel (zwerfafval)beleid te ontwikkelen doordat wij ze ondersteunen met een toolkit: social media, eigen postercampagne en informatie.
2. Meer scholen worden actief doordat wij een speciaal actieprogramma voor scholen ontwikkelen.
3. Lokale bedrijven worden betrokken bij SB-pilots doordat wij gemeenten voorzien van tips, hoe bedrijven maatschappelijke organisaties kunnen ondersteunen.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Met N&M campagne ontwikkeld.	Aanbod + communicatieplan	gereed	NLS- N&M
Lokale supermarkten haken aan bij schone avond-4-daagse	Verbinding tussen gemeenten en lokale supermarkt	Q1-Q2	NLS- AH
Actieprogramma scholen ontwikkeld	Aanbod rechtstreeks aan scholen en gemeenten	afgerond	NLS

7.5 Stakeholders

Doelstellingen

*1 x per 2 weken verschijnt een digitale nieuwsbrief.
*2 keer verschijnt een digitaal magazine.
*Het aantal volgers op twitter wordt verdubbeld.

Activiteiten

1. Het genereren van landelijke aandacht door op een aantal relevante momenten het Schoon Belonen project communiceren.
2. Stakeholders en deelnemende gemeenten zijn op de hoogte van het Schoon Belonen project door het zenden van een nieuwsbrief 1 x per 2 weken en 2 keer digitaal magazine special SB.
3. Verhogen van het aantal Schoon Belonen volgers op twitter door social media strategie.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Nieuwsbrief	2x maand	Q1-q4	NLS
Digi magazine	Januari verschenen	gereed	NLS
Papieren magazine voor Kamerleden + Kamerbrief	Vaste Kamer cie I&M geïnformeerd over Schoon Belonen	gereed	NLS-stuurgroep
Ontwikkeling PA-plan	Stakeholders management	Q1-Q2	NLS
Deelname grondstoffencongres	Stand en deelsessie, waardering 7, 5	afgerond	Projectteam -NLS

8 SAMENWERKINGSVERBAND

8.1 Een landelijke organisatie

Doelstellingen

*Per 1/1/18 één nieuwe organisatie zwerfafval waarin overheid en bedrijfsleven participeren met financiële dekking.
*Integratie van Niet-Verpakkers in nieuwe organisatie inclusief langdurige financiële bijdrage.
*Alle Nederlandse organisaties die zich bezig houden met zwerfafval zijn op de hoogte van nieuwe organisatie.

Activiteiten

1. Afvalfonds Verpakkingen, achterban, ministerie I&M, NVRD, RWS, VNG (LAZ partijen) werken mee aan definitief opzetten nieuwe Schoon organisatie door intensief stakeholder management.
2. Bij financiële dekking houdt 1/1/18 NLSchoon op te bestaan en is de nieuwe organisatie officieel vormgegeven door opzet nieuwe governance
3. De hoogte van de financiering voor 2018 is duidelijk door tijdig overleg met verschillende financiers.
4. De Niet Verpakkers (sigaretten, kauwgom, vuurwerk etc) worden geïntegreerd in de nieuwe organisatie door het maken van meerjarige strategische en financiële afspraken.
5. De sigarettenindustrie kan een financiële bijdrage leveren door het vinden van een oplossing in de relatie tot I&M.
6. De nieuwe werkwijze in 2017 en de nieuwe organisatie per 1/1/18 zijn bekend bij alle stakeholders door het opstellen van een communicatieplan.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Opzet financiële scenario's	Verschillende financiële bijdrage uitwerken en afstemmen	Q2 gereed	NLS en stakeholders
Niet-verpakkers bijdrage vaststellen	Gesprekken	Q2 gereed	NLS, Guido van Woerkom, I&M, Vuurwerk, sigaretten en kauwgombranche
LAZ bijeenkomsten	Afstemming stakeholders	Hele jaar	I&M, NVRD, VNG, Afvalfonds, RWS

8.2 Maatschappelijk draagvlak

Doelstellingen

*Per 1/1/18 is een adviesorgaan werkzaam die alle partijen vertegenwoordigd die een bijdrage leveren aan zwerfafval.
*Het adviesorgaan heeft een onafhankelijke voorzitter.
*1/1/18 is een openbaar document gereed en bekend bij stakeholders met breed gedragen Wensbeeld Schoon 2025

Activiteiten

1. Het adviesorgaan kan gevormd worden door het beschrijven van de doelstelling van het adviesorgaan, het opstellen van een lijst met potentiele deelnemers en verkennende gesprekken.
2. Het adviesorgaan heeft een duidelijke bijdrage aan het beleid van de nieuwe organisatie door afspraken over het mandaat en de werkwijze.
3. Bij de aanvang van de nieuwe organisatie en het adviesorgaan per 1/1/18 is er een breed gedragen wensbeeld opgesteld.
4. Het doel van het adviesorgaan en het nieuwe Wensbeeld is bekend bij stakeholders door het opzetten van een communicatieplan.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Breed palet aan stakeholders/Adviesorgaan betrekken	Plan van aanpak uitwerken met NVRD en RWS en potentiele adviesorgaanorganisaties benaderen	Q2	NLS,RWS, NVRD + zwerfafval stakeholders
Wensbeeld opzetten	Proces vormgeven om tot dit gedragen te komen	Q2/Q3	NLS, RWS, NVRD, I&M, VNG, Afvalfonds
Adviesorgaan werkt	Adviesorgaan heeft omschreven rol in organisatie	Q4	NLS, RWS, NVRD, I&M, VNG, Afvalfonds

8.3 Stakeholders

Doelstellingen

*Top 50 stakeholders wordt opnieuw vastgesteld voor nieuwe organisatie.
*Top 50 politieke, maatschappelijke en commerciële stakeholders kent onze activiteiten.
*100% van de gemeenten is bekend met de nieuwe schoonorganisatie en wat deze voor hen kan betekenen.

Activiteiten

1. LAZ partijen bepalen gezamenlijk welke 50 stakeholders belangrijk zijn bij de ontwikkeling van de nieuwe organisatie door opstellen contactlijst en contactstrategie.
2. Mening top 50 stakeholders over de LAZ aanpak en de opzet van de nieuwe organisatie is bekend door opzetten kwalitatief onderzoek.
3. Top 50 stakeholders worden geïnformeerd over activiteiten en veranderingen door middel van bestaande kanalen van LAZ partijen (social) media/digitale nieuwsbrieven/digitaal magazine/gedrukt magazine/website/bijeenkomsten/congres) m.b.v. een plan van aanpak.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Stakeholders review	Stakeholders worden in kaart gebracht	Q2	NLS, RWS, NVRD
Stakeholders informeren	Plan van aanpak gereed Geïnformeerd over ontwikkelingen nieuwe organisatie	Q2 Q3/Q4	NLS, RWS.NVRD

8.4 Integratie Communicatie

Doelstellingen

*Per 1/1/18 zijn alle online communicatie kanalen over zwerfafval geïntegreerd: websites, digitale nieuwsbrieven, kennisplatformen, social media, webshop en digitale magazine.
*Per 1/1/18 zijn alle offline communicatie kanalen over zwerfafval geïntegreerd: magazine, folders, bijeenkomsten, zwerfafvalcongres.

Activiteiten

1. Alle verschillende digitale communicatiemiddelen over zwerfafval worden geïntegreerd door het opstellen van een online strategie in overleg met alle RWS en NVRD en in lijn met OGSM doelstellingen.
2. De aangepaste online kanalen zijn state of the art door het meenemen van veranderingen in de strategie en het aanpassen voor 1/1/18.
3. De aangepaste online strategie gaat per 1/1/18 verder of van start door het opstellen van een uitvoeringsplan.
4. Alle verschillende offline communicatiemiddelen over zwerfafval worden geïntegreerd door het opstellen van een offline strategie in overleg met alle RWS en NVRD en in lijn met OGSM doelstellingen.
5. De aangepaste offline strategie gaat per 1/1/18 verder of van start door het opstellen van een uitvoeringsplan.
6. Nieuwe schoonorganisatie wordt bekend door publicaties in vakbladen, versturen maandelijkse nieuwsbrief, inzet social media.
7. Klanten van de webshop worden breder geïnformeerd doordat wij relevante content aanbieden (intelligente webshop).
8. Delen van kennis door maandelijkse nieuwsbrief met kennis, best practices, tools en tips.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Geïntegreerde online kanalen	Nieuwsbrief gemeenten geïntegreerd Overleg over Gemeente Schoon online kanalen	Gereed Q2	NLS, RWS, NVRD NLS, RWS, NVRD
Online omgevingen klaarmaken voor nieuwe organisatie	Plan van aanpak maken afhankelijk van ontwikkelingen	Q2	NLS, RWS, NVRD
Geïntegreerde offline kanalen	Overleg over Gemeente Schoon offline kanalen	Q2	NLS, RWS, NVRD
Communicatie nieuwe organisatie	Plan van aanpak afhankelijk ontwikkelingen	Q4	NLS, RWS, NVRD
Intelligente Webshop	Bouw nieuwe webshop Breed informeren – plan van aanpak	Gereed Q2	NLS

8.5 Kennisdeling

Doelstellingen

*De Zwerfafvalvergoeding ingezet voor max. kennisdeling.
*Op de Kenniswijzer worden minimaal 12 publicaties van actuele best practices gepubliceerd.
*Bij > 50% van de gemeenten wordt gebruik gemaakt van de Gouden Tips/handreikingen via o.a. Kenniswijzer.
*Clean Europe Network blijft bestaan.

Activiteiten

1. De zwerfafvalvergoeding wordt ingezet om gemeenten kennis te laten delen door opzet communicatieplan.
2. Delen van kennis door verzamelen actuele best practices in gemeenten en publiceren op Kenniswijzerzwerfafval.nl.
3. Gemeenten kunnen gemakkelijker de juiste adviseur vinden doordat wij deze zichtbaar maken op de Kenniswijzerzwerfafval.
4. Kennisbijeenkomsten en presentaties voldoen aan een kwaliteitsstandaard doordat een coördinator het overzicht heeft.
5. Meten van tevredenheid gemeenten door uitvoeren klanttevredenheidsonderzoek.
6. De nieuwe organisatie wordt gezien als autoriteit op gebied van zwerfafval doordat wij een aansprekend congres organiseren voor stakeholders, gemeenten en bedrijven.
7. We delen en vergaren internationale kennis doordat wij deelnemen in het Clean Europe Network en hierover communiceren.

Project	Uitleg	Planning	Betrokkenen
Zwerfafvalvergoeding	Communicatieplan	Q2	NLS, VNG
Kenniswijzer Zwerfafval – best practices 10x	Ingevoerd 1 case Overige 9 cases	Gereed Q2,3,4	NLS, RWS, gemeenten
Kenniswijzer – adviseur vindbaar	Plan opstellen Realisatie	Q2 Q3	NLS, RWS
Klanttevredenheidsonderzoek	Overleg met RWS over taakverdeling	Q2	NLS, RWS
Congres	Start voorbereidingen Congres	Q1, 2,3 Q4	NLS, RWS, NVRD
Clean Europe Network	Financiën 2017 georganiseerd Kennisdeling politiek Kennisdeling landen: 4 workshops	Gereed Ongoing Q3 en Q4	NLS en overige CEN partijen CEN CEN

Van: 10.2.e | NederlandSchoon
Aan: 10.2.e - DGMI; 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e (WVL); 10.2.e 10.2.e ; 10.2.e - IXGMI; 10.2.e (WVL); 10.2.e (WVL)
Cc: 10.2.e | NederlandSchoon
Onderwerp: Landelijke Aanpak van Zwerfafval
Datum: vrijdag 7 juli 2017 12:25:08
Bijlagen: image003.png
image004.png

Hallo,

Vanuit de LAZ zijn we met RWS, NVRD en NederlandSchoon lekker bezig met de nationale aanpak van zwerfafval. We zijn de halfjaarrapportages aan het invullen en de projecten lopen mooi op schema. Iedereen werkt prettig samen en er ontstaat nieuwe energie. Niet alleen bij ons maar bij allerlei organisatie waarmee we samenwerken.

In de 2e helft van het jaar willen we deze projecten en resultaten meer zichtbaar maken voor allerlei stakeholders. Dit wordt waarschijnlijk een brochure/magazine met een mogelijke digitale doorvertaling voor het zwerfafvalcongres.

Dit idee wordt momenteel door mijzelf en mijn collega 10.2.e uitgewerkt. We gaan 10.2.e/10.2.e en 10.2.e hierbij betrekken. Als je hier meer informatie over wilt, laat het mij weten. Ik houd jullie op de hoogte van het proces.

Groet 10.2.e

Met vriendelijke groet,
10.2.e – Directeur

Stichting Nederland Schoon | 070 - 10.2.e

Ben jij al Supporter van Schoon? Meld je aan op: www.supportervanschoon.nl
Volg de supporters ook op:

Factsheet nr. PM (wettelijke vorm producentenverantwoordelijkheid)
Beschrijving Instrument / Actie / Thema
Producentenverantwoordelijkheid / extended producer responsibility (EPR) Producentenverantwoordelijkheid is de (mede) verantwoordelijkheid van producenten en importeurs voor het afvalbeheer van de door hen op de markt gebrachte producten. (Rapport VROM 'Neveneffecten van producentenverantwoordelijkheid in het afvalstoffenbeleid', 01-03-07) Dit betreft de klassieke vorm van EPR waarbij de nadruk ligt op het afvalbeheer. In de Kaderrichtlijn afvalstoffen (Kra) is EPR verankerd in artikel 8. Dit artikel is vervolgens geïmplementeerd in artikel 9.5.2 van de Wet milieubeheer. In deze sheet gaat het om het wettelijk regelen van producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen. Deze factsheet ziet niet afspraken die het bedrijfsleven kan maken om op vrijwillige basis producentenverantwoordelijkheid in te voeren (en evt. het algemeen verbindend verklaren ervan). Daarvoor wordt verwezen naar factsheet PM. Momenteel geldt voor autowrakken, batterijen, accu's en elektronische apparatuur een wettelijke vorm van EPR. Dat wil zeggen dat de producentenverantwoordelijkheid bij amvb verankerd is.
Doel
Door producenten verantwoordelijk te maken voor de organisatie en financiering van het afvalbeheer van hun producten beoogt dit instrument de kosten van het afvalbeheer van producten op te nemen in de productprijs, om het hergebruik en de recycling van afgedankte producten te bevorderen, en om producenten te stimuleren tot ecodesign.
Verkenning
- geef hier een samenvatting van de belangrijkste elementen van dit factsheet: *- wat valt het meest op in termen van al dan niet bestaan kansen / beperkingen, noodzaak nadere stappen te zetten e.d.* *- geef aan of uit de bestaande kaders blijkt op welk niveau de actie kan het beste kan worden ondernomen, EU of NL niveau* *- Indien van toepassing gelet op het abstractieniveau van het thema, zijn er instrumenten (zie ad 7 hierboven) die bij voorbaat als goed of juist lastig inzetbaar kunnen worden aangemerkt*
EU bestaand kader
- Artikel 8 Kra / Secundair EU-recht - Vrij verkeer van goederen / primair EU-recht Het wettelijk verankeren van EPR op een bepaalde afvalstof kan een belemmering van het vrij verkeer van goederen opleveren. Hoewel artikel 8 Kra een grondslag biedt voor dit instrument (secundair EU-

recht) zal de toepassing ervan ook dan verenigbaar moeten zijn met het primaire EU-recht. Een belemmering van het vrije verkeer van goederen kan geoorloofd zijn. Volgens vaste rechtspraak kan een beperking enkel worden gerechtvaardigd door regelingen die hun rechtvaardiging vinden in dwingende redenen van algemeen belang, die gelden voor iedere persoon of onderneming die op het grondgebied van de ontvangende lidstaat werkzaam is, voor zover dit belang niet wordt gewaarborgd door de regels waaraan de dienstverlener is onderworpen in de lidstaat waar hij is gevestigd en voor zover deze regelingen geschikt zijn om de verwezenlijking van het nagestreefde doel te waarborgen en niet verder gaan dan voor het bereiken van dat doel noodzakelijk is (zaak C-58/98, Corsten, zaak C-433/04, Commissie/België, zaak C-490/04, Commissie/Duitsland).
Er dient aldus een dwingende reden van algemeen belang, bijvoorbeeld het milieubelang, aanwezig te zijn. Daarnaast moet de inzet van het instrument evenredig en proportioneel zijn.

Bij de vormgeving en uitwerking van het instrument zal hier rekening mee gehouden moeten worden. Het gaat dan met name om afvalstoffen waarvoor geen specifieke EU-regelgeving bestaat, in tegenstelling tot bijvoorbeeld autowrakken en batterijen. Door aanwezigheid van een grondslag in de Kra zal een de inzet van het instrument een lichtere EU-toets kunnen ondergaan. Het CE-doel wordt in artikel 8 van de Kra immers onderkend. Hiermee is expliciet gekozen voor een mogelijkheid om dit belang boven het vrij verkeer te stellen.

Level playing field

EU beleidsontwikkeling

In het afvalpakket van de commissie is o.a. een wijziging van artikel 8 en een nieuw 8a Kra opgenomen. Op dit moment wordt in de triloog onderhandelt over dit voorstel. De commissie wil (aanvullende) eisen stellen waaraan 'EPR-schemes' moeten voldoen. Waar o.a. nog over gesproken wordt:

- Verschil vrijwillig en verplichte EPR
- Meer aandacht voor design en het potentieel voor recycling
- Openbaar maken financiële gegevens
- Relatie artikel 8 Kra en andere eisen in richtlijnen.
- Informatieverplichting om 'waste holders' voor te lichten over inzamelen, preventie e.d.
- Gesloten lijst met waste management maatregelen waarvan de kosten gedekt moeten worden

Ad laatste punt:
In het actieplan CE stelt de Commissie een financiële prikkel voor producten voor, eruit bestaande dat de hoogte van financiële bijdragen die in het kader van de producentenverantwoordelijkheid worden voldaan, afhankelijk wordt gemaakt van de kosten aan het einde van de levensduur van de betrokken producten. Aldus zou een economische stimulans worden geïntroduceerd om producten te ontwerpen die gemakkelijker kunnen worden gerecycled of hergebruikt.

Indien binnen de transitieagenda's (nieuwe) EPR wordt overwogen dan dient bij de invulling ervan rekening gehouden te worden met bovenstaande. Huidige gevestigde producentenverantwoordelijkheden worden momenteel tegen het licht gehouden. Huidige systemen

die gebaseerd zijn op ander secundair recht, zoals E-waste, worden door de voorstellen van de Commissie ook geraakt. Deze systemen (in feite de implementatie ervan) zullen op de nieuwe voorstellen moeten gaan uitsluiten.

Het is nog de vraag hoe de voorstellen vrijwillige EPR-systemen die algemeen verbindend zijn verklaard raken. De commissie maakt namelijk onderscheid tussen verplichte en vrijwillige EPR. Als er een AVV geldt, is er dan sprake van een verplichte EPR? Volgens het Nederlandse standpunt is dit niet het geval.

PM 10.2.e check. Vandaag tijdens cluster ook over gesproken. 11.1

Graag jullie reactie.

NL bestaand kader

- Artikel 9.5.2

- LAP 2

Het inzetten van instrumenten om producentenverantwoordelijkheid te realiseren, blijkt met name meerwaarde te hebben als:

- Nuttige toepassing van een product een ketendeficit met zich meebrengt dat kan worden overbrugd door de kosten voor afvalbeheer op een andere plaats in de keten te leggen.
- Een regierol van producenten en importeurs in de keten noodzakelijk is om de (gescheiden) inzameling en/of nuttige toepassing van een product in voldoende mate van de grond te krijgen.

- PM BRON LAP?

Bij de afweging of EPR een geschikt instrument is voor een afvalstroom, spelen onderstaande criteria een rol:

- De controlemogelijkheid op producten tijdens het afvalstadium
- De mogelijkheden om milieugevolgen van een product in de hele keten te verminderen
- Aanwezige stimulansen voor afvalverwerking
- De beschikbaarheid van alternatieve beleidsinstrumenten
- Politieke prioriteiten

- LAP 3

In LAP3 zijn nieuwe teksten opgenomen over producentenverantwoordelijkheid. Het Rapport van EY is gebruikt als input hiervoor. De conclusies worden herhaald. In LAP3 worden nog geen keuzes gemaakt voor het uitbreiden van producentenverantwoordelijkheid.

- Exploration of the rol of EPR for the circular economy in the Netherlands, Ernst & Young, 27-06-2016

Conclusies:

- Extend the scope of EPR regulation to new products and waste streams

First, the review of EPR initiatives in neighboring countries highlights that EPR can be used for a wide variety of waste streams. The suitability of EPR for a limited set of streams is analyzed, in a preliminary way, using five key criteria: the level of control at the end-of-life stage, the environmental scope for improvement, existing incentives for end-of-life treatment, the availability of alternative policy instruments and political priorities.

- Deepen the scope of EPR within regulated streams
  Second, the study identifies several pathways to deepen the scope of EPR within regulated streams. The most straightforward way to enhance the impact of EPR is to impose higher take-back targets.
- Strengthen the financial EPR incentives for eco-design
  A third route to strengthen the circular economy and eco-design incentives of EPR, is to modulate the PRO fees that producers have to pay. If the environmental impact of different products can be assessed in a straightforward way and if the difference in impact is significant, PRO fees can be modulated.

- Rapport over onbedoelde effecten van producentenverantwoordelijkheid als beleidsinstrument voor het afvalbeheer, VROM, 01-03-07

Conclusies uit dit rapport:

- Geen prikkel ontstaan voor ecodesign
- Weinig transparantie in financiën bij uitvoeringsorganisaties van producenten
- Grote fondsvorming bij sommige organisaties

Invoering heeft alleen zin indien aan een aantal criteria is voldaan:

- Het huidige beheer laat in milieuhygiënische zin te wensen over;
- Er is sprake van een ketendeficit dat een drempel vormt voor het realiseren van de gewenste vorm van beheer. Anders gesteld: als een goede verwerking meer kost dan het opbrengt;
- Er bestaat onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid voor het realiseren van het gewenste beheer, hetgeen de opzet van een adequate structuur frustreert;
- Er is sprake van versnippering van het aanbod van afvalstoffen wat leidt tot hoge kosten en onvoldoende basis voor het ontwikkelen en implementeren van nieuwe verwerkingstechnieken.

Producentenverantwoordelijkheid is een ketenverantwoordelijkheid. De regelgeving legt de verantwoordelijkheid voor het opzetten van een systeem echter primair bij producenten. Zo zijn zij eerstverantwoordelijk voor het opzetten van een systeem en om een mededeling of melding te doen. Gemeenten, ontdoeners en detaillisten hebben bij de uitvoering ook een rol, zoals het inzamelen.

- Position paper EPR, MWE, 02-12-2013
- Diverse OESO-rapporten

NL beleidsontwikkeling

Binnen de transitieteams wordt op verschillende plekken gesproken voor bepaalde stromen gesproken over de invoering van een producentenverantwoordelijkheid.

In LAP3 zijn nieuwe teksten opgenomen over producentenverantwoordelijkheid. Het Rapport van EY is gebruikt als input hiervoor. De conclusies worden herhaald. In LAP3 worden nog geen keuzes gemaakt voor het uitbreiden van producentenverantwoordelijkheid.

Los van de transitieteams wordt op lopende dossiers (zoals zwerfafval) nagedacht over een vorm van producentenverantwoordelijkheid. Ook worden huidige productentenverantwoordelijkheden onder de loep genomen.

Alternatieven

- 11.1

Onderzoeksvragen

11.1

11.1

11.1

Samenhang

- welke samenhang, synergie, tegenstrijdigheid of overlap etc. is gesignaleerd m.b.t. andere

instrumenten.
Overige opmerkingen

Artikel 8 Kra Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

1. Ter stimulering van hergebruik en de preventie, recycling en andere nuttige toepassing van afvalstoffen kunnen de lidstaten wettelijke of andere maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat iedere natuurlijke of rechtspersoon die beroepsmatig producten ontwikkelt, vervaardigt, behandelt, verwerkt, verkoopt of invoert (producent van het product) een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid draagt.

Die maatregelen kunnen onder andere bestaan uit het aanvaarden van teruggebrachte producten en de van gebruikte producten overgebleven afvalstoffen, alsmede het daaropvolgende beheer van de afvalstoffen, en de financiële verantwoordelijkheid voor die activiteiten. Verder kunnen deze maatregelen de verplichting omvatten openbaar beschikbare informatie te verstrekken over de mate waarin het product herbruikbaar en recycleerbaar is.

Artikel 9.5.2 Wm

1 Bij algemene maatregel van bestuur kunnen ter stimulering van hergebruik, preventie, recycling en andere nuttige toepassing, van een doelmatig beheer van afvalstoffen of anderszins in het belang van de bescherming van het milieu regels worden gesteld met betrekking tot het vervaardigen, in Nederland invoeren, toepassen, voorhanden hebben, aan een ander ter beschikking stellen, in ontvangst nemen, innemen, nuttig toepassen en verwijderen van bij de maatregel aangewezen stoffen, mengsels of producten of afvalstoffen. Met betrekking tot producten worden zodanige regels niet gesteld in het belang dat artikel 9.5.1 beoogt te beschermen.

Factsheet nr. PM (AVV afvalbeheersbijdrage)
Beschrijving Instrument / Actie / Thema
Naast de wettelijke vorm van producentenverantwoordelijkheid (factsheet PM) kan de Minister van Infrastructuur en Milieu, na overleg met de Minister van Economische Zaken, een overeenkomst over het instellen van een afvalbeheersbijdrage algemeen verbindend verklaren (artikel 15.36 Wet Milieubeheer). De bijdrage gaat dan gelden voor iedereen die die stof, dat mengsel of dat product in Nederland invoert of op de markt brengt. De afvalbeheersbijdrage kan betrekking hebben op de kosten van alle handelingen die direct samenhangen met het beheer van een product als afvalstof. Deze handelingen hebben in eerste instantie betrekking op de inzameling, nuttig toepassen of verwijderen van de afvalstof, maar ook op onderzoeks- en ontwikkelingskosten, investeringskosten alsmede op de organisatorische en logistieke kosten van de afvalbeheersstructuur. De afvalbeheersbijdrage kan ook op een onderdeel van deze kosten betrekking hebben. De hoogte van de afvalbeheersbijdrage wordt bepaald door deze kosten, onder aftrek van eventuele opbrengsten van het verwerkte product, af te zetten tegen de op de markt te brengen nieuwe producten. *Kamerstukken II* 1992/93, 23 256, nr. 3 Op dit moment zijn de afvalbeheersbijdragen voor de volgende stromen algemeen verbindend verklaard: autobanden, verlichtingsapparatuur, vlakgas, oud-papier en karton en verpakkingen. https://www.afvalcirculair.nl/onderwerpen/afvalregelgeving/landingspagina/algemeen-verbindend/geldende-avv'/
Doel
Ter bevordering van preventie en hergebruik kunnen bedrijven die een stof, preparaat of ander product in Nederland invoeren of op de markt brengen een schriftelijke overeenkomst sluiten tot het afdragen van een afvalbeheersbijdrage. Indien de Minister van IenM de overeenkomst algemeen verbindend heeft verklaard dan moeten andere bedrijven dan de partijen bij de overeenkomst zich aan de bepalingen van de overeenkomst houden. Dit draagt bij aan het doel van de overeenkomst (preventie en hergebruik). Daarnaast is het creëren van een level playing field van belang.
Verkenning
- geef hier een samenvatting van de belangrijkste elementen van dit factsheet: *- wat valt het meest op in termen van al dan niet bestaan kansen / beperkingen, noodzaak nadere stappen te zetten e.d.* *- geef aan of uit de bestaande kaders blijkt op welk niveau de actie kan het beste kan worden ondernomen, EU of NL niveau* *- Indien van toepassing gelet op het abstractieniveau van het thema, zijn er instrumenten die bij voorbaat als goed of juist lastig inzetbaar kunnen worden aangemerkt*
EU bestaand kader
• Artikel 8 en 14 Kra Het algemeen verbindend verklaren is een Nederlands instrument en kent geen grondslag in Europese regelgeving. Ten tijde van de implementatie van de Kaderrichtlijn afval (Kra) is bepaald dat artikel 14 van de Kra, over de kosten van het afvalbeheer, geen implementatie behoefde omdat het Nederlandse systeem van de afvalbeheersbijdrage al voldoende borgt. • Een overeenkomst over een afvalbeheersbijdrage zou de mededinging kunnen beperken. Zowel Europese regelgeving inzake mededinging, als de Nederlandse Mededingingswet zijn hiervoor het kader. Een overeenkomst zou kunnen vallen onder het verbod van artikel 6 van de Mededingingswet. Een analyse hiervan dient door de partijen bij deze overeenkomst

gemaakt te worden.

- De uitkomst hiervan is zeer afhankelijk van de afspraken die gemaakt worden en daardoor op voorhand lastig te beoordelen. Dit is door de regering en de ACM onderkend. Op nationaal niveau zijn daarom handreikingen gedaan voor duurzaamheidsinitiatieven. Zie hiervoor 'NL bestaand kader'. Dit laat het Europeesrechtelijke kader echter onverlet.
- Het algemeen verbindend verklaren van een afvalbeheersbijdrage in een overeenkomst kan een belemmering van het vrij verkeer van goederen opleveren, net als bij de wettelijke vorm van producentenverantwoordelijkheid. Voor de aandachtspunten die hierbij gelden, wordt daarom verwezen naar factsheet PM.

EU beleidsontwikkeling

In het afvalpakket van de commissie is o.a. een wijziging van artikel 8 en een nieuw 8a Kra opgenomen. Op dit moment wordt in de triloog onderhandelt over dit voorstel. De commissie wil (aanvullende) eisen stellen waaraan 'EPR-schemes' moeten voldoen. Naar alle waarschijnlijkheid zullen deze eisen ook gaan gelden voor de AVV-vorm van producentenverantwoordelijkheid. Zie factsheet PM voor meer informatie hierover.

NL bestaand kader

- Leidraad algemeen verbindend verklaring https://www.afvalcirculair.nl/publish/pages/120928/leidraad_avv_compleet_tcm334-335374.pdf
- Regeling verzoek afvalbeheersbijdragen http://wetten.overheid.nl/BWBR0006665/2002-05-08
- Mededingingswet
- Visiedocument mededinging en duurzaamheid van de ACM https://www.acm.nl/nl/publicaties/publicatie/12930/Visiedocument-mededinging-en-duurzaamheid/
  Hierin staat welke afwegingen worden gemaakt bij de beoordeling van afspraken tussen ondernemingen in het kader van duurzaamheid. ACM wil met deze visie bevorderen dat ondernemers duurzaamheidsinitiatieven nemen die passen binnen de mededingingsregels.
- Zie daarnaast de documenten die bij factsheet PM genoemd staan. De inhoud (met name de aandachtspunten) van deze stukken zijn ook op deze vorm van producentenverantwoordelijkheid van toepassing.

NL beleidsontwikkeling

- bovenstaand idem voor NL beleidsontwikkelingen.

Alternatieven

- 11.1 [redacted]

11.1 [redacted]
Onderzoeksvragen
11.1 [redacted] 11.1 [redacted]
Samenhang
- welke samenhang, synergie, tegenstrijdigheid of overlap etc. is gesignaleerd m.b.t. andere instrumenten.
Overige opmerkingen

Artikel 14 Kra

Kosten

1. Overeenkomstig het beginsel „de vervuiler betaalt" moeten de kosten van het afvalbeheer worden gedragen door de eerste afvalproducent, de huidige of de vorige houders van afvalstoffen.
2. De lidstaten kunnen besluiten de kosten van het afvalbeheer geheel of gedeeltelijk te laten dragen door de producent van het product waaruit het afval is voortgekomen, en de distributeurs van een dergelijk product in deze kosten te laten delen.

Artikel 15.36 Wm

Vergelijk versiesOpslaanRelaties (...)Permanente link

- 1 Onze Minister kan, indien dat in het belang is van een doelmatig beheer van afvalstoffen, op een met redenen omkleed verzoek, na overleg met Onze Minister van Economische Zaken een overeenkomst over een afvalbeheersbijdrage algemeen verbindend verklaren voor een ieder die die stof, dat mengsels of dat produkt in Nederland invoert of op de markt brengt.
- 2 Onze Minister stelt regels met betrekking tot de onderwerpen die in ieder geval in een overeenkomst over een afvalbeheersbijdrage, waarvoor een algemeen verbindend verklaring wordt gevraagd, aan de orde dienen te komen, alsmede met betrekking tot de bij een verzoek als bedoeld in het eerste lid over te leggen gegevens. Tot die gegevens behoren in ieder geval gegevens, waaruit duidelijk wordt dat redelijkerwijs is getracht te voorkomen, dat gebruikers van die stof, dat mengsels of dat produkt in de praktijk meer dan eenmaal een bijdrage voor het beheer daarvan verschuldigd zullen zijn.

Van: 10.2.e | NederlandSchoon
Aan: 10.2.e - DGMI; 10.2.e ; 10.2.e - DGMI; 10.2.e (WVL); 10.2.e ; 10.2.e (WVL); 10.2.e ; 10.2.e (WVL)
Onderwerp: FW: zwerfafval
Datum: maandag 25 september 2017 12:03:26
Bijlagen: image001.png
image002.png
image003.png
Ideeen resterende middelen OA 2e tranche def.docx

Hallo LAZ leden,

In de laatste LAZ vergadering hebben we het gehad over de overgebleven financiën in het 'oude' Afvalfonds.
We hebben toen besproken dat het goed zou zijn als er budget beschikbaar is om de samenwerking tussen NVRD, RWS en NederlandSchoon verder voort te zetten.
Die samenwerking komt tot uiting in projecten.
Met de NVRD en RWS hebben we nagedacht over een invulling, daaruit is een voorstel met een aantal ruwe ideeën gekomen. Zie bijgaand.
Deze heb ik besproken met 10.2.e. Het Afvalfonds heeft zelf al een aantal ideeën voor de besteding van het overgebleven budget.
We wachten af wat eruit gaat komen.

Groet 10.2.e

Met vriendelijke groet,
10.2.e
Directeur

LET OP: NederlandSchoon is verhuisd naar:
Benoordenhoutseweg 46, 2596 BC Den Haag

Stichting Nederland Schoon | Benoordenhoutseweg 46 | 2596 BC Den Haag
070 - 10.2.e | 06 – 10.2.e
Volg de supporters ook op:

Van: 10.2.e | NederlandSchoon
Verzonden: maandag 25 september 2017 11:54
Aan: 10.2.e ' < 10.2.e @Rebelgroup.com>
Onderwerp: zwerfafval

Hallo 10.2.e,

Bijgaand de ideeën die er leven vanuit de Landelijke Aanpak Zwerfafval.
Gezamenlijk hebben RWS, NVRD en NederlandSchoon gekeken welke projecten in 2018 bij kunnen dragen aan een schonere omgeving.
Mocht er budget aanwezig zijn voor een of meerdere van deze projecten dan willen wij dit graag verder uitwerken
Ik hoop dat je dit op de agenda kunt zetten van de volgende vergadering.

Groet 10.2.e

Met vriendelijke groet,

10.2.e
Directeur

LET OP: NederlandSchoon is verhuisd naar:
Benoordenhoutseweg 46, 2596 BC Den Haag

Stichting Nederland Schoon | Benoordenhoutseweg 46 | 2596 BC Den Haag
070 - 10.2.e | 06 – 10.2.e
Volg de supporters ook op:

Van: 10.2.e | NederlandSchoon
Aan: 10.2.e - DGMI; 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e (WVL); 10.2.e (WVL); 10.2.e (WVL); 10.2.e - DGMI
Onderwerp: Landelijke Aanpak Zwerfafval - tussentijdse evaluatie
Datum: dinsdag 10 oktober 2017 16:14:54
Bijlagen: image003.png
image004.png
NLSchoon_Rapportage_LAZ_DEF.PDF

Goedemiddag,

Naast het lezen van het nieuwe regeerakkoord heb ik nog iets voor jullie.
In het bijgaande document de evaluatie van de Landelijke Aanpak Zwerfafval.
Samen met de NVRD en RWS hebben we een tussentijds de balans opgemaakt van alle zwerfafval activiteiten in 2018.

Deze rapportage en het magazine (waarvan hier de online versie) zal ik geprint aan 10.2.e sturen zodat deze meekan in de evaluatie. https://www.nederlandschoon.nl/wat-jij-kan-doen/op-naar-een-schoon-nederland-2017

Mochten er nog op of aanmerkingen zijn, dan hoor ik dat graag.

Groet 10.2.e

Met vriendelijke groet,
10.2.e – Directeur

Stichting Nederland Schoon | 070 - 10.2.e

Ben jij al Supporter van Schoon? Meld je aan op: www.supportervanschoon.nl

Volg de supporters ook op:

LANDELIJKE AANPAK ZWERFAFVAL (LAZ):

SAMENWERKING NEDERLANDSCHOON, NVRD EN RWS

September 2017, een tussentijdse evaluatie

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

NVRD
KONINKLIJKE VERENIGING VOOR AFVAL- EN REINIGINGSMANAGEMENT

NederlandSchoon

1171

Doelstelling Landelijke Aanpak Zwerfval

Nederland wordt schoner ervaren doordat de LAZ partijen inwoners, bedrijven, gemeenten en andere organisaties inspireren, activeren en faciliteren om het schoon te houden.

Het percentage mensen dat Nederland helemaal niet schoon vindt daalt. 25% van de Nederlanders vindt Nederland als geheel (helemaal) niet schoon (Q2). Dit was 28% in Q1 2017. Nederlanders zijn over het algemeen positiever over de schoonheid van de eigen buurt dan over Nederland als geheel. In maart 2017 bereikte de score voor de schoonheid van de eigen buurt het hoogste punt in 2 jaar (Kantar Public, TRIM index, april 2017).

Thema 1: Supporters van Schoon (participatie en activatie)

Doelstellingen

Meer inwoners houden actief hun leefomgeving schoon doordat vanuit het Supporter van Schoon (SvS) gedachtegoed handvatten worden geboden, partijen worden verbonden en zichtbaarheid in de openbare ruimte wordt gecreëerd.

Publiek:	Steeds meer mensen geven aan nooit afval op straat achter te laten (Q2: 70%, Q1: 67%)
Publiek:	Steeds meer mensen geven aan mee te hebben gedaan aan een landelijke schoonactivatie in hun buurt
Gemeenten:	75% betrokken gemeenten geeft aan dat samenwerking effectievere aanpak geeft
Bedrijven:	80% van de SvS bedrijven zet zich in tijdens Supporter van Schoon publieksactivaties

Activiteiten en resultaten Q1, Q2 en Q3

1. **Acties:** Inwoners en bedrijven hebben zwerfafval voorkomen of opgeruimd door het organiseren of ondersteunen van aanstekelijke landelijke acties zoals Landelijke Opschoondag, Let's Clean Up Europe, Keep-it-Clean-Day, Schoonste Strandenverkiezing, Schoonste Winkelgebieden Verkiezing en Nieuwjaarsvegen
   Voorbeeld concreet resultaat: Landelijke Opschoondag meer dan 110.000 deelnemers, aantal aangemelde acties gestegen met 25%

2. **Interactie:** Supporter van Schoon is een social brand geworden. De interactie met de meer dan 200.000 supporters verloopt digitaal.
   Voorbeeld concreet resultaat: 225.000 Supporters van Schoon, grote online community (>200.000) met een waardering van >7,5

3. **Webshop:** Via de webshop zijn handige opruimmaterialen en communicatiemiddelen gemakkelijk en voordelig aangeboden aan Supporters van Schoon en intermediaire partijen. Hiermee worden zij ondersteund bij het schoonhouden.
   Voorbeeld concreet resultaat: Via Supporter van Schoon platform worden jaarlijks meer dan 3.000 opruimacties aangemeld, worden er ca. 7.000 opruimpakketten verspreid en ca. 3.000 SvS afvalbakken besteld.

4. **Zichtbaarheid Schoon signaal:** De communicatiekracht van Supporter van Schoon in media en openbare ruimte is versterkt doordat Supporter van Schoon uitingen en voorzieningen in de openbare ruimte) en zorgen voor een krachtig en eenduidig signaal.
   Voorbeeld concreet resultaat: alle 300 snelwegparkeerplaatsen voorzien van SvS bord (totaal 600 borden) met schoonboodschap en meer dan 5 miljoen euro aan free publicity (pers/media-aandacht voor het belang van Schoon)

5. **Samenwerking:** gemeenten staan centraal en worden gefaciliteerd bij alle Supporter van Schoon activiteiten. Er is een enquête uitgevoerd om alle behoeften te peilen.
   Voorbeeld concreet resultaat: In alle 400 gemeenten doen inwoners mee aan de Landelijke Opschoondag (> 2.500 acties aangemeld).

6. **Samenwerking:** steeds meer bedrijven nemen hun verantwoordelijkheid voor een schone buitenruimte. Er zijn 5 nieuwe landelijke bedrijven Supporter van Schoon geworden.
   Voorbeeld concrete resultaat: meer dan 800 bedrijvenacties aangemeld op de LOD o.a. Starbucks, Pulitzer, Plus, Hema, AH, etc.

Thema 2: Beheer en Inrichting openbare ruimte

Doelstellingen
Gemeenten leveren een bijdrage aan het voorkomen en opruimen van zwerfafval doordat wij hen stimuleren en in staat stellen om de beschikbare kennis en instrumentarium over inrichting en het beheer van de openbare ruimte toe te passen in hun zwerfafvalaanpak.

Gemeenten: 80% kent de mogelijkheden van voorkomen en opruimen van zwerfafval door maatregelen.
Gemeenten: 60% weet wat de schoon organisatie hen kan bieden aan praktische kennis, instrumenten en ondersteuning.
Gemeenten: 40% maakt gebruik van een of meerdere kennisproducten, instrumenten of -diensten.

Activiteiten en resultaten Q1, Q2, Q3

1. **Maatwerkadvies:** Inzichtelijk gemaakt waar gemeenten behoeften aan hebben qua advies en hier wordt naar gehandeld/op ingespeeld. De maatwerkaanpak is laagdrempelig, met persoonlijk contact. Evaluatie vindt plaats na afronding advies.
   Voorbeeld concreet resultaat: Circa 60 consultaties bij 35 gemeenten hebben plaatsgevonden halverwege het jaar.

2. **Instrumenten:** Gemeenten zijn actief met onderwerpen als ontwerp inrichting en beheer, afvalbakken, bijplaatsing, handhaving en arbeidsparticipatie door de maatwerkaanpak, door het organiseren van kennisbijeenkomsten en door het up to date houden van de kennisdocumenten (op de Kenniswijzer).
   Voorbeeld concreet resultaat: Momenteel zijn er 3 kennisbijeenkomsten geweest, waaronder een kennisbijeenkomst waar alle thema's aan bod zijn geweest. Richting einde jaar circa 6. Alle kennisdocumenten zijn reeds gecheckt op actualiteit en zijn geüpdatet einde jaar. Er is een prijsvraag uitgezet voor een circulaire afvalbak die bijdraagt aan 'schoon'.
   Kenniswijzer Zwerfafval gemiddeld 1000x per maand bezocht door professionals.

3. **Sturen op beleving:** Gemeenten hebben deelgenomen aan bijeenkomst over beleving, er is een quick scan gemaakt die bij 3 gemeenten is getest. Hieruit volgt een handreiking als basis voor kennisdeling onder gemeenten, o.l.v. de LAZ partners. Fase 2 van het project loopt.
   Voorbeeld concreet resultaat: verwachting is dat 40 gemeenten hiermee aan de slag zijn in 2017.

4. **Benchmarking:** Gemeenten krijgen inzicht in eigen prestaties in vergelijking tot andere gemeenten en toegang tot netwerk door Benchmark Schoon.
   Voorbeeld concreet resultaat: circa 30 gemeenten doen mee aan de benchmark in 2017. Er zijn gegevens verzameld en prestaties inzichtelijk gemaakt die in 2 benchmarkbijeenkomsten zijn besproken en gedeeld.

5. **Beeldgericht reinigen / certificering:** Inzetten van Keurmerk Beeldschoon voor publieke bedrijven t.b.v. borgen structurele werkwijze van beeldgericht reinigen.
   Voorbeeld concreet resultaat: expertmeeting heeft plaatsgevonden met 9 publieke bedrijven. Publicaties in twee vakbladen, presentatie keurmerk bij kennisbijeenkomst in juni.

6. **Verkiezing Uitblinker 2017:** Gemeenten en beheerbedrijven zetten medewerkers in het zonnetje d.m.v. verkiezing.
   Voorbeeld concreet resultaat: Bekendmaking winnaar tijdens congres 20 november 2017.

7. **Monitoring:** De huidige monitoring vanuit verschillende partijen is goed op elkaar afgestemd, totdat de aangepaste Landelijke monitor gereed is (zie ook verder: aparte statusbeschrijving RWS programma).
   Voorbeeld concreet resultaat: onderlinge afstemming gereed.

Thema 3: Centrumgebieden

Doelstellingen
Centrumgebieden worden schoner doordat betrokkenen hun verantwoordelijkheid nemen bij het schoonhouden van de openbare ruimte en gezamenlijk actie ondernemen.

Gemeenten:	20% van de G75 gemeenten zetten actief in op schone winkelgebieden
Fastfoodketens:	5 ketens zijn actief SvS en doen mee aan de LOD.
Gemeenten:	in 10 gemeenten rollen we de snoeproute aanpak uit.
Kennis:	de kennis t.b.v. schone markten en uitgaansgebieden is up to date.

Activiteiten en resultaten Q1, Q2, Q3

1. **Winkelgebieden:** De Verkiezing Schoonste Winkelgebied is gehouden in de G75 gemeenten, de ranglijst is gemaakt. Resultaten worden opgenomen in een interactief dashboard. Diverse winkelcentra hebben maatwerk advies gekregen. Kennisdocumenten en materialen binnenkort in de webshop beschikbaar, zodat betrokkenen zelf aan de slag kunnen.
   Voorbeeld concreet resultaat: 20% van de G75 gemeenten zetten actief in op schone winkelgebieden. Circa 575 winkelgebieden zijn opgenomen in de ranglijst, verspreid over de 75 grootste gemeenten. Een kennisbijeenkomst over winkelgebieden heeft plaatsgevonden.

2. **Fastfood:** Onderhoud netwerk en opstarten nieuwe concrete samenwerkingsverbanden.
   Voorbeeld concreet resultaat: de Amsterdamse pilot 'fastfood in winkelgebieden' is succesvol en omgezet in een aanpak die online beschikbaar is, evenals de aanpak die betrekking heeft op drive-in restaurants. 3 ketens doen mee aan LOD: Starbucks, McDonald's en Domino's Pizza.

3. **Snoeproutes:** De snoeproute aanpak is op diverse plekken toegepast, binnen verschillende gemeenten.
   Er wordt op de snoeproute aanpak samengewerkt met Plus. De kennisbijeenkomst snoeproutes vindt begin oktober plaats.
   Voorbeeld concreet resultaat: De snoeproute aanpak kan 50% vermindering zwerfafval opleveren. In Emmeloord zijn 7 snoeproutes uitgerold, in Utrecht 2, diverse gemeenten zijn nu zelf aan de slag.

4. **Markt:** Inzicht is verkregen in de marktactoren en dit is vastgelegd in een kennisdocument.
   Voorbeeld concreet resultaat: kennisdocument marktactoren.

5. **Uitgaansgebieden:** analyse opzetten
   Voorbeeld concreet resultaat: Actorenkaart is in de maak.

Thema 4: Verkeer & Vervoer

Doelstellingen
Gebieden rondom verkeer en vervoer worden schoner doordat de aanpak van gebiedsbeheerders ondersteund wordt en versterkt op punten waar deze niet actief zijn.

Gemeenten en provincies:	uitvoering onderzoek voor inzicht in behoeften.
Overheid:	kennis over schone wegen actief delen tussen RWS, provincie, gemeenten en nieuwe schoonorganisatie.
Overheid:	bedrijven: concreet toepassen integrale aanpak.

Activiteiten en resultaten Q1, Q2, Q3

1. **Openbaar vervoer:** Een voorbeeldcase in samenwerking met NS en gemeenten is uitgevoerd en daarna uitgewerkt en gedeeld. De case is de basis voor een aanpak voor OV gebieden. Kennisdocument is in de maak.
   Voorbeeld concreet resultaat: O.b.v. het onderzoek willen 10 gemeenten concreet met OV gebieden aan de slag. Een mooie voorbeeldcase is afgerond en gecommuniceerd.

2. **Verkeer – Rijkswegen, verzorgingsplaatsen en provinciale wegen:** binnen de LAZ is een integrale aanpak tot stand gekomen in de gemeente Hoogeveen, waar naast gemeenten pomphouders, fastfoodrestaurants, de provincie, de aannemer en het regiokantoor van RWS bij betrokken zijn. De integrale aanpak is een blauwdruk voor uitrol. Bij RWS is er enthousiasme om hiermee door te gaan in 2018.
   Voorbeeld concreet resultaat: Gedragsbeïnvloedingsstrategieën zijn toegepast en Supporter van Schoon uitingen zijn gebruikt t.b.v. schonere wegen, op- en afritten, carpoolplaatsen en verzorgingsplaatsen in Hoogeveen. Objectieve metingen einde van het jaar beschikbaar. Deze aanpak wordt geborgd in documenten, materialen zijn beschikbaar via de webshop.

Thema 5: Vrije Tijd

Doelstellingen

Evenementen en recreatiegebieden worden schoner doordat gebiedsbeheerders en organisatoren praktische kennis effectiever toepassen en steeds meer Nederlanders weten te bereiken en te activeren.

Bedrijven:	bij 5 type evenementen passen we onze aanpak toe.
Bedrijven:	bij 5 organisatoren wordt de openbare ruimte rondom het evenemententerrein betrokken bij de schoonaanpak.
Bedrijven:	er wordt samengewerkt met minimaal 3 beheerders van recreatiegebieden, netwerken en aanpakken worden ontwikkeld.

Activiteiten en resultaten Q1, Q2, Q3

1. **Open evenementen:** een aantal voorbeelden: Bij FC Volendam is de stadionaanpak getest. In Den Bosch is de aanlooproute naar de stad tijdens Carnaval schoongehouden, 12 van de 14 Bevrijdingsfestivals hebben extra aandacht aan schoon besteedt en interventies toegapast. We ondersteunden het wielerevenement Limburgs Mooiste en de Vierdaagsefeesten.
   Voorbeeld concreet resultaat: bij meer dan 16 open evenementen is de schoon aanpak toegepast en zijn partijen enthousiast om dit voort te zetten. Hierdoor zijn er meer dan 1 ½ miljoen mensen in aanraking gekomen met een de schoonboodschap.

2. **Gesloten evenementen:** bij vrijwel alle partijen binnen de Green Deal Evenementen staat zwerfafval op de agenda en is er aandacht besteed aan de aanlooproutes / directe omgeving. Organisatoren als Zwarte Cross, Solar, maar ook het EK Hockey in Amsterdam pasten onze schoonaanpak toe. Diverse interventies werden met goed resultaat uitgeprobeerd. Steeds meer organisatoren weten ons te vinden om de aanpak toe te passen.
   Voorbeeld concreet resultaat: Bij minimaal 8 gesloten evenementen is onze kennis ingezet. Er is een kennisbijeenkomst Evenementen geweest, met circa 30 gemeenten.

3. **Recreatie - Strand en binnenwater:** er zit veel ontwikkeling in de binnenwater recreatie aanpak met diverse gebiedsbeheerders. De strandbeheerdersdagen trok meer dan 150 bezoekers, de paviljoenwedstrijd is dit jaar weer groter geworden. Er wordt goed samengewerkt door alle betrokken partijen t.b.v. schonere stranden.
   Voorbeeld concreet resultaat: 75 recreatiestranden beoordeeld voor de Schoonste Stranden Verkiezing, 25 van de 28 strandgemeenten scoren "Zeer goed". Het schoonniveau van de recreatiestranden ligt sinds 2014 op een zeer hoog niveau.

Thema 6: Jeugd

Doelstellingen

We streven ernaar om alle kinderen en jongeren (4 t/m 18 jaar) via scholen, en kinderopvang- en NME-centra in aanraking te brengen met het onderwerp van zwerfafval voorkomen en afval recyclen. We doen dit door middel van eigen kanalen en de samenwerking met partners.

- Aan de slag met afval: een stijging van 15% van de bezoekers aan dit digitale educatieve platform met een gemiddeld siteverblijf van 4 minuten.
- Aansluiting Landelijke Opschoondag 2017: 700 scholen doen mee met de LOD.
- Voortgezet onderwijs: introductie van 12 lesvarianten voor het voorgezet onderwijs.
- Samenwerking (commerciële) partners: samenwerking met onder andere Partou en Eco-Schools

Activiteiten en resultaten Q1, Q2, Q3

1. **Educatief platform** www.aandeslagmetafval.nl is begin 2016 online gegaan, met lesmaterialen voor het primair onderwijs evenals interactieve afvalopdrachten voor de kinderopvang. Het platform is het centrale uitgangspunt voor leerkrachten in het basisonderwijs en sinds januari 2017 docenten in het voortgezet onderwijs, die aandacht willen besteden aan zwerfafval voorkomen en afval recyclen.
   Concreet resultaat: Het aantal sessies is t.o.v. van dezelfde periode in 2016 met bijna 90% gestegen, tot ruim 30.000 sessies per eind september. De gemiddelde bezoeker verblijft ca. 3,5 minuten op de site. De lesmaterialen werden ruim 12.500 keer gedownload in 2017 (cijfers tot en met september).

2. **Extra focus op scholenacties met de Landelijke Opschoondag**
   Concreet resultaat: 700 scholen en kinderopvangcentra hebben zich dit jaar aangemeld met een opschoonactie in de week voorafgaand aan de Landelijke Opschoondag. De deelnemende scholen zijn beloond met een knikkertegel van gerecycled kunststof. Daarnaast zijn de acties ondersteund met de verspreiding van 2750 kinderpakketten (handschoenen, vuilniszakken, hesjes, et cetera) en posters en speurtochten.

3. **Voortgezet onderwijs**: Realisatie van 12 lesmodules voor docenten in de onderbouw van het voortgezet onderwijs voor de vakken aardrijkskunde, Nederlands, biologie en mentorles.
   Concreet resultaat: Sinds de lancering tot het moment van schrijven zijn er op www.aandeslagmetafval.nl/vo 2370 paginaweergaven geregistreerd. De pagina biedt links naar lessen die aansluiten op de hierboven genoemde vakken, die bijna 3.300 keer werden gedownload.

4. **Samenwerkingen:** In 2017 zijn diverse samenwerkingen aangegaan met commerciële en niet-commerciële partijen.
   Concreet resultaat: Succesvolle samenwerking met kinderopvangorganisatie Partou, die met de helft van haar vestigingen (100) heeft meegedaan aan de Landelijke Opschoondag. Op 125 Eco-Schools wordt gewerkt met Supporter van Schoon materialen.

Apart programma RWS: Versterken beleidsbasis – meten is weten

Doelstellingen
Op dit moment ontbreekt een adequate monitoringsystematiek om de effecten te meten van maatregelen om zwerfafval aan te pakken. Doelstelling van dit project is daarom het uitwerken van de hoofdindicatoren van de Landelijke Aanpak Zwerfafval (leefbaarheid, gezondheidseffecten, verlies grondstoffen en maatschappelijke kosten), het formuleren van beleidsdoelen en het creëren van draagvlak.

Dit leidt tot de volgende projectresultaten:
- Een gedeelde beleidsinformatiebasis voor (de gevolgen van) zwerfafval.
- Een nieuwe monitoringmethode op basis van de vier hoofdindicatoren van de LAZ.
- Beleidsdoelen voor de vier zwerfafval indicatoren van de LAZ.

Activiteiten/resultaten Q1, Q2, Q3
Bepalen hoofdindicatoren en aanzet voor een landelijke monitoringssystematiek

1. **Uitwerken hoofdindicatoren:** Rijkswaterstaat heeft een basisset hoofdindicatoren opgesteld. Deze basis is bij externe kennispartners uit de klankbordgroep getoetst en dient als basis voor het inkooptraject

2. **Inkooptraject:** Het inkooptraject voor de werkzaamheden is gestart. Dit behelst het verder uitwerken van de vier hoofdindicatoren en zal nog in het vierde kwartaal van 2017 in de vorm van vier opdrachten worden weggezet. Duur van de opdrachten is tot en met eerste kwartaal 2018.

3. **Klankbordgroep:** De kennispartners en andere stakeholders zijn gevraagd om deel te nemen in een klankbordgroep (onder meer VNG, ministerie Infrastructuur en Milieu, Stichting Afvalfonds Verpakkingen, Natuur en Milieu, Plastic Soup Foundation, RIVM, CROW, afzonderlijke gemeenten, provincies (IPO)). Eerste datum voor klankbordgroep bijeenkomst is gepland in vierde kwartaal van 2017.

4. **Planning:** Omdat opdracht 3.5 'versterken beleidsbasis' later is toegekend dan gepland (2 mei 2017) is de verwachting dat deze uit zal lopen tot en met het eerste kwartaal van 2018. De planning is dat het monitoringssysteem in 2018 klaarstaat om te beginnen met monitoren. Hiervoor zijn we nog wel afhankelijk van deelname van de gemeenten voor bijvoorbeeld het aanleveren van gegevens. Daar moet nog een oplossing voor gezocht worden.

NederlandSchoon

Grof zwerfafvalfracties stuks

(excl. peuken en kauwgom) in kubus weergave

Bron: Aangepaste weergave fractieverdeling op basis van Rijkswaterstaat Landelijke Zwerfafvalmonitor, gemiddelde 2015 en 2016[1]

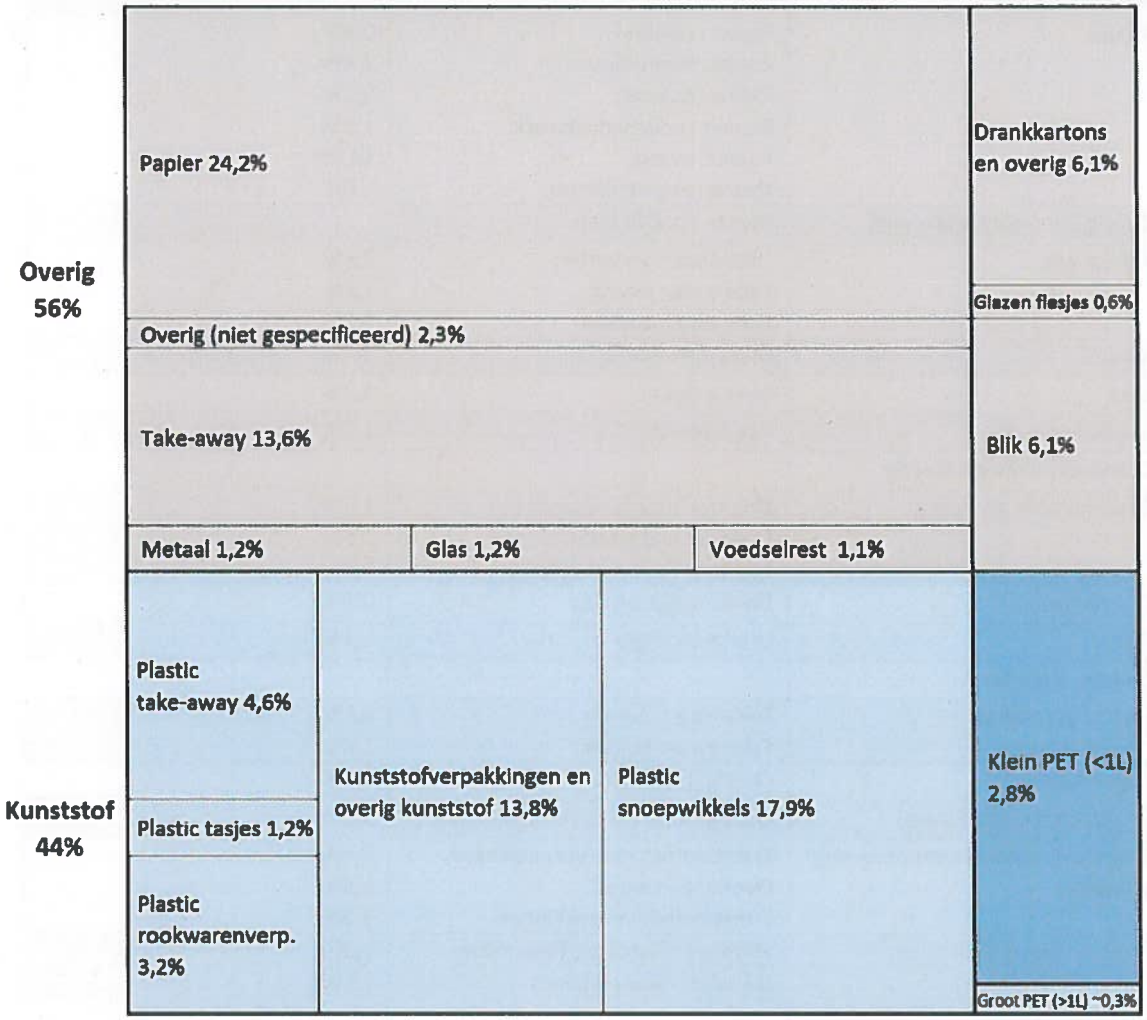

[1] Voor het fractie percentage is het gemiddelde uit de Rijkswaterstaat Zwerfafvalmonitor van 2015 en 2016 gebruikt. Dit is gedaan om (kleine) incidentele variaties in fracties over de jaren heen te verminderen, en zo een meer betrouwbare verdeling van fracties weer te geven.

Fractie in figuur	Bevat fracties uit RWS Zwerfafvalmonitor	Subfractie o.b.v. RWS Zwerfafvalmonitor gemiddelde 2015-2016
Overig - Overig		
Papier	Papier: zakdoek Papier: bonnetjes Papier: kranten Papier: reclamedrukwerk Papier: overig Overig: papier/karton	0,8% 2,4% 0,3% 1,1% 14,6% 5,0%
Overig (niet gespecificeerd)	Niet te specificeren	
Take-away	Take away: servetten Take away: overig Take away: zakken	2,6% 7,8% 3,2%
Metaal	Metaal en overig	1,2%
Glas	Overig: glas	1,2%
Voedselresten	Voedselresten	1,1%
Drankverpakking - Overig		
Drankkartons en overig	Drinken: drankenkartons Drinken: knijpverpakkingen Drinken: doppen/sluitingen	1,3% 0,5% 4,3%
Glazen flesjes	Drinken: glazen fles	0,6%
Blik	Drinken: blikjes	6,1%
Overig - Kunststof		
Plastic take-away	Take away: bekers Take away: bakjes	3,6% 1,0%
Plastic tasjes	Overig: plastic tas	1,2%
Rookwarenverpakkingen	Overig: rookwarenverpakkingen	3,2%
Kunststofverpakkingen en overig kunststof	Kunststoffen niet-verpakkingen Overig: kunststof Kunststoffen verpakkingen	8,4% 1,9% 3,5%
Plastic snoepwikkels	Snoepen: ijsstokjes/lollystokjes Snoepen: snoepwikkels	1,9% 16,0%
Drankverpakkingen - Kunststof		
Klein PET	Drinken: kunststof flesjes < 1 liter	2,8%
Groot PET	Drinken: kunststof flesjes > 1 liter	0,3%

Van: 10.2.e | NederlandSchoon
Aan: - DGMI; 10.2.e - DGMI
Onderwerp: Afvalfonds Verpakkingen
Datum: woensdag 17 januari 2018 07:31:03
Bijlagen: image003.png
Advertentie Afvalfonds.pdf

Hallo 10.2.e en 10.2.e,

-

Vandaag zoekt het Afvalfonds Verpakkingen de brede publiciteit voor het bouwen van een Zwerfafvalpact.
In de Telegraaf, Metronieuws en FD verschijnen morgenochtend bijgesloten advertentie.
Daarnaast zal het Afvalfonds tijdens de nieuwjaarsreceptie aandacht vragen voor dit Pact.

Kernboodschap: Maar liefst 44 procent van de totale hoeveelheid zwerfafval bestaat uit kunststof.
Statiegeld is niet de oplossing voor het brede probleem.
Via een landelijke, gezamenlijke aanpak- een Pact voor een zwerfafvalvrij Nederland - kan het zwerfafvalprobleem opgelost worden.

Het Afvalfonds Verpakkingen heeft dit besloten in overleg met haar achterban.
Dit in het verlengde van gesprekken die zij op dit moment voert met de Staatssecretaris over een Zwerfafval Pact.
NederlandSchoon is betrokken bij het leveren van input aan het Afvalfonds voor het bouwen van deze brede Zwerfafval alliantie.

Groet, 10.2.e

10.2.e
Directeur

T 070 – 10.2.e
M 06 – 10.2.e

Stichting Nederland Schoon
Benoordenhoutseweg 46
2596 BC Den Haag

Van: 10.2.e (WVL)
Aan: 10.2.e ; 10.2.e | NederlandSchoon
Cc: 10.2.e - DGMI; 10.2.e | NederlandSchoon; 10.2.e - DGMI; 10.2.e @afvalfondsverpakkingen.nl; 10.2.e (WVL); 10.2.e
Onderwerp: RE: overleg Landelijke Aanpak Zwerfafval 22 januari 2018
Datum: maandag 22 januari 2018 20:30:15

11.1

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@NVRD.nl]
Verzonden: maandag 22 januari 2018 20:11
Aan: 10.2.e | NederlandSchoon
CC: 10.2.e - DGMI; 10.2.e | NederlandSchoon; 10.2.e 10.2.e - DGMI; 10.2.e @afvalfondsverpakkingen.nl; 10.2.e (WVL); 10.2.e 10.2.e (WVL); 10.2.e
Onderwerp: Re: overleg Landelijke Aanpak Zwerfafval 22 januari 2018

10.2.e, 11.1

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 22 jan. 2018 om 18:31 heeft 10.2.e | NederlandSchoon <10.2.e @nederlandschoon.nl> het volgende geschreven:

> Beste allen,
>
> Kleine ingeving om de late verzending van de brief over de zwerfafvalvergoeding toch nog een beetje goed te maken:
>
> Aansluitend op het goede nieuws dat Schoon Belonen een programma wordt waar alle gemeenten op aan mogen sluiten, zou het zou mooi zijn als dit bij de doelgroep zo goed mogelijk bekend wordt, zodat zoveel mogelijk gemeenten van het programma kunnen profiteren.
>
> Nu dacht ik , het kan juist voor de groep' achterblijvers' vd zwerfafvalvergoeding heel interessant zijn om aan te sluiten. Het kan ze net het juiste duwtje in de rug geven om tot een succesvolle lokale zwerfafvalaanpak te komen. Vanuit het programma bieden we inspiratie en waar nodig ondersteuning.
>
> Vinden jullie het goed wanneer we morgen bij de brief over de zwerfafvalvergoeding een klein leafletje ter promotie bijsluiten ter inspiratie ?
>
> Hartelijke groet, 10.2.e
>
> Verstuurd vanaf mijn iPad
>
> Op 22 jan. 2018 om 11:30 heeft 10.2.e - DGMI <10.2.e @minienm.nl> het volgende geschreven:
>
> > Allen, hierbij voorstel agenda. Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e | NederlandSchoon [mailto: 10.2.e @nederlandschoon.nl]
Verzonden: maandag 22 januari 2018 10:00
Aan: 10.2.e <10.2.e@NVRD.nl>
CC: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e @afvalfondsverpakkingen.nl; 10.2.e @vng.nl; 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e | NederlandSchoon <10.2.e @nederlandschoon.nl>
Onderwerp: Re: overleg Landelijke Aanpak Zwerfafval 22 januari 2018

Hallo allen,

Ik ben helaas ziek.
10.2.e neemt mijn plaats over vanmiddag.

Met vriendelijke groeten,

10.2.e .
070- 10.2.e | 06- 10.2.e

Op 22 jan. 2018 om 09:00 heeft 10.2.e <10.2.e@NVRD.nl> het volgende geschreven:

> Hoi allemaal,
> Lijkt me goed om deze ook te bespreken/toe te lichten.
>
> ---
>
> **Van:** 10.2.e - DGMI [mailto: 10.2.e @minienm.nl]
> **Verzonden:** maandag 22 januari 2018 08:37
> **Aan:** 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e @afvalfondsverpakkingen.nl; 10.2.e 10.2.e <10.2.e@NVRD.nl>; 10.2.e @vng.nl; 10.2.e @nederlandschoon.nl; 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>
> **CC:** 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>
> **Onderwerp:** RE: overleg Landelijke Aanpak Zwerfafval 22 januari 2018
>
> Beste mensen,
> We spreken elkaar vanmiddag vanaf 14:45 uur in zaal W.517 aan de Rijnstraat 8 Den Haag.
> Bijgevoegd het conceptverslag van de sessie op 14 november 2017.

10.2.e heeft eerder tweetal stukken verstuurd, ook bijgevoegd:

- Verslag overleg LAZ partners
- Brief zwerfafvalvergoeding

Gaarne eventuele andere documenten die van belang zijn voor vanmiddag via reply-all versturen.
Tot vanmiddag!
Groet, 10.2.e

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: Postbus Secretariaat Duurzaamheid
Verzonden: donderdag 23 november 2017 11:17
Aan: Postbus Secretariaat Duurzaamheid; 10.2.e 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e - DGMI; 10.2.e @afvalfondsverpakkingen.nl; 10.2.e 10.2.e; 10.2.e @vng.nl; 10.2.e @nederlandschoon.nl
Onderwerp: Landelijke Aanpak Zwerfafval
Tijd: maandag 22 januari 2018 14:45-16:15 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: Rijnstraat 8/Den Haag 05.A.042 vergaderzaal W.517

U bent aangemeld, vergeet geen legitimatiebewijs!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

<image001.jpg> Directie Duurzaamheid | Ministerie van Infrastructuur & Milieu
Postbus 20901 | 2515 EP 's-Gravenhage |
Rijnstraat 8 | 10.2.e
T +31 70 10.2.e | M +31 6 10.2.e
10.2.e @minienm.nl of
postbus.secretariaat.duurzaamheid@minienm.nl
Afwezig:vrijdag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van we ke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

<Advertentie Afvalfonds.pdf>
<agenda overleg LAZ 22 januari 2018.docx>

Van: 10.2.e | NederlandSchoon
Aan: info@supportervanschoon.nl
Onderwerp: Zaterdag 24 maart Landelijke Opschoondag: doe ook mee!
Datum: donderdag 22 februari 2018 14:10:14
Bijlagen: image003.png
Input voor uw persoonlijke oproep.docx

Beste relatie,

Bij NederlandSchoon staan de maanden januari, februari en maart grotendeels in het teken van één campagne: de Landelijke Opschoondag. Deze Landelijke Opschoondag is zo belangrijk voor ons, omdat hij onze kernactiviteit zo krachtig uitdraagt: heel Nederland op een positieve manier motiveren om zorg te dragen voor een schone leefomgeving.

Dit jaar valt de Landelijke Opschoondag op 24 maart
En natuurlijk hopen we dat deze editie nog succesvoller wordt dan vorig jaar, met nog meer aanmeldingen en nog meer enthousiaste Supporters van Schoon. Een uitdaging, want de editie van 2017 was met 113.500 deelnemers ook al heel geslaagd. Het thema dit jaar is Eén buurt, één missie. Wij geloven namelijk dat de sleutel tot meer succes in samenwerking ligt. In dat verband roep ook ik al mijn relaties dit jaar weer op om in actie te komen tijdens de Landelijke Opschoondag.

Zo draagt u bij aan een succesvolle dag
In deze mail vindt u een voorgeschreven uitnodiging en het campagnebeeld. Met deze uitnodiging en het beeld roept u uw netwerk eenvoudig op om deel te nemen aan de Landelijke Opschoondag. Dat kan via social media, intranet of via uw nieuwsbrief bijvoorbeeld. En natuurlijk kunt u zelf ook een actie aanmelden via onze website supportervanschoon.nl. Want behalve belangrijk en effectief, is de Landelijke Opschoondag vaak ook gewoon ontzettend gezellig.

Samen gaan we aan de slag voor een schoon Nederland op 24 maart!

Met vriendelijke groet,

10.2.e
Directeur

T 070 - 10.2.e
M 06 - 10.2.e

Stichting Nederland Schoon
Benoordenhoutseweg 46
2596 BC Den Haag

Input voor uw persoonlijke oproep

[ONDERWERP]

Zaterdag 24 maart Landelijke Opschoondag: doe ook mee!

[BERICHT]

In een schone omgeving voelen mensen zich gelukkiger en veiliger. En natuurlijk is schoon beter voor het milieu. Daarom is het zaterdag 24 maart Landelijke Opschoondag. Tienduizenden Nederlanders gaan deze dag samen aan de slag voor een schone, zwerfafvalvrije buurt.

Eén buurt, één missie

Alleen door samen te werken, bereiken we een schoon Nederland. Het thema van de Landelijke Opschoondag is dit jaar dan ook Eén buurt, één missie. Door mee te doen aan de Landelijke Opschoondag geeft u een prachtig signaal af én versterkt u de band met uw buurt. Het levert meer saamhorigheid op, meer bewustzijn rondom 'schoon', veel nieuwe contacten en klanten en positieve aandacht van de media. Bovendien is meedoen vaak ontzettend leuk.

Organiseer eenvoudig een eigen actie

Meedoen aan de Landelijke Opschoondag is eenvoudig.

1. Organiseer een opschoonactie met collega's of roep personeel op om zelf opschoonacties te organiseren. Meld de actie aan via supportervanschoon.nl/bedrijven.
2. Bestel het gratis Supporter van Schoon schoonmaakpakket en het communicatiepakket. Per e-mail ontvangt u een gepersonaliseerd promotiepakket om uw actie online onder de aandacht te brengen.
3. Deel de actie online. Dat kan door de hashtag #LOD2018 mee te nemen in alle Facebook-, Instagram- en Twitter-berichten.
4. Zorg dat er op 24 maart een heleboel enthousiaste deelnemers zijn, plus koffie, thee en wat lekkers. Ga samen aan de slag, en zorg voor een geweldige en gezellige Opschoondag.

Let op!

Niet alleen acties op 24 maart zijn Landelijke Opschoonacties. Alle acties in de week voor en de week na 24 maart tellen ook mee .

Van: Rob Buurman
Aan: [redacted] - DGMI
Onderwerp: Re: Studie zwerfafval en impact veehouderij - uitzending EenVandaag
Datum: woensdag 28 februari 2018 10:44:29
Bijlagen: image.png
image.png

En nog een Vlaamse reportage waarin een dierenarts zegt 1-2 keer per week opgeroepen te worden vanwege scherp-in in de maag van de koe.

Rob Buurman
Directeur
Recycling Netwerk Benelux
0031 616401040
Tweede Daalsedijk 6a
3551 EJ Utrecht

Op 28 februari 2018 om 10:37 schreef Rob Buurman <rob.buurman@recyclingnetwerk.org>:

> Zie ook deze korte reportage uit Vlaanderen van VTM (RTL4 van Vlaanderen) die ook wat inzicht geeft in de vraag die je stelde over het voer.
>
> Rob Buurman
> Directeur
> Recycling Netwerk Benelux
> 0031 616401040
> Tweede Daalsedijk 6a
> 3551 EJ Utrecht
>
> Op 28 februari 2018 om 10:14 schreef Rob Buurman <rob.buurman@recyclingnetwerk.org>:
>
> > Terzijde: op twitter en facebook zijn veel verhalen van boeren te vinden. Hieronder twee voorbeelden. Met de studie hebben wij vooral iets wat zich tot dusver onder de radar afspeelde, zichtbaar gemaakt. En zonder statiegeld op blikjes, gaat dit niet verdwijnen.

Jacco Draaijer
25 februari om 10:44

Dit is dus wat er gebeurd met zwerfvuil. Deze week vond ik blikjes energie drank in mijn voer. Tot gevolg van een maag/darm bloeding en nu een dode koe. Mensen ruim nou gewoon jullie spullen op en gooi het in de desbetreffende afvalbakken. Delen wordt op prijs gesteld!!!!!!!

Leuk Delen

Inge Luyten, Tom Zoete en 1.3 duizend anderen

16.624 keer gedeeld

In oktober hadden we een koe met bovenstaande verschijselen, daarna nog een en nog een . Tot en met december hebben we bij 9 koeien en 1 pink een kooimagneet ingebracht. Zoveel achter elkaar in korte tijd: we hebben geprobeerd de oorzaak te achterhalen. Ik had wel een vermoeden, maar zolang je geen harde bewijzen hebt, blijft het gissen. Tot we in de laatste week van december iets vonden tussen het voer van de koeien:

Een aantal van onze graslandpercelen ligt aan de openbare weg waarlangs een knooppuntroute en een fietsroute naar school loopt . Een frisdrankblik is door de grasmaaier versplinterd en in het voer (kuilvoer?/grasbrokken?) van de koeien terechtgekomen. We hebben 2 koeien en 1 pink moeten laten euthanaseren. Zo'n achteloos weggegooid blikje heeft een flinke schadepost opgeleverd - opgeteld al snel een paar duizend euro.

Rob Buurman
Directeur
Recycling Netwerk Benelux
0031 616401040
Tweede Daalsedijk 6a
3551 EJ Utrecht

Op 27 februari 2018 om 13:35 schreef Rob Buurman <rob.buurman@recyclingnetwerk.org>:

> Dag 10.2.e,
>
> -De conclusies zoals die staan in het rapport zijn statistisch onderbouwd. Ons verhaal hierover is zeer zorgvuldig. De schatting voor heel Nederland is ook allesbehalve een simpele vermenigvuldiging van de cijfers van de boeren die we hebben ondervraagd. Dan zouden we veel hoger zijn uitgekomen. Er werd dan ook een referentieonderzoek gedaan om een mogelijke bias naar boven te voorkomen. We hebben uitdrukkelijk ook aan de professor die de Masterstudent begeleidde, gevraagd om dit zorgvuldig te checken. De steekproef is groot genoeg en in het rapport staan de foutenmarges die nog op de range van toepassing zijn. We hebben ook aan Vlaamse en Nederlandse boerenorganisaties gevraagd wat zij van de cijfers vinden. Die zien het als een bewijs van iets dat al langer leeft binnen de sector maar nooit goed onderzocht is.
>
> -Ik denk niet dat die veronderstelling hier relevant is. Er is geen manier voor een

boer om bij aankoop erachter te komen of in het hooi scherpe stukjes zitten. Voor zijn eigen land kan hij eerst een rondje lopen en misschien ook problemen vaststellen op het moment dat een blikje wordt verhakseld.

Hartelijke groet,

Rob Buurman
Directeur
Recycling Netwerk Benelux
0031 616401040
Tweede Daalsedijk 6a
3551 EJ Utrecht

Op 27 februari 2018 om 12:56 schreef 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>:

Hoi Rob,

Nog een tweetal vragen over jullie onderzoek:

- Over de representativiteit; we zien dat vanuit een beperkte enquête via extrapolatie forse conclusies worden getrokken hetgeen dan ook leidt tot een forse kop in de media. Kun je iets zeggen over die representativiteit ..is dit wetenschappelijk verantwoord?

- Tweede vraag die opkwam is over de herkomst van veevoer, veronderstelling is dat boeren zeer zorgvuldig hun veevoer/hooi/maaisel zullen inkopen omdat het simpelweg een bepalende factor is voor hun product (koe/melk etc.), hebben jullie in het onderzoek nog data verzameld over herkomst/soort/kwaliteit veevoer?

Ik hoor wel.

Groet!

10.2.e

Van: Rob Buurman [mailto:rob.buurman@recyclingnetwerk.org]
Verzonden: dinsdag 27 februari 2018 07:12

Aan: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: Re: Studie zwerfafval en impact veehouderij - uitzending EenVandaag

Goedemorgen 10.2.e,

Dat denken wij ook. Het dossier is ook doorgestuurd naar de minister van LNV.

Ook belangrijk: LTO Nederland heeft zich aangesloten bij de alliantie. Overigens kan je het item van gisteravond terugkijken via de link die ik eerder stuurde. Vandaag publiceren we ook de resultaten van Vlaanderen. Op onze website vind je ook een goede samenvatting van de resultaten.

Hartelijke groet,

Rob Buurman

Directeur

Recycling Netwerk Benelux

0031 616401040

Tweede Daalsedijk 6a

3551 EJ Utrecht

Op 26 februari 2018 om 16:31 schreef 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>:

> Hoi Rob, 11.1
>
> Groet, 10.2.e
>
> **Van:** Rob Buurman [mailto:rob.buurman@recyclingnetwerk.org]
> **Verzonden:** maandag 26 februari 2018 13:37
> **Aan:** 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
> **Onderwerp:** Re: Studie zwerfafval en impact veehouderij - uitzending EenVandaag
>
> Beste 10.2.e,
>
> Een korte tekst staat ook al op de website van EenVandaag: https://eenvandaag.avrotros.nl/binnenland/item/duizenden-koeien-dood-door-zwerfafval/

Hartelijke groet,

Rob Buurman

Directeur

Recycling Netwerk Benelux

0031 616401040

Tweede Daalsedijk 6a

3551 EJ Utrecht

Op 26 februari 2018 om 13:10 schreef Rob Buurman <rob.buurman@recyclingnetwerk.org>:

> Beste 10.2.e,
>
> Zie hieronder. Bel me gerust even voor de implicaties van dit bericht. Ook aan jou het verzoek om hier vertrouwelijk mee om te gaan.
>
> Hartelijke groet,
>
> Rob Buurman
>
> Directeur
>
> Recycling Netwerk Benelux
>
> 0031 616401040
>
> Tweede Daalsedijk 6a
>
> 3551 EJ Utrecht

---------- Doorgestuurd bericht ----------
Van: **Rob Buurman** <rob.buurman@recyclingnetwerk.org>
Datum: 26 februari 2018 om 13:06
Onderwerp: Studie zwerfafval en impact veehouderij - uitzending EenVandaag
Aan: DBO-stas <dbo-stas@minienm.nl>

Beste mevrouw Van Veldhoven,

In de bijlage vindt u een nieuwe studie naar de economische impact van zwerfafval op de veehouderij. Vanavond zal EenVandaag hier in principe een item over uitzenden.

Recycling Netwerk heeft eerder aan een masterstudent opdracht gegeven om deze studie te laten uitvoeren. Zwerfafval, en dan vooral de blikjes, komt terecht in het voer van vee en kan zware inwendige schade aanrichten.

Enkele kengetallen uit de studie:

- 250 veehouders uit Nederland hebben geantwoord op een enquête over hun ervaringen met 'scherp-in' (de term voor het inwendige letsel door inname van vreemde voorwerpen);
- 3.813 tot 4.244 runderen overlijden jaarljks ten gevolge van scherp-in
- dit kost de Nederlandse veehouderij jaarlijks 10,8 tot 16,6 miljoen euro.

Gelieve de studie tot na de uitzending van EenVandaag als vertrouwelijk te behandelen.

Met vriendelijke groet,

Rob Buurman

Directeur

Recycling Netwerk Benelux

0031 616401040

Tweede Daalsedijk 6a

3551 EJ Utrecht

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: - DGMI
Onderwerp: FW: Studie zwerfafval en impact veehouderij - uitzending EenVandaag
Datum: donderdag 1 maart 2018 08:49:58

10.2.e ,
Binnen LAZ geen specifieke aandacht voor problematiek. Speerpunten voor 2018 zijn centrumgebieden en jeugd.
Uiteraard zijn er in het programma wel raakvlakken snoep/fietsroutes scholieren, aanpak wegen etc.
Meest direct aandacht aan blikjes via nu apart programma Schoon belonen.
Monitoring moet info bieden voor beleid dus vanuit dit soort inzichten kan het programma natuurlijk gefocusseerd worden.

11.1

Van: 10.2.e (WVL) [mailto: 10.2.e @rws.nl]
Verzonden: woensdag 28 februari 2018 19:13
Aan: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e <10.2.e @NVRD.nl>; 10.2.e (Nederland Schoon) < 10.2.e @nederlandschoon.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e @afvalfondsverpakkingen.nl; 10.2.e @vng.nl; 10.2.e , (NLS) < 10.2.e @nederlandschoon.nl>
CC: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: RE: Studie zwerfafval en impact veehouderij - uitzending EenVandaag

Hi,

11.1

Groet 10.2.e

Verzonden met BlackBerry Work(www.blackberry.com)

Van: " 10.2.e - DGMI" < 10.2.e @minienm.nl>
Verzonden: 28 feb. 2018 18:29
Naar: 10.2.e <10.2.e @NVRD.nl>; 10.2.e | NederlandSchoon < 10.2.e @nederlandschoon.nl>; " 10.2.e - DGMI" < 10.2.e @minienm.nl>; " 10.2.e - DGMI" < 10.2.e @minienm.nl>; " 10.2.e (WVL)" < 10.2.e @rws.nl>; " 10.2.e (WVL)" < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e @afvalfondsverpakkingen.nl; 10.2.e @vng.nl; 10.2.e | NederlandSchoon <10.2.e @nederlandschoon.nl>
Cc: " 10.2.e (WVL)" < 10.2.e @rws.nl>; " 10.2.e - DGMI" < 10.2.e @minienm.nl>; " 10.2.e - DGMI" < 10.2.e @minienm.nl>

Onderwerp: RE: Studie zwerfafval en impact veehouderij - uitzending EenVandaag

Hoi 10.2.e, dank voor input!
11.1

Groet!
10.2.e

Van: 10.2.e [mailto 10.2.e @NVRD.nl]
Verzonden: woensdag 28 februari 2018 17:29
Aan: 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e | NederlandSchoon < 10.2.e @nederlandschoon.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e @afvalfondsverpakkingen.nl; 10.2.e @vng.nl; 10.2.e | NederlandSchoon < 10.2.e @nederlandschoon.nl>
CC: 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: RE: Studie zwerfafval en impact veehouderij - uitzending EenVandaag

10.2.e,

Je kunt in ieder geval verwijzen naar het project naar de monitoring van Zwerfafval "Versterken beleidsbasis, Meten is Weten". De uitvraag voor deze monitor op de 4 hoofdindicatoren is momenteel uitgezet.

Vier hoofdindicatoren zijn
- Toename van de leefbaarheid.
- Voorkomen en reduceren van negatieve effecten op gezondheid van mens en natuur.
- Voorkomen en reduceren van verlies aan grondstoffen (circulaire economie).
- Verminderen van maatschappelijke kosten.

Weet niet waar effect op koeien zit maar zal terug (moeten) komen in maatschappelijke kosten en gezondheid mens en dier (ecotoxiteit). De te ontwikkelen monitor wordt ontwikkeld om dit soort info boven water te halen daarop beleid te ontwikkelen.

Van: 10.2.e - DGMI [mailto: 10.2.e @minienm.nl]
Verzonden: woensdag 28 februari 2018 17:13
Aan: 10.2.e | NederlandSchoon < 10.2.e @nederlandschoon.nl>; 10.2.e 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e <10.2.e @NVRD.nl>; 10.2.e @afvalfondsverpakkingen.nl; 10.2.e @vng.nl; 10.2.e | NederlandSchoon < 10.2.e @nederlandschoon.nl>
CC: 10.2.e (WVL) < 10.2.e @rws.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>; 10.2.e - DGMI < 10.2.e @minienm.nl>
Onderwerp: FW: Studie zwerfafval en impact veehouderij - uitzending EenVandaag
Urgentie: Hoog

Beste leden van het landelijk overleg zwerfafval,

Dit bericht hebben jullie ongetwijfeld al vernomen uit de media, of de uitzending gezien - zie hieronder het bericht aan de staatssecretaris. De belangstelling van de Kamer is opgewekt en die vraagt de staatssecretaris om uitleg, ook bijgevoegd.
11.1

Er is nog geen concept reactie maar mocht je al een suggestie hebben daarvoor, dan gaarne toesturen ..we moeten voorafgaand aan het AO van 15 maart een reactie van de stas insturen.

Ik hoor wel.
Groet!
10.2.e

---------- Doorgestuurd bericht ----------
Van: **Rob Buurman** <rob.buurman@recyclingnetwerk.org>
Datum: 26 februari 2018 om 13:06
Onderwerp: Studie zwerfafval en impact veehouderij - uitzending EenVandaag
Aan: DBO-stas <dbo-stas@minienm.nl>

Beste mevrouw Van Veldhoven,

In de bijlage vindt u een nieuwe studie naar de economische impact van zwerfafval op de veehouderij. Vanavond zal EenVandaag hier in principe een item over uitzenden.

Recycling Netwerk heeft eerder aan een masterstudent opdracht gegeven om deze studie te laten uitvoeren. Zwerfafval, en dan vooral de blikjes, komt terecht in het voer van vee en kan zware inwendige schade aanrichten.

Enkele kengetallen uit de studie:

- 250 veehouders uit Nederland hebben geantwoord op een enquête over hun ervaringen met 'scherp-in' (de term voor het inwendige letsel door inname van vreemde voorwerpen);
- 3.813 tot 4.244 runderen overlijden jaarlijks ten gevolge van scherp-in
- dit kost de Nederlandse veehouderij jaarlijks 10,8 tot 16,6 miljoen euro.

Gelieve de studie tot na de uitzending van EenVandaag als vertrouwelijk te behandelen.

Met vriendelijke groet,

Rob Buurman
Directeur
Recycling Netwerk Benelux
0031 616401040
Tweede Daalsedijk 6a
3551 EJ Utrecht

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

Commissie I&W

Aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat

Plaats en datum:	Den Haag, 28 februari 2018
Betreft:	Verzoek om reactie uitzending EenVandaag gevolgen zwerfafval veehouderij
Ons kenmerk:	2018Z03440/2018D07054

Geachte mevrouw Van Veldhoven,

Tijdens een e-mailprocedure d.d. 28 februari 2018 is besloten om u om een reactie te vragen op de uitzending van EenVandaag d.d. 26 februari 2018 over de gevolgen van zwerfafval voor de veehouderij (https://eenvandaag.avrotros.nl/binnenland/item/duizenden-koeien-dood-door-zwerfafval/), alsmede op het daarin besproken rapport.

De commissie ziet uw reactie graag tijdig voor het algemeen overleg Circulaire economie d.d. 15 maart 2018 tegemoet.

Bij dezen breng ik u het verzoek van de commissie over.

Hoogachtend,

de griffier van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat,

M.Y. Israel

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.iw@tweedekamer.nl